Implementatieplan

PENSIOENFONDS ROBECO

Transitie nieuw pensioenstelsel

Oktober 2026

Versiebeheer

#	Auteur	Status
0.1	Dick Kamp	Eerste versie ter bespreking met de regiegroep op 4 september 2024
1.0	Dick Kamp	Tweede versie ter bespreking met de regiegroep op 17 oktober 2024
2.0	Rein Godding	Versie 12-11-24
3.0	Rein Godding	Versie 25-11-24
4.0	Rutger de Wit / Muriel van den Berg	Versie 18-02-24
5.0	Rutger de Wit	Versie 18-03-24
6.0	Rutger de Wit	Versie 08-07-24
7.0	Chris van der Oord	Versie 18-08-25
8.0	Chris van der Oord	Versie 3-9-25
8.1	Chris van der Oord, Rutger de Wit	Versie 29-9-25 ter vaststelling door het bestuur 2 oktober 2025
8.2	Chris van der Oord	Versie 28-10-25, ingediend bij DNB
9.0	Rutger de Wit, Chris van der Oord	Versie 30-9-26 ter vaststelling door het bestuur 6 oktober 2026
9.1	Chris van der Oord	Versie 5-10-2026
9.2	Chris van der Oord	Versie 27-10-2026

Inhoud

1.	Management samenvatting	5
2.	Opzet van het implementatieplan	6
3.	Algemene gegevens	7
4.	Inrichting projectorganisatie en besluitvorming	8
6)	Risicoanalyses en beheersingsmaatregelen	19
7)	Data en datakwaliteit	45
8)	Financiële opzet	58
9)	Invaren	69
10)	Evenwichtige transitie	77
11)	Transitieplan	100
Bijlage uitgangspunten en plausibiliteit		103
Bijlage brondocumenten		110

Inleiding

Stichting Pensioenfonds Robeco (hierna: het fonds of het pensioenfonds) is op 13 maart 1972 opgericht. Het fonds is een zelfstandige organisatie, met als doel het verzorgen van een pensioenvoorziening voor huidige en voormalige werknemers van werkgevers Robeco en Orix (hierna: Robeco).

De Wet toekomst pensioenen (hierna: Wtp) is op 1 juli 2023 in werking getreden. Dit heeft tot gevolg dat de pensioenregeling van Robeco aangepast moet worden. Op grond van artikel 150d Pensioenwet hebben Sociale Partners van Robeco het transitieplan en twee addenda [178] opgesteld. Hierin verantwoordt Robeco waarom gekozen is voor deze invulling van de nieuwe pensioenregeling, waarom gekozen is om de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten in te varen en waarom de werkgever en de ondernemingsraad (OR) vinden dat er sprake is van een evenwichtige overstap waarbij de belangen van actieve deelnemers, gewezen deelnemers en uitkeringsgerechtigden zijn geborgd.

Voor de implementatie van de nieuwe pensioenregeling door de invoering van de Wtp heeft het pensioenfonds ook een eigen plan opgesteld: het implementatieplan. In het implementatieplan gaat het pensioenfonds na en legt het schriftelijk vast of het in staat is de pensioenregeling uit te voeren. In dit plan wordt verder vastgelegd hoe het fonds om zal gaan met de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten op basis van de pensioenregeling(en) uit het verleden. Verder stelt het fonds in dit plan vast hoe de pensioenregeling technisch kan worden uitgevoerd en welke stappen gezet zijn om dit te realiseren. Daarnaast beschrijft dit implementatieplan welke stappen nog gezet moeten worden tot de daadwerkelijke uitvoering van het plan. Onderdeel van dit plan is een overzicht van de risico's en beheersmaatregelen benodigd voor het kunnen beheersen van de pensioenomgeving.

Op basis van de stand van de wet- en regelgeving in de context van pensioenfondsen hebben wij dit implementatieplan opgesteld en daarin de wettelijke voorschriften voor het implementatieplan voor pensioenfondsen verwerkt. Dit document is gebaseerd op de stand van zaken per 1 oktober 2026. Dit implementatieplan sluit aan op het transitieplan, zoals dat door Sociale Partners is opgesteld.

Het pensioenfonds dient het implementatieplan in bij De Nederlandsche Bank (hierna: DNB) binnen twee weken nadat het implementatieplan door het bestuur is vastgesteld. De uiterste termijn hiervoor is twee weken na de formele besluitvorming, beoogd op 27 oktober 2026). Hierna stelt het pensioenfonds het implementatieplan ook beschikbaar aan de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner en uitkeringsgerechtigde.

1. Management samenvatting

In dit implementatieplan van Stichting Pensioenfonds Robeco onderbouwt het bestuur dat het 'in control' is over de overgang van de huidige pensioenregeling naar de flexibele pensioenregeling beoogd per 1 januari 2027. Het pensioenfonds heeft een projectorganisatie ingericht die er planmatig voor zorgdraagt dat het bestuur in het kwartaal voorafgaand aan de overgang op verantwoorde wijze kan besluiten tot overgang naar de nieuwe pensioenregeling. Het bestuur onderkent de mogelijkheid en is derhalve voorbereid op een situatie dat de beoogde overgangsdatum door interne danwel externe factoren op een later moment plaats dient te vinden. De sleutelfunctiehouders, het Verantwoordingsorgaan (VO) en de Raad van Toezicht (RvT) zijn nauw betrokken geweest en zullen ook nauw betrokken blijven bij het vervolg van dit project.

Centraal in het plan staat het inzicht en overzicht van risico's welke gepaard gaan met de overgang naar het nieuwe pensioencontract. Deze risico's zijn in kaart gebracht en nader geanalyseerd. Vervolgens is vastgesteld welke beheersmaatregelen aanwezig zijn. Indien nodig zijn aanvullende beheersmaatregelen getroffen. Het bestuur heeft vastgesteld dat de aanwezige restrisico's acceptabel zijn. Wel monitort het bestuur doorlopend of er nieuwe risico's opkomen en dat bekende risico's nog steeds binnen de risicohouding blijven.

In de nieuwe opzet wordt intensief samengewerkt tussen Appel Pensioenuitvoering (pensioenadministratie en deelnemerscommunicatie) en diverse partijen in de vermogensbeheerketen, zoals GSAM en Northern Trust. De operating modellen van deze uitvoerders zijn in de huidige situatie al op elkaar afgestemd en zullen gedurende het implementatieproject voorsorteren op de nieuwe situatie. De inrichting van de IT-platforms en de processen zijn bij de uitvoerders nog niet geheel afgerond. Wel zijn er door de uitbestedingspartijen, naar het oordeel van het bestuur, voldoende concreet en haalbaar geachte projectplannen opgesteld om tijdig gereed te zijn. Het bestuur monitort via de projectgroep onder leiding van een (externe) implementatiemanager de inhoudelijke en tijdige uitvoering van deze projectplannen. Hierdoor kan het bestuur een geïnformeerd en onderbouwd besluit tot overgang naar het nieuwe pensioencontract in het kwartaal voorafgaand aan de overgang nemen.

Een belangrijke voorwaarde voor de overgang naar het nieuwe pensioencontract is goede datakwaliteit. Het bestuur heeft door middel van gerichte datakwaliteit controles vastgesteld dat de data zoals in het verleden geadministreerd door ABNAMRO en APS, en op het moment door Appel Pensioenuitvoering, van goede kwaliteit zijn. Het bestuur monitort bij Appel Pensioenuitvoering kritisch dat de datakwaliteit op hoog niveau blijft in de periode tot invaren en voert voorafgaande aan de transitie aanvullend onderzoek uit naar de datakwaliteit. Hierdoor wordt geborgd dat er sprake is van verantwoorde overgang voor wat betreft de data in de pensioenadministratie.

De Sociale Partners verzoeken het bestuur om de reeds opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten in te varen in de nieuwe pensioenregeling. Bij de verdeling van het vermogen over de deelnemers hanteert het fonds de standaardmethode, waarbij tevens compensatie en herverdeling binnen de bestuurlijke ruimte worden ingezet om zorg te dragen voor evenwichtige transitie-effecten voor de verschillende type deelnemers. .

De overgang van de pensioenregeling vindt zijn oorsprong in de opdracht van de Sociale Partners. De Sociale Partners hebben gekozen voor de flexibele pensioenregeling. Het door Sociale Partners opgestelde transitieplan is zorgvuldig tot stand gekomen. Door middel van hoorrecht zijn de verenigingen van gepensioneerden (VvG) en gewezen deelnemers/slapers (VvS) hierbij betrokken geweest. Hun inbreng heeft geleid tot aanscherping van het transitieplan. Als bestuur hebben wij vastgesteld dat de opzet van de pensioenregeling passend en evenwichtig is. Het door het pensioenfonds te voeren beleggingsbeleid sluit aan bij de risicohouding van de deelnemers zoals door het bestuur onderzocht. Met de door de werkgever toegezegde premie kan de door Sociale Partners gewenste pensioenuitkomst op de langere termijn worden behaald. Daarbij heeft het bestuur vastgesteld dat de pensioenregeling door Appel Pensioenuitvoering, inclusief invaren, kan worden uitgevoerd.

2. Opzet van het implementatieplan

In dit implementatieplan legt het pensioenfonds vast op welke wijze voorbereidingen zijn getroffen en invulling wordt gegeven aan de uitvoering van de gewijzigde pensioenovereenkomst per (beoogd) 1 januari 2027. Omdat er sprake is van één (nieuwe) pensioenregeling is er ook één implementatieplan.

De opzet van het plan borgt dat het fonds in het kader van de transitie alle relevante aspecten meeweegt en inzicht geeft in onder meer de uitvoerbaarheid van de nieuwe pensioenregeling.
Dit implementatieplan is opgesteld op basis van de stand van de wet- en regelgeving voor pensioenfondsen[1] en relevante factsheets en Good Practices[2] van de toezichthouder DNB . Een eerdere versie van dit plan is op 28 oktober 2025 door het bestuur van het fonds vastgesteld en vervolgens ingediend bij DNB. Naar aanleiding van gesprekken met DNB en voortschrijdend inzicht van het fonds is het plan (deels) herschreven. Na vaststelling door het bestuur op 27 oktober 2026 is deze herziene versie opnieuw bij DNB ter beoordeling ingediend.

Als leeswijzer worden de volgende onderwerpen beschreven in dit document:

- Hoofdstuk 3 - Algemene gegevens voor dit implementatieplan: In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de pensioenregelingen die het pensioenfonds uitvoert, op basis van het pensioenreglement [179] die relevant zijn voor het implementatieplan.
- Hoofdstuk 4 - Inrichting projectorganisatie en besluitvorming: Het project van de transitie naar de nieuwe pensioenregeling vereist overleg en instemming tussen verschillende partijen. In dit hoofdstuk zijn het gevolgde proces en de wijze waarop de verschillende partijen zijn betrokken bij de besluitvorming van het project toegelicht.
- Hoofdstuk 5 - Risicoanalyses en beheersingsmaatregelen: In dit hoofdstuk worden de risico's ten aanzien van de transitie van de pensioenregeling besproken. De risico's worden op waarde geschat en de hiervoor genomen beheersmaatregelen worden genoemd. De risico's worden afgezet tegen de risicobereidheid van het pensioenfonds om vast te stellen of aanvullende beheersmaatregelen benodigd zijn.
- Hoofdstuk 6 - Data en datakwaliteit: Voor de juiste uitvoering van pensioenadministratie, beleggingen en uitkeren van pensioenen is datakwaliteit van vitaal belang. Juiste datakwaliteit stelt het fonds in staat haar kerntaak uit te voeren en helpt het voorkomen van afgeleide risico's die zich voor kunnen doen als resultante van het niet behalen van het vereiste niveau van datakwaliteit. Dit hoofdstuk gaat in op de datakwaliteit rondom de transitie.
- Hoofdstuk 7 - Financiële opzet: In dit hoofdstuk gaat het fonds in op diverse keuzes ten aanzien van de financiële opzet van de beoogde flexibele premieregeling. Er wordt onder meer ingegaan op de doelstellingen en uitgangspunten die het fonds heeft gebruikt bij de vormgeving van de nieuwe pensioenregeling en het daarbij behorende beleid.
- Hoofdstuk 8 – Invaren: In dit hoofdstuk motiveert het fonds de overwegingen tot invaren, hoe zal worden omgegaan met de opgebouwde pensioenaanspraken, de belangrijkste overwegingen daartoe en in hoeverre de gemaakte keuzes ten opzichte van invaren, omrekenmethode, compensatie en risicodelingsreserve aansluiten en bijdragen aan de doelstellingen.
- Hoofdstuk 9 - Evenwichtige transitie; maatstaven en bandbreedtes ten aanzien van een evenwichtige transitie.
- Hoofdstuk 10 - Transitieplan: In dit hoofdstuk wordt het besluitvormingsproces rondom het transitieplan beschreven en wordt ingegaan op de wijze waarop evenwichtigheid, uitvoerbaarheid, wettelijke conformiteit en financiële grenzen zijn vastgesteld.

De bijlage 'Uitgangspunten en plausibiliteit' beschrijft de uitgangspunten, modelaannames en methodologische keuzes die ten grondslag liggen aan de berekeningen van de transitie-effecten en de evenwichtigheidsbeoordeling zoals opgenomen in dit implementatieplan.

In de bijlage 'brondocumenten' van dit implementatieplan hebben wij een overzicht van relevante documenten en rapportages opgenomen. In dit implementatieplan verwijzen wij naar deze documenten door het documentnummer uit de tabel in de bijlage te benoemen.

[1] Artikel 150i Pensioenwet, artikel 145h Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) en artikel 46 Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling (Besluit uitvoering Pw en Wvb)
[2] Good Practice 'Inhoudsopgave implementatieplan pensioenfonds' van De Nederlandsche Bank d.d. 29 juni 2023

3. Algemene gegevens

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de pensioenregelingen die het pensioenfonds uitvoert op basis van het pensioenreglement, die relevant zijn voor dit implementatieplan:

Implementatieplan	
Implementatieplan is opgesteld door:	Pensioenfonds Robeco (bestaande uit bestuursbureau, bestuur en adviseur Milliman Pensioenen)
Op welke pensioenregelingen is het implementatieplan van toepassing?	De basisregeling en bruto aanvullende pensioenregeling
Zijn er andere implementatieplannen opgesteld?	Ja (een eerder versie is in oktober 2025 ingediend bij DNB)
Transitiedatum:	Beoogd op 1 januari 2027
Partijen betrokken bij de wijziging van de pensioenregeling (tezamen Sociale Partners)	
Werkgeversvertegenwoordiging(en):	Directie en Senior management
Werknemersvertegenwoordiging(en):	Ondernemingsraad
Pensioenuitvoerder	
Naam pensioenuitvoerder huidige pensioenregeling:	Stichting Pensioenfonds Robeco
Naam pensioenuitvoerder nieuwe pensioenregeling:	Stichting Pensioenfonds Robeco

Stichting Pensioenfonds Robeco voert (i) de huidige en toekomstige pensioenregeling uit ten behoeve van werknemers in dienst van Robeco Nederland B.V. en OCE Nederland B.V., (ii) voor oud-medewerkers van bovengenoemde werkgevers die hun rechten niet hebben overgedragen naar een andere uitvoerder en (iii) voor uitkering van pensioen aan uitkeringsgerechtigden van bovengenoemde werkgevers [166].

Het pensioenfonds voert momenteel twee pensioenregelingen uit ten behoeve van de actieve, gewezen en uitkeringsgerechtigde deelnemers:

1. Basisregeling
2. Bruto aanvullende regeling

De pensioenregeling is een hybride regeling. De basisregeling is een CDC-regeling waarvoor de werkgevers een vast premiepercentage betalen van de pensioengrondslag. De basisregeling geldt vanaf de franchise (EUR 19.172, 2026) tot een maximum pensioengevend jaarsalaris van EUR 89.233 (vanaf 1 april 2026). Hierboven stellen de werkgevers tot een salaris van EUR 137.800 (2026) een premie ter beschikking die als hoofdregel wordt aangewend als storting op de Uitgebreid Ouderdomspensioen (UOP) rekening in de vorm van een beschikbare premieregeling (hierna ook: excedentregeling), tenzij de deelnemer kiest voor toevoeging aan het brutoloon.

Voorafgaand aan de transitie van de pensioenregeling van Robeco is er per september 2024 sprake geweest van een overgang van de excedentregeling, uitgevoerd door ABN AMRO Pension Services, naar Appel Pensioenuitvoering (hierna: Appel) en sprake van een overgang van de basisregeling van Achmea Pensioenservices per 1 januari 2025 naar Appel. In de afgelopen periode zijn er dus verschillende type transities geweest bij verschillende uitvoerders, die bijvoorbeeld het onderdeel datakwaliteit raken. In hoofdstuk 6) is dit nader uitgewerkt.

4. Inrichting projectorganisatie en besluitvorming

Het project van de transitie naar de nieuwe pensioenregeling vereist intensief overleg en instemming tussen de verschillende partijen. Om de invoering van het nieuwe pensioencontract goed te laten verlopen, wordt er door een speciaal hiervoor opgerichte projectgroep actief gewerkt aan een projectplan met tijdslijnen. Het is een project waar veel partijen bij zijn betrokken en ook veel zaken worden uitgezocht. Zowel aan de kant van de werkgever en OR als ook aan de kant van het pensioenfonds. In dit hoofdstuk zijn het gevolgde proces en de wijze waarop de verschillende partijen zijn betrokken bij de besluitvorming van dit project toegelicht.

4.1 Inrichting projectstructuur ten behoeve van transitieperiode

Door het bestuur van het fonds is gekozen voor een projectstructuur met een stuurgroep, een externe projectmanager en diverse (operationele) werkgroepen. De Raad van Toezicht, het verantwoordingsorgaan en de sleutelfunctiehouders van het pensioenfonds worden door deze organen van het project geïnformeerd over de opzet en voortgang. Op deze wijze is gewaarborgd dat de transitie op beheerste wijze wordt gerealiseerd.

4.1.1. Samenstelling van de projectgroep

De projectgroep bestaat uit de stuurgroep, de externe projectmanager en diverse werkgroepen.

De **stuurgroep** is vanuit het bestuur aangewezen om de regie te voeren over het project. In operationele zin is de projectbesturing belegd bij de projectmanager. De stuurgroep bestaat uit de (plaatsvervangend) voorzitter van het fonds, een bestuurslid van het fonds, de directeur van het fonds, de projectmanager en vertegenwoordigers van de belangrijkste uitbestedingspartijen (Appel, NT, GSAM). De stuurgroep monitort de voortgang van het project en intervenieert waar nodig. Dit zorgt ervoor dat het bestuur van het pensioenfonds in staat wordt gesteld zijn verantwoordelijkheid te nemen over de transitie en de besluiten die binnen het project genomen moeten worden. Hierbij heeft de stuurgroep oog voor de verschillende organen binnen het fonds en de stakeholders buiten het pensioenfonds waaronder: Sociale Partners, uitbestedingspartijen en toezichthouders.

De externe **projectmanager** is verantwoordelijk voor het schrijven van het initiële projectplan, de aansturing van de projectactiviteiten via de betrokken (veelal externe) partijen, overzien van en contact houden met het stakeholderveld, bewaking risico's en zo nodig ontwikkelen van alternatieven. De bewaking van de tijdslijnen is onderdeel van zijn takenpakket. Zijn directe aanspreekpunten binnen het pensioenfonds zijn de directeur van het pensioenfonds en de stuurgroep. Zij fungeren als informatiebaken en klankbord van de projectmanager. De projectmanager legt ook verantwoording aan hen af.

De **werkstromen** zijn georganiseerd naar de diverse operationele activiteiten binnen het project. De betrokken teams zijn verantwoordelijk voor specifieke deelprojecten. Vanwege het integrale karakter van de implementatie is er veel samenhang tussen de deelprojecten. Het fonds wordt in elke werkstroom vertegenwoordigd door ten minste de directeur of de projectmanager. Er zijn de volgende werkstromen (met bijbehorende verantwoordelijkheden en werkzaamheden):

1. *Actuarieel* (maatmensberekeningen, vaststellen assumpties en grondslagen (bijvoorbeeld te hanteren rendementen), herverzekering, onderbouwing evenwichtigheid, opzet nieuwe pensioenregeling en uitkeringsfase)
2. *Risicohouding* (onderzoek risicopreferentie en vertaling naar de risicohouding, het beleggingsbeleid en opzet nieuwe pensioenregeling)
3. *Vermogensbeheer* (bepaling lifecycles, beleggingsplan, beleggingsrichtlijnen, beleggingstransitieplan (inclusief transitie DC vermogen), samenwerking pensioenadministrateur, herdefiniëring risico- en verantwoordingsrapportages, herijken servicelevel agreement en herijken uitvoeringsovereenkomst)
4. *Pensioenadministratie* (uitwerken pensioenregeling, uitwerken pensioenadministratie, uitwerken deelnemer communicatie, herijken periodieke rapportages toezichthouders en jaarverslaglegging, samenwerking fiduciair manager, uitwerken

pensioentransitie/invaarplan, uitwerken datakwaliteit, onderzoeken datakwaliteit, herijken servicelevel agreement en herijken uitvoeringsovereenkomst)

5. *Juridisch* (opstellen pensioenreglement, advisering herijking servicelevel agreements en uitvoeringsovereenkomsten)
6. *Communicatie* (opstellen communicatieplan transitie en opstellen communicatiestrategie nieuw pensioenstelsel)
7. *Risicobeheer* (onderzoek risico's transitie, onderzoek risico's pensioenuitvoering nieuwe pensioenregeling, onderzoek risico's vermogensbeheer nieuwe pensioenregeling, herijken risicomanagement framework, herijken ERB en risicomanagement projectrisico's)

4.1.2. Vertegenwoordigde gremia en achterbannen

Bij het project zijn diverse gremia betrokken welke elk hun eigen verantwoordelijkheid hebben. Deze betreffen:

1. *Bestuur van het pensioenfonds,* is eindverantwoordelijk voor het project. Het bestuur monitort de voortgang (tijd en kwaliteit) op basis van de rapportages van en overleg met de stuurgroep. De deliverables van het project leiden tot bestuursbesluiten.
2. *Raad van Toezicht van het pensioenfonds,* heeft goedkeuringsrechten ten aanzien van het invaarverzoek en de uitvoeringsovereenkomst. Heeft een kritische blik op (bestuurlijke) besluitvorming gedurende het project (o.a. risicobeheersing en evenwichtigheid). Legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan. Het oordeel van de Raad van Toezicht is opgenomen in dit implementatieplan.
3. *Verantwoordingsorgaan van het pensioenfonds*, heeft adviesrechten ten aanzien van de opdrachtaanvaarding, het vaststellen van de uitvoeringsovereenkomst en het invaarbesluit. Geeft een oordeel over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid en over de beleidskeuzes voor de toekomst. Het oordeel van het VO wordt opgenomen in dit implementatieplan.
4. *Vereniging van gepensioneerden*, heeft hoorrecht in de arbeidsvoorwaardelijke fase ten aanzien van het transitieplan dat door de Sociale Partners is opgesteld. De vereniging is hiermee op indirecte wijze betrokken bij het project en het implementatieplan.
5. *Vereniging Slapers Pensioenfonds,* deze vereniging behartigt de belangen van de slapers en heeft tevens hoorrecht. De vereniging is hiermee op indirecte wijze betrokken bij het project en het implementatieplan.

4.1.3. Schets belangrijkste gerealiseerde en nog te realiseren mijlpalen

In onderstaand overzicht staan de belangrijkste gerealiseerde mijlpalen én de nog te realiseren mijlpalen in de tijd:

#	Omschrijving	Datum afgerond	Eigenaar	Bestuursbesluit
1.	Deelnemersonderzoek risicopreferentie resulterend in de risicohouding	September 2023	Bestuur	Op 19 september 2023 heeft het bestuur ingestemd met de uitkomsten van het risicopreferentieonderzoek van Montae (d.d. 29 augustus 2023) [14]. De uitkomsten worden verwerkt in de opzet van de lifecycles. Op 5 november 2024 is door het bestuur de risicohouding vastgesteld (op 21 april 2026 aangepast).
2.	Conceptbesluit Sociale Partners (hierna: SP) nieuwe regeling, compensatie, invaren, transitieplan	3 mei 2024	Sociale Partners	
3.	Definitief besluit SP nieuw regeling, compensatie, invaren en transitieplan	16 september 2024	Sociale Partners	
4.	Bevindingen datakwaliteit audit afgerond	18 maart 2025	APS en AAPS	

#	Omschrijving	Datum afgerond	Eigenaar	Bestuursbesluit
5.	Go – No Go opdrachtaanvaarding en implementatie- en communicatieplan	18 maart 2025	Bestuur	Op 18 maart 2025 is in concept de opdrachtaanvaarding besproken in de vorm van het concept implementatieplan en het reeds vastgestelde communicatieplan. De definitieve opdrachtaanvaarding is d.d. 28 oktober 2025 behandeld in het bestuur.
6.	Datakwaliteit audit uitgevoerd met positieve conclusie fase 1 t/m 4 en overzicht acties 2025 tot aan moment van invaren	22 april 2025	Bestuur	Datakwaliteit fase 1 t/m 4 is besproken op 20 augustus 2024. Aanvullende analyses bi APS zijn besproken op 25 november 2024 en 18 februari 2025, met positieve conclusies over datakwaliteit fase 1 t/m 4. Opinies van SFH en de AuP zijn besproken op 18 maart 2025 en 22 april 2025. Voorlopige conclusie van het bestuur over de datakwaliteit is positief. In 2025 wordt een aantal acties gemonitord bij Appel en vindt voorafgaand aan implementatie aanvullend onderzoek plaats bij Appel (opgenomen in dit implementatieplan)
7.	Opdrachtaanvaarding (inclusief invaarbesluit)	28 oktober 2025	Bestuur	Op 28 oktober 2025 heeft het bestuur formeel de opdracht van Sociale Partners aanvaard.
8.	Implementatie- en communicatieplan indienen bij DNB en AFM	29 oktober 2025	Bestuur	Op 29 oktober 2025 zijn de respectievelijke plannen ingediend bij DNB en AFM.
9.	Kader Datakwaliteit doorlopen bij Appel met positieve conclusie fase 1 t/m 4 en overzicht acties 2026 tot aan moment van invaren	6 oktober 2026	Bestuur	Fase 1 vastgesteld in bestuursvergadering 30 maart 2026, Fase 2 in bestuursvergadering 2 juni 2026, Fase 3 in bestuursvergadering 27 augustus, Fase 4 in bestuursvergadering 6 oktober 2026, inclusief opinies SFH-A en SFH-R
10.	Go – No Go Nieuw implementatieplan	27 oktober 2026	Bestuur	Formele Go door het bestuur te nemen op 27 oktober 2026, onder voorbehoud invaarbeschikking DNB
11.	Hernieuwde opdrachtaanvaarding (inclusief invaarbesluit) op basis van Transitieplan met tweede addendum	27 oktober 2026	Bestuur	Formele (hernieuwde) opdrachtaanvaarding en invaarbesluit, onder voorbehoud invaarbeschikking DNB
12.	Gereed voor productie transitie Communicatie (Go – No Go)	27 oktober 2026	Bestuur	Formele Go door het bestuur te nemen op 27 oktober 2026, onder voorbehoud invaarbeschikking DNB
13.	Hernieuwd Implementatieplan indienen bij DNB	(gepland) 28 oktober 2026	Bestuur	Uiterlijk binnen twee weken na invaarbesluit
14.	Gereed voor transitie administratie (Go – No Go)	(gepland) 16 november 2026	Appel	Formele Go door het bestuur te nemen op 16 november, onder voorbehoud invaarbeschikking DNB

#	Omschrijving	Datum afgerond	Eigenaar	Bestuursbesluit
15.	Gereed voor verzending transitie Communicatie (Go – No Go)	(gepland) 16 november 2026	Appel	Formele Go door het bestuur te nemen op 16 november 2026, onder voorbehoud goedkeuring DNB
16.	Gereed voor transitie Vermogensbeheer (Go – No Go)	(gepland) 8 december 2026	GSAM	Formele Go door het bestuur te nemen op 8 december 2026.
17.	Gereed voor invaren	(gepland) 8 december 2026	Appel	Formele Go door het bestuur te nemen op 8 december 2026
18.	Start transitie administratie	(gepland) 2 januari 2027	Appel	Formele Go door het bestuur te nemen op 8 december 2026
19.	Start transitie Vermogensbeheer	(gepland) 2 januari 2027	GSAM	Formele Go door het bestuur te nemen op 8 december 2026
20.	Transitie Communicatie	(gepland) 15 juni 2027	Bestuur	Uiterlijk 6 maanden na invaren

4.1.4. Vervolgstappen tot aan transitie

Het fonds voert in de resterende maanden van 2026 de volgende stappen uit:

1. **Afronding inrichting pensioenadministratie**, inclusief uitwerking pensioenregeling en (logistieke en administratieve) bedrijfsvoering met de fiduciair manager. Dit is vóór 1 januari 2027 afgerond waarbij op uiterlijk 16 november 2026 het bestuur een formele GO of NO GO geeft op basis van de mate van zekerheid welke zij heeft ontvangen van Appel, NT en GSAM.
2. **Afronding inrichting vermogensbeheerproces**. Hierbij is de interfacing tussen Appel, NT, GSAM en RIAM meegenomen. Dit is voor een belangrijk deel uit afgerond, waarbij uiterlijk 16 november 2026 het bestuur een formele GO of NO GO geeft op basis van de mate van zekerheid welke zij heeft ontvangen van de ketenpartijen.
3. **Afronding inrichting communicatieproces.** Dit is uiterlijk 30 oktober 2026 afgerond, waarbij op uiterlijk 16 november 2026 het bestuur een formele GO of NO GO geeft voor het verzenden van de transitiecommunicatie op basis van de mate van zekerheid welke zij heeft ontvangen van Appel. Tevens dient dan bekend te zijn of DNB instemt met het implementatieplan.

4.1.5. Aanpak bij uitstel

Het bestuur onderkent de mogelijkheid en is derhalve voorbereid op een situatie dat de beoogde overgangsdatum door interne danwel externe factoren op een later moment dan de beoogde 1 januari 2027 plaats dient te vinden. Wanneer het bestuur besluit tot een NO GO, schuift de implementatiedatum in beginsel op naar een later moment in 2027. Het fonds en Appel hebben gesproken over alternatieve scenario's (tijdslijnen) mocht 1 januari 2027 om welke reden dan ook niet haalbaar blijken te zijn. Het fonds heeft aangegeven de voorkeur te hebben om zo snel mogelijk na 1 januari 2027 over te willen en richt zich in een dergelijk scenario op nader te bepalen moment in 2027 als overgangsdatum.

De volgende stappen worden ondernomen indien tot een NO GO wordt besloten:

1. Werkgever en OR informeren
2. RvT en VO informeren
3. DNB en AFM informeren
4. Andere stakeholders (accountant, actuaris, Vereniging van Gepensioneerden, Vereniging van Slapers) en adviseurs informeren
5. Met Appel herplanning maken
6. Communicatie naar deelnemers doen
7. Toets doen of pensioenreglement geactualiseerd dient te worden

4.2 Besluitvormingsproces vaststelling implementatieplan

4.2.1. Beschrijving doorlopen besluitvormingsproces

Het implementatieplan is tot stand gekomen vanuit de ingerichte projectorganisatie onder aansturing van de stuurgroep (voorheen regiegroep). Gedurende het project zijn de Raad van Toezicht en het verantwoordingsorgaan doorlopend geïnformeerd over het project, zowel op inhoud als ook in voortgang. De informatie- en studiebijeenkomsten welke zijn gehouden in het kader van de wet toekomst pensioenen zijn toegankelijk geweest voor leden van het bestuur, Raad van Toezicht en het verantwoordingsorgaan. Hierdoor is er een optimale informatie-uitwisseling geweest.

Hieronder is het overzicht opgenomen van de besluiten welke door het bestuur zijn of dienen te worden genomen. Voor een groot deel heeft besluitvorming al plaatsgevonden. De kalenderdata van deze besluitvorming zijn dan vermeld.

#	Aard van het besluit	Datum bestuursbesluit
1.	Besluitvorming risicohouding n.a.v. het risicopreferentieonderzoek	10 juni 2025
2.	Besluitvorming opzet van de pensioenregeling inclusief besluitvorming over risicodelingsreserve	8 juli 2025
3.	Besluitvorming uitvoering compensatie	4 september 2024
4.	Besluitvorming (uitvoering) keuzemogelijkheden behorende bij pensioenregeling inclusief besluit over shoprecht	22 oktober 2024
5.	Besluitvorming herverzekering en herverzekeraar	6 december 2022
6.	Besluitvorming opzet van het beleggingsbeleid o.b.v. lifecycles inclusief de uitkeringsfase	Vaststelling lifecycles variabele inkoop en beleggingsbeleid uitkeringsfase 3 juni 2025. Lifecycle vaste uitkering 10 juni 2025.
7.	Besluitvorming eventuele aanpassingen in het beleggingsbeleid in de periode voorafgaand aan de transitie	12 november 2024 en 10 juni 2025
8.	Besluitvorming financiële opzet fonds inclusief kostenbegroting, kostendekking en actuariële grondslagen	12 november 2024
9.	Besluitvorming Transitie FTK	22 oktober 2024
10.	Besluitvorming principes evenwichtigheid invaren	7 maart 2023
11.	Besluitvorming evenwichtigheid invaren	5 november 2024
12.	Besluitvorming evenwichtigheid nieuwe pensioenregeling	5 november 2024
13.	Besluitvoering communicatiebeleid vóór en tijdens de transitie	5 november 2024
14.	Besluitvorming communicatiebeleid na de transitie	5 november 2024
15.	Besluitvorming opzet keuzebegeleiding inzake beleggingen en uitkeringsfase	9 juli 2024
16.	Besluitvorming pensioenuitvoering door pensioenadministrateur	12 november 2024
17.	Besluitvorming communicatie uitvoering door pensioenadministrateur en extern communicatiebureau	12 november 2024
18.	Besluitvorming uitvoering vermogensbeheer door fiduciair manager	12 november 2024 en 3 juni 2025
19.	Besluit opzet plan van aanpak transitie vermogensbeheer inclusief risicobeheersing	8 oktober 2024 in beleggingscommissie
20.	Besluitvorming voldoende datakwaliteit bij pensioenadministrateur basisregeling en excedentregeling n.a.v. uitgevoerde controles	18 maart 2025
21.	Besluitvorming opdrachtaanvaarding	28 oktober 2025

22.	Besluitvorming opzet plan van aanpak transitie pensioenaanspraken en pensioenrechten inclusief risicobeheersing	2 oktober 2025
23.	Update risicohouding	21 april 2026
24.	Aanpassing compensatie en inzet bestuurlijke ruimte	7 juli 2026
25.	Verdere invulling beoordelingskader evenwichtige transitie en complete besluitvorming	27 augustus 2026
26.	Update bandbreedte dekkingsgraad en herijking omvang transitiebuffer	15 september 2026
27.	Besluitvorming concept uitvoeringsovereenkomst	15 september 2026
28.	Besluitvorming eventueel aangepast risicoraamwerk post transitie	(gepland) december 2026
29.	Besluitvorming eventuele aanpassingen governance van het fonds post transitie	H1 2027
30.	Besluitvorming eventuele aanpassingen huishoudelijk reglement van het fonds post transitie	H1 2027
31.	Besluitvorming ERB post transitie	2027
32.	Besluitvorming gewijzigde abtn post transitie	H1 2027

4.2.2. Oordeel van het bestuur

Het oordeel van het bestuur over het implementatieplan is dat het een concreet en haalbaar plan is. Op evenwichtige wijze wordt rekening gehouden met de belangen van de verschillende deelnemersgroepen (actief, gewezen en uitkeringsgerechtigd) en daarbinnen tussen de verschillende generaties.

Ook is het bestuur van mening dat het implementatieplan op een beheerste wijze tot stand is gekomen, waarbij op zorgvuldige wijze de inzichten van de Raad van Toezicht, het verantwoordingsorgaan, de sleutelfunctiehouders, de Sociale Partners, de verschillende uitvoerders en adviseurs zijn betrokken.

Het bestuur acht de risico's welke gepaard gaan met de nog te nemen stappen vóór de transitie, de daadwerkelijke transitie en de bedrijfsvoering ná de transitie beheersbaar. Hiertoe zijn uitgebreide risicoanalyses opgesteld en zijn concrete, uitvoerbare en adequate beheersmaatregelen getroffen.

4.2.3. Oordelen van de sleutelfunctiehouders, VO en Raad van Toezicht

In de totstandkoming van dit implementatieplan zijn zowel de sleutelfunctiehouders Risicobeheer, Actuariaat en Internal Audit als de interne toezichtsorganen, het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht, uitvoerig betrokken. Vanuit elk de betreffende aandachts- en expertise gebieden hebben de sleutelfunctiehouders een definitief oordeel afgegeven. In deze paragraaf geeft het bestuur een terugkoppeling op het gevolgde proces en op welke wijze de aanbevelingen en beoordeling van de sleutelfunctiehouders zijn gewogen op de betreffende (deel)dossiers. Tevens geeft een bestuur een terugkoppeling op het advies- en instemmingstraject met respectievelijk het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht.

Opinie sleutelfunctiehouder Risicobeheer.

De sleutelfunctiehouder Risicobeheer (SFH-RB) heeft een opinie [174] afgegeven inzake de **operationele gereedheid** voor de nieuwe pensioenregeling, waarbij de SFH-RB een oordeel heeft afgegeven over de operationele en IT-risico's, de procesbeheersing en de beheersing van de risico's hierbij en de risico's die samenhangen met de uitbesteding van werkzaamheden. Naar de mening van de SFH-RB zijn de vereiste analyses uitgevoerd en de zijn de belangrijkste risico's en beheersmaatregelen opgenomen in het implementatieplan en de periodiek geactualiseerde Wtp-risicoanalyse. De IRMC (Integrale Risico Management Commissie) en het bestuur bespreken de voortgang en hebben de resterende risico's binnen de bestuurlijke besluitvorming betrokken.

De SFH-RB acht invaren per 1 januari 2027 en de structurele uitvoering van de Wtp-regeling technisch en operationeel haalbaar, maar de gereedheid is op de datum van de opinie (1 oktober 2026) nog niet definitief aangetoond. Het oordeel van de SFH-RB is daarom positief onder voorwaarden. De SFH-RB is van mening dat de transitie alleen kan doorgaan als Appel de operationele gereedheid voldoende onderbouwt en bij de go/no-go-besluiten van 16 november 2026 voor de transitiecommunicatie en 8 december 2026 voor het vermogensbeheer en invaren geen blokkerende bevindingen resteren. Zo niet, dan moet het passende fallbackscenario worden gevolgd en de transitiedatum worden uitgesteld.

De sleutelfunctiehouder Risicobeheer (SFH-RB) heeft in 2026 een aantal opinies afgegeven inzake **datakwaliteit** [132][134][145][158]. Het eindoordeel is positief. Wel benoemt de SFH-RB een aantal observaties en aanbevelingen. Deze zijn opgenomen in het actie- en herstelplan, als onderdeel van het Fase 4 rapport [169], of maken onderdeel uit van de stay-clean analyses die voor invaren in Q4 2026 zullen worden uitgevoerd. Een aantal van deze vervolgacties zijn op moment van schrijven al opgepakt/afgerond. Hier wordt in hoofdstuk 6 nader op ingegaan.

De SFH-RB heeft tevens een opinie afgegeven inzake de vaststelling van **risicohouding** [16]. Naar de mening van de sleutelfunctiehouder is de risicohouding vastgesteld conform de wettelijke vereisten. Een toelichting over de gekozen cohortgrootte, n.a.v. de opmerking van de SFH-RB over de gehanteerde cohortgrootte van 10 jaar, is opgenomen bij de definitieve vaststelling van de risicohouding door het bestuur [139]. Het fonds neemt daarnaast de aanbeveling van de SFH-RB over, om bij het eerstvolgende risicopreferentieonderzoek specifiek te onderzoeken of de oplopende gamma's mogelijk het gevolg zijn van een generatie-effect.

Daarnaast heeft de SFH-RB een opinie afgegeven inzake **invaren en evenwichtigheid** [173], waarbij de SFH-RB heeft beoordeeld of de voorgenomen wijze van invaren in opzet voldoet aan de wettelijke vereisten, uitvoerbaar is en past binnen een beheerste en evenwichtige transitie. Daarnaast heeft de SFH-RB een oordeel gegeven over de projectmatige aanpak, de bestuurlijke besluitvorming en de wijze waarop risico's en afhankelijkheden worden beheerst.
De SFH-RB is van oordeel dat het fonds het voorgenomen invaarbesluit en de evenwichtigheid van de transitie zorgvuldig en navolgbaar heeft onderbouwd. Het implementatieplan behandelt de relevante wettelijke vereisten, de omrekenmethodiek, de aanwending van het vermogen, compensatie, de risicodelingsreserve, de transitie-effecten, de uitvoerbaarheid en de beheersing van de voor het invaren relevante risico's. Dit zal t.z.t. ook terug dienen te komen in het invaarbesluit.

Naar het oordeel van de SFH-RB voldoet de voorgenomen wijze van invaren in opzet aan de wettelijke vereisten. De standaardmethode met tien jaar spreiding vormt het uitgangspunt en de bestuurlijke ruimte wordt, binnen de wettelijke grenzen en met inachtneming van de individuele 95%-ondergrens, ingezet om onevenwichtige transitie-effecten te voorkomen. De uitgevoerde analyses naar pensioenverwachtingen en netto profijt, inclusief gevoeligheidsanalyses voor verschillende dekkingsgraden en rentestanden, geven de SFR geen aanleiding om te concluderen dat een deelnemersgroep door de transitie als geheel onevenredig wordt benadeeld.

De SFH-RB acht het beoordelingskader voor evenwichtigheid, de motivering van compensatie en herverdeling en de onderbouwing van de risicodelingsreserve voldoende navolgbaar. De definitieve beoordeling blijft afhankelijk van de actuele financiële positie en DNB-scenarioset, de juiste en reproduceerbare vaststelling van de persoonlijke pensioenvermogens, de individuele toets aan de 95%-ondergrens en de succesvolle afronding van de nog openstaande implementatie-, test- en controlewerkzaamheden.
De SFH-RB heeft geen bevindingen bij de projectmatige aanpak, de inrichting van het besluitvormingsproces en de wijze waarop het bestuur deskundigheid en tegenspraak heeft georganiseerd. Het definitieve oordeel over het gevolgde proces is wel afhankelijk van de zorgvuldige afronding van het advies- en goedkeuringstraject met het verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht. Voorafgaand aan de indiening van het implementatieplan bij DNB zal de SFH-RB controleren of de zienswijzen van de fondsorganen adequaat zijn meegewogen, of eventuele voorwaarden en aanbevelingen aantoonbaar zijn opgevolgd en of dit correct is verwerkt in de finale besluitvorming.

Tenslotte heeft de SFH-RB een opinie afgegeven op het **Implementatieplan** [171], waarbij is beoordeeld of het plan voldoet aan de wettelijke vereisten en of het plan volledig, inhoudelijk toereikend en uitvoerbaar is. Naar het oordeel van de SFR behandelt het implementatieplan de vereiste onderwerpen op toereikende wijze. De projectmatige aanpak, de bestuurlijke behandeling en de betrokkenheid van partijen geven geen aanleiding tot bevindingen. De SFR heeft het implementatieplan en de bijbehorende documenten beoordeeld. De daarin geïdentificeerde risico's en beheersmaatregelen zijn naar het oordeel van de SFR passend en

voldoende volledig beschreven. Het plan bevat de informatie die op grond van de WTP moet worden opgenomen en is zorgvuldig tot stand gekomen. Het bestuur heeft het plan meermaals besproken. De raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan zijn (op het moment van het geven van de opinie) verzocht hun oordeel over het plan te geven.

Opinie sleutelfunctiehouder Actuariaat

De sleutelfunctiehouder Actuariaat (SFH-A) is op veel dossiers nauw betrokken geweest in de totstandkoming en heeft gedurende de uitwerking van datakwaliteit, risicohouding, financiële opzet en het invaardossier, waaronder gedetailleerde plausibiliteitscontroles, op basis van concept documentatie diverse rondes met vragen gesteld. Daarnaast zijn de aanbevelingen van de SFH-A vanuit de concept opinies opgevolgd in de finale uitwerking van de deeldossiers.

De sleutelfunctiehouder Actuariaat (SFH-A) heeft in 2026 een aantal opinies afgegeven inzake **datakwaliteit** [131][133][146][157]. De SFH-A is van mening dat op basis van de uitkomsten van de onderzoeken en analyses die het Pensioenfonds heeft uitgevoerd, het voorlopige oordeel kan worden getrokken dat de data voldoende van kwaliteit is om “mee in te varen”. Wel heeft de SFH-A een aantal aanbevelingen. Deze zijn opgenomen in het herstelplan, als onderdeel van het Fase 4 rapport [169]. Een aantal van deze vervolgacties zijn op moment van schrijven al opgepakt/afgerond. De overige acties maken onderdeel uit van het projectplan Wtp bij Appel. Hier wordt in hoofdstuk 6 nader op ingegaan.

De SFH-A heeft een belangrijke rol gehad in het proces tot aan het definitief vaststellen van de **risicohouding**. Op basis van diverse vragen op basis van de initiële uitwerking van de risicohouding zijn de onderliggende berekeningen ter vaststelling van de impliciete lifecycle op diverse punten aangepast (t.a.v. AOW en spaarpremie). De SFH-A heeft tevens aandacht gevraagd voor diverse punten van onderbouwing, waaronder oplopende gamma’s, de vaststelling van de marges en verschillen in risicohouding tussen actieven, slapers, arbeidsongeschikten en (jonge) nabestaanden. Het fonds heeft deze aandachtspunten en aanbevelingen opgevolgd en meegewogen in de vaststelling van de risicohouding [139]. Het definitieve oordeel [64] van de sleutelfunctiehouder is dat bij de vaststelling en onderbouwing van de risicohouding is voldaan aan de relevante bepalingen uit de wet- en regelgeving. De SFH-A beoordeelt de onderbouwing en vastlegging als gedegen.

Daarnaast heeft de SFH-A op 5 oktober 2026 een opinie afgegeven op de **financiële opzet, plausibiliteit, invaren en evenwichtigheid** [175]. Deze opinie is een aanvulling op eerdere opinies van de SFH-A over deze onderwerpen [54][59]. In de voorbereiding op het afgeven van het definitieve oordeel, zijn er meerdere rondes van vraag en antwoord geweest tussen het fonds en de sleutelfunctiehouder en heeft het fonds diverse observaties en aanbevelingen in een eerder stadium opgevolgd. Een groot deel van de aanbevelingen van de laatste opinie zijn in deze versie van het Implementatieplan verwerkt. Dit betreft onder andere de aanbeveling om de manier waarop de bestuurlijke ruimte bij invaren wordt ingezet in meer detail uit te schrijven.

De opinie van 5 oktober 2026 heeft betrekking op de wijzigingen die sinds de vorige opinies hebben plaatsgevonden. De SFH-A kan zich vinden in de gewijzigde compensatiemethode, het besluit om de transitiebuffer te verhogen, de onderbouwing van de gekozen omrekenmethode en de uitgangspunten die gekozen bij de methode voor de herverdeling van vermogen.

De SFH-A is eerder nauw betrokken geweest bij de **plausibiliteitscontroles** ten aanzien van de berekeningen om de transitie-effecten in kaart te brengen [54]. Overleg op detailniveau tussen Montae & Partners, de SFH-A en het fonds over de gehanteerde uitgangspunten heeft ertoe geleid dat de aannames op meerdere punten zijn gewijzigd ten opzichte van de doorrekeningen uit het transitieplan, om beter aan te sluiten bij het huidige en voorgenomen fondsbeleid. De sleutelfunctiehouder heeft daarnaast diverse numerieke controles uitgevoerd op de wijze waarop in het model van Montae & Partners het vermogen bij invaren wordt verdeeld en diverse controles op de output van de berekeningen op scenarioniveau. De sleutelfunctiehouder ziet op basis van de door hen uitgevoerde werkzaamheden en controles geen reden om te twijfelen aan de plausibiliteit van de berekeningsuitkomsten die ten grondslag liggen aan de beoordeling van de evenwichtigheid van het invaarbesluit. Uit de controles zijn echter nog kleine fouten naar voren gekomen. Het fonds heeft op enkele van deze punten al geconcludeerd dat deze geen materiele impact hebben op de berekeningen en daarmee onderbouwing van de evenwichtigheid. Het fonds heeft een ‘hygiëne’ berekeningsronde laten uitvoeren om deze fouten te corrigeren en geactualiseerd in dit implementatieplan.

Opinie sleutelfunctiehouder Internal Audit

De sleutelfunctiehouder Internal Audit (SFH-IA) heeft op 27 maart 2025 en op 1 oktober 2026 een opinie afgegeven inzake datakwaliteit [40], [172][3]. De SFH-IA is van oordeel dat de conclusie van het bestuur ten aanzien van datakwaliteit adequaat is onderbouwd op basis van de vereiste werkzaamheden zoals vastgelegd in het Besluit toekomst pensioenen paragraaf 9b.3 artikel 46 en een beoordeling van de relevante rapportages en de opinies van de sleutelfunctiehouders risicobeheer en actuariaat. De SFH-IA adviseert het bestuur, conform de opinies van de sleutelfunctiehouders Actuariaat en Risicobeheer, om de voortgang van het actie- en herstelplan nauwgezet te monitoren en de uitkomsten, inclusief eventuele restrisico's, expliciet te betrekken bij de definitieve besluitvorming over het invaren

De sleutelfunctiehouder Internal Audit (SFH-IA) heeft op 1 oktober 2026 een opinie [172] afgegeven over de **beheerste uitvoering van de transitie** naar Wtp. De SFH-IA heeft daartoe een aantal documenten ontvangen, waaronder het Projectplan Transitie FPR [160], de Planning invaarberekeningen, de meest recente Voortgangsrapportage FPR, de Rapportage datakwaliteit fase 4 [169] met de bijbehorende opinies van de sleutelfunctiehouders Actuariaat [157] en Risicobeheer [158]. De SFH-IA is op basis van de uitgevoerde werkzaamheden van oordeel dat de governance, projectbeheersing en risicobeheersing rondom de Wtp-transitie in opzet toereikend zijn ingericht om een beheerste voortzetting van de transitie te ondersteunen. Eerdere aanbevelingen met betrekking tot het projectplan zijn afdoende verwerkt en de SFH-IA is van mening dat het voorlopige oordeel van het bestuur over de datakwaliteit adequaat is onderbouwd. Hoewel de uitvoerbaarheid van de transitie is op basis van de huidige documentatie aannemelijk is, dient het bestuur voorafgaand aan de definitieve Go/No-Go-besluitvorming de uitvoerbaarheid opnieuw vast te stellen op basis van de tijdige en succesvolle afronding van de resterende implementatieactiviteiten, waaronder de acties en herstelmaatregelen op het gebied van datakwaliteit, de geplande testen en proefberekeningen, de ketenafstemming en het aantonen van de operationele en IT-gereedheid. Daarnaast dient het bestuur te borgen dat de voor de transitie kritische governance-documentatie tijdig en formeel is vastgesteld en dat voor de resterende governance-documentatie een beheerste implementatie en besluitvorming is ingericht. Met inachtneming van deze aandachtspunten ziet de SFH-IA geen materiële belemmeringen voor het beheerst voortzetten van de transitie. Het bestuur zal opvolging geven aan deze adviezen.

Advies Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan (VO) heeft op 10 oktober 2025 een unaniem advies gegeven op het invaardossier [55]. Naar aanleiding van de wijzigingen die het fonds daarna heeft aangebracht in het implementatieplan heeft het VO op 13 oktober 2026 een aanvulling op het eerdere advies geformuleerd [176]. Het VO geeft daarbij een (onveranderd) positief advies af om binnen de vastgestelde bandbreedtes per 1 januari 2027 de pensioenregeling te wijzigen in een flexibele premieregeling en de opgebouwde pensioenafspraken en -rechten over te dragen (in te varen) in de nieuwe regeling.

Het VO constateert dat het bestuur hiervoor een evenwichtige belangenafweging heeft doen plaatsvinden tussen zowel actieven, gepensioneerden en slapers. Dit is gebaseerd op de herziene berekeningen uit het (concept) implementatieplan van september 2026.

Tussen oktober 2025 en oktober 2026 is het VO volledig meegenomen door het bestuur en de directie in de processen die geleid hebben tot de genoemde wijzigingen. Er is ook in deze periode gecommuniceerd op basis van wederzijds vertrouwen. Het VO heeft kennis genomen van de mening van de sleutelfunctiehouders actuariaat, risicobeheer en interne audit. Tevens is het oordeel van de Vereniging van Gepensioneerden en de Vereniging van Slapers in beschouwing genomen. Deze gaven geen aanleiding tot een aanpassing van het advies.

Daarnaast heeft het VO een positief advies gegeven op het communicatieplan. Daarbij onderstreept het VO dat de daadwerkelijke communicatie richting deelnemers adequaat en transparant moet zijn, bijvoorbeeld ten aanzien van de pensioenambitie en het nabestaandenpensioen. Het VO verzoekt het bestuur om actief betrokken te worden bij de verdere uitwerking van de communicatie richting de achterban.

[3] Als onderdeel van de opinie inzake 'beheerste uitvoering transitie Wtp'.

Instemming Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft op 13 oktober 2025 haar goedkeuring verleend aan het voorgenomen besluit van het bestuur met betrekking tot de collectieve waardeoverdracht met inbegrip van het aanwenden van vermogen bij de collectieve waardeoverdracht (voorgenomen besluit tot invaren) [15]. De RvT heeft bij de beoordeling van het voorgenomen bestuursbesluit tot invaren het 'Beoordelingskader intern toezicht met betrekking tot de WTP' van het VITP als leidraad gehanteerd, waarbij vier risicogebieden zijn onderkend (governance risico's, financiële risico's, niet-financiële risico's en risico's bij invaren). Per risicogebied heeft de RvT een normenkader en bevindingen geformuleerd. Het oordeel per risicogebied wordt hieronder weergegeven:

1) Governance: De RvT oordeelt dat de governance rondom de bestuurlijke besluitvorming, de aanpak van het project, het overleg met Sociale Partners, het betrekken en deskundigheid van sleutelfunctiehouders, actuariële adviseurs en accountants, alsmede van intern toezicht (RvT) en medezeggenschap (VO) en het betrekken van de adviezen en opinies, zorgvuldig en volledig is geweest.
2) Financiële risico's: De RvT is van oordeel dat de risicohouding en het daarvan afgeleide beleggingsbeleid op zorgvuldige wijze tot stand is gekomen.
3) Niet-Financiële risico's: De RvT is van oordeel dat over de periode tot overgang naar Appel Pensioenuitvoering voldoende aandacht is voor datakwaliteit; wel benadrukt de RvT dat een aantal zaken nog afgerond moet worden om dit oordeel te bestendigen. Het bestuur heeft beschreven dat voor de periode dat de pensioenadministratie bij Appel Pensioenuitvoering wordt gevoerd tot invaren, aanvullende controles op behoud van datakwaliteit worden uitgevoerd. De RvT ondersteunt dit.
   De bewaking van de juiste, tijdige en goed werkende inrichting en voorbereidingen door Appel Pensioenuitvoering door de projectmanager is een beheermaatregel die volgens de RvT een zorgvuldige en beheerste transitie mogelijk maakt. De vastgestelde Go/No Go momenten spelen daarbij een belangrijke rol. De RvT doet de aanbeveling om de (specifieke FPR-)functionaliteit van de administratieve inrichting bij Appel Pensioenuitvoering via een IT deep dive / audit vóór invaren extern te laten toetsen.
4) Risico's bij invaren: De RvT is van oordeel dat het bestuur de evenwichtigheid van zowel het invaren als de nieuwe FPR-regeling zorgvuldig heeft onderbouwd en gedocumenteerd. Wel vraagt de RvT om strakke controles op de berekening van de persoonlijke pensioenkapitalen bij het invaren. De transitie is volgens de RvT in beginsel evenwichtig, mits de aanbevelingen van de actuarieel functiehouder daadwerkelijk worden opgevolgd.
5) De RvT is van oordeel dat voldoende aandacht wordt gegeven aan communicatie en de daarin benodigde transparantie. De RvT vraagt hierbij aandacht aan het bestuur voor opvolging van de aanbevelingen van de sleutelfunctiehouder risicobeheer. Daarnaast wordt aanbevolen om (onderdelen van) het communicatieplan nader uit te werken.

De RvT geeft met inachtneming van het voorgaande en conform het gestelde in artikel 150m, lid 7 van de Pensioenwet haar goedkeuring aan het voorgenomen invaarbesluit van het Bestuur. Daarbij heeft de RvT nadrukkelijk ook het advies en de aanbevelingen van het Verantwoordingsorgaan betrokken.

Naar aanleiding van de wijzigingen die het fonds daarna heeft aangebracht in het implementatieplan heeft de RvT op 19 oktober 2026 een aanvullende beoordeling gedaan op het voorgenomen invaarbesluit [177]. De RvT heeft beoordeeld of de wijzigingen gevolgen hebben voor haar eerdere oordeel. De aanvullende beoordeling is beperk tot:

- de gewijzigde transitiedatum en de uitvoerbaarheid van de transitie;
- de gewijzigde invaarmethode en de evenwichtige belangenafweging;
- de aangepaste reserves en financiële opzet;
- een update van de datakwaliteit, operationele gereedheid en IT-beheersing;
- de deelnemerscommunicatie en de opvolging van de aanbevelingen uit 2025.

De RvT stelt vast dat het aangepaste implementatieplan op enkele voor het invaarbesluit wezenlijke onderdelen afwijkt van het dossier waarop de goedkeuring van 13 oktober 2025 was gebaseerd. Deze wijzigingen geven geen aanleiding om het eerdere oordeel fundamenteel te herzien. De oorspronkelijke goedkeuring wordt hierbij herbevestigd voor zover de onderliggende uitgangspunten niet zijn gewijzigd.

Voor de gewijzigde onderdelen geldt het positieve oordeel onder de voorwaarde dat het bestuur vóór het definitieve besluit om in te varen:

1. de definitieve en onderling consistente dossierstukken vaststelt;
2. de actuele opinies van de sleutelfunctiehouders aantoonbaar in de besluitvorming betrekt;
3. de werking van de administratieve en IT-inrichting voldoende laat toetsen;
4. de openstaande bevindingen en restrisico's expliciet accepteert, belegt en monitort;
5. per resterend go/no-go-moment vastlegt op basis van welke bewijsstukken de transitie verantwoord kan worden voortgezet.

Daarbij doet de RvT de volgende aanbevelingen aan het bestuur:

1. Hanteer één integraal overzicht met alle openstaande bevindingen, voorwaarden, eigenaren, uiterste data en bewijsstukken.
2. Informeer de RvT tijdig over materiële wijzigingen in uitgangspunten, scenario's, planning of operational readiness.
3. Rapporteer expliciet over de opvolging van onderzoeken op de IT omgeving, de werking van de keten en de beheersing van de datakwaliteit.
4. Leg in het definitieve bestuursbesluit vast welke restrisico's worden geaccepteerd en waarom deze verantwoord invaren per 1 januari 2027 niet in de weg staan.

Het bestuur zal de aanbevelingen van de RvT opvolgen.

5) Risicoanalyses en beheersingsmaatregelen

In dit hoofdstuk worden de risico's ten aanzien van de transitie van de pensioenregeling besproken. De risico's worden op waarde geschat en de hiervoor genomen beheersmaatregelen worden genoemd. De risico's worden afgezet tegen de risicobereidheid van het pensioenfonds om vast te stellen of aanvullende beheersmaatregelen benodigd zijn. Hiervoor zijn door het fonds risicoanalyses opgesteld.

5.1 Risicoraamwerk van het fonds

Het uitvoeren van de pensioenregeling brengt risico's met zich mee. Dit heeft betrekking op bijvoorbeeld operationele, financiële, juridische en informatietechnologie (hierna: IT)-risico's. Het pensioenfonds beheerst deze risico's op verschillende wijze bij de uitvoering van activiteiten. Dat betekent dat risicobeheersing voor het bestuur, de door het bestuur ingestelde commissies en de door het bestuur benoemde sleutelfunctiehouders en de compliance officer integraal onderdeel is van de werkzaamheden.

Het bestuur van het fonds is eindverantwoordelijk voor de invulling van het risicomanagement. Conform artikel 18 lid 1 van het Besluit Financieel Toetsingskader (hierna: FTK) dient een pensioenfonds beheerste en integere bedrijfsvoering te overleggen door de beschikking te hebben over:

- Goede administratieve en boekhoudkundige procedures;
- Adequate interne controlemechanismen;
- Beleid ten aanzien van de beheersing van te lopen risico's en zorg te dragen voor de uitvoering van dat beleid. Conform artikel 21 van het Besluit FTK voert een fonds een beleid gericht op het beheersen van te lopen financiële risico's en niet-financiële risico's.

Het bestuur van het pensioenfonds heeft in kaart gebracht welke risico's inherent zijn aan de activiteiten van het fonds. Het fonds beschikt over een integraal risicomanagement (hierna: IRM) raamwerk. Jaarlijks wordt in het bestuursverslag aangegeven hoe de gedefinieerde risico's worden beheerst.

De organisatie van risicomanagement is samenvattend als volgt:

- 1ste beheersingslijn: het bestuur, ondersteund door de directeur van het bestuursbureau, is verantwoordelijk voor het beheersen van de risico's. Vanuit het bestuur hebben twee bestuursleden IRM in de portefeuille. Het bestuur wordt hierbij ondersteund door diverse commissies.
- 2de beheersingslijn: de praktische invulling van de tweede lijn vindt plaats via de IRM commissie, welke ondersteund wordt door een sleutelfunctiehouder risicobeheer. Ook de compliance officer en actuariële sleutelfunctie zijn onderdeel van de tweede beheersingslijn.
- 3de beheersingslijn: de interne auditfunctie is belast met het uitvoeren van (interne) audits binnen de bedrijfsvoering van een pensioenfonds. De interne auditfunctie heeft een functionele lijn naar de voorzitter van het bestuur en een escalatielijn naar de voorzitter van de Raad van Toezicht.

Het bestuur van het pensioenfonds heeft de bevoegdheid om bestuurlijke commissies in te stellen die als taak het voorbereiden van besluiten voor het bestuur hebben. De integraal risicomanagement commissie heeft als taak het signaleren en adviseren van integraal risicomanagement aan het bestuur. De commissie is verantwoordelijk voor de opvolging van IRM activiteiten en toezicht op de beheersing van specifieke risico's. Zij wordt geraadpleegd voor de beheersing van de overige risico's. De commissie ondersteunt het bestuur bij het behalen van strategische en operationele bedrijfsdoelstellingen door onder andere haar werkzaamheden te richten op het faciliteren van het risicobereidheidproces. De commissie brengt advies uit aan het bestuur omtrent het verbeteren van het beleid of de uitvoering hiervan.

Een vereiste vanuit IORP II is de noodzaak voor een pensioenfonds om over sleutelfuncties te beschikken. Het gaat onder andere om de risicobeheerfunctie. Binnen het pensioenfonds is de sleutelfunctie risicomanagement belegd bij de sleutelfunctiehouder risicobeheer. De sleutelfunctiehouder risicobeheer ondersteunt het bestuur via de IRM commissie bij het beheersen van financiële

en niet-financiële risico's. De sleutelfunctiehouder risicobeheer beoordeelt, monitort en rapporteert over het risicobeheer-systeem. Ook heeft de sleutelfunctiehouder risicobeheer een initiërende en adviserende rol bij het vormgeven van het risicobeheer. De sleutelfunctiehouder risicobeheer heeft een functionele lijn naar de bestuursleden met aandachtsgebied risicomanagement. Deze risicomanager kan gevraagd en ongevraagd advies geven aan het bestuur via de IRM commissie. Deze adviesactiviteiten zijn gericht op het verbeteren van het risicomanagement, de controle en de beheersingsprocessen voor het fonds.

5.2 Wijzigingen in de uitvoering, operationele risico's en beheersmaatregelen

Eind 2021 heeft het bestuur voor het eerst een Eigen Risico Beoordeling (hierna: ERB) uitgevoerd. In 2024 zijn twee ERB's uitgevoerd [4] [5]. In de meeste recente ERB is specifiek aandacht besteed aan Wtp. De uitkomsten van de meest recente ERB's zijn verwerkt in dit hoofdstuk. In de verdere uitwerking van dit hoofdstuk worden de belangrijkste inzichten in de relevante risico's beschreven ten aanzien van de transitie van de pensioenregeling en de getroffen beheersmaatregelen benoemd.

5.2.1. Beschrijving en oordeel operationele en IT-risico's inclusief beheersingsmaatregelen

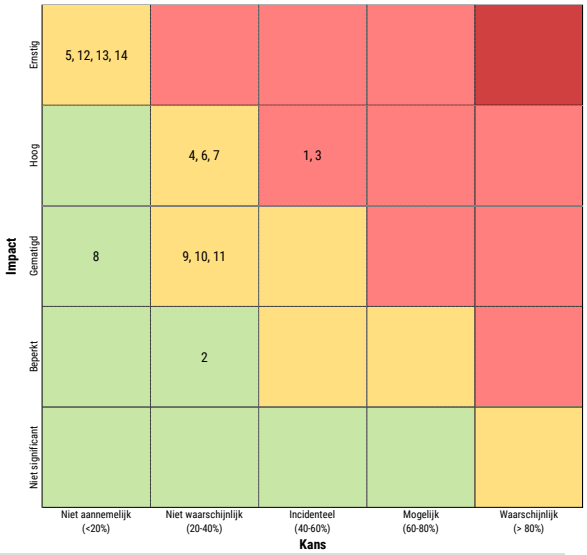
De Wtp heeft impact op de processen ten aanzien van IT en de daaruit voortvloeiende risico's op het gebied van continuïteit en betrouwbaarheid. Het pensioenfonds steunt voor het overgrote deel op de adequate werking van IT-processen en systemen bij de uitvoering van haar taken. De juistheid, volledigheid en beschikbaarheid van informatie is van cruciaal belang bij het behalen van haar doelstellingen. Het ICT-beleid van het pensioenfonds geeft richting aan de gewenste mate van beheersing om de adequate werking van het beheersingssysteem rondom IT-systemen en processen te waarborgen.

De uitvoering van het pensioenbeheer van de CDC-regeling werd tot 1 januari 2025 uitgevoerd door Achmea Pensioenservices (hierna: APS). Sinds 1 januari 2025 is de uitvoering van het pensioenbeheer van de CDC-regeling overgedragen naar Appel Pensioenuitvoering (hierna: Appel). Appel is sinds 17 september 2024 ook de administrateur van de bruto aanvullende regeling. Appel verleent ondersteuning bij de administratieve, financiële, actuariële en juridische werkzaamheden. Het bestuur van het fonds ontvangt periodiek rapportages over de manier waarop Appel invulling geeft aan de dienstverlening. Het bestuur beoordeelt de uitbesteding van diensten ook via de periodieke ISAE3402-rapportage. Dit rapport beschrijft wat de beheersdoelstellingen en -maatregelen zijn en of deze in de praktijk ook werken. Appel legt verantwoording af aan het bestuur over de pensioenuitvoering.

In onderstaande figuur en tabel zijn de geïdentificeerde operationele en IT-risico's opgenomen met hun respectievelijke kans en impact. De nummers in de figuur verwijzen naar de risico's in de tabel. In de tabel is per risico de door het pensioenfonds opgestelde beheersing beschreven.

Er worden twee risico's als hoog geclassificeerd. Als deze risico's zich materialiseren, dan zal dit tot uitstel van de transitie leiden. Beide risico's worden door het bestuur geaccepteerd:

- Het risico dat de uitvoeringsorganisaties onvoldoende projectinrichting hebben waardoor de inrichting en implementatie van de nieuwe pensioenregeling niet tijdig of volledig plaatsvindt op 1-1-2027.
- Het risico dat de uitvoeringsorganisaties onvoldoende project resources/IT resources hebben (kwalitatief en/of kwantitatief) om het project tijdig en juist uit te voeren waardoor de implementatiedatum 1-1-2027 niet gehaald wordt.

#	Risico	Omschrijving	Beheersing
1.	Projectorganisatie	Het risico dat de uitvoeringsorganisaties (GSAM, Northern Trust, Appel) onvoldoende projectinrichting hebben waardoor de inrichting en implementatie van de nieuwe	1. Aantoonbare projectplannen uitvoeringsorganisaties 2. Periodieke voortgangs- en verantwoordingsrapportage uitvoeringsorganisaties 3. Voortgang overleggen met bestuur

#	Risico	Omschrijving	Beheersing
		pensioenregeling niet tijdig of volledig plaatsvindt voor 1-1-2027	4. Vwb Appel & Lumera: andere fondsen zullen eerder hun transitie uitvoeren bij deze uitbestedingspartijen.
2.	Toezicht	Het risico dat besluitvorming en/of inrichting van de pensioenadministratie (incl. koppeling VB) niet tijdig, juist of volledig is als gevolg van wijzigingen/aanvullingen in toezicht vereisten	1. Overleg/kennisdeling in sector 2. Overleg toezichthouder. Zowel fonds & toezichthouder en Appel & toezichthouder.
3.	Capaciteit	Het risico dat uitvoeringsorganisaties onvoldoende project resources/IT resources hebben (kwalitatief en/of kwantitatief) om het project tijdig en juist uit te voeren waardoor de implementatiedatum 1-1-2027 niet gehaald wordt	1. Aantoonbare projectplannen uitvoeringsorganisaties 2. Periodieke voortgangs- en verantwoordingsrapportage uitvoeringsorganisaties 3. Voortgang overleggen met bestuur 4. Vwb Appel & Lumera: andere fondsen zullen eerder hun transitie uitvoeren bij de uitbestedingspartijen. 5. Risico wordt door Appel zelf als "Laag" ingeschat.
4.	Koppeling PB-VB	Het risico dat de rollen en taakverdeling tussen de uitvoeringsorganisaties GSAM, Northern Trust, Appel niet volledig en/of juist zijn vastgelegd waardoor proces m.b.t. stortingen en onttrekking van vermogens, rendementsberekeningen niet conform opzet plaatsvinden	1. Tripartite afspraken, target operating model (hierna: TOM)/vastlegging proces (door Appel) 2. Testplannen 3. Periodiek overleg met uitvoeringsorganisaties 4. Grote overeenkomsten tussen rollen en taakverdeling huidige DC regeling en nieuwe pensioenregeling. DC regeling nu reeds ingericht bij Appel.
5.	Fallback	Het risico dat de Wtp-regeling niet op tijd (voor 1-1-2028) gereed is en dat een fallback door evt. later dan 1-1-2027 over te gaan niet tijdig in werking kan treden	1. Getrapte overgang FTK-Wtp 2. Digital twin Appel/Lumera 3. Geruime tijd tussen geplande transitie (1-1-2027) en moment dat transitie wettelijk afgerond moet zijn (1-1-2028)
6.	Functionaliteit	Het risico dat Appel en/of Lumera onvoldoende testfases in het project/testplan ingebouwd heeft waardoor de productieomgeving niet juist, tijdig of volledig in gebruik genomen kan worden	1. Projectplanning/milestones Appel/Lumera 2. Aanwezigheid van een inzicht in IT beleid en changemanagement van uitvoeringsorganisatie (Appel/Lumera) 3. Inzicht in sign off criteria op IT requirements 4. Andere fondsen zullen eerder hun transitie uitvoeren bij de uitbestedingspartijen. 5. Geruime tijd tussen geplande transitie (1-1-2027) en moment dat transitie wettelijk afgerond moet zijn (1-1-2028) 6. Werkend fondsspecifiek model FPR beschikbaar en getest in Q4 2026
7.	Testen	Het risico dat Lumera onvoldoende testfases in het project/testplan ingebouwd heeft, waardoor de productieomgeving niet juist, tijdig of volledig in gebruik genomen kan worden	1. Projectplanning/milestones Appel/Lumera 2. Aanwezigheid van een inzicht in IT beleid en changemanagement van uitvoeringsorganisatie (Appel/Lumera) 3. Inzicht in sign off criteria op IT requirements
8.	Website	Het risico dat de content van de websites (portaal Appel & website pensioenfonds Robeco) niet tijdig gereed is	1. Communicatiebeleid en -plannen Appel 2. Communicatieplan fonds
9.	Datakwaliteit	Het risico dat onjuist ingevaren data niet hersteld kan worden naar de oude situatie	1. Testplannen 2. Digital twin Appel/Lumera 3. Operationele reserve
10.	Datakwaliteit	Het risico op onjuiste data of data uitwisseling bij uitvoeringsorganisaties	1. Tripartite afspraken, TOM/vastlegging proces (door Appel) 2. Testplannen 3. Sign off criteria datakwaliteit 4. Overeenkomsten tussen opzet data uitwissseling tussen pensioenadministratie en vermogensbeheer DC en nieuwe pensioenregeling 5. Operationele reserve
11.	Datakwaliteit	Het risico dat de uitvoeringsorganisaties het datakwaliteitsbeleid van het pensioenfonds niet juist, tijdig of volledig uitvoert waardoor het bestuur de datakwaliteit na invaren niet als voldoende kan beoordelen	1. Inzicht in databeleid uitvoeringsorganisaties 2. Projectplanning en -aanpak stay clean fase uitvoeringsorganisaties 3. Audit op datakwaliteit na invaren 4. Operationele reserve

#	Risico	Omschrijving	Beheersing
12.	Haalbaarheid	Onvoldoende inzicht in daadwerkelijke haalbaarheid m.b.t. uitvoering Wtp-regeling	1. Ervaring uitvoeringsorganisaties met andere klanten (die vooroplopen in planning) 2. Projectplanning 3. Periodieke monitoring/voortgangs- en verantwoordingsrapportages uitvoeringsorganisaties
13.	Haalbaarheid	Risico op (niet beheerste en integere) uitvoerbaarheid van de regeling.	1. Dit risico wordt beheerst doordat de uitvoerbaarheid op basis van de dienstenkaart van Appel is getoetst. 2. Draft pensioenregeling WTP van het fonds is door Appel op uitvoerbaarheid getoetst. 3. Met gebruik van Digital Twin is kans (zeer) laag. Impact blijft zeer hoog.
14.	Haalbaarheid	Risico op (niet beheerste en integere) uitvoerbaarheid van de transitie.	1. Appel informeert het fonds op basis van de project governance voor verantwoording en bewaking van de voortgang. 2. De transitie kan uitgesteld worden, wanneer Appel de regeling niet tijdig kan uitvoeren. 3. Digital twin Appel/Lumera 4. Andere fondsen zullen eerder hun transitie uitvoeren bij de uitbestedingspartijen.

Voor het monitoren van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel hanteert Appel vanuit haar rol als uitvoerder een integraal risicomanagementbeleid als toetsingskader.

Dit risicomanagementbeleid is de basis voor een methodiek die bijdraagt aan structurele aandacht voor risico's en kansen. Daarnaast biedt het beleid handvatten om prioriteiten te stellen, zodat de inzet van middelen ten dienste worden gesteld aan het realiseren van de strategische doelstellingen.

Binnen het Wtp-programma van Appel wordt op reguliere basis (per kwartaal) een risicomanagement assessment uitgevoerd op de stand van zaken en de voortgang van de Wtp-transitie. De uitkomsten worden gedeeld via het sleutelfunctiehoudersoverleg Risicomanagement. Appel schakelt hiervoor externe expertise in om de onafhankelijkheid en kwaliteit van de door Appel uitgevoerde Risk Self Assessments (RSA's) te waarborgen. Appel heeft een initiële assessment voor het Wtp-programma vastgelegd in een risicodashboard. Hierin zijn de onderkende bruto en netto risico's gekwantificeerd op basis van kans en impact, waarbij de mitigerende maatregelen de netto impact bepalen. De inschatting van de Wtp-risico's worden door Appel vastgelegd in de risicomanagement kwartaalrapportage [167].

Appel onderkent op hoofdlijnen twee risico's op het gebied van de transitie naar Wtp:

- Risico op (niet beheerste en integere) uitvoerbaarheid van de regeling: Het risico dat de regeling niet effectief en voldoende efficiënt uitgevoerd kan worden. Beheersmaatregelen: het risico wordt beheerst doordat de uitvoerbaarheid op basis van de dienstenkaart is getoetst. De regeling past binnen de standaard diensten zoals Appel die onderkend heeft in haar referentiemodel. Hierop zijn twee uitzonderingen geïdentificeerd; de excedentregeling en de administratie van een beperkt aantal ingegane AO-uitkeringen. Over dit maatwerk zijn met Appel aanvullende afspraken gemaakt. Appel heeft bevestigd, dat de afspraken deel uitmaken van de toets op operationele uitvoerbaarheid en de projectplanning.
- Risico op (niet beheerste en integere) uitvoerbaarheid van de transitie: Het risico dat Appel niet tijdig en beheerst in staat is om de nieuwe regeling uit te voeren als gevolg van vertraging bij de inrichting van de systemen en organisatie en/of onvoldoende kwalitatieve en kwantitatieve transitiecapaciteit. Beheersmaatregelen: Appel informeert het fonds op basis van de project governance voor verantwoording en bewaking van de voortgang. Daarnaast kan de transitie uitgesteld worden, wanneer Appel de regeling niet tijdig kan uitvoeren. Het is voor Appel niet opportuun te kijken naar een andere IT-oplossing. Mede doordat een andere IT-oplossing een zwaar conversietraject met zich meebrengt. Het is dus van belang de ingerichte governance van het Wtp programma te volgen met een strakke regie en bewaking van de voortgang van de realisatie van de IT systemen. In de overlegstructuren is ingebouwd dat er op reguliere basis met de betrokken partijen over de voortgang wordt gerapporteerd en dat deze wordt bewaakt.

Appel heeft de volgende beheersmaatregelen getroffen:

- Appel heeft de impact van de Wtp in kaart gebracht en vastgelegd in een impact analyse.
- Een van de onderkende risico's in het Wtp programma bleek het gebrek aan tijd en resources voor, tijdens en (direct) na transitie als gevolg van (een tijdelijke toename van) vragen van deelnemers. Hierop wordt geanticipeerd door tijdelijk extra capaciteit in te zetten.
- Bij het vaststellen van de communicatie voor, tijdens en na transitie worden zaken zo goed mogelijk uitgelegd om het aantal telefoontjes te minimaliseren. Het fonds voorziet dat er extra Wtp communicatie-uitingen benodigd zijn op de pensioenfonds website en deelnemersportalen. Appel heeft het Wtp team uitgebreid met extra resources. Ook leverancier Lumera heeft opgeschaald.
- Appel heeft een governance structuur met de belangrijkste leverancier Lumera opgesteld.
- Het Wtp programma is een vast agendapunt van het directie-overleg van Appel.
- In het kader van het Wtp-programma is ook een opleidingsprogramma voor medewerkers van Appel opgesteld dat in 2024/26 wordt uitgerold.
- Appel organiseert het sleutelfunctiehoudersoverleg Risk en Audit waarin de sleutelfunctiehouders van haar klanten participeren. Wtp is een vast agendapunt in dit overleg.
- Appel introduceert een Wtp referentiemodel met vergaande standaardisatie van de Appel dienstverlening en procesinrichting.

Appel heeft gedetailleerde maatregelen beschreven om de geïdentificeerde risico's die buiten de vastgestelde risicobereidheid vallen, effectief te mitigeren.

Er is een gestructureerde aanpak ontwikkeld die de volgende stappen omvat:

- Prioriteren van risico's: De risico's worden beoordeeld en geprioriteerd op basis van hun ernst en relevantie voor het programma. Bij deze beoordeling wordt rekening gehouden met verschillende factoren, waaronder in hoeverre de risico's liggen buiten de risicobereidheid en de mogelijke impact van de risico's op de belangrijkste doelen van het programma.
- Reputatie en klantvertrouwen: Risico's die de reputatie van de organisatie kunnen schaden en of het vertrouwen van deelnemers kunnen ondermijnen, krijgen speciale aandacht.
- Tijdgevoeligheid: Risico's die snel kunnen optreden en onmiddellijke impact kunnen hebben, worden met een hogere prioriteit behandeld.
- Risico-identificatie: Het identificeren van de risico-eigenaren.
- Samenwerken aan mitigatie: Samen met relevante belanghebbenden wordt actief gewerkt aan het mitigeren van de netto risico's die buiten de vastgestelde risicobereidheid vallen. Concrete beheersmaatregelen worden gedefinieerd en geïmplementeerd om het risico binnen de tolerantiegrenzen te krijgen. Hierbij worden ook verantwoordelijken aangewezen voor de uitvoering van de maatregelen en het monitoren van de voortgang.
- Periodieke evaluatie: Periodiek wordt de effectiviteit van de geïmplementeerde beheersmaatregelen beoordeeld. Dit gebeurt aan de hand van testprocedures die zijn ontwikkeld om de doeltreffendheid van de maatregelen te beoordelen. Indien nodig worden aanpassingen gemaakt om ervoor te zorgen dat de risico's binnen aanvaardbare grenzen blijven.

Naast bovengenoemde stappen omvat het risicomanagementproces niet alleen de identificatie en mitigatie van risico's, maar ook een grondige monitoring en rapportage van de effectiviteit van de genomen beheersmaatregelen. Deze monitoring is van essentieel belang om ervoor te zorgen dat er voortdurend inzicht is in de mate van beheersing en om tijdig te kunnen ingrijpen indien dat nodig is. De frequentie van de monitoring van beheersmaatregelen varieert op basis van het belang en de aard van de risico's. De resultaten van deze monitoring en de bijbehorende acties worden gerapporteerd aan het directie-overleg van Appel en, indien van toepassing, aan het pensioenfonds als onderdeel van de voortgangsrapportage van het programma.

Het pensioenfonds heeft een stuur- en projectgroep opgericht onder leiding van een externe transitiemanager waarin een delegatie van Appel en het pensioenfonds participeert. In deze stuurgroep hebben tenminste twee bestuursleden zitting. In de projectgroep zit tenminste de directeur van het pensioenfonds. De stuurgroep rapporteert aan het bestuur.

Gedurende het project wordt de risico assessment van Wtp doorlopend geüpdatet door de sleutelfunctiehouder risicobeheer en besproken in vergaderingen van zowel de IRMC als het bestuur.

Het bestuur oordeelt dat de operationele en IT-risico's voldoende gemitigeerd worden.

5.2.2. Beschrijving van belangrijkste taken en verantwoordelijkheden van de pensioenuitvoerder en partijen in de vermogensbeheerketen

Vermogensbeheerketen

De verantwoordelijkheden omtrent inrichting en uitvoering van het beleggingsbeleid kent grofweg drie lagen: het bestuur, de fiduciair beheerder en de operationele vermogensbeheerders. Onder operationele vermogensbeheerders worden ook fondsbeleggingen verstaan.

Het bestuur is verantwoordelijk voor vaststelling van het strategische balans- en beleggingsbeleid. Hierbij laat het bestuur zich adviseren door de beleggingscommissie en door de fiduciair beheerder.

Het fiduciair beheer omvat onder meer advisering over:

- De ALM-studie;
- Het strategisch beleggingsbeleid van het fonds;
- Het jaarlijks door het bestuur op te stellen beleggingsplan;
- De ABTN en de verklaring inzake de beleggingsbeginselen.

Het fiduciair beheer omvat onder meer de volgende dienstverlening:

- Het selecteren en monitoren van (operationele) vermogensbeheerders;
- Het uitvoeren en/of adviseren van overlay-strategieën, waaronder de rente- en valutahedge;
- Performancemeting;
- Rapportage over de door de operationele vermogensbeheerders verrichte werkzaamheden.

Goldman Sachs Asset Management (GSAM) is de fiduciair beheerder voor het pensioenfonds. Het bestuur ontvangt periodiek rapportages over de manier waarop GSAM invulling geeft aan de dienstverlening. Het bestuur beoordeelt de uitbesteding van diensten ook via de periodieke ISAE3402-rapportage. Dit rapport beschrijft wat de beheersdoelstellingen en maatregelen zijn en of deze in de praktijk ook werken.

De operationele vermogensbeheerders zijn verantwoordelijk voor uitvoering van het operationeel beleggingsbeleid binnen het aan hen gegeven mandaat. De operationele vermogensbeheerders rapporteren aan de fiduciair beheerder. Het fonds beschikt over diverse operationele managers waarvan de naam per mandaat/beleggingsfonds is vastgesteld.

Het pensioenfonds heeft een overeenkomst met Northern Trust voor de uitvoering van de custody- en beleggingsadministratie werkzaamheden. Het bestuur ontvangt periodiek rapportages over de manier waarop Northern Trust invulling geeft aan de dienstverlening. Het bestuur beoordeelt de uitbesteding van diensten ook via de periodieke SOC 1 en SOC 2-rapportages. Deze rapporten beschrijven wat de beheersdoelstellingen en maatregelen zijn en of deze in de praktijk ook werken.

De bestaande taken en verantwoordelijkheden van het pensioenfonds en de partijen in de vermogensbeheerketen veranderen door de invoering van de Wtp in grote lijnen niet. Er is wel sprake van wijzigende noodzakelijke processen.

Pensioenbeheer

De inhoud van de pensioenadministratie verandert. Er worden immers persoonlijke individuele pensioenvermogens geadministreerd en daarnaast een collectief vermogen in de uitkeringsfase. Beide partijen (pensioenuitvoering en vermogensbeheer) zijn afhankelijk van elkaars gegevens. De uitwisseling van gegevens tussen vermogensbeheer en pensioenuitvoering zorgt voor een nieuwe, grotere waardeketen. De controlemaatregelen dienen hier dus op aangepast te worden.

Appel heeft de koppeling met vermogensbeheer beschreven in het target operating model (TOM) [165]. Hierin wordt het proces, de inhoud, de samenwerking en de verantwoordelijkheden van de ketenpartijen beschreven. Deze notitie vormt de basis voor de specifieke detailinrichting per klant conform het operating model van Appel voor de uitvoeringsketen.

De onderkende gegevensstromen betreffen:

- Informatiestroom 2 (Sivi): Overzicht in- en uitstroom kasgelden
- Informatiestroom 3 (Sivi): Kasstroomprojectie toekomstige pensioenbetalingen
- Informatiestroom 4 (Sivi): Uitwisseling beleggingsvermogen (aan PUO)
- Informatiestroom 5: Beleggingsinformatie t.b.v. communicatie en (toezicht)rapportages
- Informatiestroom 6: Overboekingen tussen betaal- en beleggingsrekening

De onderkende taken en verantwoordelijkheden worden hieronder samengevat. Appel onderkent de volgende partijen in het proces koppeling pensioenbeheer en vermogensbeheer bij de implementatie:

Pensioenfonds = leverancier van het pensioenproduct

PUO Appel = De pensioenuitvoeringsorganisatie (PUO) geeft de deelnemer inzicht in de ontwikkeling van voor pensioen bestemd kapitaal (FPR) inclusief de toedeling van rendementen en verwachte uitkeringen. De PUO alloceert het pensioenvermogen naar deelnemers, verwerkt mutaties en instrueert kasgeldtransacties voor belegging.
De PUO is verantwoordelijk voor gegevensstromen:

- de levering van: 2 en 3 en
- de verwerking van: 4, 5 en 6 (overboeking van betaal- naar beleggingsrekening(en))

Vermogensbeheerder = De rol van vermogensbeheerder wordt bij het pensioenfonds ingevuld door GSAM, die als fiduciair manager de verantwoordelijkheid heeft om het vermogen conform de kaders van het beleggingsbeleid te beleggen, rekening houdend met in- en uitstroom (door premies, uitkeringen en waardeoverdrachten). De vermogensbeheerder beheert het beleggingsmandaat, alloceert en instrueert effectenorders / orders (in beleggingsfondsen).
GSAM is verantwoordelijk voor gegevensstromen:

- de levering van: 5 en 6 (overboeking van beleggingsrekening(en) naar betaalrekening)
- de verwerking van: 2

Daarnaast speelt bij het pensioenfonds ook Robeco Asset Management (RIAM) een rol, als beheerder van het maatwerk LDI-fonds. Via dit fonds wordt het renterisico in de uitkeringsportefeuille beheerst. Met het oog daarop heeft RIAM maandelijks informatie nodig over de ingegane en verwachte pensioenuitkeringen. RIAM is verantwoordelijk voor

- de verwerking van: 3

Beleggingsadministrateur = De leidende beleggingsadministrateur op mandaat-niveau, Northern Trust, administreert de transactie-orders en mutaties in effecten /beleggingsfondsen en bijbehorende effectenrekeningen. Verzorgt de reconciliatie en waardering op mandaatniveau.
De beleggingsadministrateur is verantwoordelijk voor:

- de levering van: 4

Custodian = effectenrekeningen, registratie holdings (beleggingsfondsen), kasstromen settlements effectentransacties, transactiekosten, corporate actions en bronbelastingen. Bij het pensioenfonds wordt de rol van custodian en beleggingsadminstrateur door dezelfde partij ingevuld (Northern Trust)

Bank = bank waar pensioenfonds betaalrekening en beleggingsrekeningen aanhoudt: De betaalrekening is de rekening van het fonds waarop premies worden ontvangen, pensioenen en facturen worden betaald. Deze rekening wordt beheerd door Appel. De beleggingsrekeningen zijn benodigd ten behoeve van diverse beleggingsmandaten in de opbouw en uitkeringsfase van waaruit de beleggingstransacties worden betaald dan wel ontvangen. Deze beleggingsrekeningen worden beheerd door de (fiduciair) vermogensbeheerder. Appel hecht tevens aan een strikte scheiding tussen de bevoegdheden op de betaalrekening en de beleggingsrekening van de klant.

Appel heeft een standaard uitwerking van het target operating model (TOM) voor de gegevensuitwisseling tussen vermogensbeheerders en Appel opgesteld. Per klant zal de feitelijke invulling van de rolverdeling en de leveringsmomenten worden vastgesteld. De in de TOM vastgestelde afspraken vormen de basis voor de individuele contractering tussen het fonds en

haar vermogensbeheerders en het fonds met Appel. Appel sluit geen overeenkomsten met de vermogensbeheerders van haar klanten.

5.2.3. Beschrijving belangrijkste bedrijfsprocessen van de pensioenuitvoerder

Door de invoering van de WTP vinden er aanpassingen plaats in de bedrijfsprocessen van het fonds. Appel Pensioenuitvoering is belast met de uitvoering van deze processen en het beheersen van de risico's ervan. Niet alleen om uiteindelijk invulling te geven aan de eisen vanuit de wetgeving, maar ook om de deelnemer optimaal te kunnen bedienen en een beheerste pensioenuitvoering te kunnen waarborgen.

Hieronder vallen onder meer de volgende processen:

- Mutatieverwerking
- Premie-inning
- Uitkeringsadministratie
- Deelnemerscommunicatie (incl. helpdesk-functie)
- Financiële administratie
- Klachtenadministratie

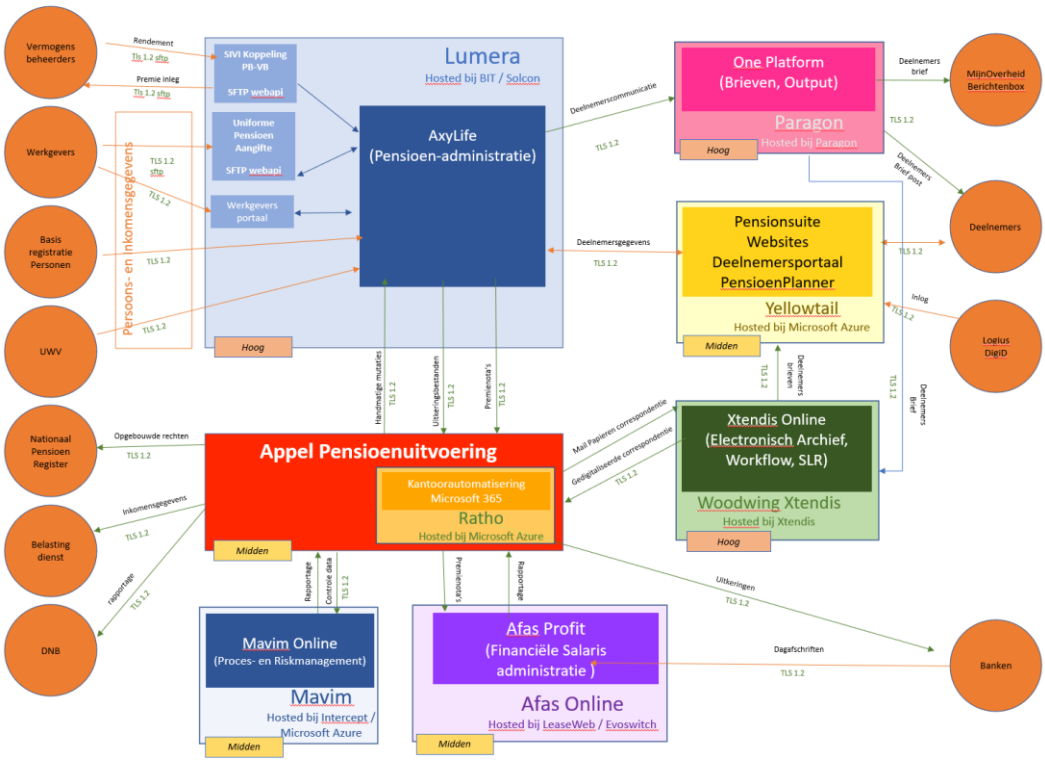
In essentie blijft het aantal processen dat door Appel wordt uitgevoerd ongewijzigd. Inhoudelijk leidt de aanpassing naar de nieuwe pensioenregeling wel tot aanpassingen van bestaande processen. Appel maakt in 2026 een gedetailleerde uitwerking van alle bedrijfsprocessen, legt deze vast en implementeert de nieuwe werkwijze.

Systeemarchitectuur

De nieuwe pensioenregeling is een premieregeling. De ingelegde premie wordt belegd op basis van de lifecycle, passend bij de risicohouding van de deelnemers. Het proces ten aanzien van de premie-inning wijzigt hierdoor. Appel heeft een generieke aanpak, gekoppeld op de UPA-mutatie aanlevering opgesteld. Tijdige premiebetaling is daarbij van belang. Als de premie tijdig is ontvangen, kan deze ook tijdig worden belegd conform het beleggingsbeleid van het pensioenfonds. De systemen die Appel gebruikt bij de uitvoering van de processen, zullen niet wijzigen. Appel heeft, mede gelet op de transitie voor al haar klanten, in 2023/2024 de volgende systemen succesvol geïmplementeerd voor de Ftk-dienstverlening:

- One Platform (systeem voor opstellen en verzending van de deelnemerscommunicatie)
- Pensionsuite (systeem voor deelnemersportaal, pensioenplanner en websites)

De overige systemen zijn reeds meerdere jaren in gebruik bij Appel. Dit leidt tot de volgende 'informatiearchitectuur' zoals uitgebeeld in figuur 1.

Figuur 1: Overzicht van de systeemarchitectuur bij Appel Pensioenuitvoering

Het fonds erkent de belangrijke wijzigingen die inhoudelijk in, met name, AxyLife van Lumera moet plaatsvinden. AxyLife is het pensioenadministratiepakket. Dit systeem is geschikt om zowel uitkerings- als premieregelingen in te administreren (dit is geregeld in de 'core'). De fondsspecifieke inrichting van de pensioenregeling (de rekenregels) dient uiteraard wel aangepast te worden.

Appel heeft ervoor gekozen om de uniforme functionaliteit voor FPR (die voor alle FPR klanten hetzelfde is) direct in het klant-specifieke model te implementeren. Vanuit Appel architectuur wordt bewaakt dat de uniforme functionaliteit voor FPR bij de FPR-klanten gelijk is en blijft. Uitzondering hierop is het klant specifieke maatwerk.

Voor de overgang van de huidige pensioenadministratie naar een nieuwe pensioenadministratie hanteert Appel de onderstaande werkwijze:

- Eerst wordt een kopie gemaakt van de productieomgeving van het pensioenadministratiesysteem (AxyLife) van het fonds om daar de uniforme FPR-functionaliteit en het gevraagde maatwerk in te richten;
- AxyLife bevat in deze omgeving dan gelijktijdig zowel de FTK-regeling als de FPR, de zgn. "Digital Twin";
- Vanaf invaren geldt het bestaande model vóór invaardatum en het nieuwe model vanaf invaardatum;
- Voor TWK mutaties blijft het bestaande model met invaarregels beschikbaar, waardoor deze mutaties naadloos verwerkt kunnen worden.

Inrichting via Digital Twin

In de aanloop naar de overgangsdatum wordt een zgn. digital twin per fonds ingericht. De digital twin is een inrichting waarbij de huidige pensioenregeling en de nieuwe (niet actieve) pensioenregeling zichtbaar zijn binnen één pensioenadministratiesysteem. Dit maakt het mogelijk om mutaties door te voeren voor beide regelingen en daarvan de consequenties inzichtelijk te maken m.b.t. de nieuwe regeling. De betreffende administratie draait in een testomgeving en maakt gebruik van de beschikbare data uit de productieomgeving van de klant. In de productieomgeving blijft de huidige administratie gewoon doordraaien (reguliere dienstverlening Appel).

De zogenaamde schaduw administratie (digital twin) maakt het mogelijk om inzicht te verkrijgen in de ontwikkeling van pensioenvermogens (collectief en individueel). Om de uitgangssituatie van de digital twin in te richten wordt op basis van een bepaalde stand daadwerkelijk ingevaren, waarbij aanspraken van deelnemers worden omgezet in persoonlijke pensioenvermogens

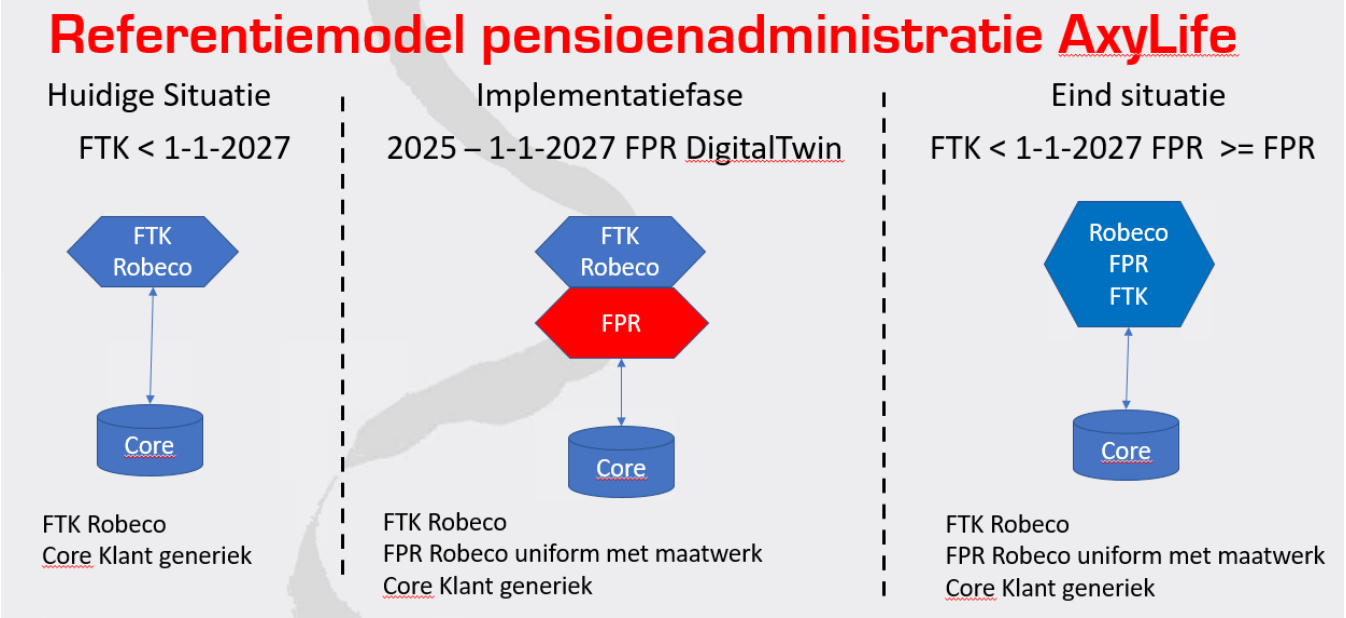
en collectieve reserves worden gevuld, waarbij indien van toepassing rekening wordt gehouden met de beoogde compensatie. Daarbij blijven de 'Ftk' gegevens nog steeds zichtbaar.

De productiedata ten behoeve van de digital twin worden niet geactualiseerd tijdens het schaduw draaien. Er wordt daarentegen gebruik gemaakt van een gekozen uitgangssituatie en peilmoment. Wel kunnen de mutaties die in productie zijn verwerkt tussen de gekozen uitgangssituatie en het peilmoment, doorberekend worden voor de nieuwe regeling.

Deze digital twin resulteert in een eindrapportage die aantoont dat de juiste pensioenregeling is ingeregeld, dat de invaarmodule correct heeft gewerkt en dat de mutaties leiden tot correcte aanpassingen in de collectieve en persoonlijke pensioenvermogens. Nadat de digital twin fase is afgerond, wordt er een testomgeving ingericht waarin het invaren nogmaals wordt gesimuleerd op basis van bestaande productiegegevens. Hierbij worden bij invaren de originele data daadwerkelijk omgezet in een nieuw Wtp-product. Na het invaren wordt een standaard set mutaties rechtstreeks doorgevoerd op de 'Wtp'-polis. Ook deze test wordt afgerond met een eindrapportage vanuit Appel Pensioenuitvoering.

Het voordeel van deze aanpak is dat de inrichting van de digital twin per fonds minder inspanning vergt en een kortere doorlooptijd kent. Ook komt het de toekomstige onderhoudbaarheid van de software van de pensioenadministratie ten goede.

Hieronder een schematische weergave van de transitie van de pensioenadministratie.

Figuur 2: Overzicht van het beoogde transitieproces van de pensioenadministratie

De voordelen van de digital twin zijn:

- Rekenen met de hele populatie (uitgangsbestand) met feitelijke data en rekenregels;
- Gedetailleerde analyse van de effecten van mutaties onder de nieuwe regels zowel op individueel als totaal niveau;
- Onderbouwing van besluitvorming (géén speelomgeving);
- Achteraf corrigeren (TWK) is mogelijk;
- De transitie wordt uiteindelijk binnen één omgeving doorgevoerd op basis van een mutatie invaren (vergelijkbaar met een CWO);
- Doorlooptijd tussen besluitvorming en in productie name is relatief kort.

Ten aanzien van bovenstaande proces, heeft Appel een plan van aanpak voor het pensioenfonds opgesteld [160], dat de periode van juni 2026 t/m juli 2027 omvat. Dit plan van aanpak omvat de volgende (sub-)doelstellingen:

- Definitief vaststellen van de pensioenregeling WTP en de bijbehorende parameters (bijv. compensatie, hoogte van de collectieve potten) op basis waarvan de digital twin kan worden ingericht;
- Implementeren van een digital twin voor het fonds in de pensioenadministratie en financiële administratie en gegevensuitwisseling met de beleggingsadministratie (SIVI-standaard);

- Het testen (FAT/GAT en integratietest) van ingerichte klantspecifieke digital twin omgeving inclusief invaren, voordat deze wordt vrijgegeven;
- Vaststellen dienstverlening Appel t.b.v. schaduwdraaien met digital twin;
- Ingerichte dienstverlening bij Appel ter ondersteuning van digital twin;
- Schaduwdraaien met digital twin inclusief de processen invaren, rendementstoekenning, premie bijwerken, TWK, etc..

Transitiecommunicatie

Ten aanzien van de deelnemerscommunicatie wijzigt de inhoud van de (standaard) procesbrieven. Daarnaast is het tijdens de transitieperiode van belang dat alle deelnemers (incl. gewezen deelnemers en pensioen- en andere aanspraakgerechtigden) van het pensioenfonds informatie ontvangen over de wijzigingen in de nieuwe pensioenregeling. De manier waarop het pensioenfonds dat doet, is beschreven in het communicatieplan, dat los van dit implementatieplan wordt ingediend bij AFM.

Appel is in 2024 gestart met het uniformeren van de correspondentie voor al haar klanten, waarbij de identiteit van de verschillende klanten wordt meegenomen. Op basis van dat uniforme brievenboek (bestaande uit 66 brieven), dienen 42 brieven aangepast te worden naar de nieuwe regeling. Het pensioenfonds vindt betrokkenheid bij deze omzetting van belang, mede gelet op de kernwaarden en (strategische) doelstellingen die het heeft. Via de projectorganisatie, maar ook vanuit de reguliere bedrijfsvoering (met frequente contactmomenten tussen bestuursbureau en Appel), wordt de tijdige aanpassing van de brievenset gevolgd.

Naast de schriftelijke communicatie, is Appel ook verantwoordelijk voor de klant-contacten (inclusief klachtenadministratie). Deze klantcontacten worden onderhouden door de medewerkers die eveneens de administratie voeren. Het fonds monitort de tijdige opleidingsactiviteiten van die medewerkers binnen Appel.

De manier waarop en in welke hoedanigheid eventuele verdere toelichtingen aan deelnemers wordt verstrekt over de behaalde beleggingsrendementen, wordt in een later stadium uitgewerkt. Het fonds heeft al een deelnemersportaal ingericht, waar voor de UOP-regeling maandelijks informatie wordt gedeeld ten aanzien van het opgebouwde DC-kapitaal en het behaalde rendement. Dit portaal zal worden uitgebreid met informatie over de ontwikkeling van het totale pensioenkapitaal, inclusief een planner en keuzebegeleiding. Daarbij worden de mogelijkheden van Appel (via Yellowtail inclusief een koppeling met de eigen website) meegenomen.

Financiële administratie en processen

De tijdige verwerking van financiële boekingen binnen de financiële administratie wordt belangrijker in het nieuwe stelsel. Diverse boekhoudkundige resultaten dienen op reguliere basis te worden meegenomen in de pensioenadministratie, maar ook andersom (denk aan de verwerking van mutaties in de diverse operationele reserves en voorzieningen).

Tot slot wordt een koppeling van Appel met de vermogensbeheerpartijen gerealiseerd. Bij die gegevensuitwisseling is de Sivi-standaard het uitgangspunt. Appel draagt er, via Lumera, zorg voor dat de ontvangst en verzending van de betreffende tijdig en juist verloopt.

5.2.4. Koppeling pensioen- en vermogensbeheer in de flexibele premieregeling

Appel hanteert voor de uitvoering in inrichting van de flexibele premieregeling een administratiemethode waarbij sprake is van een administratieve scheiding van de persoonlijke pensioenvermogens in de opbouwfase en collectieve uitkeringsfase. Er is dus geen sprake van een participatieadministratie (units) zoals gebruikelijk voor de uitvoering van een standaard premieregeling of zoals door een aantal andere pensioenuitvoerders wordt gehanteerd voor de flexibele premieregeling. Appel heeft aangegeven dat zij geen unit-linked administratie zullen inrichten. Appel heeft dat onderzoek eerder gedaan en is volgens hen niet kosten efficiënt uit te voeren.

Appel stelt diverse eisen aan het beleggingsbeleid van het pensioenfonds, het vermogensbeheer en de beleggingsadministratie om te kunnen borgen dat de administratieve vermogensscheiding in de pensioenadministratie goed functioneert voor de uitvoering van de flexibele premieregeling:

- Elke lifecycle beleggingen bestaat uit één of meerdere matching- en return beleggingsportefeuilles;
- De beleggingsportefeuilles zijn gescheiden, zelfstandige beleggingsportefeuilles met een eigen beleggingsrekening ('fysieke' scheiding bij de custodian);
- Het pensioenvermogen van de flexibele premieregeling (voor risico deelnemer) is afgescheiden van het pensioenvermogen voor risico van het fonds.
- De pensioenvermogens in de opbouwfase zijn gescheiden belegd van de vermogens in de collectieve uitkeringsfase;
- Toevoegingen en onttrekkingen, bijv. als gevolg van herbalancering, aan de beleggingsrekeningen van de beleggingsportefeuilles vinden uitsluitend plaats o.b.v. (premie, lifecyclekeuzes en andere) mutaties en instructies volgend uit de pensioenadministratie;
- Het beleggingsbeleid kent geen tactische asset allocatie over de verschillende beleggingsportefeuilles. De vermogensbeheerder beheert uitsluitend binnen de matching- en returnbeleggingsportefeuilles.

Waarborgen individueel beleggen

In de pensioenadministratie van Appel worden de persoonlijke pensioenvermogens en de risicodelingsreserve geadministreerd. Deze administratief gescheiden vermogens worden in de afzonderlijke ('fysiek' gescheiden) beleggingsportefeuilles belegd conform de lifecycle-wegingen zoals gekozen door de deelnemer. Het werkelijk behaalde rendement per beleggingsportefeuille wordt direct aan de pensioenvermogens, zoals (ex-ante) belegd in de beleggingsportefeuille, toegekend. Het proces en de beheersmaatregelen borgen dat het ex-post rendement per bouwblok, per deelnemer gelijk is aan de blootstelling van het persoonlijke pensioenvermogen zoals ex-ante belegd in elk bouwblok.

Het fonds zal werken met meerdere bouwblokken, welke onderling verschillend zijn in samenstelling. Elke deelnemer ontvangt hetzelfde rendement op basis van de exposure per bouwblok, afhankelijk van de leeftijd en de gekozen lifecycle.

5.2.5. Beschrijving wijzigingen in de governance

De pensioenadministratie en het vermogensbeheer veranderen, de mutaties veranderen, de uitvoering van het beleggingsbeleid verandert, risico's en beheersmaatregelen om deze te mitigeren veranderen en SLA's veranderen. De verwachting is echter dat de governance structuur om de processen en de beheersing van de risico's aan te sturen geen verdere aanpassing behoeft. De monitoring van de processen via onder andere rapportages zal aangepast worden binnen de kaders van Wtp, maar behandeling van deze rapportages niet. Het risicoraamwerk van het fonds zal hiervoor in de loop van 2026 aangepast worden.

Sleutelfunctiehouders geven zelf vorm aan de wijze waarop ze invulling geven aan hun rolverantwoordelijkheid in de Wtp transitie. Voor internal audit, risk en actuariaat heeft Appel een sleutelfunctiehoudersoverleg ingericht waarin de sleutelfunctiehouders afgevaardigd door de fondsen zitting hebben en waarin Interne audit en Risicobeheer Appel participeert. Deze overlegstructuur komt regulier bij elkaar. Via dit overleg vindt ook monitoring op de voortgang en kwaliteit van de Wtp transitie en daarna van de (Wtp-)run van Appel plaats. De (interne) actuariële functie dient de actuariële resultaten voor risico deelnemer en fonds, de pensioenvermogens en de pensioenprojecties op basis van het projectierendement te controleren en op adequaatheid te toetsen.

Derhalve zijn er geen wijzigingen voorzien in de structuur van de governance van pensioenfonds als gevolg van de implementatie van de Wtp.

5.2.6. Beschrijving wijzigingen in de kostenstructuur

Het pensioenfonds houdt onder het Ftk een voorziening aan voor alle toekomstige kosten in verband met de uitvoering van de bij het pensioenfonds ondergebrachte regelingen, die voortvloeien uit de tot de datum van vaststelling opgebouwde pensioenen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de kosten voor administratie, informatieverstrekking en de operationele kosten voor het doen van uitkeringen, maar bijvoorbeeld ook kosten voor het bestuur, advies en controle vallen daaronder. Kosten die horen bij de opbouw van nieuwe aanspraken van actieve deelnemers, zoals incassokosten, vallen hier niet onder. Deze worden gefinancierd door de opslag voor lopende uitvoeringskosten in de premie. Kosten die verband houden met vermogensbeheer zijn ook geen onderdeel van de kostenvoorziening. De beleggingskosten worden gefinancierd via het beleggingsrendement.

Door het aanhouden van een adequate voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten is het pensioenfonds in staat deze uitvoeringskosten naar verwachting onder alle omstandigheden geheel zelf te kunnen dragen zonder daarbij afhankelijk te zijn van toekomstige bijdragen.

De kostenstructuur voor de uitvoering van de pensioenovereenkomst zal in hoofdlijnen niet wijzigen. Wel zal in verband met de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel de voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten en de kostenopslagen in de premie voor de lopende kosten en de toekomstige uitvoeringskosten opnieuw bezien moeten worden. Het pensioenfonds draagt ook het kostenrisico van de flexibele premieregeling onder de Wtp; het resultaat op pensioenuitvoeringskosten mag niet rechtstreeks verwerkt worden met de persoonlijke pensioenvermogens of de risicodelingsreserve en loopt daarom via het eigen vermogen (via de reserve operationele risico's).

Onder het FTK wordt de kostenvoorziening uitgedrukt als percentage van de technische voorzieningen. Het uitdrukken van de kostenvoorziening onder Wtp als percentage van de persoonlijke pensioenvermogens is geen geschikte werkwijze omdat de volatiliteit van de persoonlijke pensioenvermogens geen verband houdt met de volatiliteit van de kostenvoorziening. De kostenvoorziening als percentage van de persoonlijke pensioenvermogens zal zich daardoor jaarlijks anders ontwikkelen dan de contante waarde van de toekomstige uitvoeringskosten en dat is niet gewenst. De kostenvoorziening wordt daarom vastgesteld als bedrag in euro's. De hoogte van de benodigde kostenvoorziening wordt bepaald door de verwachte uitgaande kasstromen van de kostenvoorziening contant te maken tegen de DNB-rentetermijnstructuur.

Op het moment van overgang naar het nieuwe stelsel (invaren) wordt een collectieve kostenvoorziening vastgesteld, gebaseerd op de (verwachte) uitvoeringskosten van de Wtp-regeling. Aan de kostenvoorziening wordt periodiek de opslag voor toekomstige uitvoeringskosten toegevoegd, die onderdeel is van de pensioenpremie. Daarnaast is in de pensioenpremie ook een opslag opgenomen voor de lopende kosten voor het boekjaar. De pensioenbeheerkosten die het fonds betaalt, worden aldus gefinancierd door enerzijds de vrijval uit de collectieve kostenvoorziening en anderzijds de opslag voor lopende kosten in de jaarlijkse premie. Tezamen vormen deze het resultaat op uitvoeringskosten.

Het pensioenfonds toetst jaarlijks of de hoogte van de kostenvoorziening toereikend is. Daarbij wordt het doelniveau (de benodigde kostenvoorziening) herijkt op basis van actuele uitgangspunten en verwachtingen. In dit proces worden dus de kasstromen van kostenvoorziening opnieuw vastgesteld.

Pensioenfonds Robeco gaat er van uit dat de uitvoeringskosten na de overgang naar de Wtp niet significant zullen wijzigen ten opzichte van het huidige niveau. De werkveronderstelling van het fonds is dat de kostenvoorziening op het invaarmoment in euro's gelijk is aan de huidige kostenvoorziening. In de tweede helft van 2026 zal het pensioenfonds onderzoek (laten) uitvoeren naar de benodigde hoogte van de kostenvoorziening onder de Wtp. Daarbij wordt op basis van de meest actuele verwachtingen en uitgangspunten vastgesteld wat de verwachte uitgaande kasstromen zijn voor de pensioenuitvoeringskosten van de tot dat moment opgebouwde pensioenaanspraken. De hoogte van de aanvangswaarde wordt op het invaarmoment bepaald door deze kasstromen contant te maken bij de rentetermijnstructuur per 31 december 2026.

In onderstaande tabel is een en ander schematisch weergegeven.

Voorziening Operationele Kosten	
Doel	De kostenvoorziening is bedoeld om de lopende (deels) en toekomstige uitvoeringskosten van het pensioenfonds te dekken.
Aanvangswaarde bij invaren	Bij het invaren is de kostenvoorziening gelijk aan de contante waarde per 31 december 2026 van de vastgestelde kasstromen.
Toevoegen	• de opslag in de premie voor de toekomstige uitvoeringskosten • beleggingsrendement
Bandbreedte	
Maximum	Doelniveau, zijnde de kostenvoorziening die nodig is voor de dekking van toekomstige uitvoeringskosten. Per einde jaar te bepalen.

Indien overschot	Overhevelen naar de reserve operationele risico's.
Minimum	Doelniveau, zijnde de kostenvoorziening die nodig is voor de dekking van toekomstige uitvoeringskosten. Per einde jaar te bepalen.
Indien tekort	Onttrekken aan de reserve operationele risico's.

5.2.7. Oordeel op technische uitvoerbaarheid van de nieuwe pensioenregeling

Met de Sociale Partners is binnen de kaders gesteld door Wtp een nieuwe pensioenregeling afgesproken. Hiervan is de haalbaarheid beoordeeld, voordat er een besluit genomen wordt.

Haalbaarheidsanalyse, inclusief analyse tijdige gereedheid IT-systemen

Pensioenuitvoerder Appel voert de activiteiten voor de implementatie van de Wtp-regelingen (flexibel en solidair) voor haar klanten projectmatig uit. In het door Appel opgestelde projectplan d.d. 6 juli 2026 wordt de aanpak, de besturing, de planning en de kwaliteitsborging om de doelen en resultaten van het project te behalen beschreven. Tevens zijn de risico's en mitigerende maatregelen voor het uitvoeren van het project benoemd [160].

In het projectplan is door Appel uitgebreid ingegaan op de risico's en beheersingsmaatregelen als gevolg van de Wtp-transities. Specifiek is hierbij aandacht voor de technische uitvoerbaarheid en haalbaarheid van de nieuwe pensioenregeling. Naast de benoemde projectbeheersing mitigeert Appel het 'haalbaarheidsrisico' naar oordeel van Pensioenfonds Robeco door standaardisatie en uniformiteit van het product/dienstenaanbod en door een beheerste overgang van de pensioenadministratie.

Gecontroleerde en beheerste overgang pensioenadministratie

Om te komen van de huidige pensioenadministratie naar een nieuwe pensioenadministratie hanteert Appel de onderstaande werkwijze:

- Appel hanteert het bestaande pensioenadministratiesysteem voor de administratie van Ftk en Wtp pensioenregelingen;
- Appel implementeert een klantspecifiek FPR model naast het oude model van de klant (digital twin);
- Vanaf invaren is het oude model van toepassing voor mutaties vóór invaardatum en het nieuwe model voor mutaties na invaardatum.

Het voordeel van deze aanpak is dat de inrichting van de digital twin per klant minder inspanning en een kortere doorlooptijd vergt. Ook komt het de toekomstige onderhoudbaarheid van de software van de pensioenadministratie ten goede. Daarnaast betekent dit dat de overgang naar het nieuwe stelsel geen migratie van data behelst.

Het pensioenfonds monitort de voortgang van Appel bij de implementatie van het fondsspecifieke FPR model door middel van de maandelijkse voortgangsrapportage en wekelijkse testverslagen en gesprekken met Appel.

Appel heeft op 17 september 2026 een testverslag 'invaren' met het pensioenfonds gedeeld [162], op basis waarvan het fonds een beoordelingsdocument heeft opgesteld [163]. Op 18 september heeft het fonds geconcludeerd, dat er sprake is van een positieve vooruitgang en beheerste testaanpak, maar dat het bestuur pas een oordeel over de haalbaarheid wil formuleren als er sprake is van aantoonbare oplossing, hertest en vastlegging van de nog openstaande punten.

Gegeven de voortgang wordt wel verwacht, dat Appel half november een Operational Readiness verklaring zal kunnen afgeven, met daarin een (positief) beoordeling van Appel van de haalbaarheid van de door het pensioenfonds beoogde invaardatum van 1 januari 2027.

Conclusie oordeel op technische uitvoerbaarheid van de nieuwe pensioenregeling

De eerder afgeronde overgang van de huidige regeling onder FTK per 1 januari 2025, de projectstructuur en het projectplan [9] onder leiding van de aangestelde implementatiemanager en het inrichten van een digital twin in H2 2026 – zodat Appel de regeling kan schaduw draaien tot het definitieve moment van transitie – geeft het bestuur van het fonds voldoende zekerheid dat de Wtp-

transitie beheerst zal verlopen. Het bestuur heeft hierbij ook het oordeel van de sleutelfunctiehouder risicobeheer [174] en de sleutelfunctiehouder Internal Audit in ogenschouw genomen [172].

5.3 Analyse en beheersing uitbestedingsrisico's

Het pensioenfonds heeft het merendeel van de bedrijfsvoering uitbesteed aan uitbestedingspartners. Deze uitbestedingspartners zijn actief betrokken bij de uitwerking en overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Het betreft pensioenadministratie, pensioencommunicatie en vermogensbeheer. Vermogensbeheer is nader onder te verdelen in fiduciair beheer en beleggen. Achtereenvolgens wordt beschreven wie de uitbestedingspartners zijn en hoe zij betrokken zijn bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Pensioenuitvoerder Appel is als belangrijke transitiepartner voor Robeco nauw betrokken bij de voorbereidingen en de realisatie van de implementatie van het nieuwe stelsel. Op reguliere basis informeert (Wtp-overleg, inhoudelijk overleg, klantendagen, periodieke voortgangsrapportages etc.) Appel Robeco over de voortgang en inhoud van het transitie-programma.

Als belangrijke transitiepartner voor het fonds betrekt Appel ook haar belangrijkste leverancier (Lumera). Specifiek voor de Wtp-transitie is de governance met Lumera aangescherpt en onderdeel van het totale programma governance Wtp-transitie van Appel.

Pensioenadministratie

De pensioenadministratie wordt gevoerd door Appel. Als onderdeel van het project is Appel intensief betrokken bij de uitwerking van de pensioenadministratie onder de Wtp. Het pensioenfonds heeft er bewust voor gekozen op bij de opzet van de pensioenregeling zoveel mogelijk aan te sluiten bij de standaard van de pensioenadministrateur. Dit bevordert de kostenefficiency en uitvoerbaarheid. Over de excedentregeling en de administratie van een beperkt aantal ingegane AO-uitkeringen zijn aanvullende afspraken gemaakt.

Voor de bedrijfsvoering heeft Appel het eigen operating model ontwikkeld. Binnen het operating model maakt Appel gebruik van het pensioenplatform van Lumera. Het pensioenplatform is aangepast om de flexibele regeling zo veel mogelijk geautomatiseerd uit te kunnen voeren.

Door Appel is een risicoanalyse uitgevoerd waaruit blijkt dat Appel de relevante risico's heeft geïdentificeerd en voldoende beheersmaatregelen heeft getroffen, zoals beschreven in hoofdstuk 5.2.

Vermogensbeheer

Het fiduciair beheer van het pensioenfonds wordt gevoerd door Goldman Sachs Asset Management (GSAM). GSAM is intensief bij de transitie betrokken. Dit betreft het doorlopen en aanpassen van de strategisch beleggingscyclus zodat deze past bij de uitvoering van het vermogensbeheer in het nieuwe pensioenstelsel. Hierbij richt GSAM zich op het analyseren en adviseren ten aanzien van de impact op de volgende stappen (i) uitwerken strategisch beleggingsbeleid o.b.v. het risicopreferentieonderzoek en daaruit volgende risicohouding, (ii) uitwerking beleggingsplan naar lifecycles, (iii) monitoring uitvoering beleggingsplan en (iv) evaluatie beleggingsplan.

Daarnaast heeft GSAM bijgedragen aan de ontwikkeling van de input zoals benodigd is voor dit implementatieplan voor de overgang van het beleggingsbeleid onder FTK naar het beleggingsbeleid bij de overgang naar de nieuwe pensioenregeling volgens het flexibele contract.

De (operationele) uitvoering van het beleggingsbeleid is tevens uitbesteed aan GSAM. GSAM verzorgt de uitvoering van de diverse beleggingsmandaten, evenals de monitoring van de uitvoering van de mandaten. Door GSAM is een risicoanalyse uitgevoerd, welke door het bestuur is beoordeeld, waaruit blijkt dat er voldoende beheersmaatregelen zijn getroffen. GSAM rapporteert periodiek over de Wtp-voortgang.

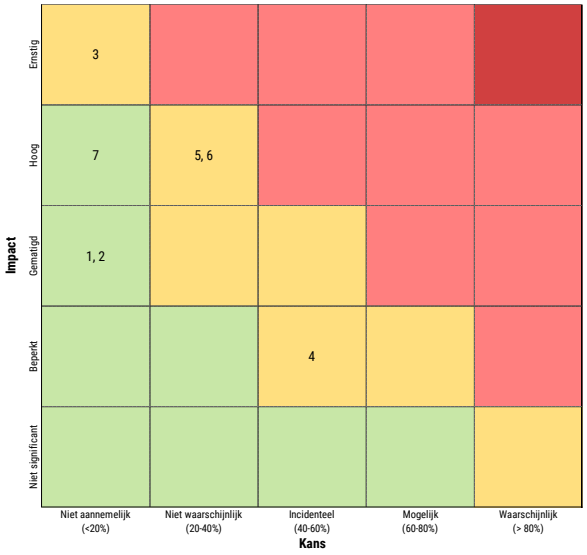
Tussen Appel, GSAM en NT is overleg gevoerd omtrent de aansluiting van de operating modellen en technische interface en zijn betrokken in het implementatieproject zoals wordt beleid door de implementatiemanager.

5.3.1. Overzicht uitbestedingsrisico's en beheersingsmaatregelen

Op basis van artikel 46, lid 3, sub e besluit uitvoering PW en Wvb wordt in dit hoofdstuk een analyse gemaakt van de risico's die samenhangen met de uitbesteding van werkzaamheden en de beheersing van deze risico's.

In onderstaande figuur en tabel zijn de geïdentificeerde uitbestedingsrisico's voor de implementatieperiode (periode tussen indiening van dit implementatieplan en het transitiemoment) opgenomen met hun respectievelijke kans en impact.

De nummers in de figuur verwijzen naar de risico's in tabel. In de tabel is per risico de door het pensioenfonds opgestelde beheersing beschreven.

#	Risico	Omschrijving	Beheersing
1.	Monitoring (onder)uitbestedingen	Het risico dat uitvoeringsorganisaties en/of pensioenfonds onvoldoende third party management uitvoert op kritieke onderuitbestedingen	1. Actualisering onderuitbestedingen onderdeel projectplan bij uitvoerders (mede in het kader van DORA) 2. Periodieke rapportages van en overleg met third party management uitvoeringsorganisaties 3. Appel's Internal Audit heeft een project-inventarisatie gedaan om de directie van Appel en de pensioenfonds-cliënten inzicht te verlenen in de mate waarin Appel zowel organisatorisch als technisch gereed is om haar cliënten beheerst over te laten gaan naar een pensioenuitvoering die voldoet aan de vereisten van de Wtp 4. Appel heeft de risico's belicht in een risicoanalyse die gepaard gaan met de koppeling tussen het pensioenbeheer, wat door Appel wordt uitgevoerd, en het vermogensbeheer dat door de klantfondsen aan diverse partijen is uitbesteed 5. Appel heeft, vanuit het perspectief van Appel, de risico's belicht die gepaard gaan met het invoeren van Wtp bij (de klanten van) Appel 6. Niet afwijkend van 'going concern'. Vooralsnog geen additionele uitbestedingspartijen voorzien die niet nu ook al gebruikt worden.
2.	Monitoring (onder)uitbestedingen	Het risico dat de uitvoeringsorganisaties en/of het pensioenfonds wijzigingen in (onder)uitbestedingen niet juist, tijdig analyseert en herijkt	1. Periodiek beoordeling uitbestedingsdocumentatie en uitbestedingsrelaties door pensioenfonds 2. Appel heeft aangeven dat contracten en verwerkersovereenkomsten juridisch getoetst worden. 3. Appel heeft aangeven dat leveranciers betrokken worden in en medeverantwoordelijk gemaakt voor de implementatie-projecten. 4. Niet afwijkend van 'going concern'. Vooralsnog geen additionele uitbestedingspartijen voorzien die niet nu ook al gebruikt worden.
3.	Vendor lock in	Het risico dat een uitvoeringsorganisatie niet tijdig kan overstappen naar alternatieve uitbestedingspartijen (indien een partij niet tijdig/correct kan leveren), waardoor de projectplanning gevaar loopt	1. Projectplanning met mijlpalen uitvoeringsorganisaties 2. Licentie/contractafspraken uitvoeringsorganisaties, inzicht pensioenfonds in licentie/contractafspraken uitvoeringsorganisaties. 3. Geruime tijd tussen geplande transitie (1-1-2027) en moment dat transitie wettelijk afgerond moet zijn (1-1-2028)
4.	Capaciteit	Er is onvoldoende capaciteit beschikbaar om de transitie-communicatie te verzorgen	1. Transitiecommunicatie wordt geautomatiseerd opgesteld en verzonden 2. Communicatiemiddelen (pensioenbulletin,

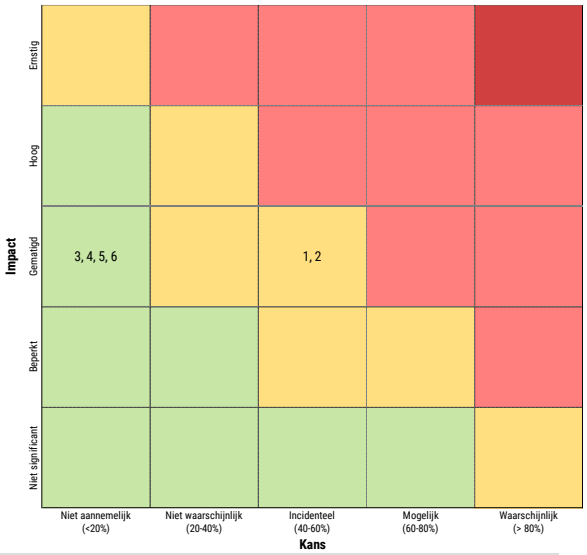
#	Risico	Omschrijving	Beheersing
		dan wel vragen naar aanleiding van deze communicatie te beantwoorden	voorlichtingsbijeenkomsten) worden ingezet (vlak) voordat transitiecommunicatie wordt verzonden
5.	Capaciteit	Risico dat reguliere uitvoering (Ftk-regeling) in gevaar komt of dingen over het hoofd worden gezien qua transitie door een te grote (tijds)druk of door een gewijzigde bezetting, waardoor SLA's niet meer gehaald worden (en deelnemers niet goed worden bediend)	1. Korte communicatielijnen tussen bestuursbureau en Appel 2. Periodieke besprekingen van SLA-rapportage (oplevering eens per kwartaal) van Appel, waarin inzicht wordt gegeven in de afhandeling van processen (aantal, tijdigheid en volledigheid) 3. Separate inrichting projectmanagement binnen Appel, waardoor belasting van (extra) werkzaamheden in voorbereiding en test-fase los staan van operatie.
6.	Deskundigheid	Onvoldoende deskundigheid (breedte (key-person) en diepte) binnen de (onder)uitbestedingspartijen om de nieuwe regeling te implementeren	1. Inzicht (verkrijgen) in opleidings-/trainingsactiviteiten van bij het fonds betrokken medewerkers bij uitbestedingspartijen 2. Inzet door uitbestedingspartijen van extern ingehuurde experts (bijv. actuarissen) 3. Door Appel worden medewerkers geïnformeerd en vindt er een gap inventarisatie plaats tussen benodigde en aanwezige kennis. 4. Andere fondsen zullen eerder transitie uitvoeren bij de uitbestedingspartijen. 5. Tijdens 'Digital Twin' project zullen complexe kenmerken van de regeling beoordeeld worden.
7.	Liquiditeit	Risico dat uitbestedingspartijen door de hoge investeringen ten behoeve van de transitie in liquiditeitsproblemen komen resp. niet meer kunnen voortbestaan	1. Tijdige afspraken maken over transitie-vergoedingen (in transitie-overeenkomst(en)) 2. Kennisnemen van risico-rapportage(s) (oplevering per kwartaal) van uitbestedingspartijen waarin dit risico is onderkend 3. Het risico 'te lage winstgevendheid' wordt door de pensioenuitvoerder is laag geclassificeerd.

5.4 Risicoanalyse en beheersing financiële risico's

5.4.1. Overzicht financiële risico's en beheersingsmaatregelen

In de aanloop naar en tijdens de transitie heeft het fonds te maken met diverse financiële risico's. In onderstaande figuur en tabel zijn de geïdentificeerde financiële risico's opgenomen met hun respectievelijke kans en impact.

De nummers in de figuur verwijzen naar de risico's in tabel. In de tabel is per risico de door het pensioenfonds opgestelde beheersing beschreven.

#	Risico	Omschrijving	Beheersing
1.	Uitvoeringskosten	Onvoldoende inzicht in/afspraken met pensioenuitvoerder Appel waardoor kosteninschatting niet volledig is (m.b.t. maatwerk)	1. Contracteren uitvoeringsorganisaties 2. Tijdig inzicht in kosten

#	Risico	Omschrijving	Beheersing
2.	Transitiekosten	Onvoldoende inzicht in extra werkzaamheden a.g.v. transitie met onverwachte kosten tot gevolg	1. Contracteren uitvoeringsorganisaties 2. Detailplanning transitiewerkzaamheden 3. Voorziene opbouw van bouwblokken (matching, return en uitkeringsfase) bestaat uit zelfde beleggingsfondsen als momenteel gebruikt wordt.
3.	Vermogensbeheerkosten	Onvoldoende inzicht in verbinding functie/extra kosten vermogensbeheer uitvoering en custody	1. Contracteren uitvoeringsorganisaties 2. Inzicht in/afstemming werkzaamheden uitvoeringsorganisaties 3. Versimpeling versus huidige inrichting met CDC en DC. Voorziene opbouw van bouwblokken (matching, return en uitkeringsfase) bestaat uit zelfde beleggingsfondsen als momenteel gebruikt wordt.
4.	Dekkingsgraad	Negatieve ontwikkelingen op financiële markten die zorgen voor een veel lagere dekkingsgraad (kritische ondergrens dekkingsgraad bij invaren), waardoor de transitiedoelen van het pensioenfonds niet behaald worden	1. Dekkingsgraadbescherming: renteafdekking 100% en afdekking neerwaarts risico met putopties
5.	Mismatch	Portefeuille kan niet tijdig worden omgezet van FTK naar Wtp met onvoorziene kosten/claims	1. Projectplanning omzetting portefeuille op transitiemoment 2. Opbouw huidige beleggingsportefeuille in lijn met voorziene beleggingen in flexibele regeling. Buiten PE (marginale posities) en hypotheken kunnen overige beleggingsfondsen dagelijks verhandeld worden. 3. Vanaf de eerste werkdag na invaren zal dan -via aan- en verkopen- de allocaties van de vijf bouwblokken worden aangepast naar de beoogde omvang en samenstelling. Omdat de portefeuille voor 95% bestaat uit liquide beleggingsfondsen met dagelijkse in- en uitstapmogelijkheden verwachten we dit proces in enkele dagen af te kunnen ronden. 4. Vwb bijsturen van de renteafdekking: gegeven het gebruik van centraal geclearde swaps en hoge kwaliteit staatsobligaties, en de omvang van de benodigde transacties verwachten we binnen één week na invaren de gewenste duratie in de opbouw- en uitkeringsfase te kunnen bereiken. Daarnaast is vooruitlopend op de beoogde vorm van de renteafdekking al een gedeelte van de exposure op de langste looptijden verkocht ten gunste van (meer liquide) kortere looptijden.
6.	Liquiditeit	Beperkte marktliquiditeit op het moment dat portefeuille wordt omgezet	1. Het pensioenfonds belegt alleen in beleggingsfondsen met een brede spreiding. 2. De exposure naar illiquide beleggingen is relatief beperkt (5% van de portefeuille). 3. Tijdelijke mismatch accepteren in transitiefase naar nieuwe strategisch beleid onder de Wtp. 4. Vanaf de eerste werkdag na invaren zal dan -via aan- en verkopen- de allocaties van de vier bouwblokken en de uitkeringsportefeuille worden aangepast naar de beoogde omvang en samenstelling. Omdat de portefeuille voor 95% bestaat uit liquide beleggingsfondsen met dagelijkse in- en uitstapmogelijkheden verwachten we dit proces in enkele dagen af te kunnen ronden. 5. Vwb bijsturen van de renteafdekking: gegeven het gebruik van centraal geclearde swaps en hoge kwaliteit staatsobligaties, en de omvang van de benodigde transacties verwachten we binnen één week na invaren de gewenste duratie in de twee matching portefeuilles en collectieve portefeuille t.b.v. de uitkeringsfase te kunnen bereiken. Met het oog op de lagere liquiditeit in de langstlopende renteswaps is een gedeelte van de benodigde afbouw van deze instrumenten reeds geïmplementeerd.

5.4.2. Scenario-analyse in geval van financiële, economische en/of andere schokken

Het fonds is zich bewust van het feit dat de huidige hoge dekkingsgraad bijdraagt aan het evenwichtig kunnen bereiken van meerdere transitiedoelstellingen. Tot het moment van invaren, beoogd op 1 januari 2027, heeft het fonds te maken met onzekerheid over de hoogte van de daadwerkelijke invaardekkingsgraad. In het transitieplan is opgenomen dat de gewenste minimale invaardekkingsgraad 135% is. In dat geval kan – naar verwachting, volgens het transitieplan – aan alle invaardoelstellingen worden voldaan. In de situatie dat de dekkingsgraad zakt onder de 135% hebben Sociale Partners en het fonds afgesproken om met elkaar in overleg te gaan over de ontstane situatie. Voor de toetsing aan de minimale hoogte van de dekkingsgraad op invaardatum wordt de werkelijke dekkingsgraad gehanteerd op het moment van het te nemen de go/no-besluit (in beginsel 3 maanden voor de werkelijke invaardatum)

In Q4 2023 heeft het fonds een analyse gedaan naar diverse financiële en economische schokken [11]. De belangrijkste risico's voor de dekkingsgraad zijn de hoogte van de rente en ontwikkeling van de aandelenkoersen. De onderstaande tabel toont een gevoeligheidsanalyse van de marktwaarde dekkingsgraad voor de norm portefeuille per eind juli 2023.

Rente schok \ Aandelen schok	-40%	-30%	-20%	-10%	0%	10%	20%	30%	40
-2.0%	97.7%	102.9%	108.1%	113.3%	118.5%	123.7%	128.9%	134.1%	139.3
-1.5%	103.5%	109.3%	115.2%	121.0%	126.8%	132.6%	138.4%	144.3%	150.1
-1.0%	109.7%	116.2%	122.7%	129.2%	135.7%	142.2%	148.7%	155.2%	161.7
-0.5%	116.3%	123.6%	130.8%	138.0%	145.2%	152.4%	159.6%	166.8%	174.1
0.0%	123.4%	131.4%	139.3%	147.3%	**155.3%**	163.3%	171.3%	179.2%	187.2
0.5%	130.8%	139.6%	148.4%	157.2%	166.0%	174.8%	183.6%	192.4%	201.2
1.0%	138.7%	148.3%	158.0%	167.6%	177.3%	186.9%	196.5%	206.2%	215.8
1.5%	146.9%	157.5%	168.0%	178.5%	189.1%	199.6%	210.2%	220.7%	231.2
2.0%	155.5%	167.0%	178.5%	190.0%	201.4%	212.9%	224.4%	235.9%	247.3

Figuur 3: Gevoeligheidsanalyse van de marktwaarde dekkingsgraad per eind juli 2023 en de t.z.t. geldende normportefeuille

Het bestuur heeft zich op 31 oktober 2023 positief uitgesproken over de mogelijkheid de dekkingsgraad te beschermen richting het invaarmoment en de beleggingscommissie verzocht tot een plan van aanpak.

- Hierbij heeft de beleggingscommissie de voorkeur uitgesproken het renterisico te mitigeren door middel van het verhogen van de renteafdekking naar 100% van de verplichtingen door middel van renteswaps.
- De beleggingscommissie heeft geen uitgesproken visie of de rente eerder zal stijgen of dalen. Hierdoor heeft de hogere afdekking op voorhand geen invloed op het verwachte rendement.
- Het niveau van de dekkingsgraad op moment van besluitvorming is zodanig dat het fonds in de periode tot aan de invaardatum naar verwachting toeslag kan verlenen in lijn met indexatieambitie. De hogere renteafdekking verlaagt de kans dat de dekkingsgraad daalt tot een niveau dat er niet kan worden voldaan aan de indexatieambitie tot invaren.
- De beleggingscommissie heeft de voorkeur uitgesproken om het zakelijke waarden risico te mitigeren door middel van een putoptie constructie op de belangrijkste aandelenmarkten.
- Door middel van putopties heeft het fonds de kans op een lagere dekkingsgraad op het moment van invaren verlaagd, als gevolg van een mogelijke schok op de aandelenmarkten. Indien de aandelenmarkten zich positief ontwikkelen tot het moment van invaren behoudt het fonds uitzicht op een goed rendement.
- Sociale Partners zijn door het fonds geïnformeerd over de maatregelen om het risico op een significante daling van de dekkingsgraad te mitigeren. De getroffen maatregelen sluiten aan bij de wens van Sociale Partners om in te varen met (minimaal) een dekkingsgraad van 135%.

De onderstaande figuur toont een gevoeligheidsanalyse van de marktwaarde dekkingsgraad voor de norm portefeuille per eind januari 2024 [12] (na verhoging renteafdekking en implementatie optie-overlay t/m ultimo 2025). Door marktontwikkelingen, de toekenning van indexatie en inhaalindexatie begin 2024 en de aankoop van de opties is de startdekkingsgraad in deze analyse (142,6%) significant lager dan in de analyse per juli 2023 (155,3%). De analyse toont echter tevens aan dat wanneer zowel rente (-1,5%) als aandelen (-30%) fors dalen, de dekkingsgraad van het fonds relatief stabiel blijft (126,5%) ten opzichte van een situatie voor de implementatie van de beschermingsmaatregelen.

Rente schok \ Aandelen schok	-40%	-30%	-20%	-10%	0%	10%	20%	30%	40%
-2.0%	123.6%	123.6%	123.6%	123.6%	127.5%	131.5%	135.5%	139.5%	143.5%
-1.5%	126.5%	126.5%	126.5%	126.5%	130.9%	135.4%	139.9%	144.4%	148.9%
-1.0%	129.7%	129.7%	129.7%	129.7%	134.5%	139.6%	144.6%	149.7%	154.7%
-0.5%	133.0%	133.0%	133.0%	133.0%	138.4%	144.1%	149.7%	155.3%	161.0%
0.0%	**136.6%**	**136.6%**	**136.6%**	**136.6%**	**142.6%**	**148.9%**	**155.1%**	**161.3%**	**167.6%**
0.5%	140.4%	140.4%	140.4%	140.4%	147.0%	153.9%	160.8%	167.7%	174.6%
1.0%	144.4%	144.4%	144.4%	144.4%	151.7%	159.3%	166.9%	174.4%	182.0%
1.5%	148.7%	148.7%	148.7%	148.7%	156.6%	164.9%	173.2%	181.5%	189.8%
2.0%	153.1%	153.1%	153.1%	153.1%	161.8%	170.8%	179.9%	188.9%	198.0%

Figuur 4: Gevoeligheidsanalyse van de marktwaarde dekkingsgraad per eind januari 2024 en de t.z.t. geldende normportefeuille, inclusief optie-overlay

De dekkingsgraad van het fonds bedroeg per 31 juli 2025 152,7% en hierdoor zal het fonds in nog hogere mate dan in de eerder getoonde analyses financiële en economische schokken kunnen opvangen. Het risico dat de dekkingsgraad van het fonds tot het moment van invaren daalt tot een niveau van onder de 135% is derhalve aanzienlijk afgenomen.

In september 2025 is besloten om de eerder aangekochte put-opties met einddatum december 2025 één jaar 'door te rollen', waarbij de karakteristieken constant zijn gehouden. Hierdoor blijft de dekkingsgraad ook bij een eventueel uitstel van de invaardatum naar een later moment in 2026 beschermd tegen mogelijke significante schokken op de aandelenmarkten.

Onderstaande tabel toont de gevoeligheid van de dekkingsgraad per 13 augustus 2026 voor schokken op de financiële markten. Hieruit blijkt dat de genomen maatregelen om het effect hiervan op de dekkingsgraad te beperken, heeft gewerkt.

	-40%	-30%	-20%	-10%	0%	10%	20%	30%	40%
-2.0%	123.1%	127.5%	131.9%	136.2%	140.6%	144.9%	149.1%	153.4%	157.6%
-1.5%	125.5%	**130.4%**	135.2%	140.0%	144.8%	149.5%	154.2%	158.8%	163.4%
-1.0%	128.1%	133.4%	138.7%	144.0%	149.2%	154.3%	159.5%	164.6%	169.6%
-0.5%	130.8%	136.6%	142.4%	148.1%	153.8%	159.4%	165.0%	170.5%	176.0%
0.0%	133.6%	139.9%	146.2%	152.4%	**158.6%**	164.7%	170.7%	176.7%	182.6%
0.5%	136.5%	143.3%	150.1%	156.9%	163.5%	170.1%	176.6%	183.1%	189.5%
1.0%	139.5%	146.9%	154.2%	161.5%	168.7%	175.8%	182.8%	189.7%	196.6%
1.5%	142.6%	150.6%	158.5%	166.3%	174.0%	181.6%	189.1%	196.5%	203.8%
2.0%	145.8%	154.4%	162.8%	171.2%	179.4%	187.5%	195.6%	203.5%	211.3%

5.4.3. Overzicht aanpassingen beleggingsbeleid

De transitie naar de nieuwe flexibele premieregeling vergt diverse aanpassingen in het beleggingsbeleid, zowel in de mate waarin naar risicodragende beleggingen wordt gealloceerd, als in de operationele invulling van het beleggingsbeleid om deelnemers in staat te stellen individueel de mate van risico via een lifecycle te kiezen. Vanaf het moment van invaren wordt het huidige beleggingsbeleid dus aangepast, in lijn met het lifecycle-principe van de nieuwe premieregeling. Ook in de aanloop naar het transitiemoment heeft het fonds een aantal tijdelijke aanpassingen in het beleggingsbeleid doorgevoerd. In dit hoofdstuk gaan we in op deze aanpassingen van het beleggingsbeleid (op hoofdlijnen) ter voorbereiding op de transitie en na het transitiemoment. Er dient ook specifieke aandacht te zijn voor de operationele wijziging van het beleggingsbeleid om en nabij het transitiemoment.

Huidig beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid wordt vastgelegd in het jaarlijks vastgestelde beleggingsplan. Dit is mede gebaseerd op de beleggingsbeginselen van het fonds en op basis van ALM en SAA analyses. Het beleggingsbeleid bestaat uit een allocatie tussen een return- en een matching-portefeuille. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds het gedeelte van de portefeuille gericht op het afdekken van het renterisico (de 'matchingportefeuille') en anderzijds de portefeuille-onderdelen die gericht zijn op het behalen van additioneel rendement (de 'returnportefeuille'). Asset-categorieën die als doel hebben de Sharpe ratio te vergroten en tracking error hebben ten opzichte van de matchingportefeuille (zoals bijvoorbeeld High Yield en EMD) worden daarbij tot de

returnportefeuille gerekend. De matching-portefeuille tracht zo goed mogelijk de waarde van de verplichtingen te volgen. De return portefeuille is gericht op het behalen van een zo hoog mogelijk voor risico gecorrigeerd rendement, de Sharpe ratio. Zowel de matching- als returnportefeuille beleggen in beleggingsfondsen die door diverse portefeuillemanagers worden beheerd.

Beleggingscategorie	*Benchmark*	*Norm %*	*Min %*	*Max %*
Matchingportefeuille	Samengestelde Benchmark	44.5	39.5	49.5
Returnportefeuille	Samengestelde Benchmark	55.5	50.5	60.5
Totaal	**Benchmark totale portefeuille**	**100**		

Figuur 5: Strategische Normportefeuille per Oktober 2023 uit "Beleggingsplan PF Robeco 2024"

Matchingportefeuille
In de strategische normportefeuille wordt het renterisico van het pensioenfonds beheerst middels een belegging in een LDI maatwerkfonds. Dit LDI Maatwerkfonds bestaat uit hoog- kredietwaardige overheidsobligaties en overheidsgerelateerde obligaties (van o.a. Nederland, Duitsland en de EU). Het LDI maatwerkfonds wordt aangevuld met swaps teneinde de duration van deze belegging te verhogen. De allocatie naar het maatwerkfonds is gedreven door de wens om het renterisico ten opzichte van de verplichtingen (deels) af te dekken en niet met het oog op het behalen van additioneel rendement door actief beheer.

Naast staatsobligaties en swaps bestaat de Matchingportefeuille uit een breed gespreide portefeuille van investment grade bedrijfsobligaties ('credits'). Aangezien de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden, heeft het pensioenfonds ervoor gekozen om de vastrentende waarden alleen in euro-obligaties te beleggen. De belegging in Nederlandse woninghypotheken maakt ook onderdeel uit van de Matchingportefeuille.
Het beleggingsplan gaat ervanuit dat de rentegevoeligheid van de verplichtingen voor 50% wordt afgedekt.

Returnportefeuille
De Returnportefeuille is onderverdeeld in verschillende categorieën. Het overgrote deel wordt wereldwijd in beursgenoteerde aandelen belegd. Aandelen in niet- beursgenoteerde ondernemingen (Private Equity) maken geen deel uit van de strategische portefeuille. De nu nog in de actuele returnportefeuille resterende beleggingen in deze categorie zijn klein en worden meegeteld bij de allocatie naar aandelen ontwikkelde markten.

De normportefeuille bestaat deels uit obligaties van uitgevers met een hoger risico. Voor de helft bestaat dit uit kredietrisico op bedrijven, de zogenaamde High Yield bonds. Voor de andere helft bestaat het uit staatsobligaties van opkomende landen, de zogenaamde Emerging Market Debt (EMD) in lokale valuta. Door enkel in de lokale valuta variant te beleggen wordt naast diversificatie ook het lange termijn effect van de verwachte valuta appreciatie meegenomen.

De integraal vermogensbeheerder adviseert de beleggingscommissie van het pensioenfonds over eventuele aanpassingen van het beleggingsbeleid. Dit geldt zowel als zij denkt dat er beleggingscategorieën moeten worden toegevoegd of verwijderd, of als bestaande beleggingscategorieën ingevuld moeten worden met andere stijlen of portefeuillemanagers.

Aanpassingen beleggingsbeleid tot moment van invaren
Zoals toegelicht in de voorgaande paragrafen heeft het fonds in de aanloop naar het moment van invaren een aantal aanpassingen in het beleggingsbeleid doorgevoerd. Om het risico te verlagen dat de dekkingsgraad daalt tot een niveau onder de gewenste invaardekkingsgraad van 135%, heeft het fonds besloten om tot het transitiemoment op een tweetal punten af te wijken van het beleggingsplan 2024:

- Op 19 december 2023 heeft het fonds besloten de renteafdekking te verhogen naar 100% van de verplichtingen. Deze aanpassing is stapsgewijs op 16 januari 2024 afgerond.
- Op 3 maart 2024 heeft het fonds besloten om de aandelenexposure door middel van de aankoop van putopties te beschermen. Op 3 april 2024 zijn de putopties aangekocht. In september 2025 is besloten om de put-opties met einddatum

december 2025 één jaar 'door te rollen', waarbij de karakteristieken constant zijn gehouden. Hierdoor blijft de dekkingsgraad ook bij een eventueel uitstel van de invaardatum naar een later moment in 2026 beschermd tegen mogelijke significante schokken op de aandelenmarkten
- In juni 2025 heeft het fonds besloten om een (groot) gedeelte van de renteafdekking op de looptijden langer dan 30 jaar in drie stappen (tot eind november 2025) te verschuiven naar 20 jaar. Dit met het oog op de beoogde afbouw van het exposure op de langste looptijden na invaren en de lagere liquiditeit in dit marktsegment.

De belangrijkste afwegingen voor deze aanpassingen zijn toegelicht in het voorgaande hoofdstuk. Door de aanpassingen in het beleggingsbeleid reduceert het fonds het risico dat de dekkingsgraad voor 1 januari 2027 significant daalt tot een niveau van (onder de) 135%.

Risicopreferentieonderzoek en vaststellen risicohouding

Sociale Partners hebben de keuze gemaakt voor de flexibele premieregeling. Op basis van artikel 52b PW en artikel 14v BuPw baseert het pensioenfonds zijn beleggingsbeleid en toedelingsregels voor het beleggingsbeleid op de risicohouding van de deelnemers, gewezen deelnemer of pensioengerechtigden. Om de risicohouding te bepalen is door het pensioenfonds in Q2 en Q3 2023 een risicopreferentieonderzoek (hierna: RPO) uitgevoerd [14]. De vastgestelde risicohouding, zoals opgenomen in dit hoofdstuk is gebaseerd op dit risicopreferentieonderzoek, wet- en regelgeving, deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten.

Het doel van de RPO is om inzicht te creëren in de risicopreferentie van de deelnemers van het fonds. Daarbij wordt apart ingezoomd op de risicobereidheid en de risicocapaciteit. Als aanpak heeft het pensioenfonds een deelnemersonderzoek door middel van een online vragenlijst onder actieven, slapers en gepensioneerden van het pensioenfonds. In totaal zijn alle 3.268 deelnemers van het pensioenfonds gevraagd om deel te nemen aan het onderzoek. Bijna een derde van de deelnemers heeft namelijk deelgenomen aan het onderzoek. De samenstelling van de respondenten bestond uit een gebalanceerde mix tussen actieven, gewezen deelnemers en uitkeringsgerechtigden. Naar verhouding tot het deelnemersbestand hebben relatief meer actieve deelnemers gereageerd, maar het aandeel gewezen deelnemers onder de respondenten is nog altijd significant (>25%).

Uitkomsten risicopreferentieonderzoek

Naast de kwantitatieve vertaling vanuit het RPO naar een risicogetal, heeft RPO onder andere de volgende inzichten gebracht:
- Het gemiddelde risicoprofiel is offensiever dan neutraal.
- Deelnemers geven aan invloed op hun beleggingen belangrijker te vinden dan keuzemogelijkheden voor bijsparen, partnerpensioen of arbeidsongeschiktheid.
- Deelnemers hebben de voorkeur voor een buffer.

Risicobereidheid en risicocapaciteit

- De respondenten hebben een zeer hoge lange termijn risicobereidheid. Het self assessment laat zien dat de respondenten hun eigen risicobereidheid iets lager inschatten.
- "Jongeren" (=<50) hebben verhoudingsgewijs vaker een hogere risicobereidheid.
- De respondenten hebben een hoge risicocapaciteit. Dit wordt met name veroorzaakt doordat respondenten geld over houden aan het eind van de maand en hier ook een buffer mee hebben opgebouwd.
- De risicocapaciteit van de respondenten is in de meeste gevallen hoger dan de risicobereidheid. Dit geeft daarmee geen beperking op het nemen van risico's. De risicobereidheid is dus in de meeste gevallen bepalend.

Vaststellen van de risicohouding

In het kader van de vormgeving van het beleggingsbeleid onder de nieuwe premieregeling dient het fonds de risicohouding per leeftijdscohort vast te leggen[4]. De risicohouding dient door het bestuur te worden vastgesteld. Daarbij is de vertaalslag van risicopreferentie van de individuele deelnemers naar een impliciete lifecycle van belang. Op basis van de impliciete lifecycle worden de wettelijke maatstaven voor de vastlegging van risicohouding vastgesteld. Op 10 juni 2025 en 21 april 2026 heeft het bestuur de risicohouding en bijbehorende maatstaven per leeftijd vastgesteld [164] [139].

[4] Artikel 14t Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling (Besluit uitvoering Pw en Wvb)

Bij het vaststellen van de impliciete lifecycle is geen onderscheid gemaakt naar status. Uit het risicopreferentie onderzoek blijkt dat de risicobereidheid en de risicocapaciteit van actieven en gewezen deelnemers (slapers) slechts beperkte verschillen laten zien. Het fonds ziet daardoor geen toegevoegde waarde om afzonderlijke grenzen voor de risicomaatstaf en verwachtingsmaatstaf voor slapers vast te stellen. Het fonds heeft bij het vaststellen van de risicohouding ook geen onderscheid gemaakt naar actieven en arbeidsongeschikten of tussen (gepensioneerde) uitkeringsgerechtigden en (jongere) nabestaande uitkeringsgerechtigden. De diverse keuzes door het fonds zijn onderbouwd bij het vaststellen van de risicohouding [164] [139].

Transitie van huidig naar beoogd beleggingsbeleid

Na het invaarmoment wordt er niet meer volgens de strategische normportefeuille belegd, maar in de opbouwfase in twee matchingportefeuilles (waarvan één met korte duratie en één met lange duratie) en twee returnportefeuilles, naast een collectieve uitkeringsportefeuille waarin tevens belegd wordt in een matching- en returngedeelte. De beleggingen in de (bouwblokken in de) opbouwfase- ende uitkeringsfase worden als separate portefeuilles gemanaged.

Verdeling tussen de verschillende matching- en return bouwblokken

De fiduciair vermogensbeheerder heeft een initiële schatting gemaakt van het vermogen dat na de transitie naar de diverse beleggingsportefeuilles gealloceerd dient te worden. Het fonds belegt binnen in de opbouwfase uitsluitend in dagelijks verhandelbare beleggingsfondsen. In de collectieve uitkeringsportefeuille wordt voor circa 17% gealloceerd naar illiquide beleggingen (een hypothekenfonds).

Daarnaast zal de rentegevoeligheid van de verschillende matchingportefeuilles in de opbouwfase op een ander niveau liggen dan de rentegevoeligheid van het matchinggedeelte in de collectieve uitkeringsfase. De exacte invulling van de matching portefeuilles zal dus na de transitie tevens wijzigen. De invulling van de diverse bouwblokken wordt door de fiduciair vermogensbeheerder via een SAA-analyse vormgegeven. Het bestuur zal het definitieve beleggingsbeleid na behandeling in de beleggingscommissie vastleggen in het beleggingsplan 2027.

Deelportefeuille	In % vermogen	In Euro's (mio)	
Matching bouwblokken (opbouwfase)	15%	144	
Return bouwblokken (opbouwfase)	60%	587	
Collectieve Uitkeringsportefeuille	25%	247	
- Waarvan matching (60%)			148
- Waarvan return (40%)			99
Totale portefeuille	**100%**	**978**	

Figuur 6: Indicatie van omvang deelportefeuilles op basis van vermogen per eind augustus 2026

De daadwerkelijke benodigde aanpassingen in de beleggingen die op het transitiemoment, hangen van diverse factoren af:

- De omzetting van de huidige pensioenaanspraken naar persoonlijke pensioenvermogens
- De verwachte kasstromen van deelnemers in de uitkeringsfase (t.b.v. het matchinggedeelte in de collectieve uitkeringsfase)

Het kapitaal van de deelnemers in de opbouwfase zal op moment van invaren worden belegd conform de neutrale lifecyle. In de loop van 2027 zullen deze deelnemers de mogelijkheid krijgen om via het portaal/planner van het pensioenfonds hun persoonlijke situatie en keuzemogelijkheden bekijken, waaronder de keuze voor de lifecycle. Indien een deelnemer geen keuze maakt, gaat het fonds uit van de neutrale lifecycle. Op basis van de kapitaalverdeling over de cohorten kan de fiduciair vermogensbeheerder voor het invaarmoment een inschatting maken van de benodigde transacties na invaren.

Appel administreert vanaf 1 januari 2025 de huidige pensioenregeling van het fonds, zowel de basis- als excedentregeling. Appel dient in de aanloop naar het moment van invaren, een uitsplitsing te maken van de verwachte kasstromen van de deelnemers in de opbouwfase en de verwachte kasstromen in het uitkeringscollectief. Ook deze informatie is voor de fiduciair vermogensbeheerder van belang om een inschatting te maken van de onderverdeling van de onderliggende fondsen in de diverse beleggingsportefeuilles.

Omgang met verschillen tussen de daadwerkelijke en administratieve portefeuille per 1 januari 2027
De omzetting van de huidige pensioenaanspraken naar persoonlijke pensioenvermogens is van meerdere factoren afhankelijk die pas na 1 januari 2027 definitief bekend zijn. Dit betreft de diverse parameters die ten grondslag liggen aan de omrekenmethode (zoals de rentetermijnstructuur (RTS) per 31 december 2026 en de hoogte van het totale vermogen per 31 december 2026). De definitieve vaststelling van het persoonlijke pensioenvermogen zal pas definitief worden vastgesteld nadat de accountantscontroles op de invaardekkingsgraad zijn afgerond.

In Q4 2026 zal het fonds op basis van een nader te bepalen ijkmoment, een *best-estimate* berekenen voor de persoonlijke pensioenvermogens. Op basis van deze schatting kan de fiduciair vermogensbeheerder een inschatting maken van de omvang van de diverse beleggingsportefeuilles. Omdat het overgrote deel van de portefeuille in dagelijks verhandelbare fondsen wordt belegd, voorziet de fiduciair vermogensbeheerder geen onoverkomelijke uitdagingen in de benodigde transacties kort na 1 januari 2027, zowel tussen de matching- en returnportefeuilles als binnen de verschillende portefeuilles.

Het is aannemelijk en onvermijdelijk dat vanwege de doorlooptijd van de cashflowinstructies en herbalanceringsproces, de exacte verdeling van de beleggingsportefeuille op 1 januari 2027 en kort daarna, niet volledig aansluit bij de administratieve vermogens van de individuele deelnemers en het uitkeringscollectief zoals geadministreerd door Appel.

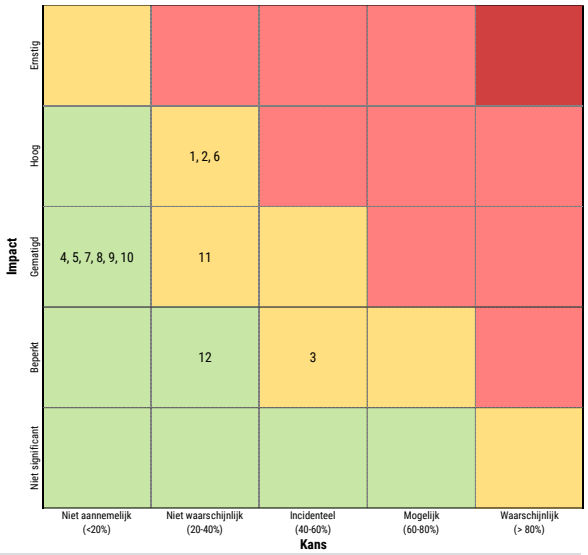
De wijze waarop Appel de persoonlijke pensioenvermogens administreert gaat automatisch om met timingsverschillen. Het is echter wenselijk om de timingsverschillen waar mogelijk zo klein mogelijk te houden. Het is daardoor van belang dat de *best-estimate* berekening zo kort mogelijk voor het moment van invaren (en tevens een *best-estimate* berekening direct na het moment van invaren) zo accuraat mogelijk zijn. Tezamen met de fiduciair manager zal een draaiboek worden uitgewerkt om de beleggingsportefeuilles rond het invaarmoment zo kort mogelijk aan te laten sluiten bij de doelgewichten zoals volgen uit de administratie van Appel.

5.5 Risicoanalyse en beheersing juridische en privacy risico's

In aanvulling op de analyse van de risico's zoals opgenomen in artikel 46, lid 3 besluit uitvoering PW en Wvb wordt in dit hoofdstuk een analyse gemaakt van de juridische en privacy risico's en de beheersing van deze risico's.

In de aanloop naar en tijdens de transitie heeft het fonds te maken met diverse juridische en privacy risico's. In onderstaande figuur en tabel zijn de geïdentificeerde juridische en privacy risico's opgenomen voor de implementatieperiode (periode tussen indiening van dit implementatieplan en het transitiemoment) met hun respectievelijke kans en impact.

De nummers in de figuur verwijzen naar de risico's in tabel. In de tabel is per risico de door het pensioenfonds opgestelde beheersing beschreven.

#	Risico	Omschrijving	Beheersing
1.	Claims (publiekelijk)	Het risico dat invaren (al dan niet zonder instemming) van belanghebbenden ter discussie gesteld wordt en over invaren/herverdeling vermogens een of meerdere individuele of collectieve civiele procedures worden opgestart tegen het pensioenfonds	1. Uitlegbaarheid/communicatie 2. Evenwichtige besluitvorming 3. Vereniging van Slapers en Verenging van Gepensioneerden zijn meegenomen in besluitvorming 4. A.g.v. verwachte hogere dekkingsgraad op invaarmoment gaat voor merendeel van deelnemers verwachte pensioenuitkering omhoog

#	Risico	Omschrijving	Beheersing
2.	Claims (individueel)	Het risico dat als gevolg van invaren claims ontstaan als gevolg van het niet eens zijn met compensatie, hoger of lager pensioenvermogen na transitie, risicohouding per cohort, onderscheid naar leeftijd etc.	1. Uitlegbaarheid/communicatie 2. Datakwaliteit op orde 3. Toezicht 4. Compliance aan Wtp regelgeving 5. Evenwichtige besluitvorming 6. A.g.v. verwachte hogere dekkingsgraad op invaarmoment gaat voor merendeel van deelnemers verwachte pensioenuitkering omhoog
3.	Informatie-verwerking	Het risico dat de fondscommunicatie niet juist verwerkt of niet of onvoldoende begrepen wordt door deelnemers van het fonds waardoor weerstand ontstaat/juridische procedures gestart worden waardoor de beoogde invaardatum in gevaar komt.	1. Communicatieplan en uitvoering passend bij de deelnemer
4.	AVG	Het risico dat onvoldoende rekening gehouden wordt met 'privacy by design' in de inrichting waardoor niet of onvoldoende voldaan wordt aan AVG verordening	1. Privacy onderdeel van projectplan Wtp 2. Privacy onderdeel bij change traject 3. Functionaris voor gevevensbescherming (FG) betrokken bij project 4. Privacy Officers (Appel & pensioenfonds) betrokken bij project 5. Privacyverklaring Appel Pensioenuitvoering
5.	AVG	Het risico dat tijdens het project privacy van deelnemers geschonden wordt als gevolg van onvoldoende informatiebeveiliging (datalek)	1. Informatiebeveiligingsbeleid Appel 2. Privacy controls in ISAE
6.	Fondsdocumentatie	Het risico dat het fonds relevante fondsdocumentatie (zoals pensioenreglement) niet juist, tijdig of volledig aanpast worden waardoor de regeling per 1-1-2027 niet op de juiste gronden wordt uitgevoerd	1. Projectplan 2. Regulier cyclus aanpassen fondsdocumentatie door bestuur/bestuur bureau 3. Draft versie van pensioenreglement in oktober 2024, september 2025 en juli 2026 door bestuur van fonds doorgesproken en afgestemd met Appel
7.	Informatieverplichtingen	Het risico dat niet de juiste data ontsloten wordt en foutieve data op informatieverplichtingen verstuurd worden voor tijdens en na transitie	1. IT change onderdeel van projectplan Wtp 2. Testplannen, migratieplannen 3. Beoordeling bestuur/bestuursbureau 4. Gesprekken met Appel, projectplan, processen (voor tijdens na transitie) Appel
8.	Informatieverplichtingen	Het risico dat het fonds niet of niet volledig voldoet aan de verplichte informatieverplichtingen voor, tijdens en na transitie waardoor de beoogde invaardatum in gedrang komt dan wel toezicht wordt uitgeoefend	1. Informatieverplichting als onderdeel van projectplan Appel 2. Beoordeling door bestuur/bestuursbureau, commissies 3. Communicatieplan, en beoordeling door AFM
9.	Informatieverplichtingen	Het risico dat de informatieverplichtingen op de website niet tijdig beschikbaar zijn voor stakeholders	1. Projectplanning 2. Communicatieplan, en beoordeling door AFM
10.	Datakwaliteit	Ontoereikendheid uitlegbaarheid project datakwaliteit in get clean c.q. stay fase, ontoereikendheid uitlegbaarheid correctie/herzieningenbeleid	1. Communicatieplan, en beoordeling door AFM 2. Project datakwaliteit/bestuursbesluit/oordeel accountant

5.6 Concluderend oordeel naar aanleiding van de risicoanalyses

Het fonds heeft uitgebreide risicoanalyses uitgevoerd zoals toegelicht in dit hoofdstuk en er zijn concrete, uitvoerbare en adequate beheersmaatregelen getroffen. Er worden twee (operationele en uitbestedingsrisico's) risico's als hoog geclassificeerd. Beide risico's worden door het bestuur geaccepteerd:

- Het risico dat de uitvoeringsorganisaties onvoldoende projectinrichting hebben waardoor de inrichting en implementatie van de nieuwe pensioenregeling niet tijdig of volledig plaatsvindt voor 1 januari 2027.
- Het risico dat uitvoeringsorganisatie onvoldoende project resources/IT resources hebben (kwalitatief en/of kwantitatief) om het project tijdig en juist uit te voeren waardoor de implementatiedatum 1 januari 2027 niet gehaald wordt.

Indien deze risico's zich materialiseren, dan zal dit tot uitstel van de transitie leiden. In een dergelijk scenario heeft het bestuur voldoende toezegging vanuit Appel ontvangen dat een overgangsdatum vóór eind 2027 haalbaar is.

Het bestuur acht de overige operationele, uitbestedings-, financiële, juridische en privacy risico's welke gepaard gaan met de nog te nemen stappen vóór de transitie, de daadwerkelijke transitie en de bedrijfsvoering ná de transitie beheersbaar.

6) Data en datakwaliteit

Voor de juiste uitvoering van pensioenadministratie, beleggingen en uitkeren van pensioenen is datakwaliteit van vitaal belang. Juiste datakwaliteit stelt het fonds in staat haar kerntaak uit te voeren en helpt het voorkomen van afgeleide risico's die zich voor kunnen doen als resultante van het niet behalen van het vereiste niveau van datakwaliteit. Zo is goede datakwaliteit een randvoorwaarde om de wendbaarheid van het fonds bij (wettelijke) wijzigingen te borgen en de ambities van het fonds waar te kunnen maken. Het mitigeert het risico op financiële en/of reputatieschade en draagt bij aan efficiëntere (veranderings)processen.

Een goede beheersing borgt en verbetert de kwaliteit van alle soorten data binnen het fonds, waaronder:

- Pensioenaanspraken, -voorzieningen,-rechten en -kapitalen voor de (gewezen) deelnemers en uitkeringsgerechtigden;
- Management- en sturingsinformatie;
- Financiële en actuariële data t.b.v. de jaarrekening en verantwoordingsrapportages;
- Data die als basis dienen voor de rapportages aan de toezichthouders.

Datakwaliteit is tevens een belangrijk aandachtspunt bij het “invaren”, waarbij aanspraken omgezet worden naar persoonlijke vermogens, bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Daarvoor is het cruciaal dat de data in de pensioenadministratie op orde is. De waardering van pensioenaanspraken en -rechten is hierop gebaseerd en het fondsvermogen kan in de transitie immers maar één keer verdeeld worden. Onjuistheden in de data in de pensioenadministratie kunnen leiden tot fouten, waardoor een deelnemer teveel of te weinig toegerekend krijgt uit het collectieve pensioenvermogen.

Na overgang naar het nieuwe pensioencontract blijft een beperkt deel van het vermogen als buffer (operationele reserve) over waardoor niet eenvoudig zonder consequenties veel en/of grote herstelacties mogelijk zijn. Noodzaak van goede datakwaliteit is dus mede om ervoor te zorgen dat het fonds geen grote reserves hoeft te behouden wat ten gunste komt van het pensioen van alle deelnemers.

De Pensioenfederatie heeft in afstemming met DNB een Kader Datakwaliteit[5] gepubliceerd met als doel te faciliteren dat pensioenuitvoerders die wensen in te varen op een consistente en aantoonbare wijze de datakwaliteit onderbouwen en borgen. Het fonds maakt bij het vaststellen van datakwaliteit gebruik van dit Kader om aantoonbare inzage in de datakwaliteit te kunnen bieden en een weloverwogen oordeel te vormen over de datakwaliteit die nodig is om te kunnen invaren.

Door dit Kader toe te passen, levert het fonds een aantoonbare inspanning om de datakwaliteit te borgen vóór en na het invaren. Het Kader Datakwaliteit, zoals dat gepubliceerd is door de Pensioenfederatie, onderscheidt zes fasen met daarbinnen verschillende uit te voeren stappen.

De fasen zijn in eerste instantie doorlopen voor de situatie dat de pensioenadministratie was belegd bij de voormalige pensioenuitvoerders Achmea Pensioen Services (APS) en ABN AMRO Pensioenservices (AAPS). De werkzaamheden van de accountant en de opinies van de sleutelfunctiehouders hebben betrekking op de uitvoering bij APS en AAPS.

Op verzoek van De Nederlandsche Bank heeft Pensioenfonds Robeco met voorrang een aantal aanvullende werkzaamheden uitgevoerd voor de fase 1 tot en met 4, voor de situatie vanaf 2025 waarin de pensioenuitvoering bij Appel Pensioenuitvoering plaatsvindt. Hierbij is voortgeborduurd op wat er al is gedaan bij APS en AAPS, maar is ook het een en ander geactualiseerd voor de periode dat de pensioenadministratie door Appel wordt uitgevoerd. Aangezien DNB heeft aangegeven dat zij het niet noodzakelijk acht dat er nogmaals door een externe accountant werkzaamheden op basis van de AUP worden uitgevoerd, is de AUP, zoals toegepast door de accountant bij de beoordeling over de periode dat APS en AAPS de administratie verzorgden, gevolgd. Per onderdeel van de AUP, zoals de accountant die onderscheid, is voor de diverse fases aangegeven hoe hieraan is voldaan door Appel en, waar van toepassing, hoe de bevinding van de accountant is verwerkt. Hierover is een separate rapportage opgesteld, welke als bijlage bij dit implementatieplan is gevoegd [169].

[5] Zie ‘Good practice van De Nederlandsche Bank inzake de borging van datakwaliteit door pensioenfondsen die willen gaan invaren: Good Practice borging van datakwaliteit door pensioenfondsen’ d.d. 29 juni 2023

Het totaal aan werkzaamheden vormen één doorlopend geheel: de onderzoeken bij APS en AAPS geven inzicht in de kwaliteit van de historische bron- en aanspraakgegevens; de werkzaamheden bij Appel richten zich op de conversie (APS – Appel resp. AAPS – Appel), de actuele pensioenadministratie en het schoonhouden van de data tot het invaarmoment. De door de accountant geformuleerde aandachtspunten in de AUP over de periode APS/AAPS zijn meegenomen in de werkzaamheden die gedaan zijn over de periode bij Appel.

Fase 1 – Opzet datakwaliteit

Deze fase behelst het (her)formuleren van beleid voor datakwaliteit met onder meer de (minimaal) kwalitatieve risicobereidheid en het inventariseren van de kritieke data-elementen (KDE).

Pensioenfonds Robeco heeft het datakwaliteitsbeleid en herzieningen- en correctiebeleid recent geactualiseerd naar aanleiding van de transitie naar Appel. Deze versies van het beleid zijn voorzien van een opinie door sleutelfunctiehouders en zijn op 30 maart 2026 door het bestuur opnieuw vastgesteld [128][129]. Hierbij is voortgeborduurd op de versie die bij APS/AAPS in de AUP is betrokken.

In deze fase zijn ook de relevante kritieke data-elementen (KDE's) geïdentificeerd voor de pensioenregeling die wordt ingevaren. De beoordeling en vaststelling van de volledige lijst met relevante KDE's, die aansluit op de administratie van Appel, heeft ook op 30 maart 2026 plaatsgevonden door het bestuur, rekening houdend met de gezamenlijke opinies van de sleutelfunctiehouders.

Fase 2 – Risico- inventarisatie en -beoordeling

In deze fase vindt de risicobeoordeling plaats. Dit verloopt in een aantal stappen waarin achtereenvolgens de relevante risicofactoren zijn geïnventariseerd, waaronder het aanwezige datakwaliteitsbeheersingsraamwerk, en de specifieke deelnemersrisico's onderkend worden die voortkomen uit de aard van de pensioenuitvoerder, de pensioenregeling en de deelnemerspopulatie. Op basis van deze inventarisatie vindt een risicobeoordeling plaats per kritische data-element (KDE). Tevens wordt de kwantitatieve risicobereidheid geformuleerd op de individuele aanspraak, hierna maximaal toegestane afwijking (MTA) [128][129].

De relevante risicofactoren bij de voormalige pensioenuitvoerders (Achmea Pensioen Services voor de CDC-regeling tot 1 januari 2025 en ABN AMRO Pensioenservices voor de DC-regeling tot 1 september 2025) zijn in een eerder stadium beoordeeld door de accountant. Hieraan is een beoordeling van de periode dat de pensioenadministratie bij Appel (voor de CDC-regeling van 1 januari 2025 tot en met 18 juni 2025 en voor de DC-regeling van 1 september 2024 tot en met 18 juni 2025) is ondergebracht, toegevoegd. Hierbij zijn de aandachtspunten uit het AUP-rapport, over de periode tot en met 31 december 2024, nadrukkelijk betrokken. De rapportages van de controle van de conversiegegevens van de overgang van APS naar Appel respectievelijk van AAPS naar Appel zijn ook beoordeeld en er is geconstateerd dat de conversie voldoende is toegelicht en gecontroleerd. De periode na 18 juni 2025 wordt afgedekt door stay-clean werkzaamheden en actualisatiecontroles vóór het invaarmoment.

Fase 3 – Data-analyses en deelwaarnemingen

Het doorlopen van de derde fase geeft inzicht in de plausibiliteit en juistheid van de data door het uitvoeren van een reeks data-analyses. In deze fase zijn in een eerder stadium in de pensioenadministratie van APS de pensioenadministrateur van de basisregeling) en nu ook voor de periode (1 januari 2025 tot en met 18 juni 2025) dat Appel de pensioenadministratie van de basisregeling heeft overgenomen, outliers geïdentificeerd en mogelijke fouten in de data opgespoord waarbij alle KDE's zijn betrokken. De uitkomsten van deze analyses resulteren in populaties waarop deelwaarnemingen zijn uitgevoerd en waarmee inzage is verkregen in de juistheid van de data in zijn algemeenheid en specifiek voor de geïdentificeerde outliers (op KDE-niveau) [23] [24][26][27][28][29][30][31][169]. Daarnaast zijn deelwaarnemingen per risicogroep uitgevoerd. Hierbij is de door het bestuur vastgestelde MTA gehanteerd.

De administratie van de bruto aanvullende regeling, de prepensioenregeling en de netto regeling is over de periode 2020 tot en met 1 september 2024 gevoerd door AAPS. Deze regelingen betreffen beschikbare premie (DC-)regelingen. De kwaliteit van die pensioenadministratie is onderzocht in een door de externe auditor Milliman uitgevoerde controle van de pensioenkapitalen van alle deelnemers over de periode 1 januari 2020 (start uitvoering door AAPS) tot 1 juli 2023 vast te stellen dat de door deelnemers aangeleverde mutaties, door de werkgever aangeleverde premies en uit de pensioenregeling volgende mutaties juist, tijdig en

volledig zijn verwerkt [23]. Hierbij is de door het bestuur vastgestelde MTA gehanteerd. Deze controle is aangevuld voor de periode 1 september 2024 tot en met 18 juni 2025 bij Appel.

Fase 4 – Rapportage en beoordeling

In de 'Rapportage en beoordeling' fase 1 tot en met 4 heeft APS voor de basisregeling en Milliman voor de door AAPS uitgevoerde regelingen rapportages aan het bestuur opgesteld [23,24] met daarin de uitgevoerde werkzaamheden, uitkomsten en conclusies. Het fonds heeft de externe auditrapportages (AAPS) en de rapportages van APS op diverse momenten in het bestuur besproken, zie onderstaande tijdlijn:

- 15 mei 2023: Herzieningen- en correctiebeleid NB het beleid is d.d. 30 maart 2026 geactualiseerd [129]
- 4 juli 2023: Vaststelling datakwaliteitsbeleid NB het beleid is d.d. 30 maart 2026 geactualiseerd [128].
- 9 juli 2024: Bespreking audit rapport Milliman datakwaliteit AAPS 30 juni 2024.
- 20 augustus 2024: Concluderende memo's bestuur iz datakwaliteit fase 1 tm 4 bij APS en AAPS en onderliggende rapportages APS en AAPS [23][24].
- 25 november 2024: Besluitvormende notitie vervolgacties datakwaliteit en rapportage Milliman iz. Dataprofiling [26][27][28][29][30][31].
- 21 januari 2025: Besluitvorming aanvullende memo's iz. Risk Self Assessment APS en data profiling AAPS. Vaststelling aanvullingen in het datakwaliteitsbeleid d.d. 19 december 2024 [26][27][28][29][30][31].
- 18 februari 2025: Conclusies van het bestuur over de datakwaliteit bij APS fase 1 tot en met 4, naar aanleiding van beantwoording van vragen over de d.d. 25 november 2024 besproken rapportage 'Robeco Dataprofiling rapport.def'. Vaststellen vervolgacties datakwaliteit 2025 door bestuur [28][31][33].
- 18 maart 2025: Opinies sleutelfunctiehouder risicomanagement en actuariaat [34][35][36].
- 18 maart 2025: concept AuP-rapportage van PwC. Conclusie van het bestuur t.a.v. de opinie en de AuP-rapportage. Vaststellen definitieve actielijst datakwaliteit 2025 [36][37][38][39].
- 22 april 2025: Opinie sleutelfunctiehouder internal audit d.d. 1 april 2025 en definitieve AuP-rapportage van PwC [38][40][41].

De rapportages van APS gaven aanleiding om nader onderzoek te doen naar dataprofiling (zie ook de paragrafen 6.2 en 6.3). Het onderzoek naar dataprofiling en generieke analyses is in opdracht van het bestuur van pensioenfonds Robeco uitgevoerd door Milliman. Het onderzoek geeft geen aanleiding tot nader onderzoek [29]. De beoordeling van de datakwaliteit over het verleden behoeft naar oordeel van het bestuur geen aanvullende aandacht

Zoals hiervoor benoemd heeft het pensioenfonds op verzoek van DNB met ondersteuning van WTW, de fases 1 t/m 4 opnieuw doorlopen maar nu voor de nieuwe uitvoeringssituatie waarin de pensioenadministratie door Appel wordt uitgevoerd (gehanteerde controleperiode: 1 januari 2025 tot en met 18 juni 2025 voor wat betreft de CDC-regeling respectievelijk 1 september 2024 tot en met 18 juni 2025 voor wat betreft de DC-regeling). Daarbij zijn de uitkomsten over de periode bij APS en AAPS niet opnieuw uitgevoerd, maar gebruikt als historische basis en als input voor de risicobeoordeling, data-analyses en stay-clean werkzaamheden bij Appel. De acties die door het bestuur in voorgaande onderzoeken/rapportages waren gedefinieerd, zijn meegenomen in het onderzoek bij Appel.

Het fonds heeft de rapportages op diverse momenten in het bestuur besproken:

- 30 maart 2026:: Vaststelling datakwaliteitsbeleid, herzieningen- en correctiebeleid, KDE-lijst (inclusief domeinwaarden en bronnen), met inachtneming van de afgegeven opinies van de sleutelfunctiehouders Actuarieel en Risicobeheer.
- 2 juni 2026: Vaststelling van de tijdshorizon, Bijlage A1, A2 A3 (DRI's) en A6 (risicobeoordeling), uit te voeren deelwaarnemingen en uit te voeren activiteiten in het kader van het herstelplan, met in achtneming van de afgegeven opinies van de sleutelfunctiehouders Actuarieel en Risicobeheer . Bevestiging van de eerder vastgestelde maximaal toegestane afwijking (MTA): maximum van 1% en 100 EUR.
- 27 augustus 2026: Vaststelling van het rapport fase 3 en onderliggende stukken, met in achtneming van de afgegeven opinies van de sleutelfunctiehouders Actuarieel en Risicobeheer. Hierbij is expliciet aandacht besteed aan data profiling, generieke analyses, specifieke analyses en deelwaarnemingen.
- 6 oktober 2026: Vaststelling van het rapport fase 4 en onderliggende stukken, met inachtneming van de afgegeven opinies van de sleutelfunctiehouders Actuarieel en Risicobeheer [169] en op voorwaarde dat het actie-/herstelplan (zie paragraaf 6.7) op tijd is afgerond.

Fase 5 – Verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden door externe accountant (AuP)
Het pensioenfonds heeft PwC ingeschakeld voor het uitvoeren van overeengekomen specifieke werkzaamheden die gericht zijn op het feitelijk verifiëren van de uitgevoerde werkzaamheden en rapporteren van de uitkomsten hiervan. De uitkomsten en bevindingen van de PwC-rapportage over periodes dat de administratie was ondergebracht bij APS resp. AAPS, zijn door het fonds meegenomen bij het datakwaliteitsonderzoek voor de periode dat de administratie door Appel wordt uitgevoerd. Een nieuwe AUP-beoordeling van de periode bij Appel acht DNB niet noodzakelijk.

Fase 6 – Besluit over datakwaliteit voor Invaren
Op basis van de opgestelde rapportage, het plan van aanpak en de uitkomsten van de overeengekomen specifieke werkzaamheden heeft het bestuur een besluit genomen over de mate waarin de data voldoet aan de datakwaliteitseisen voor het invaren. Hierbij is de gehanteerde MTA van de individuele aanspraak expliciet meegewogen en gedocumenteerd.

De fasen 1 tot en met 4 behoren tot het hebben van een beheerst datakwaliteitsraamwerk. In fase 5 zijn de hiervoor ingerichte processen getoetst op basis van vooraf beschreven procedures. In deze fase heeft het bestuur beslist op basis van de impact van de feitelijke bevindingen uit fase 1 tot en met 4 dat de datakwaliteit voldoet aan de norm. Op grond van de resultaten uit de fasen 1 tot en met 5 heeft het bestuur in fase 6 de keuze gemaakt om in te varen.

De over de periode bij Appel uitgevoerde werkzaamheden geven geen aanwijzing voor structurele tekortkomingen die het voorgenomen invaren op 1 januari 2027 blokkeren. Dit is een voorlopig besluit en nog geen definitief bestuursoordeel. Het bestuur zal pas definitief vaststellen dat de datakwaliteit toereikend is nadat de openstaande herstel- en controleacties bij Appel aantoonbaar zijn afgerond en de stay-clean controles op een actuele gegevensstand zijn beoordeeld (zie paragraaf 6.7).

6.1. Beschrijving beschikbaarheid data voor, tijdens en na de transitie en de bijbehorende risico's beheersing

Het fonds kenmerkt zich door de pensioenuitvoeringswerkzaamheden te hebben uitbesteed. De uitbestedingspartijen verzorgen de inrichting van de systemen en de onderliggende architectuur binnen de gestelde IT-beleidskaders van het fonds. Het fonds verwacht van de als kritische aangemerkte uitbestedingspartijen dat zij op een systematische wijze hun (data)organisatie hebben ingericht (of gaan inrichten) en daarbij aantoonbaar de kwaliteit van hun architectuur en informatiesystemen borgen.

Het fonds heeft daarbij concreet de volgende aandachtspunten voor uitbestedingspartijen ter waarborging van het datakwaliteitsraamwerk:
- Het fonds ziet data als kritische asset;
- Effectief en continu verbeterend: in samenwerking met uitbestedingspartijen, geborgd in cultuur;
- Data moet op aanvraag van het fonds altijd geëxtraheerd kunnen worden voor onafhankelijke toetsingsdoeleinden;
- Er dienen reguliere data-onderzoeken plaats te vinden;
- Datakwaliteit wordt gemeten en gemonitord: in samenwerking met uitbestedings-partijen en/of een onafhankelijke partij.
- Updates worden actief gedeeld tussen het fonds en de uitbestedingsrelatie.

Het fonds onderkent de volgende uitgangspunten rondom data en datakwaliteit:
- De pensioenadministratie bevat de aanspraken zoals die uit het reglement voortvloeien en waarop de deelnemer of pensioengerechtigde recht heeft.
- De data in de financiële en vermogensbeheerrapportages zijn herleidbaar naar de bron.
- De benodigde variabelen en brondata voor het reconstrueren van diverse berekeningen blijft beschikbaar, binnen de wettelijke termijnen. Het fonds onderscheidt primaire en afgeleide data:
    - Primaire data zijn brongegevens die het fonds gebruikt om financiële gevolgen correct te berekenen, maar ook om informatie aan deelnemers te geven over persoonlijke gebeurtenissen.
    - Afgeleide data zijn de berekende en gecommuniceerde afspraken.
- Brondata van authentieke bronnen zoals het Basisregistratie Personen (BRP), belastingdienst en werkgevers worden als waarheid aangenomen.

Dit datakwaliteitsbeleid wordt actief gedeeld en besproken met de uitbestedingsrelaties met specifieke aandacht voor bovenstaande aandachtspunten. Hieronder wordt ingegaan op de cruciale onderdelen van de architectuur en informatiesystemen en de eisen die daaraan worden gesteld door het fonds.

#	Onderdeel	Omschrijving	Doelstelling(en)
1.	Architectuur	De data-architectuur geeft een overzicht van de aanwezige en benodigde gegevens bij de betreffende (uitbestedings)organisatie en de respectievelijke systeemarchitectuur en zorgt voor de aansluiting tussen dit datakwaliteitsbeleid en de datakwaliteitsstrategie van het fonds en de technologische uitvoering en beheersing daarvan. De datakwaliteitsnormen worden door het fonds bepaald. Voor het waarborgen hiervan moet een adequate data-architectuur ingericht zijn. Het fonds maakt met de uitbestedingspartijen afspraken over de invulling van de data-architectuur. De data-architectuur komt tot stand door middel van analyse van het pensioenreglement met behulp van best practices, modellen en technieken.	• Data-architectuur die aansluit bij de ambitie en strategie van het fonds, en in het bijzonder voor zorgt dat aan de gestelde datakwaliteitsnormen kan worden voldaan.
2.	Model & ontwerp	Het is belangrijk dat bij het model & ontwerp van de data-architectuur voldaan wordt aan de uitgangspunten en normen van Robeco.	• Het zorgvuldig omgaan met de data van het fonds waarbij het vermijden van meervoudige vastlegging van dezelfde data (redundantie), zoveel mogelijk wordt voorkomen. • Door het ontwerp mag er geen historische data verloren gaan. Data moet te allen tijde toetsbaar zijn aan de gestelde normen.
3.	Data opslag	Behelst het beheren en monitoren van de kwaliteit van de productiedata.	• Beschikbaarheid van data waarborgen en aantoonbaar maken; • Integriteit van data waarborgen en aantoonbaar maken; • Prestaties van dataverwerking waarborgen en aantoonbaar maken.
4.	Data warehouse / data-analyse en rapportage	Behelst het verzorgen van rapportages en analyses, inclusief de hiervoor benodigde data uitwisseling ondersteund door geautomatiseerde verwerking en tooling,	• Beschikbaar hebben van bestuurlijke rapportages waarop besluitvorming kan plaatsvinden; • Juist, tijdig en volledig tonen van pensioengegevens van deelnemers waarmee de deelnemer pensioenkeuzes kan maken.
5.	Data-integratie	Behelst het inzichtelijk maken hoe de data van en tussen uitbestedingspartijen en de verschillende applicatielandschappen stromen (databases, applicaties en afdelingen). Het fonds streeft een eenvoudig te classificeren landschap na, waarbij de data met authentieke externe bronnen geverifieerd worden.	• Data worden tijdig en in het juiste format verwerkt, op een wijze die veilig en conform wet- en regelgeving is; • Het IT-landschap is eenvoudig en flexibel vormgegeven. De datadefinities zijn eenduidig; • Het fonds voert de regie “op bestuurlijk niveau” over data uitwisseling tussen uitbestedingsrelaties om de datakwaliteit aantoonbaar te borgen; • Dienstverlening geschiedt tegen lagere kosten en met zo min mogelijk complexiteit door het gebruik van standaarden en gezamenlijke modellen.
6.	Master data	Master data zijn de identificerende en belangrijkste gegevens die noodzakelijk zijn om de bedrijfskritische processen te kunnen uitvoeren. Master Data kunnen bestaan uit meer data elementen dan KDE’s. KDE’s zijn met name gericht op de juistheid en volledigheid van de pensioenkapitalen, -rechten en -aanspraken.	• Data worden tijdig en in het juiste format verwerkt, op een wijze die veilig en conform wet- en regelgeving is; • Het IT-landschap is eenvoudig en flexibel vormgegeven. De datadefinities zijn eenduidig; • Het fonds voert de regie “op bestuurlijk niveau” over data uitwisseling tussen uitbestedingsrelaties om de datakwaliteit aantoonbaar te borgen;

6.2. Risicoanalyse datakwaliteit, beheersing risico's en borging kwaliteit voor, tijdens en na de transitie

Het bestuur heeft een Risk Self Assessment datakwaliteit uitgevoerd en heeft analyses op de kritische data-elementen (KDE's) en data risico indicatoren (DRI's) verricht [23][24][26 t/m 31][33].

De conclusies van zowel het onderzoek datakwaliteit van de CDC-regeling (APS) en de DC-regelingen (AAPS) zijn door het bestuur in de vergadering van 20 augustus 2024 onderschreven. Er zijn geen tekortkomingen geconstateerd in de datakwaliteit conform het datakwaliteitsbeleid. Milliman heeft een datakwaliteit analyse uitgevoerd op de DC-regelingen (AAPS). Het bestuur heeft vastgesteld dat de bevindingen van Milliman gedurende het audittraject zijn gedeeld met AAPS en het bestuur. De bevindingen zijn gedurende het audittraject al grotendeels door AAPS opgepakt en gecorrigeerd. Het bestuur heeft geconcludeerd dat de datakwaliteit van de door AAPS geadministreerde aanspraken voldoet aan het datakwaliteitsbeleid van het fonds en de vastgestelde maximaal toegestane afwijkingen. Ten aanzien van het onderzoek naar datakwaliteit bij APS (fase 1 tot en met 4) is een aantal aanvullende activiteiten uitgevoerd. Op verzoek van het bestuur van Pensioenfonds Robeco heeft Milliman een onderzoek naar Dataprofiling en generieke analyses uitgevoerd. De daaruit voortkomende bevindingen zijn alle verklaard door APS Er zijn geen tekortkomingen geconstateerd in de datakwaliteit conform het datakwaliteitsbeleid [26 t/m 31].

Vervolgens is in 2026 de nieuwe uitvoeringssituatie beoordeeld, waarin de pensioenadministratie door Appel wordt uitgevoerd (gehanteerde controleperiode: 1 januari 2025 tot en met 18 juni 2025 voor wat betreft de CDC-regeling respectievelijk 1 september 2024 tot en met 18 juni 2025 voor wat betreft de DC-regeling). In fase 4 is een actie- en herstelplan opgesteld met een aantal correcties, nadere analyses en aanvullende controles die moeten worden uitgevoerd en die zowel de get-clean als de stay-clean fase betreffen (zie paragraaf 6.7). Appel heeft toegezegd deze acties uiterlijk 1 november 2026 af te ronden, zodat de uitkomsten kunnen worden betrokken bij de besluitvorming richting invaren per 1 januari 2027 en dat de relevante issues zijn opgelost voor het moment van invaren.

Over de periode bij APS/AAPS heeft het bestuur van Robeco kunnen vaststellen dat het huidige beheersingsraamwerk voor datakwaliteit zoals ingericht door Robeco en Appel effectief is voor de beheersing van de datakwaliteit in het kader van de transitie naar Wtp. Het bestuur concludeert dat het niveau van de datakwaliteit, voldoende is om in te varen. Tussen het moment van indienen van het implementatieplan en de transitie naar Wtp monitort het bestuur de datakwaliteit en pakt het bestuur de aandachts- en actiepunten op in het project datakwaliteit bij Appel (als onderdeel van het Wtp-project) op. Het betreft de actie- en aandachtspunten die het bestuur op 18 februari 2025 en 18 maart 2025 heeft besproken, aangevuld met de punten uit de opinies van de sleutelfunctiehouders risicobeheer en actuarieel [33 t/m 40]. Een overzicht van de actie- en aandachtspunten is opgenomen in paragraaf 6.7 van dit implementatieplan. Er zijn op dit moment geen aanvullende beheersmaatregelen nodig ten aanzien van de huidige kwaliteit van de data. Tijdens aanvullende werkzaamheden in 2026 is er gekeken naar de actie- en aandachtspunten uit 2025 en naar de toenmalige opinies van beide sleutelfunctiehouders. Deze zijn geactualiseerd een aangevuld in het nieuwe overzicht van de actie- en aandachtspunten zoals opgenomen in het rapport over fase 4 [169] en paragraaf 6.7 van dit implementatieplan.

Zoals gezegd, de historische onderzoeken bij APS en AAPS geven geen aanleiding tot nieuwe, generieke herstelwerkzaamheden over die perioden. De resterende invaarrisico's liggen vooral in de actuele administratie bij Appel, de periode na de gegevensstand van 18 juni 2025 en de aansluiting tussen de huidige pensioen- en toekomstige beleggingsadministratie. De belangrijkste risico's en maatregelen zijn:

Risicogebied	Beoordeling	Maatregel en status
Conversie naar Appel	De aansluiting en conversierapportages zijn beoordeeld.	Conversiecontroles, auditdocumentatie en aansluiting van bronbestanden; geen nieuwe blokkerende bevinding gemeld.
DC-rendementstoerekening	Verhoogd restrisico door onjuiste rendementstoerekening in 2025 en een beperking in de ISAE 3402 type II-rapportage.	Appel heeft herberekend en hersteld. Internal Audit heeft herstelprocedure en bedragen beoordeeld. De structurele werking blijft onderdeel van stay clean.
BRP-gegevens	De automatische BRP-koppeling is nog niet beschikbaar; mutaties worden handmatig verwerkt.	Integrale BRP-controle vóór invaren, inclusief de betrokken KDE's.
Arbeidsongeschiktheid en SUAG	Een deelwaarneming liet een verschil zien tussen AO-status en SUAG-bestand.	Integrale SUAG-controle, herstel en beoordeling van de populatie-impact.

Actualiteit	De gegevensgerichte analyse heeft peildatum 18 juni 2025.	Relevante analyses herhalen op actuele data en mutaties, incidenten en correcties na de peildatum beoordelen.

6.3. Overzicht belangrijkste risico's en complexe dossiers invaren

Het fonds heeft de risico's en complexe dossiers op het vlak van datakwaliteit in kaart gebracht. Deze fase heeft als doel te komen tot een risicoprofiel van de pensioenuitvoerder, risicogroepen te detecteren in de administratie van het fonds en te komen tot een risicoanalyse per kritisch data-element (KDE). Op basis van deze informatie kan bepaald worden waar aanvullende analyses of aanvullende beheersmaatregelen (stay-clean) nodig zijn.

Ten aanzien van het onderzoek naar de datakwaliteit bij APS (fase 1 tm 4) heeft het bestuur aanvullende analyses laten doen naar o.a. hoog/laag constructies, uitruil, nabestaandenpensioen, verwerking van salarisverhogingen en pensioenopbouw. De uitkomsten van de analyses zijn opgenomen in een concluderend memo dat 18 februari 2025 in het bestuur is besproken [30][31]. Het bestuur heeft geconcludeerd dat de datakwaliteit bij APS en AAPS geen aanleiding geven tot nadere analyses.

Het bestuur heeft naar aanleiding van het datakwaliteitsonderzoek bij APS en AAPS geconcludeerd dat een aantal aanvullende acties bij de nieuwe pensioenuitvoerder Appel nodig waren. Dit betrof de verificatie gegevensoverdracht APS/AAPS naar Appel, de beoordeling beheersomgeving Appel, de uitvoering analyses Appel en het actualiseren van het datakwaliteitsbeleid en herzieningen- en correctiebeleid. Deze acties zijn opgevolgd tijdens het datakwaliteitsonderzoek dat in 2026 is uitgevoerd.

6.4. Beschrijving hanteren risicobereidheid en maximaal toegestane afwijking

Vanwege het belang van betrouwbare data voor het pensioenfonds, kent het fonds ten aanzien van datakwaliteit een lage risicobereidheid. De lage (kwalitatieve) risicobereidheid vertaalt zich in een eveneens lage kwantitatieve risicobereidheid per (kritisch) data-element. Deze kwantitatieve risicobereidheid leidt tot een hoge te hanteren kwaliteitsstandaard (norm) en overeenkomstige maximale toegestane afwijking (toleranties) per dataelement.

Op basis van de ambitie en de risicohouding heeft het pensioenfonds het volgende risicobereidheidsprincipe geformuleerd:

- Data voldoet aan de gestelde eisen met betrekking tot geschiktheid, volledigheid, accuraatheid en andere relevante normen opgenomen in dit beleid. Datakwaliteit wordt risico gebaseerd benaderd. Het fonds realiseert zich dat niet alle data voorzien kan worden van assurance m.b.t. datakwaliteit omdat dit mede vanuit kosten en baten oogpunt niet altijd mogelijk/realistisch wordt geacht.
- De manifestatie van datakwaliteitsrisico's mag niet ten koste gaan van de opgebouwde rechten van individuele deelnemers. Impact wordt dan ook – waar mogelijk – met terugwerkende kracht gecorrigeerd.
- Het fonds tolereert geen incidenten als gevolg van incorrecte data met een financiële impact groter dan 2 basispunten van de technische voorziening per individueel incident, en op jaarbasis van meer dan 10 basispunten van de totale voorziening [128] [129].
- De kwantitatieve risicobereidheid op de individuele aanspraak, de maximaal toegestane afwijking (MTA), stelt het fonds gelijk aan 1% en 100 EUR. Het fonds streeft een foutloze administratie na, maar onderkent dat er een balans gevonden moet worden tussen mogelijke fouten, beoordelingskosten en preventiekosten. Hoe hoger het vereiste kwaliteitsniveau, hoe hoger de hiermee gepaard gaande kosten. De 1% is tevens in lijn met de materialiteitsgrens die door de accountant wordt toegepast.
- Het fonds heeft zeer beperkte tolerantie voor incidenten met betrekking tot data die leiden tot meldingen bij toezichthouders (APS, AFM, DNB) [128].
- Met betrekking tot datakwaliteit voert het fonds jaarlijks een risicoanalyse uit. Daarbij worden minimaal de volgende risico-indicatoren in kaart gebracht:
    1. Vanuit het algemeen profiel en andere relevante kenmerken van het pensioenfonds.
    2. Vanuit de aard en wijze van datakwaliteitsbeheersing en de datastromen.
    3. Die gelden voor (specifieke delen van) de deelnemerspopulatie.
    4. Op basis van incidenten en ontvangen klachten.
    5. Die voortkomen uit potentieel relevante gebeurtenissen (bijvoorbeeld wijziging van pensioenregeling of migratie van data).

Risico beoordeling

De resultaten van de risicoanalyse worden gebruikt om te komen tot een risicobeoordeling door actuariële deskundigen en risicomanagementexperts, om een inschatting te maken of de data moeten worden aangevuld of vervangen. Dit is een taxatie van risico's op het niveau van de datadomeinen. Onderdeel van de beoordeling is het bepalen van de toegestane tolerantie ten aanzien van de individuele pensioenaanspraak. Op basis van de risico's worden passende beheersmaatregelen getroffen om de datakwaliteit te borgen (in nauwe samenwerking met de uitbestedingspartijen) en worden de kwaliteitseisen geactualiseerd.

Om tot een volledige risicobeoordeling te kunnen komen, verlangt het fonds van haar uitbestedingspartijen dat zij eveneens jaarlijks een risicoanalyse uitvoeren en de uitkomsten ervan met het fonds delen.

Kritische data-elementen

KDE's zijn die elementen die bij een mogelijke fout een significante, al dan niet materiële, impact hebben op uitkomsten. Uitkomsten (bijvoorbeeld pensioenafspraken) worden tevens als kritisch beschouwd.

KDE's zijn bepalend voor:

- Pensioenaanspraken en -rechten
- Pensioenkapitalen
- Uitkeringen
- Premies
- Pensioen- en andere deelnemerscommunicatie
- Actuariële en financiële verantwoording

Het fonds beschouwt in beginsel alle data-elementen die het verwerkt, zelf of door uitbestedingspartijen, (latent) kritisch. Of een data-element kritisch is, wordt situationeel bepaald en is afhankelijk van:

1. Het moment
2. De aard/het doel van de verwerking
3. Vanuit welk (toezicht)perspectief een beoordeling plaatsvindt
    a. Het pensioenfonds
    b. Een werkgever
    c. Een deelnemer
    d. DNB, Autoriteit Financiële Markten (AFM) en Autoriteit Persoonsgegevens (AP)

Het fonds heeft de voor haar relevante KDE's onderkend en weergegeven in een overzicht. Dit overzicht maakt onderdeel uit van het datakwaliteitsbeleid van het fonds. De KDE's worden afgestemd met de uitbestedingspartijen met als doel vast te stellen dat de KDE's van het pensioenfonds aansluiten bij de KDE's die door de uitbestedingspartij worden gehanteerd.

Op een als kritisch bestempeld data-element zijn geen afwijkende kwaliteitsnormen van toepassing. Het verschil met een niet-kritisch element is dat met meer zekerheid wordt vastgesteld dat de actualiteit, juistheid en volledigheid is geborgd.

Vaststelling van de MTA

Bij het vaststellen van de MTA is het belangrijk om in ogenschouw te nemen dat het fonds op basis van haar risicobereidheid en kernwaarden al geruime tijd een incidenten- en klachtenproces hanteert ook bij afwijkingen op de individuele aanspraken. Wanneer een afwijking geconstateerd wordt, wordt deze conform het herzieningenbeleid gecorrigeerd. Vervolgens analyseert en controleert de administrateur in samenspraak met het fonds de oorzaak en mogelijke gevolgen van deze afwijking en brengt alle vergelijkbare gevallen in kaart om de individuele aanspraken te verifiëren. Indien nodig worden tot slot processen ingericht om risico op herhaling te reduceren. Hierbij is het uitgangspunt dat iedere deelnemer moet krijgen waar hij/zij conform het reglement van het fonds recht op heeft.

Op basis van de onderzoeksuitkomsten, het correctieplan en de correctierapportage zou, indien de resultaten daartoe aanleiding geven, een herijking van de MTA plaats kunnen vinden. Dit kan bijvoorbeeld zijn omdat de getoonde uitkomsten in het plan leiden tot onaanvaardbare uitgaven door het fonds die niet in het belang van de deelnemer zijn.

6.5. Beschrijving werkzaamheden vaststelling datakwaliteit voor invaren

De data die wordt gebruikt voor de uitvoering van de pensioenregeling ligt vanaf 1 september 2024 (DC regeling) respectievelijk 1 januari 2025 (CDC regeling) opgeslagen in bronsystemen bij pensioenuitvoerder Appel. Het bestuur zal jaarlijks de auditnotities bespreken van de auditor van Appel. Op dit moment wordt verondersteld dat er geen onjuistheden zijn die kunnen leiden tot een materiële onjuistheid in de basisadministratie die voor de berekening van de technische voorzieningen wordt gehanteerd. Ten opzichte van de door Appel ingerichte beheersmaatregelen wordt niet verondersteld dat er aanvullende beheersmaatregelen benodigd zijn. Het bestuur zal jaarlijks bespreken of er aanleiding is om risicogroepen te benoemen of om kritische data-elementen (KDE's) te benoemen die extra beheersmaatregelen vergen.

APS en AAPS

In 2024 heeft het fonds in samenwerking met de vorige pensioenuitvoerders APS en AAPS de fasering, zoals beschreven in het Kader Datakwaliteit-Wet Toekomst Pensioenen, doorlopen en uitgevoerd .
Het bestuur heeft geconstateerd dat waarnemingen zijn gedaan op de kritische data-elementen voor invaren. De waarnemingen zijn uitgevoerd op basis van deelwaarnemingen (APS) en integraal (AAPS). Aan de hand van deze onderzoeken heeft het bestuur een beeld gekregen van de datakwaliteit en van eventuele noodzakelijke herstelwerkzaamheden ten behoeve van verbetering van deze kwaliteit. Het bestuur stelt vast dat op grond van het verrichte onderzoek geen punten aanwezig zijn voor een herstelplan.

Het datakwaliteitsbeleid [22] [128] van Robeco heeft als doel de kwaliteit van de te verwerken data en verwerkingsresultaten (bijvoorbeeld pensioenaanspraken en pensioenkapitalen) te beheersen en zo te borgen dat er sprake is van een betrouwbare administratie van de pensioenregeling.

In het datakwaliteitsrapport is per KDE te concluderen dat deze 100% volledig, juist en volgens verwachting zijn. Daar waar de 100% niet is bereikt is een toelichting gegeven. De verklaringen voor scores onder 100% zullen voor het bestuur afdoende moeten zijn. De lagere scores zouden moeten worden veroorzaakt omdat een KDE voor een specifieke deelnemer niet relevant is en/of acties zijn afgerond.

Het bestuur heeft, voor de periode bij de voormalige uitvoerders APS en AAPS een compleet beeld van de pensioenuitvoerdersrisico-indicatoren, het beheers-raamwerk datakwaliteit, de deelnemersrisico-indicatoren (inclusief onderscheiden risicogroepen), de te beschouwen tijdshorizon, de risicobeoordeling vanuit interne governance en operationeel perspectief, de MTA, de risicobeoordeling per KDE en de gewenste aanvullende activiteiten.

Het bestuur stelt vast dat, voor de periode bij APS/AAPS, op de datakwaliteit van het fonds geen sprake is van incidenten en/of structurele afwijkingen waarop aanvullende correcties of beheersmaatregelen moeten worden ingezet. Er zijn geen tekortkomingen geconstateerd in de datakwaliteit conform het datakwaliteitsbeleid.

Het bestuur komt tot deze conclusie vanuit het proces dat samen met APS en AAPS is gevolgd aan de hand van het kader Datakwaliteit – Wet Toekomst Pensioenen zoals opgesteld door de Pensioenfederatie in de fasering zoals in dat document beschreven.

Het bestuur heeft als oordeel dat de datakwaliteit voldoet aan de daaraan gestelde en te stellen eisen in kader van de Wet Toekomst Pensioenen. Het bestuur stelt vast dat er geen herstelplan noodzakelijk is of correcties. Tevens heeft het bestuur vastgesteld dat de datakwaliteitsprocessen van Appel voldoende waarborgen geven voor de gewenste datakwaliteit op het moment van invaren en daarna.

Appel

Vervolgens is in 2026 de nieuwe uitvoeringssituatie beoordeeld, waarin de pensioenadministratie door Appel wordt uitgevoerd (gehanteerde controleperiode: 1 januari 2025 tot en met 18 juni 2025 voor wat betreft de CDC-regeling respectievelijk 1 september 2024 tot en met 18 juni 2025 voor wat betreft de DC-regeling).

De conversies naar Appel zijn voldoende onderbouwd en gecontroleerd. Het beleid, de kritieke data-elementen en de risicobeoordeling zijn vastgesteld. De uitgevoerd analyses en deelwaarnemingen geven geen aanwijzing voor structurele tekortkomingen die het invaren blokkeren.

In fase 4 is een actie- en herstelplan opgesteld met een aantal correcties, nadere analyses en aanvullende controles die moeten worden afgerond met aantoonbare afsluiting en die zowel de get-clean als de stay-clean fase betreffen. Appel heeft toegezegd deze acties uiterlijk 1 november 2026 af te ronden, zodat de uitkomsten tijdig kunnen worden betrokken bij de besluitvorming richting invaren per 1 januari 2027 en dat de relevante issues zijn opgelost voor het moment van invaren. Daarbij hoort ook een verdere borging van de BRP- en SUAG-verwerking en een integrale controle vóór invaren. Zie ook paragraaf 6.7.

6.6. Beschrijving bevindingen gedaan datakwaliteitsonderzoek inclusief oplossing

De uitvoering van het pensioenbeheer van zowel de CDC- als de DC-regeling werd voorheen gedaan door APS (CDC) respectievelijk AAPS (DC). Per 1 september 2024 (DC) respectievelijk 1 januari 2025 (CDC) is het pensioenbeheer overgedragen naar Appel.. Appel verzorgt nu de pensioenadministratie van het fonds en verleent ondersteuning bij de administratieve, financiële, actuariële en juridische werkzaamheden. Appel is onderdeel en verantwoordelijk voor een hoog niveau van datakwaliteit.

Gedurende de ontwikkeling van het implementatieplan zijn datakwaliteitsonderzoeken uitgevoerd bij de voormalige pensioenuitvoerders APS en AAPS en de nieuwe pensioenuitvoerder Appel (zie o.a. paragrafen 6.2 en 6.3) .

Het bestuur van het fonds heeft geconstateerd dat er geen materiële punten zijn die nog aandacht behoeven.

6.7. Overzicht nog te nemen stappen voor datakwaliteit op voldoende niveau

Het fonds weegt bij dit onderdeel twee fases mee: de *get-clean fase* en de *stay-clean fase*. Op van deze indeling zijn nog te nemen stappen richting het invaren gedefinieerd.

Get-clean fase

De get-clean fase richt zich op het corrigeren van bevindingen die naar voren zijn gekomen uit de datakwaliteitsmetingen. Het is van belang dat vóór het moment van invaren alle herstel- en controle acties zijn afgerond en aantoonbaar afgesloten.

De get-clean werkzaamheden over APS en AAPS zijn afgerond. Voor Appel bestaat het resterende traject uit herstel van openstaande bevindingen en stay-clean werkzaamheden op de actuele administratie. Het bestuur hanteert voor het definitieve oordeel ten minste de volgende voorwaarden:

- Alle openstaande dossiercontroles en premieverschillen zijn afgerond, inclusief de beoordeling van mogelijke populatie-impact.
- De integrale BRP- en SUAG-controles en relevante stay-clean analyses zijn uitgevoerd op een actuele gegevensstand.
- Afwijkingen boven de MTA en structurele afwijkingen zijn hersteld of afzonderlijk en gemotiveerd bestuurlijk behandeld.
- De opinies van de sleutelfunctiehouders over fase 4 en het definitieve oordeel zijn beschikbaar en aanbevelingen hebben een vastgelegde reactie.
- Een no-go of uitstel is aan de orde als een materiële tekortkoming de invaarberekeningen kan vertekenen, de populatie-impact van een bevinding niet is vastgesteld, actualiteitscontroles ontbreken of het bestuur onvoldoende onderbouwing heeft voor de juistheid, volledigheid en reproduceerbaarheid van de relevante pensioendata.

Stay-clean fase

De stay-clean fase richt zich op het schoon blijven van de pensioenadministratie richting invaren. Het fonds heeft vastgesteld dat er, naast de in het herstel- en actieplan opgenomen maatregelen, op dit moment geen aanvullende beheersmaatregelen voor de KDE's nodig zijn. De datakwaliteit wordt door het bestuur periodiek gemonitord via daadwerkelijke metingen in de data door de pensioenuitvoeringsorganisatie, in lijn met het datakwaliteitsbeleid van het fonds en de pensioenuitvoeringsorganisatie. Wel is actualisatie van de relevante analyses kort vóór de transitiedatum en beoordeling van eventuele nieuwe afwijkingen noodzakelijk.

Per 1 januari 2025 (CDC-regeling) voert Appel de pensioenadministratie uit onder het FTK-regime. Het fonds monitort de datakwaliteit bij Appel door middel van periodiek te ontvangen rapportages en een ISAE3402 verklaring. Appel gaat haar klanten in de stay clean fase rapporteren over inhoudelijke controles die zij op brongegevens uitvoert. Appel controleert onder meer de persoonsgegevens (BRP) van de deelnemers, de loon- en dienstverbandgegevens (UPA) en arbeidsongeschiktheidsgegevens UWV

(SUAG). Met Appel worden nog nadere afspraken gemaakt over de ontvangen assurance en werkzaamheden van de externe accountant/IT-auditor in de stay clean fase.

Appel beschikt over een document datakwaliteit voor de stay clean fase [32]. Specifiek zijn met Appel de onderstaande acties afgesproken. De acties zijn onderdeel van het project Wtp-transitie, het project bewaakt de acties. Het bestuur van Pensioenfonds Robeco monitort de acties en aanvullende analyses bij Appel en neemt de uitkomst hiervan mee bij de definitieve beoordeling van de datakwaliteit op het transitiemoment per 1 januari 2027.

Overzicht vervolgstappen/acties datakwaliteit pensioenfonds Robeco in 2026 naar aanleiding van de aankomende WTP-transitie

Met Appel zijn, als onderdeel van de Wtp-transitie, een aantal actiepunten opgepakt [39]. Drie actiepunten zijn met voorrang opgepakt in het kader van de FTK-transitie per 1-1-2027 en zijn afgehandeld:

1. Verificatie gegevensoverdracht: De auditrapportages inzake de overgang van AAPS en APS naar Appel zijn beschikbaar en maken onderdeel uit van het datadossier voor DNB.
2. Beoordeling beheersomgeving: Het risico assessment datakwaliteit van Appel is door Pensioenfonds Robeco beoordeeld. Er staan nog vragen open over bepaalde KDE's en risico-inschattingen die waarschijnlijk niet opgelost zijn vóór indiening van het invaardossier. Het oordeel over het risico assessment datakwaliteit van Appel en de eigen RSA van Pensioenfonds Robeco worden voor het moment van invaren geactualiseerd en worden ter opiniëring met de sleutelfunctiehouders gedeeld.
3. Uitvoering analyses: Appel heeft analyses uitgevoerd (deelnemersrisico indicatoren, dataprofiling en generieke analyses). Pensioenfonds Robeco heeft hierover vragen gesteld die worden besproken en waarschijnlijk niet zijn opgelost vóór indiening van het invaardossier. De aard van de vragen en de impact op de datakwaliteit is naar oordeel van Pensioenfonds Robeco niet materieel. De vragen aan Appel en antwoorden worden voor het moment van invaren ter opiniëring gedeeld met de sleutelfunctiehouders.
4. Pensioenfonds Robeco heeft het datakwaliteitsbeleid en herzieningen- en correctiebeleid geactualiseerd naar aanleiding van de transitie naar Appel [128] [129].

In september 2026 resteert het actie-/herstelplan naar aanleiding van het datakwaliteitsonderzoek bij Appel. Dit is opgenomen in paragraaf 4.2 a&b van het fase 4-rapport [169].

Het bestuur heeft op basis van de doorlopen fasen bevestigd gekregen dat het beeld over de kwaliteit van de data aansluit bij het eerdere beeld van het bestuur. Het bestuur heeft dit onderwerp meerdere malen besproken en is, naast het bestuursbureau, nauw betrokken geweest bij de beoordeling en opvolging.

De bovenstaande vervolgstappen/acties datakwaliteit zijn opgenomen in het fase 4-rapport [169] welke ook een planning bevat die vóór het beoogde invaarmoment per 1 januari 2027 ligt. Hierdoor ziet het bestuur op dit moment geen noodzaak voor aanvullende prioritering, anders dan de prioritering die reeds in het actieplan is opgenomen.

De sleutelfunctiehouders zijn periodiek geïnformeerd over de voortgang en zijn na afronding van de actiepunten bij Appel gevraagd inhoudelijk te opiniëren. Na afronding van de actiepunten zal het bestuur, met inachtneming van de opinies van de sleutelfunctiehouders, een definitief oordeel afgeven over de datakwaliteit voor invaren in de Appel-administratie

6.8. Rapportage specifieke werkzaamheden externe accountant of externe IT-auditor

Om een goed besluit te kunnen nemen over de datakwaliteit voor invaren, heeft pensioenfonds Robeco in het kader van fase 5 van het Kader datakwaliteit aan de externe accountant PWC gevraagd om werkzaamheden uit te voeren, zoals overeengekomen in de zogenaamde Agreed Upon Procedures (AuP).

Het doel van de AUP-opdracht is om werkzaamheden te verrichten waarmee pensioenfonds Robeco in staat wordt gesteld om zelfstandig een oordeel te vormen over de juistheid en volledigheid van de relevante pensioendata die benodigd is voor het invaren naar het nieuwe pensioencontract (fase 6). Het doel van het daarbij geformuleerde AUP-werkprogramma is uniformering en daarmee een vergelijkbare kwaliteit van de overeengekomen specifieke werkzaamheden te bewerkstelligen. Dit AUP-

werkprogramma is door de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants afgestemd met DNB, waarbij is erkend dat het AUP-werkprogramma geschikt is voor het doel van de AUP-opdracht.

Op 18 maart 2025 is het concept Agreed Upon Procedures (AuP) rapport van PwC over de periode bij APS en AAPS besproken en op 22 april 2025 is het definitieve rapport in het bestuur geagendeerd. De bevindingen bij APS en AAPS zijn betrokken bij de vervolgwerkzaamheden en de actualisatie voor Appel. In de fase-4-rapportage is vastgelegd dat DNB aanvullende externe AUP-werkzaamheden over de Appel-periode niet noodzakelijk acht. Het pensioenfonds heeft bij de actualisatie het eerder gehanteerde AUP-werkprogramma gevolgd.

Mede omdat DNB heeft aangegeven dat zij de uitvoering van de AUP niet nodig vindt over de periode bij Appel, heeft het bestuur besloten over deze periode geen AUP te laten uitvoeren.

6.9. Onderzoek datakwaliteit na invaren

Op het toetsmoment na invaren voert een externe accountant een audit uit ten aanzien van de juistheid en de volledigheid van de transitie. De details hiervan worden de komende periode nader uitgewerkt.

Hiertoe vinden door Robeco en Appel regelmatige basis overleggen plaats. Het bestuur ontvangt periodiek inzicht in het datakwaliteitsbeleid, de processen, risico's, beheersdoelstellingen en beheersmaatregelen van Appel. Appel geeft hierover assurance af.

6.10. Afspraken omgang eventuele issues na invaren en verwerking terugwerkende kracht mutaties

Het bestuur wenst onjuistheden in de pensioenadministratie te herstellen als deze aan het licht komen. Immers een deelnemer ontleent zijn/haar rechten aan het pensioenreglement. Dat kan leiden tot het bijstellen van eerder gecommuniceerde bedragen van pensioenaanspraken. Voor het wel of niet corrigeren van een foute vaststelling van reeds ingegane uitkeringen door de administrateur hanteert het bestuur een besliskader. Indien het fonds voornemens is een foutieve pensioenuitkering over het verleden te corrigeren, zal altijd een juridische toets worden gedaan om vast te stellen of een correctie over het verleden toelaatbaar is.

Pensioen te laag vastgesteld?

Het fonds corrigeert altijd te laag vastgestelde pensioenen. Het fonds corrigeert naar de toekomst toe, en keert tevens te weinig uitgekeerd pensioen in het verleden uit.

Pensioen te hoog vastgesteld?

- Het fonds corrigeert te hoog vastgestelde pensioenen naar de toekomst toe. Hieronder beschrijven we de uitgangspunten bij het vaststellen of te veel betaald pensioen teruggevorderd zal worden. Het bestuur kan van deze uitgangspunten afwijken.
- Het fonds vordert te veel betaald pensioen terug boven 500 EUR. Indien de omvang van de totale financiële impact over de periode van het maken van de fout en het ontdekken in totaal kleiner is dan EUR 500 dan zal het fonds niet overgaan tot correctie. De kosten die samenhangen met de inspanning van het corrigeren, de communicatie, en de juridische toets wegen niet op tegen bedragen kleiner dan EUR 500.

Het fonds vordert in principe terug tot 5 jaar. In het licht van adequate bedrijfsvoering binnen het pensioenfonds, de verhouding tussen het fonds (professionele partij) en de deelnemer (particulier) is het redelijk om de deelnemer bescherming te bieden ten aanzien van de termijn waarbinnen fouten moeten worden ontdekt en gecorrigeerd worden over het verleden. Het fonds hanteert een wettelijke verjaringstermijn van 5 jaar.

Op bovenstaande uitgangspunten kan een uitzondering gemaakt worden indien:

- De fout op jaarbasis hoger is dan 10% van de uitkering of meer dan EUR 5000 op jaarbasis. In dit geval kan het fonds er toe overgaan over een langere periode terug te vorderen (in een dergelijke situatie zal er een juridische toets plaatsvinden op de wettelijke verjaringstermijn). Er mag van de deelnemer binnen grenzen worden verwacht dat fouten van een bepaalde (grote) omvang ook door de deelnemer worden gesignaleerd. Deze grens wordt in het toetsingskader gesteld op meer dan 10% van de uitkering of meer dan EUR 5000 op jaarbasis.

- De omvang van de fout meer dan 10bp van het fondsvermogen betreft. In dat geval kan het fonds alsnog terugvorderen. Een fout bij het vaststellen van de hoogte van een uitkering kan betrekking hebben op meer dan één deelnemer. Indien dit het geval is, dient het bestuur een specifieke afweging te maken in de betreffende casus tussen het belang van de “getroffen” deelnemers en die van de overige deelnemers in het fonds. Deze afweging laat zich niet op voorhand inkaderen in een besliskader.

7) Financiële opzet

Sociale Partners hebben op 23 september 2024 het transitieplan vastgesteld met daarin de belangrijkste keuzes voor de invulling van de nieuwe pensioenregeling. De kernpunten van de nieuwe regeling zijn als volgt samengevat in het transitieplan:

- De basisregeling wordt bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel per 1 januari 2027 gecontinueerd in de vorm van een flexibele premieregeling bij Pensioenfonds Robeco.
- De beschikbare premieregeling wordt bij de transitie omgezet naar een facultatieve bijspaarregeling bij het fonds. Premiebetaling (tot het maximaal fiscaal pensioengevend inkomen) vindt plaats in de flexibele premieregeling. Met het oog op uitvoerbaarheid is in een later stadium met Sociale Partners overeengekomen, dat ook in de bijspaarregeling sprake zal zijn van een vaste premie (leeftijdsonafhankelijk). De hoogte van deze premie kan afwijken van die in de basisregeling. Deelnemers krijgen jaarlijks een keuze om bij te sparen (opt-in).

In dit hoofdstuk gaat het fonds in op diverse keuzes ten aanzien van de financiële opzet van de beoogde flexibele premieregeling. Er wordt onder meer ingegaan op de doelstellingen en uitgangspunten die het fonds heeft gebruikt bij de vormgeving van de nieuwe pensioenregeling en het daarbij behorende beleid.

7.1. Uitgangspunten uit transitieplan

Sociale Partners zijn samen tot de volgende inhoudelijke keuzes gekomen in het transitieplan. Deze keuzes hebben een arbeidsvoorwaardelijk karakter en zijn door het fonds als uitgangspunt genomen voor diverse nadere keuzes voor de nieuwe pensioenregeling.

Regeling

Sociale Partners hebben gekozen voor de flexibele premieregeling. De flexibele premieregeling kenmerkt zich onder meer door een gescheiden opbouw- en uitkeringsfase, waarbij op de pensioendatum een opgebouwd individueel pensioenkapitaal wordt omgezet in, of gebruikt voor, een levenslange pensioenuitkering.

Pensioenambitie

De nieuwe pensioenambitie is als volgt geformuleerd: “Bij de opzet en inregeling van de pensioenvoorziening streeft de werkgever naar het beschikbaar stellen van een premie waarmee een adequaat marktconform pensioen kan worden bereikt.” Het fonds heeft periodiek overleg met Sociale Partners. Het fonds zal in dit overleg Sociale Partners bevragen op welke frequentie zij wenst te toetsen of de afgesproken premie nog een adequaat marktconform pensioen conform uitgangspunt van het transitieplan.

Nabestaanden

Sociale Partners zijn de volgende afspraken overeengekomen ten aanzien van het nabestaandenpensioen:

- Het levenslang partnerpensioen wordt voortaan uitsluitend op risicobasis verzekerd en bedraagt 32% van het pensioengevend salaris, aangevuld met € 5.000 verzekerd (per jaar) tijdelijk partnerpensioen tot de AOW-leeftijd (mits er sprake is van een dienstverband bij overlijden).
- Het wezenpensioen bedraagt 40% van het levenslang partnerpensioen.
- Het nabestaandenpensioen wordt verzekerd op basis van het onbepaald partner/wezen systeem.

De nabestaandendekking over het excedentsalaris is onderdeel van de nabestaandendekking in de basisregeling. Daarmee bedraagt de nabestaandendekking in totaal 32% van het pensioengevend salaris, maximaal EUR 137.800 (2026) + aangevuld met EUR 5.000 (per jaar) tijdelijk partnerpensioen tot de AOW-leeftijd bij overlijden als actieve deelnemer.

Premie

Sociale Partners zijn de volgende afspraken overeengekomen ten aanzien van de premie:

- Het huidige premiebudget van 31,0% van de pensioengrondslag voor de basisregeling blijft gehandhaafd voor de nieuwe pensioenregeling: 25% van de premie voor rekening van de werkgever en 6% voor rekening van de individuele medewerkers. Dit is overeenkomstig de verdeelsleutel in de huidige pensioenregeling.

- Hierop komt in mindering de premie voor het vanaf 1 januari 2024 extern verzekerde arbeidsongeschiktheidspensioen en de extern verzekerde nabestaandendekking voor de netto pensioenregeling. Voor de eerste 5 jaar vanaf transitiedatum is dit vastgesteld op 1% van de pensioengrondslag.
- Het restant bruto premiebudget (30%) dient ter financiering van pensioenopbouw, risicodekkingen, kosten, vorming reserves.
- Het vastgestelde premiebudget geldt voor de duur van 5 jaar vanaf de transitiedatum.
- De premie voor de vrijwillige bijspaarregeling is vastgesteld op 15% van de excedent pensioengrondslag, voor rekening van de individuele medewerkers.

Het fonds is ten behoeve van het in kaart brengen van de transitie-effecten uitgegaan van een netto beschikbare (spaar)premie in de flexibele premieregeling van 26,7%.

Invaren

In verband met de wijziging van de pensioenovereenkomst hebben Sociale Partners het fonds verzocht om de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten over te dragen (in te varen) in de nieuwe flexibele premieregeling door middel van een collectieve waardeoverdracht zoals bedoeld in artikel 150m van de Pensioenwet. Sociale partners hebben in het proces omtrent het opstellen van het transitieplan aangesloten bij de evenwichtigheidsprincipes van het pensioenfonds en geconstateerd dat invaren volgens standaardmethode met een default spreidingstermijn van 10 jaar – zonder herverdeling – tot onevenwichtige transitie-effecten kan leiden. Het fonds heeft in hoofdstukken 8 en 9 uitgewerkt op welke wijze aan de transitiedoelstellingen kan worden voldaan, binnen het wettelijk kader van de standaardmethode en de bestuurlijke ruimte voor herverdeling.

Compensatie

Sociale Partners stellen geen additioneel budget beschikbaar voor evt. compensatie voor de afschaffing van de doorsneesystematiek. In hoofdstuk 8 licht het fonds toe op welke wijze compensatie onderdeel is van transitie.

7.2. Invulling van de flexibele premieregeling

Het fonds heeft kennisgenomen van de uitgangspunten uit het transitieplan en stelt, in lijn met het verzoek van Sociale Partners, voor om de pensioenregeling te wijzigen naar een flexibele premieregeling. De door het fonds beoogde invulling van de flexibele premieregeling laat zich als volgt kenmerken:

7.2.1. Individuele opbouwfase

Het beleggingsbeleid in de opbouwfase van de flexibele premieregeling wordt op basis van specifieke beleggingsmixen per leeftijdscohort (lifecycles) vormgegeven. Het fonds wenst om in de opbouwfase drie verschillende lifecycles aan te bieden die voorsorteren op het toetreden tot de collectieve uitkeringsfase met een variabele uitkering. De lifecycles verschillen in de mate van risico (defensief, neutraal en offensief). Daarnaast wenst het fonds een additionele lifecycle aan te bieden welke voorsorteert op een vaste uitkering. Deze deelnemers kunnen het vermogen aanwenden voor het verzekeren van vaste uitkering buiten het beheer van het fonds (shoprecht). Financiële mee- en tegenvallers worden op basis van behaalde rendementen direct verwerkt in de individuele pensioenvermogens.

Alle lifecycles in de opbouwfase bestaan uit de verhouding tussen elk twee matching- en twee returngedeeltes per leeftijdscohort. De twee matching bouwblokken zijn benodigd voor het optimaal sturen van de renteafdekking per leeftijdscohort. De twee return bouwblokken zijn benodigd voor het optimaal sturen van het gewenste risicoprofiel aan het begin van de lifecycle. Jongere deelnemers zullen nl. eerst volledig beleggen in aandelen, en pas naar mate de leeftijd vordert zal er meer in andere return-achtige beleggingscategorieën belegd worden (EMD en HY). Het beleggingsbeleid per leeftijdsafhankelijk beleggingsprofiel is vastgesteld op basis van een optimale balans tussen het verwacht pensioen en risico, passend binnen de risicohouding zoals afgeleid uit het risicopreferentieonderzoek.

Het fonds heeft de beleggingsprofielen vastgesteld op basis van een lifecycle-constructie analyse [13][47]. De startallocatie van een deelnemer betreft een allocatie van 100% naar de returnportefeuilles en bouwt lineair af naar een allocatie van 40% (voor toetreding tot het uitkeringscollectief) of 0% (voor aankoop vaste uitkering) vanaf een bepaalde leeftijd (42, 51 en 61 jaar), afhankelijk van het beleggingsprofiel. De lifecycles zijn getoetst aan de wettelijke maatstaven zoals door het bestuur vastgelegd in de risicohouding. De neutrale, default, lifecycle laat zich als volgt kenmerken:

- Tot leeftijd 46 wordt belegd in een Return bouwblok met uitsluitend een aandelenallocatie;

- Vanaf leeftijd 46 wordt tevens belegd in een Return bouwblok met een allocatie naar hoogrentende obligaties (high yield en emerging market debt);
- Vanaf leeftijd 51 wordt lineair afgebouwd naar een allocatie van 60% naar de twee Matching bouwblokken en 40% naar de twee Return bouwblokken;
- De renteafdekking is gelijk aan de allocatie naar de Matching bouwblokken;
- De invulling van de Matching allocatie wordt vooralsnog gelijk verondersteld aan de huidige Matching portefeuille, waarbij met het oog op de gewenste liquiditeit de allocatie naar 'spread' categorieën volledig wordt ingevuld met bedrijfsobligaties.

De keuzes voor de lifecycles in de opbouwfase gelden zowel voor actieve, gewezen en arbeidsongeschikte deelnemers. Uit het risicopreferentie onderzoek blijkt dat deelnemers graag invloed op hun beleggingen willen uitoefenen. Daarnaast laat het onderzoek zien dat de risicobereidheid en de risicocapaciteit van actieven en gewezen deelnemers (slapers) slechts beperkt van elkaar verschillen. Op basis van de beperkte populatie arbeidsongeschikten kan het fonds geen afwijkende risicohouding voor arbeidsongeschikten afleiden. Het fonds is van mening dat door middel van de keuzemogelijkheid voor de verschillende risicoprofielen, arbeidsongeschikte deelnemers zelf kunnen besluiten om een passend risicoprofiel te kiezen aan de hand van hun (gewijzigde) financiële situatie.

Het fonds onderzoekt met de pensioenuitvoerder mogelijkheden en gevolgen om evt. in de toekomst meerdere beleggingsprofielen aan te bieden, bijv. om aan te sluiten bij de duurzaamheidsvoorkeuren van de deelnemer. Het fonds kiest er echter voor om de keuzemogelijkheden initieel te beperken tot drie (plus een) beleggingsprofielen met het oog op de verwachte toename van complexiteit en kosten.

Risicodeling opbouwfase

Vanwege het individuele karakter van de opbouwfase in de beoogde flexibele regeling besluit het fonds om het macro-langleven risico in de opbouwfase niet af te dekken of te delen. In de opbouwfase is er enkel sprake van een persoonlijk pensioenvermogen in plaats van een (verwachte) pensioenuitkering. Indien de levensverwachting stijgt (of daalt) heeft dat mogelijk wel consequenties voor het aantal (verwachte) pensioenjaren dat op T=67 moet worden ingekocht. Bij een gelijkblijvend kapitaal zal bij een onverwachte verwachte stijging van de levensverwachting het pensioen dalen. Dit effect kan voor verschillende leeftijdscohorten verschillend zijn. Het fonds heeft deze mogelijke impact overwogen in de besluitvorming, en het besluit genomen om dit risico in de opbouwfase niet af te dekken of te delen.

Het micro-langleven risico wordt gedeeld met alle deelnemers aan de regeling (zie paragraaf 7.2.3)

7.2.2. Collectieve uitkeringsfase

Het fonds heeft, in lijn met de wens van Sociale Partners, de keuze gemaakt voor een collectieve variabele uitkeringsfase. De collectieve variabele uitkeringsfase houdt in dat marktrisico, renterisico en macro -langlevenrisico met alle deelnemers in het uitkeringscollectief gedeeld worden. Het fonds deelt de mening van Sociale Partners dat de hogere mate van solidariteit binnen de uitkeringsfase toegevoegde waarde heeft ten opzichte van een individuele uitkeringsfase. Ook de communicatie en uitvoering zijn eenvoudiger. Dit betekent dat voor alle deelnemers in het uitkeringscollectief hetzelfde beleggingsbeleid geldt en dat alle pensioenen jaarlijks met hetzelfde percentage wordt aangepast.

Geleidelijke toetreding

Het fonds kiest er niet voor om deelnemers 10 jaar of een ander moment voor pensionering al gedeeltelijk toe te laten treden in de collectieve uitkeringsfase. Binnen de uitkeringsfase van het fonds wordt enkel de mogelijkheid aangeboden om te kiezen voor een variabele uitkering. Indien een deelnemer een vaste uitkering wenst, kan hij/zij gebruik maken van het shoprecht en bij een verzekeraar een vaste gegarandeerde uitkering aankopen. Het fonds heeft beoordeeld dat de toegevoegde waarde van geleidelijke toetreding, nl. het stabiliseren van de inkoopfactoren, grotendeels bereikt kan worden door middel van de renteafdekking en afbouw van beleggingsrisico in de lifecycle. De toegevoegde waarde van gedeeltelijke toetreding is volgens het fonds niet in verhouding met de toename in complexiteit in de uitvoering.

Variabele uitkering

Binnen de uitkeringsfase van het fonds wordt enkel de mogelijkheid aangeboden om te kiezen voor een variabele uitkering. Indien een deelnemer een vaste uitkering wenst, kan hij/zij gebruik maken van het shoprecht en bij een verzekeraar een vaste

gegarandeerde uitkering aankopen. Het fonds onderkent dat een variabele uitkering goed past bij de gedachte van het nieuwe pensioenstelsel om in de uitkeringsfase in een bepaalde mate risicodragend te blijven beleggen waarbij rekening wordt gehouden met de risicohouding van de deelnemers. Het fonds heeft in het verleden een hoge mate van de inflatie kunnen toekennen als indexatie. Door middel van een variabele uitkering behouden deelnemers het perspectief op verhoging van hun pensioenuitkeringen, indien het beleggingsresultaat dit toestaat. De uitkomsten van het risicopreferentieonderzoek tonen daarnaast aan dat deelnemers over het algemeen een hoger dan gemiddelde risicobereidheid en risicocapaciteit hebben. Het fonds kiest ook mede daardoor voor het aanbieden van de variabele uitkering als de default keuze.

Risicodeling uitkeringsfase

Een verlaging van het nominale bedrag van de pensioenuitkering als gevolg van de gestegen macro levensverwachting acht het fonds onwenselijk. Het fonds heeft daarom besloten om de risicodelingsreserve (RDR) hiervoor te benutten. Het fonds acht het in de lijn van de doelstelling van de RDR om tegenvallers in rendement en renteverandering op te vangen en om deze tevens in te zetten voor het voorkomen van evt. kortingen door aanpassing van de levensverwachting. Bij een daling van de levensverwachting van deelnemers in het uitkeringscollectief zal aan de RDR worden gedoteerd. Mocht de RDR leeg zijn en de levensverwachting stijgt verder, dan zal er wel moeten worden gekort op de pensioenuitkering.

Het micro-langleven risico wordt gedeeld met alle deelnemers aan de regeling (zie paragraaf 7.2.3)

Gelijke aanpassingen

Binnen de collectieve uitkeringsfase is sprake van een gelijke jaarlijkse aanpassing van de uitkering voor alle deelnemers binnen het collectief. De jaarlijkse aanpassing van de uitkeringen is onder meer afhankelijk van het behaalde resultaat van het belegd vermogen binnen het collectief en grondslagen. De persoonlijke pensioenvermogens van de deelnemers binnen het collectief worden (op individueel niveau) aangepast in lijn met de jaarlijkse uniforme verhoging. Hierdoor is er enkel sprake van herverdeling om gelijke aanpassingen van de ingegane pensioenuitkeringen en van de opgebouwde aanspraak op nabestaandenpensioen van uitkeringsgerechtigden te realiseren en treden herverdelingseffecten enkel op tussen de uitkeringsgerechtigden onderling.

Het beleggingsresultaat wordt in de collectieve uitkeringsfase over 3-jaar gespreid (dakpansgewijs). Toetredende deelnemers in de uitkeringsfase 'kopen zich in' tegen het financieel resultaat van eerdere jaren. Hierdoor is het mogelijk om alle deelnemers in de uitkeringsfase gelijke aanpassingen toe te kennen zonder dat er sprake is van herverdeling van vermogen. Deze methodiek draagt volgens het fonds bij aan eenvoudige uitvoering en communicatie.

Het fonds erkent dat momenteel wettelijk niet voorzien is om in te kopen tegen het financieel resultaat van eerdere jaren. Het fonds heeft echter notie genomen van het voornemen van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid om artikel 63a, lid 2 en 5 Pw te wijzigen. De wetswijziging maakt het wel mogelijk om de toekomstige aanpassingen van de uitkeringen (de 'dakpannen') niet meer op individueel niveau, maar alleen op fondsniveau te administreren. Deze wijziging is opgenomen in de Toezeggingenwet, die naar verwachting (onder voorbehoud van parlementaire behandeling) per 1 juli 2027 ingaat. Concreet betekent dit, dat naar alle waarschijnlijkheid de beoogde inkoop wettelijk mogelijk zal zijn vanaf dat moment. Als het fonds op 1 januari 2027 invaart staan er nog geen verhogingen of verlagingen 'op de lat'. De eerste 'dakpan' zal pas relevant worden vanaf 1 juli 2028. Het fonds ziet derhalve op dit moment geen risico's op dit punt. Mocht de wetswijziging niet tijdig (uiterlijk drie maanden vóór die datum) van kracht zijn, dan zal het bestuur het beleid aanpassen in overleg met Appel.

7.2.3. Deling micro-langleven risico

Maandelijks krijgen deelnemers een 'bonus bij leven' bijgeschreven. Bij een perfecte inschatting van de gemiddelde levensverwachting van elk cohort zou, bij toepassing van de wet van de grote getallen, het geconsolideerde effect micro-langleven effect op lange termijn 0 moeten zijn. De financiële consequenties van de groep die korter leeft dan verwacht compenseert de extra kosten van de groep die langer leeft dan verwacht. Door de omvang van het deelnemersbestand van het fonds is het echter redelijkerwijs te verwachten dat de feitelijke sterfte afwijkt van de verwachte sterfte. Als er bijvoorbeeld geen overlijdensgevallen zijn (of juist heel veel) is er te weinig of te veel vermogen. Het fonds verwerkt jaarlijks zowel positief als negatief actuarieel resultaat op basis van vrijgevallen of benodigd vermogen pro-rata over alle overige deelnemers. Dit betreft dus zowel het micro-langleven als kortleven risico. Het fonds kiest ervoor om op deze wijze om te gaan met het micro-langleven risico omdat dit in de communicatie en uitvoering als de meest wenselijke optie is beoordeeld.

7.2.4. Reserve Operationele Risico's

Het fonds hanteert een operationele reserve (ROR) welke bestemd is voor een aantal specifieke doelen. Het fonds heeft een analyse uitgevoerd naar de te hanteren initiële hoogte van de ROR op basis van het (netto) risico dat de ROR voor deze doelen wordt ingezet [42][56][150]. De omvang zoals in onderstaande tabel aangegeven is ten opzichte van het pensioenvermogen. De initiële hoogte van de ROR (excl. MVEV) bedraagt 2,00% van het pensioenvermogen.

#	Doel	Risico	Beheersing	Omvang	Onderbouwing
1.	Inflatierisico kostenvoorziening	• Eenmalige onvoorziene inflatieschok • Hogere structurele inflatie dan ingeprijsd bij vaststelling kostenvoorziening	• Grondslagen baseren op beste schatting, rekening houden met voorzienbare trend (inflatieverwachting), waardoor wijzigingen kleiner zullen worden. • Grondslagen vóór transitie actualiseren. Daarna jaarlijks actualiseren	0,25%	Uitgangspunt is dat de ROR een inflatieschok van 10% kan opvangen, waarna vervolgens de kostenvoorziening geactualiseerd wordt.
2.	Technische en actuariële resultaten[6]	• Resultaten wijken af van verwachting door verschillen in gehanteerde grondslagen. • Timingsverschillen in vaststelling van verzekerde kapitalen ten opzichte van het uitkeringsmoment • Resultaat op vastgestelde inkoopfactoren ten opzichte van de factoren op moment van uitkering • Hogere uitvoeringskosten dan verwacht	• Grondslagen baseren op beste schatting en vóór transitie actualiseren. • Grondslagen en uitgangspunten daarna periodiek herijken • Benodigde opslag voor uitvoeringskosten periodiek evalueren. • Maandelijks aanpassen van inkoopfactoren.	0,15%	Omdat het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico is herverzekerd, zullen de resultaten op deze grondslagen naar verwachting niet materieel zijn. Resultaten op overige actuariële grondslagen zijn historisch beperkt. Het fonds heeft echter een beperkte omvang en het bestuur acht het daardoor prudent om de voorziening voor overige actuariële resultaten vast te stellen op 0,15%.
3.	Correcties PPVs vanuit situatie voor invaren	Onzekerheden in datakwaliteit die tot wijziging van de PPV's zullen leiden	• Het fonds heeft diverse datakwaliteits-onderzoeken gedaan waarbij een maximaal toegestane afwijking van 1% is aangehouden en naar aanleiding hiervan is er geen reden om te veronderstellen dat er structurele fouten in de gegevens bevinden. • Het fonds heeft een correctie en herzieningenbeleid.	0,25%	Binnen de maximaal toegestane afwijking is het mogelijk dat er correcties plaats dienen te vinden vanuit de situatie voor invaren. Het bestuur acht een reserve voor correctie PPVs voor situatie voor invaren gelijk aan 25% van de maximaal toegestane afwijking geschikt. Het fonds behoudt deze opslag tevens na de termijn voor de transitiebuffer van 2 jaar, omdat evt. gebreken in de datakwaliteit ook nadien aan het licht kunnen komen.
4.	Reguliere TWK-mutaties en correcties	Onvoorziene wijzigingen van persoonlijke pensioenvermogens en TWK-resultaten	• Datakwaliteit blijvend monitoren en bijsturen tijdens actieve dienst • Standaardisering regeling en (mate van) automatisering optimaliseren • Uitzonderingen beperken	0,25%	Het bestuur acht het prudent om tevens voor de 'stay-clean' fase ten aanzien van datakwaliteit een reserve van 25% van de maximaal toegestane afwijking aan te houden.

[6] Wijziging van (actuariële) grondslagen niet zijnde macro- en micro langleven risico.

#	Doel	Risico	Beheersing	Omvang	Onderbouwing
					Het correctie- en herzieningenbeleid geeft het fonds de mogelijkheid om bij te hoog vastgestelde pensioenen terug te vorderen in de situatie dat de afwijking op individueel of fondsniveau buiten de in het beleid vastgestelde grenzen valt.
5.	Assumed payment en debiteurenrisico	Geen premie, wel recht	• Het fonds heeft met slechts een beperkt aantal werkgevers (2) te maken waarmee de kans op dergelijke gevallen gering is. • Premiebetaling vanuit de werkgever(s) is een gestandaardiseerd proces welke plaatsvindt op uiterlijk 3 werkdagen voor maandeinde.	0,00%	Vanwege de gezonde financiële situatie van de werkgever(s) en de nauwe contacten, wordt dit risico zeer beperkt geacht waardoor een bijdrage aan de ROR voor dit risico niet noodzakelijk is. De premie wordt pas belegt enkele werkdagen na maandeinde. Gegeven dat de premiebetalingen op dat moment al binnen zijn vindt er in geen geval voorfinanciering plaats waarvoor een opslag in de reserve niet nodig wordt geacht.
6.	Claims en coulancegevallen	Kosten voor het fonds en/of het moeten compenseren van deelnemers op basis van claims.	• Standaardisering regeling en (mate van) automatisering optimaliseren • Uitzonderingen beperken	0,05%	Het fonds heeft in het verleden slechts zeer beperkt te maken gehad met claims en mogelijke financiële consequenties daarvan.
7.	Hardheidsclausule pensioenreglement	Kosten voor het fonds en/of het moeten compenseren van deelnemers op basis van de hardheidsclausule.	• Standaardisering regeling en (mate van) automatisering optimaliseren • Uitzonderingen beperken	0,05%	Het fonds heeft in het verleden slechts zeer spaarzaam gebruikt gemaakt van deze mogelijkheid.
8.	Beleggingsrisico t.a.v. de ROR (en overige voorzieningen)	Mismatch tussen het actuarieel toegekende rendement op de voorzieningen en het feitelijk gerealiseerde rendement.	• Het fonds probeert dit risico te mitigeren door goede datakwaliteit, processen en afspraken. Daarnaast zal een deel van het vermogen 'voor Risico fonds' worden belegd in een nog nader te bepalen rentefonds, waarbij de duratie van deze belegging zoveel mogelijk zal worden afgestemd op de duratie van de voorzieningen.	0,00%	De risico's zijn per definitie onvoorspelbaar en de resultaten zullen plussen en minnen zijn. Het fonds ziet geen noodzaak om hier een extra buffer voor aan te houden, ook om stapeling van buffers te voorkomen.
Streefhoogte ROR (excl. MVEV)				**1,00%**	
9.	Transitiebuffer	Onvoorziene kosten en resultaten op de transitie (b.v. wijzigingen met impact op de invaardekkingsgraad, resultaten die voortvloeien uit een verschil tussen de *best estimate* dekkingsgraad waarmee wordt ingevaren en de definitieve dekkingsgraad zoals uit de jaarrekening volgt, juridische procedures, uitvoeringskosten voor het fonds)	• Het fonds heeft de verschillen in eerdere jaren tussen de in januari gerapporteerde dekkingsgraad en de definitieve dekkingsgraad geanalyseerd en maatregelen ter verbetering getroffen. • Het fonds is nagegaan of er aanvullende verbeteringen kunnen worden doorgevoerd in het dekkingsgraadproces om medio januari 2027 een zo nauwkeurig mogelijke vaststelling van de dekkingsgraad te krijgen. • Het fonds heeft een correctie en herzieningenbeleid.	1,00%	Het fonds zal starten met uitkeringen op basis van persoonlijke pensioenvermogens die nog niet zijn vastgesteld door de accountant. In voorgaande jaren is een verschil geconstateerd tussen de in januari gerapporteerde dekkingsgraad en de definitieve dekkingsgraad. In 2022 was de definitieve dekkingsgraad 0,7%-punt lager en in 2021 1,1%-punt hoger dan de in januari gerapporteerde dekkingsgraad. Ondanks de

#	Doel	Risico	Beheersing	Omvang	Onderbouwing
			• *Best estimate* berekening van omrekenmethode voor en na invaardatum (voor definitieve vaststelling) • In het geval in samenspraak met de pensioenuitvoerder en actuarieel adviseur blijkt dat de eerste uitkering na invaren nog onvoldoende zeker kan worden vastgesteld op basis van de *best estimate*, zal mogelijk de uitkering gelijk worden gesteld aan de laatste uitkering voor invaren. • Na definitieve vaststelling kan deze uitkering met terugwerkende kracht tevens worden uitbetaald.		getroffen beheersmaatregelen is een verschil niet uitgesloten. Het fonds verwacht dat resterende resultaten door de transitie beperkt zullen zijn tot mogelijke en tegenvallende operationele en juridische kosten. Desondanks, vanwege de hoge mate van onvoorspelbaarheid van met name de juridische en operationele kosten hanteert het fonds een prudentiemarge. Voor de totale transitiebuffer hanteert het fonds 1,00% gedurende twee jaar na het invaarmoment.
Initiële hoogte ROR (excl. MVEV)				**2,00%**	

7.2.5. Voorzieningen

Het fonds houdt een aantal voorzieningen aan voor bestaande verplichtingen, waarvan de omvang nog niet exact bekend is. De hoogte per voorziening zal het fonds in de aanloop naar de transitie definitief vaststellen. Het betreft de onderstaande voorzieningen:

#	Voorziening	Beschrijving	Omvang	Financiering
1.	Voorziening operationele kosten	Deze voorziening dekt de toekomstige operationele kosten voor pensioenuitvoering (alle voorzienbare toekomstige uitvoeringskosten die gepaard gaan met het doen van toekomstige pensioenuitkeringen)	In Q4 2026 zal op basis van de meest actuele verwachtingen en uitgangspunten vastgesteld wat de verwachte uitgaande kasstromen zijn voor de pensioenuitvoeringskosten van de tot dat moment opgebouwde pensioenaanspraken. De hoogte van de aanvangswaarde wordt op het invaarmoment bepaald door deze kasstromen contant te maken bij de rentetermijnstructuur per 31 december 2026.	Bij invaren: vanuit de huidige kostenvoorziening, en, indien noodzakelijk, aangevuld vanuit het collectieve fondsvermogen.
3.	Voorziening Premievrijstelling pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid	Deze voorziening biedt premiedekking voor deelnemers die arbeidsongeschikt zijn geworden.	Omvang is gelijk aan contante waarde van de toekomstige pensioenpremies	Bij invaren: vanuit de schadereserve (voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten)
4.	Voorziening ongeclaimde pensioenen	Omvat de (voorzienbare) kosten die samenhangen met alle nog niet geclaimde pensioenen van onvindbare deelnemers of deelnemers die de aanvraagformulieren voor ingang pensioen niet (volledig ingevuld) terugsturen	Omvang pensioenuitkeringen die nog niet door rechthebbenden zijn opgeëist	Bij invaren: omvang pensioenuitkeringen die nog niet door rechthebbenden zijn opgeëist op invaarmoment

Deze voorzieningen zullen deels worden belegd in een rentefonds met een nog nader vast te stellen duratie. Daarbij zal zo veel als praktisch mogelijk is worden aangesloten bij de gevoeligheid van de hoogte van de voorzieningen voor veranderingen in de rente.

7.2.6. Risicodelingsreserve

De risicodelingsreserve is volgens de keuze van werkgever en OR een integraal onderdeel van de nieuwe flexibele premie pensioenregeling. Ook het fonds ziet de toegevoegde waarde in het collectief delen van financiële mee- en tegenvallers in de uitkeringsfase.

- Naar het oordeel van Sociale Partners zijn de (ex-)medewerkers van Robeco met name in de opbouwfase in staat en bereid om zelf in belangrijke mate risico's te dragen. In de uitkeringsfase geven Sociale Partners wél de voorkeur aan een vorm van collectieve risicodeling. Deze is onder andere gevonden in de wettelijke mogelijkheid van een risicodelingsreserve binnen de flexibele premieregeling. De uitkomsten van het in de zomer van 2023 door het fonds uitgevoerde risicopreferentie onderzoek ondersteunen bovenstaand oordeel en de gemaakte keuzes [14]. Deelnemers hebben namelijk de voorkeur geuit voor het hanteren van een buffer.
- Sociale Partners zien, net als de respondenten uit het risicopreferentieonderzoek, meerwaarde in het toevoegen van een risicodelingsreserve in de uitkeringsfase. Deze reserve wordt (alleen) gevuld vanuit het persoonlijke pensioenkapitaal van uitkeringsgerechtigden op de transitiedatum. Latere uitkeringsgerechtigden kopen zich op dat moment in vanuit hun beschikbare persoonlijke pensioenkapitaal.
- Door het fonds is tevens onderzocht dat de kans van korten substantieel lager wordt bij de inzet van een risicodelingsreserve. Zolang de risicodelingsreserve goed gevuld is, geeft deze een substantiële verlaging van de kans op een nominale korting.
- Gegeven de aard van de flexibele premieregeling waarbij opbouw- en uitkeringsfase van elkaar zijn gescheiden, acht het fonds het evenwichtig dat financiering van de risicodelingsreserve enkel en alleen vanuit het vermogen van (toetredende) uitkeringsgerechtigde plaatsvindt. De risicodelingsreserve wordt derhalve ook enkel ingezet voor deelnemers in de collectieve uitkeringsfase.
- Uitgangspunt voor het vullen van de reserve is dan ook dat enkel deelnemers in het uitkeringscollectief (e.g., gepensioneerden, nabestaanden) bijdragen aan de reserve.

Het fonds is dus positief over de keuze van werkgever en OR voor een risicodelingsreserve. Het fonds ziet dan ook de toegevoegde waarde van de inzet van een risicodelingsreserve om stabiele(re) pensioenuitkering te kunnen realiseren.

Gewenste niveau en initiële vulling risicodelingsreserve

Nieuw toetredende deelnemers aan het uitkeringscollectief kopen zich op dat moment in ter hoogte van het gewenste niveau van de risicodelingsreserve ten opzichte van het vermogen in het uitkeringscollectief. De bijdrage bij inkoop bedraagt 3%. Het fonds heeft diverse startniveaus van de risicodelingsreserve onderzocht, in combinatie met varianten van het beleggingsbeleid en spreidingsperiode [140]. Het fonds vindt het belangrijk, dat de risicodelingsreserve evenwichtig moet uitwerken voor verschillende generaties. Met het oog daarop wenst het fonds, dat de mediane omvang van de RDR gedurende 60 jaar gemiddeld minimaal gelijk is aan de boogde bijdrage van de deelnemers. Daarnaast wenst het fonds een hoge mate van zekerheid, dat de RDR gedurende deze periode niet (vrijwel) leeg raakt.

Het fonds is zich ervan bewust, dat een RDR niet 'gratis' is. Het zorgt immers voor verlaging van het kapitaal dat beschikbaar is voor de eerste pensioenuitkering. Voor een goede afweging tussen de baten en de lasten van de RDR voor een specifiek deelnemerscohort en tussen de verschillende deelnemerscohorten is daarom ook het effect van de RDR op het verwachte pensioenresultaat in aanmerking genomen. Voor een beoordeling van de verschillende alternatieven is daarnaast ook gekeken naar het effect op de cumulatieve kans op korten gedurende de eerste 15 jaar na pensionering en in welke mate de verschillende alternatieven bijdragen aan het beperken van de gemiddelde volatiliteit van de pensioenuitkeringen gedurende de eerste 15 jaar.

In combinatie met een spreidingsperiode van 3 jaar leidt een initiële risicodelingsreserve van 3% volgens het fonds tot een goede balans tussen de verwachte hoogte van de pensioenuitkering en kans op een verlaging, die evenwichtig is voor verschillende generaties en die bijdraagt aan meer stabiliteit van de nominale uitkering.

Het fonds heeft derhalve besloten tot de volgende (initiële) invulling van de risicodelingsreserve:

- Initiële vulling van de risicodelingsreserve bedraagt 3% en wordt gefinancierd vanuit enkel het vermogen van deelnemers in het uitkeringscollectief na invaren. De vulling van de risicodelingsreserve is dus geen onderdeel van de gehanteerde omrekenmethode.
- Na toekenning van het persoonlijke pensioenvermogen volgens de omrekenmethode zal ten behoeve van de (initiële vulling van de) risicodelingsreserve een zodanig bedrag worden afgezonderd vanuit het gezamenlijk vermogen van de uitkeringsgerechtigden die toe treden tot het uitkeringscollectief, dat de risicodelingsreserve bij start 3% bedraagt van het collectief na de bijdrage aan de risicodelingsreserve.

Uitdeelregels risicodelingsreserve

Het fonds stelt regels vast voor de doelstellingen, hoe om te gaan met negatieve of volle reserves en de vul- en uitdeelregels van de risicodelingsreserve. De vul- en uitdeelregels bepalen hoeveel er gespaard en hoeveel uitgedeeld wordt.

- De risicodelingsreserve wordt alleen ingezet om te voorkomen dat de pensioenuitkering in dat jaar daalt. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de behaalde rendementen in de collectieve uitkeringsfase gespreid worden over een periode van 3 jaar dakpansgewijs. Hiermee wordt bereikt dat ingegane pensioenuitkeringen voor alle (gepensioneerde) generaties gemiddeld stabieler zijn.
- Volgens de zogenaamde 'Ortec methode' wordt bij een tekort in de uitkeringsfase in enig jaar een uitkering 1-jarig aangevuld tot maximaal het nominale niveau.
- Er wordt jaarlijks maximaal 20% van de risicodelingsreserve uitgekeerd om te voorkomen dat in enig jaar de risicodelingsreserve leeg kan raken. De risicodelingsreserve kan daardoor niet negatief worden.
- Het behaalde rendement binnen de risicodelingsreserve blijft ook binnen de risicodelingsreserve, tenzij het gehanteerde maximum is bereikt.

Gewenste en maximale omvang risicodelingsreserve

De risicodelingsreserve heeft wettelijk een maximale omvang van 15% van het gehele voor pensioen gereserveerde kapitaal inclusief risicodelingsreserve. De risicodelingsreserve mag niet negatief zijn. Het fonds stelt dat de risicodelingsreserve maximaal 5% van het vermogen in het uitkeringscollectief bedraagt. Het fonds beoogt namelijk om de hoogte van de reserves te beperken, om te voorkomen dat er buffers structureel in reserves blijven en niet ten gunste komen aan het pensioen van de deelnemers. Indien de risicodelingsreserve boven het gehanteerde maximum uit komt, wordt het meerdere naar rato uitgekeerd aan de uitkeringsgerechtigden.
De afspraken over de vulling, uitdeelregels en gewenste en maximale omvang worden vastgelegd voor een periode van minimaal 5 jaar (artikel 1h Besluit uitvoering Pensioenwet).

Afwegingen fonds ten aanzien van de inzet en vulling risicodelingsreserve

- De vulling van de risicodelingsreserve, zowel initieel en ook na invaren, vind uitsluitend plaats uit het vermogen van toetredende deelnemers aan het uitkeringscollectief. De baten van de risicodelingsreserve komen daardoor op evenwichtige wijze enkel ten gunste van deelnemers die hebben bijgedragen. De baten (en lasten) ten aanzien van de risicodelingsreserve zijn tevens in kaart gebracht in termen van netto profijt voor de verschillende deelnemersgroepen en leeftijdscohorten.
- Het fonds heeft gekozen voor een initiële hoogte van de risicodelingsreserve van 3% op basis van diverse analyses[7] [140] naar de verwachtingen en risico's van de pensioenuitkeringen, voor verschillende combinaties van de spreidingstermijn van rendementen en de hoogte van de risicodelingsreserve.
- In combinatie met een spreidingsperiode van 3 jaar leidt een initiële risicodelingsreserve van 3% volgens het fonds tot een goede balans tussen de verwachte hoogte van de pensioenuitkering voor ten minste de komende 10 jaar en kans op een verlaging voor ten minste de komende 10 jaar. Een hogere risicodelingsreserve leidt volgens het bestuur tot een (significant) lagere verwachte pensioenuitkering terwijl de hoogte van de uitkering in slecht-weer scenario vergelijkbaar blijft.
- Bij toetreding tot de uitkeringsfase is de bijdrage van uitkeringsgerechtigden aan de risicodelingsreserve eveneens 3%.
- In het geval de risicodelingsreserve leeg raakt of leeg lijkt te raken zal het fonds specifiek beoordelen, in hoeverre het beleggingsbeleid in de uitkeringsfase in combinatie met een lege risicodelingsreserve nog passend is en toetsen aan de risicohouding.

[7] Dit betreft een samenvatting van diverse analyses die het fonds heeft laten uitvoeren naar verschillende combinaties van de spreidingsperiode in de hoogte van de risicodelingsreserve en constructie van life cycles en beleggingsbeleid in de uitkeringsfase.

Het fonds ziet toegevoegde waarde in het kunnen vullen van de risicodelingsreserve vanuit (excess) rendement uit de beleggingen in de collectieve uitkeringsfase. Echter, het is de huidige opvatting dat dit (momenteel) wettelijk niet is toegestaan vanwege het individuele karakter van de flexibele premieregeling. Het fonds is echter van mening dat het vullen uit overrendement in een collectieve uitkeringsfase juist wel passend is, ook in een flexibele premieregeling. De risicodelingsreserve is nl. bestemd voor deelnemers in de collectieve uitkeringsfase waarin er geen sprake meer is van een individueel beleggingsbeleid. In het geval dit wel blijkt te kunnen, zal het fonds de mogelijkheden onderzoeken om de risicodelingsreserve tevens te kunnen vullen vanuit rendement om de verwachte levensduur van de reserve te verlengen.

Bestaande gepensioneerden hebben het recht om binnen een jaar na invaren te kiezen voor een vast pensioen bij een andere pensioenuitvoerder ('shoprecht'). Indien een gepensioneerde hiervoor kiest zal het fonds het aandeel van de risicodelingsreserve, rekening houdend met de waardeverandering tussen het moment van invaren en het overdrachtsmoment, meegeven.

7.2.7. Overige keuzes

Het fonds heeft ALM analyses uitgevoerd naar de diverse beleidskeuzes binnen de collectieve uitkeringsfase en is onder andere op basis van deze analyses tot de volgende keuzes gekomen.

#	Component	Beleidskeuze	Onderbouwing
1.	Beleggingsbeleid	Het fonds stelt het strategisch beleggingsbeleid in de uitkeringsfase vast op 60% matching-, 40% returnportefeuille. De renteafdekking in de uitkeringsfase bedraagt 60%.	Het fonds beoogt op lange termijn de ingegane pensioenuitkering te verhogen met een vergelijkbare ambitie als de huidige indexatieambitie. Om deze doelstelling naar verwachting te kunnen na streven, passend binnen de risicohouding, belegt het fonds voor 40% in de returnportefeuille. De rentegevoeligheid van de ingegane uitkeringen wordt niet volledig afgedekt. Een niet-volledige renteafdekking draagt positief bij aan de kans dat de uitkeringen meebewegen in een hoog inflatiescenario. Het fonds acht het beleggingsbeleid in de uitkeringsfase passend voor zowel gepensioneerde deelnemers als nabestaanden (zowel partners als wezen). Het beleggingsbeleid heeft nl. als doelstelling om op langere termijn de koopkracht van de ingegane uitkering te behouden. Het beleggingsbeleid is daarmee tevens passend voor nabestaanden jonger dan 67 jaar.
2.	Projectierendement	Het fonds hanteert de RTS zonder op- of afslag.	Het fonds houdt vast aan een projectierendement zonder op- of afslag. Het fonds heeft de mogelijkheid tot een stijgende uitkering (afslag op RTS) besproken, maar kiest hier niet voor omdat dit leidt tot een lagere initiële uitkering. Daarnaast is het beleggingsbeleid afgestemd op het – op langere termijn – kunnen bijhouden van de inflatie en hebben deelnemers zelf de keuze om via een hoog-laag / laag-hoog constructie te kiezen voor een afwijkende hoogte van de uitkering bij pensionering. Het fonds kiest er niet voor om meerdere keuzes aan te bieden ten aanzien het projectierendement met het oog op de toenemende complexiteit in keuzebegeleiding, uitvoering en kosten.
3.	Spreidingsmethode	Het fonds hanteert voor een spreidings-periode van 3 jaar volgens de dakpan-methodiek.	Het fonds heeft geconstateerd dat spreiden bijdraagt aan een meer stabiele pensioenuitkering. Een kortere of geen spreidingsperiode leidt volgens het fonds tot een te hoge kans en mate van een verlaging van de ingegane pensioenuitkeringen. Een langere spreidingsperiode is daarnaast volgens het fonds lastiger in de communicatie omdat positieve (negatieve) rendementen te ver naar de toekomst worden vooruitgeschoven. De mate waarin de uitkering meebeweegt met de beleggingsresultaten wordt hierdoor minder expliciet. Het is binnen de flexibele premieregeling niet toegestaan

#	Component	Beleidskeuze	Onderbouwing
			om een andere spreidingsmethode te hanteren dan de dakpanmethode[8].

[8] In diverse notities in de bijlages is referentie gemaakt naar een voorgenomen keuze van het fonds voor een geheugenloze spreidingsmethode. Zowel het fonds als pensioenuitvoerder hebben echter in een latere fase vastgesteld dat de geheugenloze methode niet is toegestaan in de flexibele premieregeling.

8) Invaren

In verband met de wijziging van de pensioenovereenkomst hebben Sociale Partners het fonds verzocht om de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten over te dragen (in te varen) in de nieuwe flexibele premieregeling door middel van een collectieve waardeoverdracht zoals bedoeld in artikel 150m van de Pensioenwet [178]. In dit hoofdstuk komen de belangrijkste afwegingen en keuzes aan bod op basis waarvan het fonds het verzoek tot invaren en de overgang naar de nieuwe pensioenregeling als evenwichtig beoordeeld en in het belang van de deelnemers.

8.1. Verzoek tot invaren

De belangrijkste reden die Sociale Partners in het transitieplan noemen is dat invaren bijdraagt aan de compensatie voor het afschaffen van de doorsneesystematiek. Het fonds ziet tevens meerwaarde in het overhevelen van de bestaande pensioenrechten naar de nieuwe pensioenregeling, op basis van de volgende kwalitatieve afwegingen.

- Het invaren van bestaande pensioenrechten in de nieuwe pensioenregeling draagt bij aan een eenvoudigere en kostenefficiënte administratie (uitvoeren van 1 regeling vs. meerdere regelingen). Het beperken van de uitvoeringskosten is in het belang van alle deelnemers.
- Het bij elkaar houden van de opbouw van (nieuw) pensioenkapitaal en de bestaande pensioenrechten draagt bij aan eenvoudigere communicatie en beter begrip van (de waarde) van het totaal opgebouwde pensioen van actieve deelnemers.
- De buffers die vrijkomen bij invaren kunnen ingezet worden voor het vullen van de benodigde (operationele) reserves in de nieuwe pensioenregeling.
- De hoogte van de buffer van het fonds (welke verdeeld kan worden bij invaren), kan bijdragen aan een evenwichtige transitie.

Op basis van deze argumenten is het fonds tevens positief over het verzoek tot invaren. In het vervolg van dit hoofdstuk geeft het fonds een toelichting op de zienswijze van het fonds ten aanzien van de omrekenmethode voor de bestaande pensioenaanspraken en een beoordeling van de evenwichtigheid van de transitie als geheel, ter motivering van het invaarbesluit.

Uitgangspunten omrekenmethode en evenwichtigheidsprincipes

Ten grondslag aan de nadere uitwerking van de omrekenmethode heeft het fonds de volgende principes geformuleerd:

- De nominale pensioenvoorziening per deelnemer, zoals gebaseerd op sekseneutrale factoren, is het startpunt voor de te hanteren omrekenmethode.
- Het bestuur acht het wenselijk om, indien de hoogte van de buffer dit toestaat, inhaalindexatie toe te kennen als onderdeel van de verdeling van de bestaande buffers. Op het moment van invaren zal hier door inhaalindexaties begin 2025 en 2026 geen sprake meer van zijn.
- Het bestuur acht het enkel te rechtvaardigen dat compensatie voor afschaffing van de doorsneepremie wordt gefinancierd uit vermogen, indien dit bijdraagt aan een evenwichtige transitie.

8.2. Gebruik van Transitie-FTK

Het fonds heeft ondanks het verzoek tot invaren geen gebruik gemaakt van het Indexatie-AMvB en het Transitie-FTK. De extra wettelijke ruimte tot indexatie is tijdens de herziening van het reguliere indexatiebeleid in 2022 ter sprake gekomen, maar het fonds heeft besloten hier geen gebruik van te maken. Het fonds heeft hiertoe besloten omdat het niet evenwichtig werd geacht om vooruit te lopen op het besluit tot invaren. Het fonds wilde namelijk niet op voorhand al in een hogere mate van aanspraak maken op de buffer, voordat er duidelijkheid en overeenstemming was over het evenwichtigheidskader en de methode van invaren.

Nadien is het mogelijke gebruik van het Transitie-FTK ook geen overweging meer geweest, gezien de hoge dekkingsgraad van het fonds. Het fonds heeft in 2023, 2024, 2025 en 2026 toeslag verleend in lijn met de indexatieambitie, inclusief de gemiste toeslag uit het verleden. Het fonds had in die jaren niet méér indexatie dan de toegekende indexatieambitie kunnen verlenen indien het gebruik had gemaakt van het Transitie-FTK. Het fonds heeft ook niet overwogen om op een later, toekomstig moment gedurende de transitiefase gebruik te maken van het Transitie-FTK. Het fonds heeft dit besluit in de vergadering van 22 oktober 2024 bevestigd [120]. Een belangrijk aspect hierbij is dat de huidige dekkingsgraad van het fonds nog altijd zeer hoog is en er maatregelen zijn genomen om de kans op een significante daling van de dekkingsgraad te verlagen.

8.3. Opgebouwde pensioenaanspraken en aanwending vermogen

Het collectieve pensioenvermogen van het huidige pensioenstelsel zal bij invaren worden verdeeld. Eerst moet het minimaal vereist eigen vermogen en operationele reserve worden afgezonderd. Ook het bedrag ten behoeve van compensatie dient – indien van toepassing – te worden afgezonderd. Het fonds bepaalt vervolgens via welke omrekenmethode het resterende collectieve vermogen wordt omgezet naar persoonlijke pensioenvermogens en hoe invulling wordt gegeven aan de bestuurlijke ruimte binnen de omrekenmethode. Een volledige en technische beschrijving van de rekenregels, actuariële grondslagen en verdelingsmethodiek voor de omzetting van pensioenaanspraken en -rechten onder het huidige FTK-regime naar individuele persoonlijke pensioenvermogens (PPV's) is vastgelegd in het omrekenformularium [170].

Tevens zullen de in de excedentregeling opgebouwde DC kapitalen worden ingevaren. Deze aanspraken hebben namelijk een 'latente' claim op de buffer van de dekkingsgraad, zie onderstaande toelichting. Omdat het fonds daardoor de DC kapitalen onderdeel wenst te laten zijn van de buffertoekenning, dienen deze binnen het wettelijk kader omgezet te worden naar een (uitgestelde) aanspraak en vervolgens onderdeel te zijn van de omrekenmethode.

Daarnaast gaat het pensioenfonds in dit hoofdstuk nader in op de afspraken die gemaakt zijn ten aanzien van compensatie en hoe wordt omgegaan met arbeidsongeschiktheidspensioen en nabestaandenpensioen.

Historische achtergrond en onderscheidend karakter van CDC en UOP

Sinds 2002 kent de pensioenregeling van het fonds een onderscheid tussen de basisregeling en de excedentregeling (UOP). Daarbij bleef de pensioenopbouw tot de toenmalige salarisschaal 100 ondergebracht in een collectieve pensioenregeling, terwijl voor het salaris daarboven een afzonderlijke excedentregeling werd ingericht.

Hoewel beide regelingen in de loop der jaren op onderdelen zijn gewijzigd, hebben zij steeds een duidelijk onderscheidend karakter behouden. De basisregeling kent een verplicht collectief karakter, waarbij solidariteit en collectieve risicodeling centraal staan. De UOP-regeling is een DC-regeling, met een individueel en vrijwillig karakter. Deelnemers kunnen ervoor kiezen om deel te nemen aan de regeling of de beschikbare werkgeversbijdrage als loon te ontvangen. Daarnaast was de UOP-regeling oorspronkelijk vormgegeven als een individuele beleggingsregeling met een ruime mate van keuzevrijheid.

Dit onderscheid tussen de collectieve CDC-regeling en de vrijwillige UOP-regeling komt ook tot uitdrukking in de uitvoering en communicatie. Deelnemers ontvangen afzonderlijke pensioeninformatie voor beide onderdelen en voor de transitie worden afzonderlijke communicatie-uitingen verstrekt voor de CDC- en UOP-regeling.

Het fonds acht dit onderscheid relevant bij de beoordeling van de transitie en de invulling van de invaarmethodiek. De opgebouwde CDC- en UOP-rechten zijn immers ontstaan binnen regelingen met verschillende doelstellingen, risicokarakteristieken, mate van solidariteit en deelnemingsvoorwaarden. Deze verschillen vormen een belangrijk uitgangspunt bij de beoordeling van de transitie-effecten voor beide onderdelen van de regeling.

De DC kapitalen hebben onder het huidige FTK een latente aanspraak op de fondsbuffer, doordat deelnemers zich op pensioendatum kunnen inkopen in het collectief tegen een dekkingsgraad van 100% en daarmee niet bijdragen aan de bestaande buffer van het fonds. Daarnaast zijn in het verleden premieopslagen voor VEV mede verwerkt in de collectieve dekkingsgraad, terwijl deelnemers met DC-kapitaal hier indirect aan hebben bijgedragen.

8.3.1. Minimum Vereist Eigen Vermogen

Net zoals onder het huidige Financieel Toetsingskader (FTK), moet een pensioenfonds ook in het nieuwe pensioenstelsel, op grond van de Europese pensioenrichtlijn (IORP I en II), beschikken over een minimaal vereist eigen vermogen (MVEV). Bij het invaren dient het fonds het MVEV af te zonderen. Na invaren is er geen sprake van een separate reserve meer, maar is het MVEV onderdeel van het totale eigen vermogen en wordt het een toetsings-grootheid. Na invaren gaat het fonds een regeling uitvoeren waarbij het fonds zelf geen beleggingsrisico loopt op de balans. Daarnaast zijn de beheerlasten voor een periode van vijf jaar of minder vastgelegd. Conform de rekenregels in artikel 11, Besluit FTK kan de hoogte van het MVEV – naast de opslagen voor het overlijdensrisico en arbeidsongeschiktheidsrisico – vastgesteld worden op 25% van de beheerlasten van het afgelopen jaar. Onder beheerlasten veronderstelt het fonds alle uitvoeringskosten, met uitzondering van de vermogensbeheerkosten die ten laste komen van het beleggingsresultaat.

Hoogte MVEV

Het fonds heeft op basis van deze uitgangspunten de hoogte van het MVEV laten berekenen, welke uitkomt op 0,12% van het pensioenvermogen. Vanuit prudentie overwegingen heeft het fonds besloten op het moment van invaren uit te gaan van een MVEV van 0,20% van het pensioenvermogen. Na invaren wordt het MVEV exact bepaald en dit bedrag wordt opgenomen in de waterval, zoals gespecificeerd in het omrekenformularium.

8.3.2. Reserve voor Operationele Risico's

Naast het MVEV vormt het fonds bij invaren een Reserve voor Operationele Risico's (ROR). Deze reserve dient ter dekking van technische resultaten, resultaten die voortvloeien uit een verschil tussen de *best estimate* dekkingsgraad waarmee wordt ingevaren en de definitieve dekkingsgraad zoals die uit de jaarrekening volgt, en kosten van onvoorziene gebeurtenissen. De operationele doelen waarvoor reserves aan te houden, worden ex-ante door het fonds gespecificeerd in het implementatieplan. De reserve mag niet negatief worden. Na invaren vormen de ROR en het MVEV tezamen het Eigen Vermogen.

Hoogte ROR

Het fonds heeft een analyse uitgevoerd naar de te hanteren streefhoogte in 'going-concern'-situatie, de initiële hoogte van de ROR, de minimale en maximale hoogte en de jaarlijkse premiebijdrage. De doelen voor de ROR worden behandeld in het hoofdstuk 'Financiële opzet'. De omvang zoals in onderstaande tekst aangegeven is ten opzichte van het pensioenvermogen. Het fonds hanteert 0,2% als de ondergrens voor de hoogte van de ROR. Deze ondergrens is gelijk aan de hoogte van het MVEV als toetsingsgrootheid. Om te voorkomen dat de reserve onnodig hoog wordt, wordt een maximale omvang gedefinieerd (bovengrens). De bovengrens van de ROR bedraagt 2,5% van het pensioenvermogen. Twee jaar na het invaarmoment zal de maximale hoogte van de ROR dalen van 2,5% naar 1,5%, als gevolg van het komen te vervallen van de transitiebuffer.

Samengevat heeft het fonds besloten de hoogte van de ROR (incl. MVEV) als volgt vast te stellen:

- Een initiële hoogte (bij invaren) van 2,2% (structureel 1,0% + tijdelijk 1,0% + MVEV 0,2%);
- Een streefhoogte gedurende de eerste twee jaar na invaren van 2,0% (structureel 1,0% + tijdelijk 1,0%);
- Een streefhoogte *going concern* (vanaf twee jaar na invaren) van 1,0%
- Minimale hoogte gelijk aan het MVEV (circa 0,2%);
- Maximale hoogte van 0,5% boven de streefhoogte.

Zoals hierboven aangegeven wordt bij invaren uitgegaan van een MVEV van 0,2%. De ROR inclusief MVEV bij invaren bedraagt 2,2%. Na invaren wordt het MVEV exact bepaald en bedraagt de ROR 2,2% minus de exacte omvang van het MVEV; deze bedragen worden opgenomen in de waterval, zoals gespecificeerd in het omrekenformularium.

Aanvullend beleid voor de ROR

Het fonds heeft de jaarlijkse bijdrage vanuit premie vastgesteld in lijn met de streefhoogte van de ROR, nl. 1,0% van de bruto premie. De premieopslag voor de ROR (excl. MVEV) wordt na 2 jaar geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Tekorten en overschotten worden aangevuld uit en afgeroomd naar persoonlijke pensioenvermogens naar rato. Aanvullen gebeurt indien het eigen vermogen op twee opeenvolgende jaarlijkse toetsmomenten lager dan het MVEV bedraagt. Een overschot, indien het eigen vermogen op het jaarlijkse toetsmoment > 2,5% (1,5% vanaf twee jaar na invaren), wordt afgeroomd naar de persoonlijke pensioenvermogens tot de maximale hoogte van de ROR, voorzover wettelijk en fiscaal toegestaan.

8.3.3. Compensatie

Het bestuur ziet compensatie voor afschaffing van de doorsneesystematiek in de eerste plaats als een arbeidsvoorwaardelijke kwestie. Omdat compensatie vanuit het bestaand vermogen betekent dat er collectief vermogen ten gunste komt aan een specifieke groep deelnemers, acht het bestuur het alleen te rechtvaardigen dat compensatie voor afschaffing van de doorsneepremie wordt gefinancierd uit het vermogen, indien dit expliciet bijdraagt aan een evenwichtige transitie.

Uitgangspunten voor de compensatie

Het fonds heeft de volgende principes voor het vaststellen van de compensatie geformuleerd:

- Met name oudere actieve deelnemers in de CDC regeling ondervinden een verwacht nadeel van de wijziging van de premiesystematiek, omdat zij in het nieuwe systeem minder premie inleggen dan benodigd voor een vergelijkbare pensioenambitie als in de oude regeling.
- Compensatie is niet van toepassing op de premie inleg of opbouw in de DC regeling. Deelnemers ontvangen voor en na 1-1-2027 enerzijds via salaris anderzijds via pensioenpremie, dezelfde bijdrage vanuit de werkgever.
- De pensioenpremie is onderdeel van de huidige arbeidsvoorwaarden van de werkgever. Daardoor acht het fonds het gerechtvaardigd dat compensatie in de basis enkel van toepassing is op de huidige actieve deelnemers.
- Deze arbeidsvoorwaarde is niet meer van toepassing voor gewezen deelnemers, aangezien zij niet meer werkzaam zijn bij de werkgever. Ook is de zienswijze dat deze arbeidsvoorwaarde niet meer van toepassing is voor nieuwe (oudere) actieve deelnemers die pas bij Robeco pensioen gaan opbouwen na de transitie.

Compensatiedepot

Het fonds wenst geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een compensatiedepot aan te leggen. De belangrijkste overweging hiertoe is dat eventuele compensatie enkel van toepassing is op actieve deelnemers op het moment van invaren. Het uitkeren van compensatie in een keer heeft als belangrijk voordeel dat de compensatie enkel ten gunste komt aan de huidige actieve deelnemers. Daarnaast is door de pensioenadministrateur aangegeven dat het gebruik van een compensatiedepot administratief tot hoge complexiteit leidt. Compensatie in een keer heeft echter wel als nadeel dat een deelnemer die kort na de transitie uit dienst gaat, te veel gecompenseerd is. Het bestuur heeft dit nadeel afgewogen ten opzichte van de voorgaande overwegingen en dit nadeel geaccepteerd.

Hoogte en toekenning compensatie

Het fonds heeft in kaart laten brengen wat de afwegingen zijn voor het bepalen welke leeftijdsgroepen en voor welke hoogte van compensatie zij mogelijk in aanmerking zouden komen. Op basis van deze analyses is de hoogte van de benodigde compensatie vastgesteld op basis van de premie die per leeftijdsgroep benodigd zou zijn om in het nieuwe stelsel tot een vergelijkbare pensioenambitie te komen als in het oude stelsel [44] [151]. Vergeleken met de hoogte van de premie in het huidige stelsel geeft dit vervolgens inzicht in evt. benodigde compensatie. De hoogte van de compensatie per leeftijdsgroep wordt uitgedrukt als percentage van de pensioengrondslag (PG) in de basisregeling (2025: tot salarisgrens EUR 88.175).

In de analyse zijn diverse varianten doorgerekend waarbij het fonds inzicht heeft verkregen in de benodigde compensatie onder diverse aannames ten aanzien van het verwacht rendement (in het nieuwe stelsel) en de pensioenambitie. Het fonds kiest er voor om de compensatie te baseren op een nominale vergelijkingsgrondslag, waarbij wordt uitgegaan van een representatieve opbouw van pensioen tegen een vaste rekenrente. Deze rekenrente wordt consistent gebruikt als:

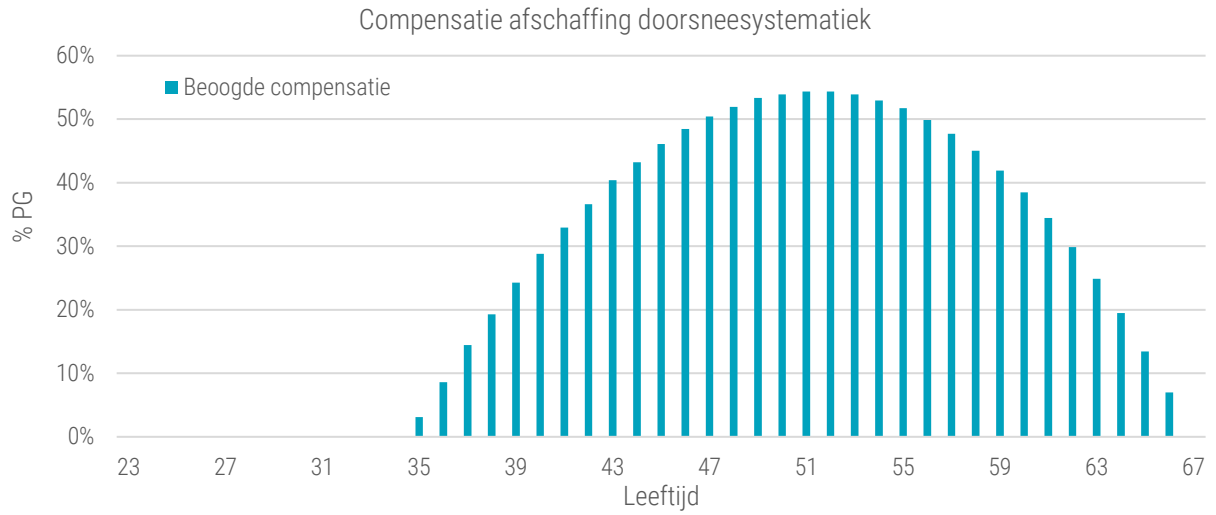
- risicovrije rente in de opbouwfase; en
- inkooprente voor de vaststelling van pensioen op de pensioendatum.

Met deze aanpak wordt de compensatie direct gekoppeld aan een nominale toezegging, hetgeen goed aansluit bij de aard van de doorsneesystematiek en de transitie-effecten zoals die in kaart worden gebracht.

Het fonds heeft hierbij verschillende varianten onderzocht en geeft de voorkeur aan het hanteren van een vaste rekenrente van 2,1%. Deze rente sluit aan bij de eerder gehanteerde uitgangspunten voor de verwachte (toekomstige) rekenrente en leidt tot een stabiele en uitlegbare compensatie, die vaststaat op het moment van invaren. Het fonds is zich ervan bewust dat de keuze voor een vaste representatieve rekenrente een vereenvoudiging vormt ten opzichte van een volledig scenario-gedreven benadering.

Tegelijkertijd acht het fonds deze aanpak goed uitlegbaar, aangezien wordt voorkomen wordt dat compensatie sterk afhankelijk is van korte-termijn renteontwikkelingen, ondanks dat de compensatie nog altijd goed aansluit bij de structurele verwachte effecten van de afschaffing van de doorsneesystematiek.

Daarbij hanteert het bestuur als randvoorwaarde dat toekenning van compensatie uit het collectief vermogen uitsluitend plaatsvindt indien dit niet leidt tot significante nadelige effecten voor andere deelnemersgroepen in de transitie als geheel, die niet via herverdeling binnen de bestuurlijke ruimte te corrigeren zijn. Onderstaande figuur geeft weer wat de omvang van de compensatie is voor de verschillende leeftijdsgroepen als percentage van de pensioengrondslag. De geschatte omvang van de compensatielast voor de afschaffing doorsneesystematiek is becijferd op ca. EUR 15,6 miljoen.

Figuur 7: Onderliggende data voor de compensatie ineens, uitgaande van de huidige pensioenopbouw.

- Het fonds heeft de hoogte van de benodigde compensatie vastgesteld op basis van een analyse waarin het fonds berekent welke premie er benodigd zou zijn om in het nieuwe stelsel tot een vergelijkbare pensioenambitie te komen. De hoogte van de compensatie per deelnemer wordt uitgedrukt als percentage van de pensioengrondslag (PG) in de basisregeling (2025: tot salarisgrens EUR 88.175). Op basis van de meest recente gegevens komt dit neer op ca. EUR 15,6 mln wat benodigd is voor compensatie, ca. 2,9% van de voorziening van de CDC aanspraken.
- De hoogte van de compensatie wordt bepaald per leeftijdscohort, en is enkel van toepassing op actieve deelnemers in de CDC regeling vanaf leeftijd 35, en wordt in een keer toegekend aan de betreffende deelnemers die op het moment van invaren actief zijn.
- Voor jongere actieve deelnemers heeft het bestuur geconstateerd dat zij in de nieuwe regeling minstens een vergelijkbare premie ontvangen/inleggen om een vergelijkbare (verwachte) pensioenopbouw te realiseren als in de oude regeling.
- Er is een analyse uitgevoerd om te beoordelen of de beoogde compensatiemethode mogelijk kan leiden tot 'overcompensatie' [153]. Op basis van een vergelijking van de beoogde methode met een alternatieve gangbare methode waarbij de 'enkele last' van de afschaffing van de doorsneesystematiek in kaart wordt gebracht heeft het fonds geconstateerd dat er geen sprake is van overcompensatie.
- Het aanwezige premiedepot zal worden gebruikt om de compensatie deels te financieren.

8.3.4. Risicodelingsreserve

Zoals toegelicht in het vorige hoofdstuk, wordt de risicodelingsreserve uitsluitend gevuld uit het vermogen van deelnemers in het uitkeringscollectief na invaren. De vulling van de risicodelingsreserve is dus geen onderdeel van de gehanteerde omrekenmethode. Na toekenning van het persoonlijke pensioenvermogen volgens de omrekenmethode zal ten behoeve van de (initiële vulling van de) risicodelingsreserve een zodanig bedrag worden afgezonderd vanuit het gezamenlijk vermogen van de uitkeringsgerechtigden die toe treden tot het uitkeringscollectief dat de risicodelingsreserve bij start 3% bedraagt van het collectief na de bijdrage aan de risicodelingsreserve.

8.3.5. Omrekenmethodiek

Het fonds besluit over de omrekenmethode voor het omzetten van de bestaande pensioenrechten naar de nieuwe pensioenregeling. Op grond van artikel 150n van de Pensioenwet is het de default voor een fonds om voor de waardering bij invaren gebruik te maken van de standaardmethode, met een spreidingstermijn van 10 jaar.

Sociale Partners hebben geconstateerd dat door bij de verdeling af te wijken van de uitkomsten van de standaardmethode, dit kan bijdragen aan een evenwichtige transitie. Op grond van artikel 150, lid 6 Pw mag een pensioenfonds met een dekkingsgraad waarbij de technische voorzieningen voor meer dan 110% worden gedekt, na toepassing van de standaardregel, afwijken van de uitkomsten, waarbij de toegekende waarde in elk geval voor iedere deelnemer minimaal 95% van de standaardregel bedraagt, na de initiële vulling van de risicodelingsreserve en/of afzondering ten behoeve van compensatie. De voorwaarde is dat deze verschuiving bijdraagt aan de evenwichtigheid van de transitie.

Sociale Partners hebben beoordeeld dat afwijken van de standaardmethode bijdraagt aan de evenwichtigheid van de transitie. Daartoe heeft het fonds onderzocht of binnen de ruimte van de standaardmethode, binnen het wettelijk kader, aangesloten kan worden bij de transitiedoelstellingen zoals geformuleerd door Sociale Partners [152]. Hierbij heeft het pensioenfonds geconcludeerd dat bij invaren via de standaardmethode, met een default spreiding van 10 jaar, er sprake kan zijn van onevenwichtige transitie-effecten op basis van het beoordelingskader van het fonds. Via herverdeling binnen de bestuurlijke ruimte, kan echter wel worden voldaan aan de doelstellingen ten behoeve van een evenwichtige transitie. De mate van herverdeling die daarvoor noodzakelijk is past binnen het wettelijk kader en leidt tot een uitkomst voor iedere deelnemer gelijk aan tenminste 95% van de standaardregel.

Het fonds concludeert daarmee, voor zowel CDC als DC aanspraken, dat zij geen aanleiding ziet om voor de waardering bij invaren af te wijken van de standaardmethode, met een default spreidingstermijn van 10 jaar.

8.3.6. Herverdeling via de bestuurlijke ruimte

Zoals nader onderbouwd in hoofdstuk 9, heeft het fonds in diverse scenario's beoordeeld in hoeverre herverdeling binnen de toegestane bestuurlijke ruimte noodzakelijk is om tot evenwichtige transitie-effecten te komen. Het fonds heeft transitiedoelstellingen geformuleerd per regeling (CDC en DC) en beoordeelt de noodzaak tot herverdeling losstaand voor zowel de CDC als DC aanspraken [152].

Bij de herverdeling wordt er geen onderscheid gemaakt tussen de vermogensverdeling voor actieven met leeftijden onder de 28 jaar gegeven de beperkte impact van toekenning van vermogen op netto profijt. Met andere woorden, de vermogensverdeling van een 25-jarige wordt gelijk gesteld aan de vermogensverdeling van een 28-jarige zoals volgt uit de standaardmethode en de benodigde herverdeling. Dit voorkomt dat in bepaalde scenario's invaarvermogens ver boven de 500% uit de methodiek uitkomen.

8.3.7. Onderzochte alternatieven

Ten behoeve van de beoordeling van een evenwichtige transitie heeft het fonds verschillende alternatieve invullingen van de invaarmethodiek, compensatie en bestuurlijke ruimte onderzocht. Deze analyses zijn uitgevoerd voor meerdere economische scenario's en beoordeeld aan de hand van het wettelijk kader en het beoordelingskader van het fonds.

Generieke invulling van de bestuurlijke ruimte op basis toekomstbestendig indexeren

Het fonds heeft onderzocht in hoeverre via de invulling van de bestuurlijke ruimte, aangesloten kan worden bij de huidige regels ten aanzien van toeslagverlening (toekomstbestendig indexeren ofwel TBI). Hierbij kon de TBI-methodiek dienen als uniforme invulling van de bestuurlijke ruimte. Uit de analyses blijkt dat deze methodiek in verschillende scenario's niet leidt tot voldoende evenwichtige uitkomsten [151]. In meerdere situaties blijven de verschillen in netto profijt tussen deelnemersgroepen groter dan de door het fonds geaccepteerde bandbreedtes. Daarnaast kan toepassing van deze methodiek voor specifieke leeftijdscohorten juist leiden tot een verdere toename van verschillen in transitie-effecten tussen actieve en gewezen deelnemers (in termen van netto profijt). Het fonds concludeert daarom dat een generieke toepassing van de TBI-methodiek onvoldoende geschikt is om onder uiteenlopende economische omstandigheden een evenwichtige transitie te waarborgen.

Toepassing van een spreidingstermijn van 20 jaar

Het fonds heeft tevens onderzocht of toepassing van de standaardmethode met een spreidingstermijn van 20 jaar leidt tot evenwichtiger uitkomsten dan de standaardmethode met een spreidingstermijn van 10 jaar. Uit de analyses blijkt dat ook bij een spreidingstermijn van 20 jaar aanvullende herverdeling noodzakelijk blijft om te voldoen aan de gestelde doelstellingen en bandbreedtes [152]. Tegelijkertijd leidt een langere spreidingstermijn tot een verdere verschuiving van vermogen van oudere deelnemers naar jongere deelnemers. Dit effect komt bovenop de verschuiving die reeds ontstaat als gevolg van de compensatie voor de afschaffing van de doorsneesystematiek. Hoewel in sommige scenario's de omvang van de benodigde herverdeling iets afneemt ten opzichte van een spreidingstermijn van 10 jaar, acht het fonds dit voordeel onvoldoende om de additionele effecten op vermogensverdeling en netto profijt te rechtvaardigen. Het fonds concludeert daarom dat een spreidingstermijn van 20 jaar niet leidt tot significant evenwichtiger uitkomsten en vanuit uitlegbaarheid en proportionaliteit niet de voorkeur verdient.

Hanteren van kleinere bandbreedtes voor de transitie-effecten

Het fonds heeft onderzocht of een kleinere bandbreedte voor delta netto profijt dan 15%, bijvoorbeeld 10%, wenselijk en haalbaar is. Uit de analyses volgt een verdere vernauwing van de bandbreedte weliswaar leidt tot kleinere verschillen in netto profijt, maar dit gaat gepaard met een steeds grotere inzet van bestaand vermogen en een vermogensverdeling die vanuit bestuurlijk perspectief minder uitlegbaar wordt. De geformuleerde streefwaarden ten aanzien van maximale vermogensverdeling (200%) en totale herverdeling (3% van totaal vermogen) bevestigen daarmee dat de gekozen bandbreedte van 15% een passende balans vormt tussen evenwichtigheid en uitlegbaarheid [153].

Het fonds onderkent dat een deel van de geconstateerde verschillen in netto profijt niet voortvloeit uit de verdeling van het bestaande pensioenvermogen, maar tevens uit verschillen in de waardering van toekomstige pensioenopbouw onder FTK en Wtp. Naar het oordeel van het fonds is het doel van het invaarbesluit primair gelegen in het realiseren van een evenwichtige verdeling van de bestaande aanspraken, rechten en buffers op de transitiedatum. Het fonds acht het niet passend om via omvangrijke herverdeling van reeds opgebouwd vermogen effecten te compenseren die samenhangen met toekomstige opbouw onder de nieuwe regeling. Naarmate de bandbreedte verder wordt verkleind, is steeds meer vermogen nodig om dergelijke verschillen in toekomstperspectief te corrigeren. Hierdoor ontstaat het risico dat herverdeling plaatsvindt voor effecten die niet direct het gevolg zijn van de invaarbeslissing zelf. Het fonds acht een dergelijke verschuiving van vermogen niet proportioneel en niet in lijn met de doelstelling van invaren. Om die reden kiest het fonds voor een bandbreedte die verschillen in transitie-effecten waar mogelijk beperkt, maar voorkomt dat bestaand pensioenvermogen in overmatige mate wordt ingezet om verschillen in toekomstige opbouwperspectieven te compenseren.

Het fonds concludeert daarom dat een kleinere bandbreedte niet leidt tot een betere balans tussen evenwichtigheid, proportionaliteit en uitlegbaarheid.

Gecombineerde beoordeling van CDC- en DC-aanspraken

Het fonds heeft onderzocht of een beoordeling van de evenwichtigheid op basis van een representatieve deelnemer met zowel CDC- als DC-opbouw leidt tot een beter inzicht in de transitie-effecten [152] [153]. Daarbij is geconstateerd dat de verhouding tussen CDC- en DC-opbouw sterk varieert tussen deelnemers [149]. Voor een groot deel van de deelnemers is sprake van uitsluitend CDC-opbouw, terwijl voor andere deelnemers het relatieve aandeel DC binnen het totale pensioenvermogen aanzienlijk hoger ligt. Hierdoor bestaat feitelijk geen representatieve of gemiddelde deelnemer waarop de evenwichtigheidsbeoordeling op robuuste wijze kan worden gebaseerd. Het fonds is daarom geen voorstander van evt. aanvullende herverdeling op basis van gecombineerde effecten. Extra herverdeling leidt weliswaar tot andere gemiddelde uitkomsten, maar neemt de geconstateerde verschillen op individueel niveau niet weg, juist omdat de verhouding tussen CDC- en DC-opbouw per deelnemer binnen elk cohort zo sterk verschilt.

Het fonds brengt de gecombineerde effecten voor deelnemers met zowel CDC- als DC-opbouw wel expliciet in kaart. Op basis van deze analyse constateert het fonds dat de gecombineerde transitie-effecten geen aanleiding geven voor aanvullende herverdeling. In een aantal scenario's leiden de gecombineerde effecten, tot (beperkt) grotere verschillen tussen deelnemersgroepen dan het evenwichtskader van het fonds zoals toegepast per regeling afzonderlijk. Het fonds wenst onnodige complexiteit te voorkomen en constateert dat aanvullende herverdeling, vanwege de diverse verhouding CDC/DC van individuele deelnemers, slechts beperkt zal

bijdragen aan een hogere mate evenwichtigheid van de transitie. Het fonds ziet daardoor geen noodzaak tot verdere herverdeling op basis van een gemiddelde CDC en DC combinatie.

8.3.8. Omgang arbeidsongeschiktheidspensioen en nabestaandenpensioen

In het pensioenreglement zijn de kenmerken van het (nieuwe) nabestaandepensioen opgenomen. Het huidige partnerpensioen in de basisregeling, het verzekerde partnerpensioen in de huidige excedent regeling en het huidige tijdelijk partnerpensioen ter grootte van 20% van het levenslang partnerpensioen gaan wijzingen. De flexibele premieregeling kent een partnerpensioen op risicobasis ter grootte van 32% van het pensioengevend salaris (tot het fiscaal maximum) met een tijdelijk partnerpensioen ter grootte van € 5.000 per deelnemer en een wezenpensioen ter grootte van 40% van het levenslang partnerpensioen. Het pensioenreglement kent geen arbeidsongeschiktheidspensioen (meer).

Omgang aanspraken en ingegane nabestaandenpensioen

Met ingang van 1 januari 2027 worden de aanspraken op zowel partner- als wezenpensioen niet meer opgebouwd op kapitaalbasis maar verzekerd op risicobasis. De tot 1 januari 2027 opgebouwde aanspraken (op kapitaalbasis) worden geëerbiedigd. Omdat deze aanspraken ook worden ingevaren is de eerbiediging geen eerbiediging van een nominale aanspraak, maar wordt het ingevaren nabestaandenkapitaal, net als het persoonlijke pensioenvermogen, gekoppeld aan de ontwikkeling van de beleggingen. De ingegane uitkeringen van het nabestaanden- en wezenpensioen worden ingevaren in het uitkeringscollectief, vergelijkbaar aan de reguliere ingegane pensioenuitkeringen.

Omgang aanspraken en ingegane arbeidsongeschiktheidspensioen

Door Sociale Partners is onderzoek verricht naar de meerwaarde van de verzekering van arbeidsongeschiktheidspensioen binnen of buiten het fonds. De conclusies hieruit waren dat er een betere dekking buiten het fonds kon worden gerealiseerd en dit tot een vereenvoudiging van de pensioenregeling leidt. De verzekering van arbeidsongeschiktheidspensioen werd tot en met 31 december 2023 uitgevoerd door het fonds en is met ingang van 1 januari 2024 door de werkgever ondergebracht bij verzekeraar NN. Premievrijstelling/-doorbetaling bij arbeidsongeschiktheid wordt door het fonds herverzekerd. De kosten van deze verzekering worden door de werkgever aan het fonds vergoed.

8.3.9. Uitvoerbaarheid van de omrekenmethode invaarbesluit

Appel faciliteert de mogelijkheid om bij het invaarproces van de CDC aanspraken op basis van de standaardmethode met default spreidingstermijn van 10 jaar een herverdeling toe te passen als invulling van de bestuurlijke ruimte. Appel stelt een fonds specifiek omrekenformularium vast, waarin wordt vastgelegd hoe het invaarproces wordt doorlopen. Onderdeel hiervan zijn de door het fonds aan te leveren invaarparameters [170]. Appel zorgt dat de parameters correct worden ingelezen in het administratiesysteem. Het (inlees-)resultaat wordt gedeeld met het fonds ter verificatie. Omdat het fonds afhankelijk van het scenario op het moment van invaren via de bestuurlijke ruimte zal afwijken van de uitkomsten van de standaardmethode, dient het fonds Appel per leeftijdscohort/groep aan te geven met welk percentage er zal worden afgeweken.

De DC kapitalen zullen buiten de administratie worden omgezet in (uitgestelde) aanspraken en ook worden ingevaren volgens de standaardmethode met 10 jaar spreiding. Ook hierbij kan de bestuurlijke ruimte worden ingezet voor herverdeling met het oog op evenwichtigheid. Appel zal vervolgens de DC kapitalen verhogen met de door het fonds aan te leveren leeftijdsafhankelijke percentages.

Het fonds beoogt de kans op mogelijke verschillen na definitieve vaststelling te verkleinen door, voordat de eerste aangepaste uitkering plaatsvindt, de berekening van de persoonlijke pensioenvermogens door de certificerend actuaris te laten controleren. Daarnaast zijn de adviserend actuaris, actuarieel sleutelfunctiehouder en administrateur betrokken bij het opstellen van het actuarieel omrekenformularium.

Het fonds verwacht een grote druk op de capaciteit bij de diverse adviseurs die het fonds kunnen ondersteunen bij de actuariële (controle)werkzaamheden om het omrekenformularium uit te voeren en de uitkomsten te toetsen aan 95% van de standaardregel. Het fonds heeft capaciteit gereserveerd om de benodigde parameters ten behoeve van invaren tijdig te bepalen. Ondanks de afhankelijkheid van externe adviseurs voor de uitvoerbaarheid van het invaarbesluit, is het fonds comfortabel dat het besluit tot invaren conform de beoogde methodiek uitvoerbaar is.

9) Evenwichtige transitie

Voor de beoordeling van de evenwichtigheid van het invaarbesluit zijn de transitie-effecten vastgesteld en geëvalueerd. De keuzes van Sociale Partners en de invulling door het fonds bepalen de gevolgen voor de (gewezen) deelnemers en uitkeringsgerechtigden. De transitie kan voor verschillende groepen in verschillende leeftijdscategorieën anders uitpakken. In dit hoofdstuk wordt eerst ingegaan op de doelstellingen, maatstaven en bandbreedtes die door het fonds zijn geformuleerd ter beoordeling van de transitie-effecten. Vervolgens wordt aan de hand van de uitkomsten van de transitie-effecten beschreven hoe het fonds het invaarbesluit motiveert vanuit evenwichtigheid en in hoeverre de gemaakte keuzes ten opzichte van invaren, omrekenmethode, compensatie en risicodelingsreserve aansluiten bij de geformuleerde doelstellingen van zowel fonds als Sociale Partners in het transitieplan.

9.1. Doelstellingen voor een evenwichtige transitie

Voor de beoordeling van de evenwichtigheid van de transitie hebben Sociale Partners de transitie-effecten in kaart gebracht en getoetst aan de geformuleerde doelstellingen, maatstaven en bandbreedtes uit het transitieplan. Het fonds heeft de uitgangspunten uit het transitieplan nader uitgewerkt en dient onafhankelijk van Sociale Partners te beoordelen of de transitie-effecten aansluiten bij de doelstellingen, maatstaven en bandbreedtes zoals geformuleerd door het fonds. In het transitieplan hebben Sociale Partners hiertoe een aantal doelstellingen voor de transitie geformuleerd. Het fonds sluit zich in de basis hierbij aan, maar heeft deze verder verfijnd ten behoeve van de evenwichtigheidsbeoordeling [151] [152] [153] [154]:

#	Doelstelling	Maatstaf	Bandbreedte
1.	Een invulling van de nieuwe regeling en verdeling van de buffers – binnen het wettelijk kader – zodanig dat er geen deelnemers, relatief ten opzichte van andere leeftijds-cohorten, significant minder op vooruit of meer op achteruit gaan, waarbij het bestuur, indien herverdeling noodzakelijk is, wenst om dit zoveel mogelijk te beperken en uitlegbaarheid voorop te stellen. Het fonds beoordeelt deze transitiedoelstelling voor de CDC en DC aanspraken afzonderlijk.	• A. Pensioenverwachting in mediaan, pessimistisch en optimistisch scenario: Pensioenverwachtingen worden berekend aan de hand van een scenarioanalyse. Deze berekeningen geven inzicht in de te verwachten reële pensioenuitkering op het moment van pensionering, maar ook gedurende de pensioenperiode. Ook geeft deze maatstaf inzicht in de risicospreiding van de pensioenuitkering aan de hand van pessimistische/ optimistische economische scenario's. • B. Verandering in netto-profijt: Verandering in netto profijt toont de mate van vooruitgang van de nieuwe regeling ten opzichte van de oude regeling, gecorrigeerd voor de daarvoor betaalde premie. Eenzelfde pensioen voor een hogere premie, geeft een lager netto profijt. Daarnaast houdt netto profijt niet alleen rekening met verwachtingen, maar ook met risico's. Een grotere kans op een lager pensioen, geeft een lager netto profijt.	Sociale Partners hebben bandbreedtes geformuleerd voor de maatstaven waarin de transitie als geheel wordt beoordeeld. Het fonds kan zich vinden in de vaststelling van deze maatstaven en heeft getoetst in hoeverre hier aan wordt voldaan binnen de verkende scenario's (waarbij ook wordt voldaan aan de minimale verdeling zoals gewenst door het fonds). Het fonds toetst deze wettelijke maatstaven tevens aan deze bandbreedtes. Het fonds heeft additionele grenzen bepaald voor de netto profijt effecten: • Gegeven de hoge dekkingsgraad, dient het netto profijt effect – indien mogelijk – voor alle deelnemersgroepen, positief te zijn • Verschillen in netto profijt effecten kunnen zich voordoen – indien mogelijk – binnen een maximale bandbreedte van 15% tussen het meest positieve en minst positieve netto-profijt effect. Ten aanzien van uitlegbaarheid heeft het fonds de volgende streefwaarden gehanteerd: • het invaarvermogen van individuele deelnemersgroepen niet substantieel uitstijgt boven circa 200% van de onderliggende voorziening; en • de totale omvang van de herverdeling beperkt blijft tot ongeveer 3% van het totale fondsvermogen. Het kan voorkomen dat in bepaalde scenario's deze streefwaarden niet gerealiseerd kunnen worden om tot evenwichtige transitie-effecten te komen.
2.	Vullen van minimaal vereist eigen vermogen (MVEV, wettelijke verplichting en vullen van de buffer voor de operationele reserve)	Het fonds stelt als absolute ondergrens vast dat de dekkingsgraad waarbij wordt ingevaren gelijk is aan het huidige MVEV.	Invaardekkingsgraad van minimaal 103,8%

#	Doelstelling	Maatstaf	Bandbreedte
3.	Het stabiliseren van ingegane uitkeringen in de FPR door middel van een risicodelingsreserve. Dit vertaalt zeg naar de volgende sub-doelstellingen: A. Beperken kans op verlaging van pensioenuitkeringen B. Beperken omvang van verlaging nominale uitkering C. Er dient sprake te zijn van evenwichtige vul- en uitdeelregels.	• A. Kans op korten: Gemiddelde kans op een nominale daling van de uitkering plaatsvindt gedurende eerste 15 jaar na pensionering • B. Mate van korten: Gemiddelde procentuele hoogte van de verlaging in enig jaar indien de pensioenuitkering gedurende de eerste 15 jaar wordt verlaagd. • C. Verandering in netto-profijt: Verandering in netto profijt toont de mate van vooruitgang van de nieuwe regeling ten opzichte van de oude regeling, gecorrigeerd voor de daarvoor betaalde premie. Overige criteria die worden meegewogen in de besluitvorming zijn de verwachte omvang van de RDR in de toekomst in een mediaan en slecht-weer scenario, het effect van het vullen van de RDR op de verwachte pensioenuitkeringen en de volatiliteit van de pensioenuitkering.	Het fonds heeft stelt dat A) de maximale kans op korten 25% per jaar mag zijn en dat B) de mate van korten in enig jaar maximaal 3% is. Daarnaast geldt dat C) de netto profijt effecten veroorzaakt door de risicodelingsreserve positief moeten bijdragen voor de verschillende type deelnemers. Beperkte uitzonderingen dienen onderbouwd te worden zolang dit niet leidt tot een overall negatief netto profijt (bijv. zeer oude gepensioneerden). Voor niet alle overige criteria zijn expliciete bandbreedtes geformuleerd bij de beoordeling van de inzet van de risicodelingsreserve om tot stabielere pensioenuitkeringen te komen. Het fonds heeft namelijk een afweging gemaakt tussen de baten (de maatstaven) en lasten van de inzet en vulling van risicodelingsreserve

Algemene afwegingen ten aanzien van de bandbreedtes en maatstaven

- Het fonds stelt vast dat de maatstaven ter beoordeling van doelstelling 1 niet alleen worden getoetst aan de bandbreedtes voor deze maatstaven zoals geformuleerd in het addendum van het transitieplan, maar tevens aan aanvullende bandbreedtes. Het fonds heeft geconstateerd dat additionele bandbreedtes noodzakelijk zijn om te concluderen dat er sprake is van evenwichtige transitie-effecten.
- Het fonds beoordeelt de transitie-effecten van de CDC-aanspraken en DC-kapitalen in eerste instantie afzonderlijk. Historisch bezien kennen beide onderdelen van de regeling namelijk verschillende kenmerken en keuzemogelijkheden ten aanzien van deelname en voortzetting bij het fonds. De verhouding tussen CDC-aanspraken en DC-kapitaal verschilt daardoor sterk tussen individuele deelnemers en leeftijdscohorten. Het fonds heeft daarom vastgesteld dat een gecombineerde beoordeling – en met name herverdeling op basis hiervan – niet noodzakelijk leidt tot een betere invulling van de evenwichtigheid. Integendeel, een dergelijke benadering kan relevante verschillen maskeren, voegt een significante mate van complexiteit toe en kan daarmee juist afbreuk doen aan de transparantie van de besluitvorming. Door CDC en DC eerst afzonderlijk te beoordelen, wordt expliciet zichtbaar welke effecten voortkomen uit het invaren van de betreffende regeling naar de nieuwe pensioenregeling.
- Het fonds heeft de gecombineerde transitie-effecten op basis van een ‘gemiddelde’ deelnemer wel beoordeeld en meegewogen in de besluitvorming om te bevestigen dat evt. gecombineerde effecten niet in zeer hoge mate afwijken van de evenwichtigheidsmaatstaven per regeling. Het bestuur accepteert een additioneel verschil in minimum en maximum netto profijt bandbreedte van 3%.
- De opgenomen streefwaarden zijn nadrukkelijk niet bedoeld als zelfstandige doelstellingen of aanvullende restricties voor de definitieve herverdeling. Zij dienen uitsluitend als hulpmiddel om de afweging tussen evenwichtigheid en uitlegbaarheid concreter te maken.

Onderbouwing voor minimaal een positief netto profijt

- Het fonds hanteert als uitgangspunt dat het netto profijt voor deelnemersgroepen niet negatief mag zijn. Gegeven de hoge dekkingsgraad van het fonds correspondeert voortzetting van de huidige regeling reeds met de verwachting van een nagenoeg volledig geïndexeerd en daarmee koopkrachtig pensioen. Een netto profijt effect rond 0% betekent daarom dat een deelnemer naar verwachting een vergelijkbaar – naar verwachting goede – pensioenuitkomst behaalt als onder voortzetting van de huidige regeling.
- Het fonds acht het onder deze omstandigheden niet evenwichtig en ook niet uitlegbaar wanneer deelnemersgroepen als gevolg van de transitie erop achteruitgaan. Om die reden wordt een netto profijt van 0% als minimale ondergrens gehanteerd.
- Tegelijkertijd is het geen expliciete doelstelling van het fonds om deelnemersgroepen via aanvullende herverdeling een substantieel positief netto profijt toe te kennen. De bestuurlijke ruimte wordt in eerste instantie ingezet voor zover dit noodzakelijk is om nadelige effecten van de transitie te mitigeren.

Onderbouwing maximaal verschil van 15% netto profijt tussen deelnemers(cohorten)

- Het fonds onderkent dat verschillen in netto profijt tussen deelnemersgroepen niet volledig kunnen worden voorkomen. Een deel van deze verschillen vloeit voort uit de fundamenteel andere kenmerken van de nieuwe regeling ten opzichte van de huidige regeling, waaronder verschillen in premieopbouw, risicodeling en toekomstige rendementsverwachtingen.
- Daarnaast constateert het fonds dat verschillen tussen actieven en slapers van dezelfde leeftijd deels worden veroorzaakt door toekomstige pensioenopbouw. Het fonds acht het passend om de effecten van de afschaffing van de doorsneesystematiek te compenseren voor zover dit bijdraagt aan de evenwichtigheid van de transitie. Het fonds acht het echter niet passend om verschillen in toekomstige rendementen en indexatieperspectieven volledig weg te herverdelen, aangezien deze verschillen inherent zijn aan de gewijzigde pensioenregeling en niet rechtstreeks voortvloeien uit het invaarbesluit.
- Uit de uitgevoerde analyses blijkt dat bij een bandbreedte van 15% in diverse scenario's reeds sprake dient te zijn van substantiële herverdeling van vermogen tussen deelnemersgroepen. Een kleinere bandbreedte vereist aanvullende herverdeling die naar het oordeel van het fonds niet langer proportioneel is ten opzichte van de bestaande aanspraken en voorzieningen en leidt tot uitkomsten die moeilijk uitlegbaar zijn.
- Tegelijkertijd acht het fonds een ruimere bandbreedte dan 15% ook niet wenselijk, omdat hierdoor verschillen in netto profijt ontstaan die onvoldoende aansluiten bij de doelstelling om verschillen in transitie-effecten waar mogelijk te beperken.
- Het fonds concludeert daarom dat een maximale bandbreedte van 15% een passende balans vormt tussen het beperken van verschillen in transitie-effecten enerzijds en het voorkomen van disproportionele herverdeling anderzijds.

Beoordeling van de stabiliteit van de uitkeringen

- Het fonds heeft conform de toelichting in het hoofdstuk "Financiële opzet" geconstateerd dat de inzet van de risicodelingsreserve in combinatie met de gekozen spreidingsmethodiek tot een significante daling van de kans op korten leidt. Met de gekozen omvang en vul-/uitdeelregels van de risicodelingsreserve wordt voldaan aan de door het fonds vastgestelde bandbreedte voor de kans op korten en de mate van korten in enig jaar. Het fonds acht het verder minimaliseren van de kans op korten niet wenselijk gegeven het feit dat een hogere vulling van de risicodelingsreserve direct leidt tot een lagere pensioenuitkering [140].
- Het fonds heeft daarnaast via decompositie analyses tevens geconstateerd dat in termen van netto profijt, de inzet van de risicodelingsreserve positief bijdraagt aan de transitie-effecten voor alle verschillende groepen deelnemers en leeftijdscohorten, met uitzondering van de zeer oude gepensioneerden [141]. Dit is te verklaren uit het feit dat alle uitkeringsgerechtigden bij toetreding tot de collectieve uitkeringsfase 3% van het pensioenkapitaal bijdragen aan de reserve. Zeer oude gepensioneerden die naar verwachting slechts enkele jaren pensioen ontvangen, halen daarmee beperkt nut uit de risicodelingsreserve. Dit is naar oordeel van het fonds een onoverkomelijk gevolg van de solidariteit dat volgt uit een uniforme bijdrage aan de risicodelingsreserve door uitkeringsgerechtigden.

9.2 Uitgangspunten voor doorrekening van transitie-effecten

Om te bewaken dat de transitie als geheel evenwichtig kan plaatsvinden, dient het fonds een doorrekening te maken van de hypothetische situatie dat de huidige pensioenregeling onder het FTK blijft bestaan, en deze te vergelijken met een doorrekening van de situatie waarbij in de nieuwe flexibele premieregeling wordt ingevaren. Het fonds dient te oordelen dat de transitie-effecten als gevolg van invaren en de transitie naar de nieuwe pensioenregeling in het geheel evenwichtig zijn. Het fonds heeft daartoe een uitgebreide analyse gedaan naar de kwantitatieve effecten van invaren. In de diverse analyses worden (alle toekomstige) te verwachten pensioenuitkeringen (in diverse scenario's) in de nieuwe basisregeling waarbij de bestaande rechten worden ingevaren, vergeleken met de te verwachten pensioenuitkeringen in de huidige basisregeling onder de hypothetische situatie dat deze onder het FTK kan worden voortgezet. Er is nadrukkelijke afstemming geweest over de gehanteerde uitgangspunten voor deze doorrekeningen in een tripartiet overleg tussen het fonds, Montae & Partners (vanuit de berekeningen) en de actuarieel sleutelfunctiehouder (i.e. plausibiliteit van de input). In de bijlage van dit implementatie plan worden de uitgangspunten ten behoeve van deze berekeningen toegelicht.

9.3 Transitie-effecten

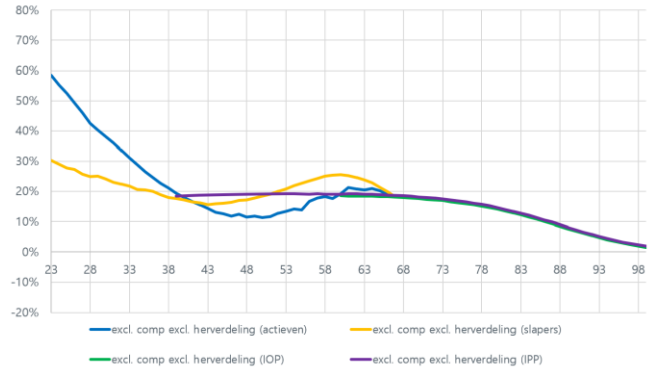
Het fonds heeft de kwantitatieve en generatie-effecten voor actieve deelnemers, slapers, uitkeringsgerechtigde nabestaanden en gepensioneerden doorgerekend [141] [142]. De onderstaande figuren tonen een vergelijking – per leeftijdscohort – van de contante waarde van alle toekomstige te ontvangen kasstromen van een deelnemer, op basis van een simulatie van de nieuwe flexibele regeling, inclusief invaren, ten opzichte van de huidige pensioenregeling onder het FTK.

9.3.1 Pensioenverwachtingen in verwacht scenario

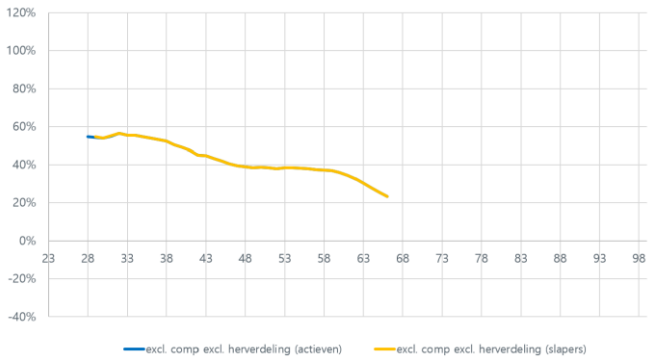
Eerst worden de pensioenverwachtingen in kaart gebracht onder het verwachte scenario. De figuur toont een vergelijking van de contante waarde van alle toekomstige reële pensioenkasstromen berekend op basis van actuariële grondslagen (zoals rente, sterftekans, etc.) aan de hand van de scenarioanalyse van de FTK omgeving, vergeleken met de nieuwe regeling. De figuren tonen vervolgens de uitkomsten in het verwachte scenario, nl. de mediaan van de doorgerekende scenario's op basis van de uitgangspunten zoals toegelicht in de bijlage. Het fonds brengt eerst de transitie-effecten in kaart zonder de beoogde compensatie, om goed te kunnen beoordelen in hoeverre de beoogde compensatie bijdraagt aan evenwichtigheid.

Basis variant: Scenarioset per 2026 Q1 – Invaardekkingsgraad van 145%, zonder compensatie

CDC aanspraken

DC aanspraken

Figuur 10: Inzicht in de procentuele verbetering van het verwachte pensioenresultaat (contante waarde)[9]

Uit de figuren blijkt dat voor zowel actieve deelnemers, gewezen deelnemers, gepensioneerden (IOP) en uitkeringsgerechtigde nabestaanden (IPP) naar verwachting een hoger pensioenresultaat ontstaat door de overgang naar de flexibele regeling inclusief het invaren van de bestaande aanspraken in de nieuwe regeling.

- Jongere actieven in de CDC regeling gaan er naar verwachting het meest op vooruit. Het in te leggen pensioenkapitaal wordt namelijk voor een langere periode belegd in zakelijke waarden en haalt daarmee een hoger verwacht rendement.
- Dit geldt ook voor het opgebouwde kapitaal in de DC regeling. Door de aangepaste lifecycle beleggen jongere deelnemers het DC kapitaal – zowel actieven als slapers – gedurende een langere periode met meer beleggingsrisico dan onder de huidige lifecycle. Omdat zij een lange beleggingshorizon hebben, kunnen zij naar verwachting sterker profiteren van het hogere verwachte rendement op risicodragende beleggingen.

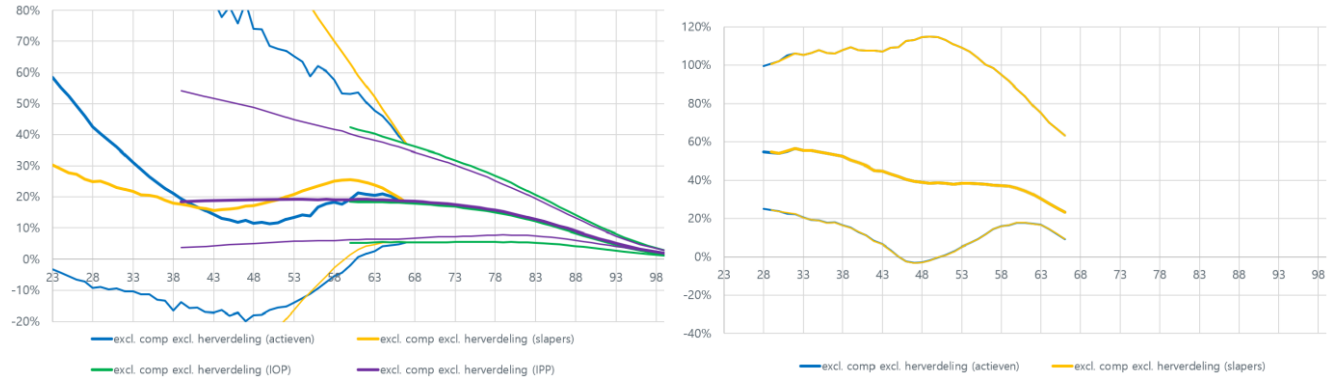
9.3.2 Pensioenverwachtingen in pessimistisch scenario

Vanwege de inherente onzekerheid van de toekomstige economische ontwikkelingen (rente, inflatie) en rendementen op de financiële markten, is het van belang om tevens de pensioenverwachtingen in een pessimistisch scenario te evalueren. Onderstaande figuur toont de kwantitatieve en generatie-effecten voor actieve deelnemers, slapers en uitkeringsgerechtigden. De figuur toont een vergelijking – per leeftijdscohort – van de contante waarde van alle toekomstige te ontvangen kasstromen van een deelnemer, op basis van een simulatie van de nieuwe flexibele regeling, inclusief invaren, ten opzichte van de huidige pensioenregeling onder het FTK. Onderstaande figuur toont naast de uitkomsten van de eerder getoonde analyse in het verwachte scenario, tevens de uitkomsten in een pessimistisch (en optimistisch scenario), nl. het 5% (en 95% percentiel) van de doorgerekende scenario's.

[9] De contante waarde van alle toekomstige reële pensioenkasstromen berekend op basis van actuariële grondslagen (zoals rente, sterftekans, etc.) aan de hand van de scenarioanalyse.

Basis variant: Scenarioset per 2026 Q1 – Invaardekkingsgraad van 145%, zonder compensatie

CDC aanspraken *DC aanspraken*

Figuur 11: Inzicht in de procentuele verbetering van pensioenresultaat in goed, verwacht en slecht-weer scenario

Uit bovenstaande grafiek kunnen we een aantal conclusies trekken:

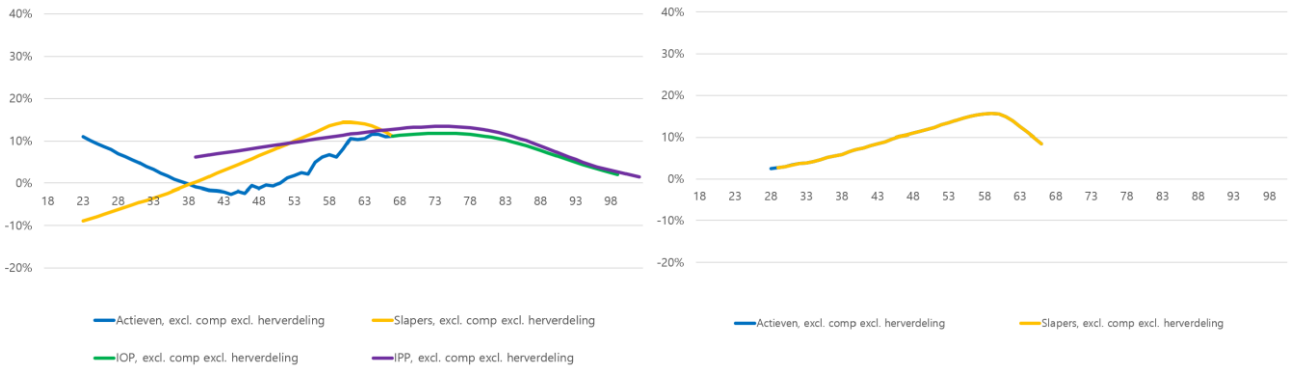
- Met name (oudere) uitkeringsgerechtigden kunnen zowel in het verwachte scenario als in een slecht-weer scenario een beter pensioenresultaat verwachten. Hierbij is het belangrijk om te beseffen dat het slecht-weer scenario niet per definitie inzicht geeft in het 'worst case' scenario. Het is daarmee geen garantie dat de nieuwe flexibele regeling in alle scenario's beter uitpakt dan de huidige regeling onder het FTK.
- Voor met name slapers in de CDC regeling, leidt het slecht-weer scenario tot een mogelijk laag pensioenresultaat, welke lager is dan de eerder door Sociale Partners geformuleerde ondergrens (-40%). Dit is te verklaren door de hogere mate van beleggingen in zakelijke waarden zoals onderdeel van de lifecycle. Het fonds heeft echter wel geconstateerd dat het beleggingsrisico passend is bij de risicohouding voor zowel actieven als slapers, zoals gebaseerd op het risicopreferentie-onderzoek. In het tweede addendum op het Transitieplan is deze bandbreedte door Sociale Partners verruimd naar -75%).
- Hoewel de aangepaste lifecycle ertoe leidt dat jongere deelnemers binnen de huidige DC regeling, gedurende een langere periode meer beleggingsrisico lopen, laten de doorrekeningen zien dat het verwachte pensioenresultaat uit het DC-kapitaal ook in een slecht-weer scenario positief blijft voor de meeste leeftijdscohorten ten opzichte van het huidige FTK-kader.

9.3.3 Netto profijt

De analyse naar de pensioenverwachtingen houdt in het mediane scenario rekening met een (positief) verwacht rendement. Over het algemeen is de conclusie in dergelijke analyses dat meer in aandelen beleggen leidt tot een hoger verwacht pensioen. De afwegingen ten opzichte van de uitkomsten in een pessimistisch scenario kan lastig zijn. Een netto profijt berekening houdt hier meer rekening mee. Ook het netto profijt wordt vastgesteld op basis van een scenarioanalyse zoals gepubliceerd door DNB, maar dan met een risico-neutrale scenarioset. Het verwachte rendement op aandelen is in een risico-neutrale scenarioset gelijk aan de rente. De risico-neutrale set houdt wel rekening met meer volatiliteit als gevolg van het beleggen in aandelen. Onderstaande figuur toont het verschil (delta) in netto-profijt voor actieve deelnemers, slapers en uitkeringsgerechtigden op basis van een simulatie van de nieuwe flexibele regeling, inclusief invaren, ten opzichte van de huidige pensioenregeling onder het FTK.

Basis variant: Scenarioset per 2026 Q1 – Invaardekkingsgraad van 145%, zonder compensatie

CDC aanspraken *DC aanspraken*

Figuur 12: Inzicht in de verandering van het netto profijt

- Uit bovenstaande grafiek blijkt dat vooral voor de oudere actieven, oudere slapers en jong gepensioneerden het verschil in netto profijt zeer positief is. Deze groep zeer veel profijt van het te verdelen kapitaal bij invaren ten opzichte van het profijt zoals wordt voorzien onder het FTK.
- Delta netto profijt is voor jonge slapers en actieven rond de 40-45 jaar is lichtelijk negatief. Deze groep profiteert net als alle andere deelnemers van het verdelen van de buffers bij invaren, maar dit staat niet in verhouding met de te verwachte toekenning uit de buffer zoals verwacht kan worden onder het FTK. Daarnaast is ook duidelijk af te leiden dat de middengroep actieven – naar verwachting – een nadelig effect ervaart door het afschaffen van de doorsneesystematiek.
- De netto profijt effecten leiden tot verschillen tussen deelnemersgroepen binnen de CDC regeling die niet in lijn zijn met de doelstellingen van het fonds om verschillen tussen groepen en leeftijdscohorten waar mogelijk te beperken. Het netto profijt voor jonge slapers en diverse leeftijdscohorten actieve deelnemers zijn namelijk negatief.
- De netto-profijteffecten binnen de DC-regeling zijn in lijn met de transitiedoelstellingen: voor alle deelnemersgroepen is het effect positief en blijven de verschillen tussen leeftijdscohorten ruim binnen de bandbreedte van 15%.

9.3.4 Toets aan bandbreedtes Sociale Partners en evenwichtigheidskader

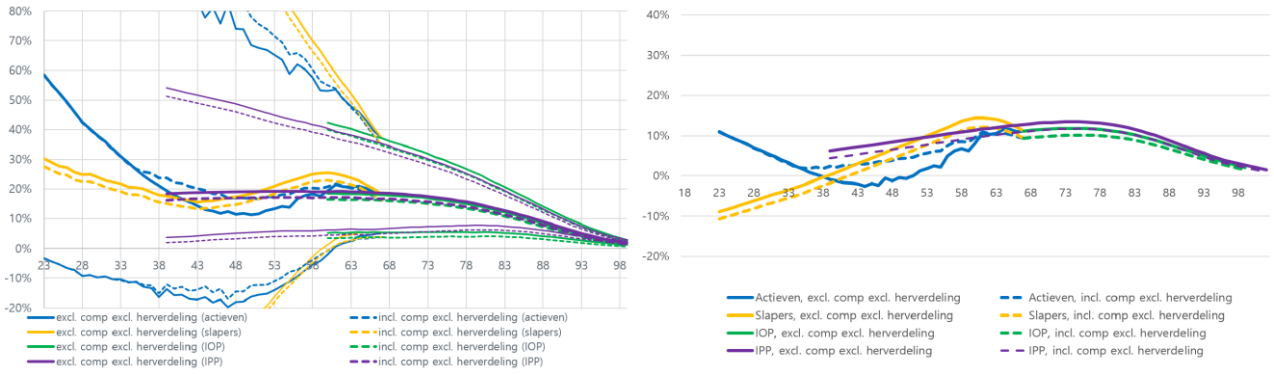
Op basis van de in kaart gebrachte transitie-effecten constateert het fonds dat niet aan alle vooraf geformuleerde bandbreedtes wordt voldaan zonder expliciete compensatie voor afschaffing van de doorsneesystematiek toe te kennen en/of de bestuurlijke ruimte voor herverdeling in te zetten. Zo ligt het slecht-weer scenario voor jonge slapers lager dan -75%, is het netto profijt negatief voor jonge slapers en voor een groep actieven tussen circa 40 en 45 jaar, en kunnen de verschillen in netto profijt tussen deelnemersgroepen oplopen tot boven de 15%. Het fonds heeft daarom onderzocht in hoeverre de beoogde compensatie en herverdeling binnen de bestuurlijke ruimte kunnen bijdragen aan een evenwichtige transitie, waarbij de belangen van de verschillende deelnemersgroepen zorgvuldig en uitlegbaar worden gewogen.

9.4 Onderbouwing van compensatie en herverdeling via bestuurlijke ruimte

Het fonds heeft geconstateerd dat compensatie en mogelijk bestuurlijke herverdeling noodzakelijk zijn om de evenwichtigheid van de transitie te bevorderen. In deze paragraaf onderbouwt het fonds wat de (verwachte) effecten zijn van deze instrumenten op de evenwichtigheid van de transitie.

9.4.1 Compensatie

Compensatie vanuit het bestaand vermogen betekent dat er collectief vermogen ten gunste komt aan een specifieke groep deelnemers. Daarom acht het bestuur het alleen te rechtvaardigen dat compensatie voor afschaffing van de doorsneepremie wordt gefinancierd uit het vermogen, indien dit expliciet bijdraagt aan een evenwichtige transitie. Daarbij hanteert het bestuur als randvoorwaarde dat toekenning van compensatie uit het collectief vermogen uitsluitend plaatsvindt indien dit niet leidt tot significante nadelige effecten voor andere deelnemersgroepen in de transitie als geheel, die niet via herverdeling binnen de bestuurlijke ruimte te corrigeren zijn. Onderstaande doorrekeningen tonen de pensioenverwachtingen en de netto profijtberekeningen – in eerste instantie enkel voor de CDC aanspraken gezien er geen sprake is van compensatie voor DC in het algemeen – op basis van invaren via de standaardmethode met en zonder compensatie, op basis van de door het fonds beschreven methode voor het vaststellen van de compensatie per leeftijd.

Figuur 13: Pensioenverwachtingen (links) en netto profijt (rechts) voor een vergelijking van de transitie-effecten met en zonder compensatie.

Op basis van deze analyse concludeert het fonds dat het verlenen van compensatie bijdraagt aan een evenwichtige transitie. In de basis nemen namelijk de verschillen tussen diverse deelnemersgroepen en leeftijdscohorten significant af. Hierbij vormt de groep jonge slapers de uitzondering. Zij ondervonden al een nadelig effect in termen van netto profijt. Het toekennen van compensatie aan de beoogde groep actieve deelnemers verslechtert de transitie-effecten in hogere mate voor jonge slapers. Het fonds heeft de passendheid van de compensatie tevens nader onderzocht in diverse rentescenario's [153]. Het fonds heeft vervolgens ook onderzocht of via bestuurlijke herverdeling het negatieve effect voor jonge slapers gecorrigeerd kan worden, zie volgende paragraaf.

9.4.2 Herverdeling via de bestuurlijke ruimte

Binnen de standaardmethode bestaat ruimte om af te wijken van de standaardregel met een spreidingstermijn van 10 jaar, mits elke deelnemer ten minste 95% van de uitkomst van die standaardregel toegekend krijgt. Om onevenwichtige transitie-effecten te corrigeren — waaronder een negatief netto profijt, grote verschillen tussen deelnemersgroepen en/of leeftijdscohorten — heeft het fonds een methode toegepast om in een aantal stappen tot de beoogde herverdeling te komen.

Om herverdeling te bepalen worden de resultaten van maatmensen beoordeeld. De maatmensen zijn de gemiddelde deelnemer voor iedere combinatie van leeftijdscohort en status waarin daadwerkelijk deelnemers voorkomen. Voor de maatmensen wordt nagegaan in welke mate extra vermogen toegekend moet worden, uitgedrukt in een percentage van het op grond van de standaardmethode toegekende invaarvermogen voor de betreffende maatmens. In het kader van herverdeling ontvangen alle deelnemers in hetzelfde leeftijdscohort en met dezelfde status dit percentage bij invaren als extra vermogen.

De stappen zijn als volgt:

1. Eerst wordt bepaald hoeveel extra vermogen nodig is om voor alle maatmensen een netto profijt van ten minste 0% te realiseren; dit vermogen wordt opgebracht door bij alle deelnemers een gelijk percentage van het invaarvermogen in mindering te brengen.
2. Indien nodig om de netto profijtverschillen gemeten over alle maatmensen tot maximaal 15% te beperken, wordt vervolgens bij de maatmensen met het meeste netto profijt het invaarvermogen verlaagd tot een maximum. Het vermogen dat hierdoor beschikbaar komt, wordt toegekend aan deelnemers met een netto profijt onder een bepaalde drempel, waarbij de toekenning proportioneel plaatsvindt zodat de deelnemers met het grootste tekort ten opzichte van de drempel er verhoudingsgewijs het meeste op vooruitgaan. Daarbij blijven de onderliggende verhoudingen tussen leeftijdscohorten ongewijzigd: het leeftijdscohort met het minste netto profijt is ook na herverdeling het leeftijdscohort met het minste netto profijt. Bij het kiezen van het maximum en de drempel houden we rekening met totale vermogen dat wordt herverdeeld (zo laag mogelijk) en de mate waarin jongere actieven extra vermogen krijgen toegedeeld (ook zo laag mogelijk). Dit laatste omdat extra vermogenstoedeling aan deze groep maar weinig bijdraagt aan het verhogen van netto profijt (het netto profijt van jongere actieven wordt immers met name bepaald door de nieuwe premie/opbouw) en jongere actieven al een substantieel hogere toekenning krijgen.
   Als het voor het realiseren van de maximale bandbreedte in het netto profijt van 15% nodig is om de ondergrens van het netto profijt voor alle deelnemers naar een hoger niveau te brengen, vindt dat plaats in stap 1 door het minimum van 0% te verhogen.
3. De resultaten van de hiervoor beschreven herverdeling worden doorgerekend, waarbij de herverdeling op zichzelf voor een kleine wijziging van resultaten kan leiden en mogelijk leidt tot een negatief netto profijt of een bandbreedte van meer dan 15%. In dat geval wordt voor de maatmensen waar dat nodig is de toegekende herverdeling zodanig verruimd of gematigd dat de resultaten op het gewenste niveau komen.

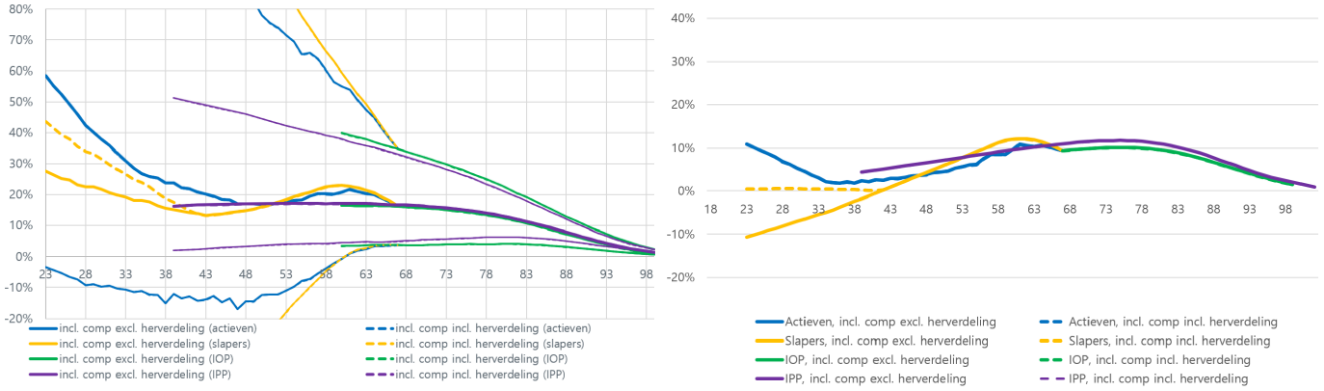
In enkele van de onderzochte scenario's is voor een aantal maatmensen herverdeling nodig omdat de vergelijking van de contante waarden van de verwachte pensioenuitkeringen negatief uitvalt. In die scenario's wordt per maatmens bepaald hoeveel extra vermogen nodig is om de contante waarde van de verwachte pensioenuitkeringen in de nieuwe pensioenregeling op het niveau van de contante waarde van de verwachte pensioenuitkeringen van de huidige pensioenregeling te brengen. Dit vermogen wordt opgebracht door bij alle deelnemers een gelijk percentage van het invaarvermogen in mindering te brengen.
Voor zover deze herverdeling impact heeft op het realiseren van netto profijt van ten minste 0% en een bandbreedte in het netto profijt van maximaal 15%, wordt de herverdeling in de voorgaande stappen daarop aangepast..

Door de herverdelingsmethode is het mogelijk dat verschillen tussen deelnemers van verschillende statussen in een bepaald leeftijdscohort toenemen vergeleken met de situatie vóór herverdeling. Het fonds acht dit aanvaardbaar omdat dit enkel wordt veroorzaakt als resultaat van een gerichte herverdeling met het oog op het realiseren van evenwichtigheid conform de maatstaven en bandbreedtes van Sociale Partners en het fonds.

Na de herverdeling ontvangen alle deelnemers nog steeds minimaal 95% van de uitkomsten van de standaardregel.

Transitie-effecten CDC aanspraken

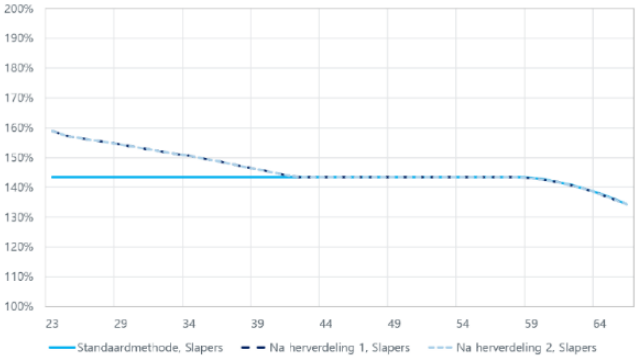
Onderstaande doorrekeningen tonen de pensioenverwachtingen en de netto profijtberekeningen – in eerste instantie enkel voor de CDC aanspraken gezien er geen sprake is van herverdeling voor DC in dit scenario – op basis van invaren via de standaardmethode met en zonder herverdeling.

Figuur 14: Pensioenverwachtingen (links) en netto profijt (rechts) voor een vergelijking van de transitie-effecten met en zonder herverdeling via de bestuurlijke ruimte.

Op basis van deze analyse concludeert het fonds dat het combineren van de inzet van de bestuurlijke ruimte tot herverdeling, met het verlenen van compensatie, uiteindelijk bijdragen tot evenwichtige transitie-effecten. Hierbij is er geen sprake meer van negatieve netto profijt effecten en zijn de verschillen tussen deelnemers beperkt tot maximaal 15%. Ook wordt voldaan aan de door Sociale Partners geformuleerde bandbreedtes ten aanzien van pensioenverwachting en netto profijt.

Het fonds heeft hierbij tevens in kaart gebracht welke mate van vermogens-verschuiving plaatsvindt via de herverdeling aan de hand van inzichten in de vermogensverdeling per type deelnemer en leeftijdscohort. Jonge slapers van 23 jaar krijgen er in dit scenario tot maximaal ca. 16% extra vermogen mee ten opzichte van de voorziening. Deze extra toekenning neemt lineair af tot slapers uit het leeftijdscohort van 41 jaar. Het vermogen benodigd om de negatieve netto profijt effecten te corrigeren is dermate klein, nl. 0,04% van het totaal vermogen, dat de impact op alle andere deelnemersgroepen zeer minimaal is.

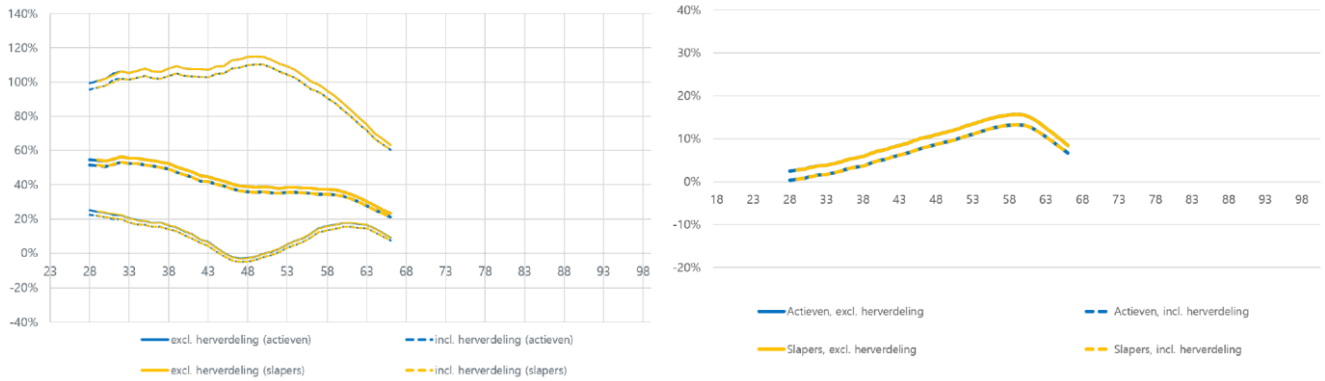

Figuur 15: Invaarvermogen ten opzichte van de huidige nominale voorziening per leeftijdscohort voor gewezen deelnemers.

Transitie-effecten DC aanspraken

De pensioenverwachtingen en netto profijtberekeningen voor de DC aanspraken veranderen echter wel (minimaal) door de toekenning van compensatie en herverdeling. Compensatie leidt immers tot minder vermogen om te verdelen in de standaardmethode en daarmee tot een lagere eerste uitkering uit het ingevaren DC-kapitaal. Herverdeling leidt tot andere stijgingen en dalingen van ingegane uitkeringen in de beoogde FPR regeling en daarmee ook tot andere stijgingen en dalingen in de uitkeringsfase van de uit de ingevaren DC-kapitalen te verkrijgen pensioenen. Onderstaande doorrekeningen tonen daarom

nogmaals de pensioen-verwachtingen en de netto profijtberekeningen waarin deze effecten in kaart zijn gebracht. De eerder getrokken conclusie, nl. dat de transitie-effecten voor DC in lijn zijn met de transitiedoelstellingen, verandert hierdoor niet. Er is dus geen noodzaak of aanleiding tot herverdeling binnen de bestuurlijke ruimte voor de DC kapitalen in dit scenario.

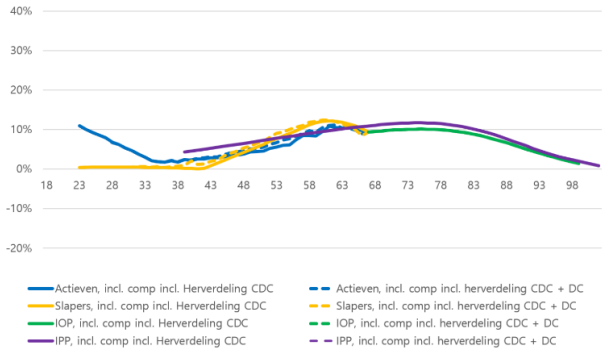

Figuur 16: Pensioenverwachtingen (links) en netto profijt (rechts) voor een vergelijking van de transitie-effecten van de DC kapitalen als gevolg van de impact van de herverdeling binnen CDC.

Gecombineerde CDC- en DC-transitie-effecten

Hoewel het fonds de transitie-effecten voor de CDC- en DC-regeling primair afzonderlijk beoordeelt, heeft het fonds tevens gekeken naar de gecombineerde effecten voor deelnemers die in beide regelingen participeren. Het doel hiervan is om vast te stellen of de afzonderlijke beoordeling van beide regelingen op fondsniveau leidt tot uitkomsten die aanleiding geven voor aanvullende herverdeling of een andere bestuurlijke afweging. Bij deze beoordeling merkt het fonds op dat geen sprake is van één representatieve deelnemer. De verhouding tussen CDC-opbouw en DC-kapitaal verschilt aanzienlijk tussen deelnemers, variërend van deelnemers zonder DC-opbouw tot deelnemers waarbij een substantieel deel van het totale pensioenvermogen bestaat uit DC-kapitaal.

De gecombineerde transitie-effecten op individueel niveau afwijken van de gepresenteerde gemiddelde uitkomsten. Om die reden blijft het fonds van oordeel dat de primaire beoordeling van evenwichtigheid per regeling dient plaats te vinden. Desondanks heeft het fonds de gecombineerde netto-profijt effecten voor een gemiddelde deelnemer met zowel CDC- als DC-opbouw inzichtelijk gemaakt. De verschillen in netto profijt bedragen voor de gemiddelde deelnemer niet meer dan 15%. Uit deze analyse blijkt dan ook dat de gecombineerde effecten niet leiden tot uitkomsten die het fonds als onevenwichtig beoordeelt.

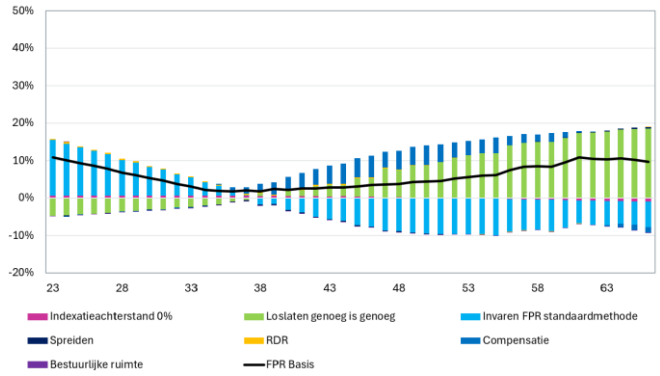

Figuur 17: Netto profijt voor een vergelijking van de transitie-effecten van een gemiddelde deelnemer met zowel opgebouwde CDC aanspraken als DC kapitaal, ten opzichte van een deelnemer met enkel CDC aanspraken.

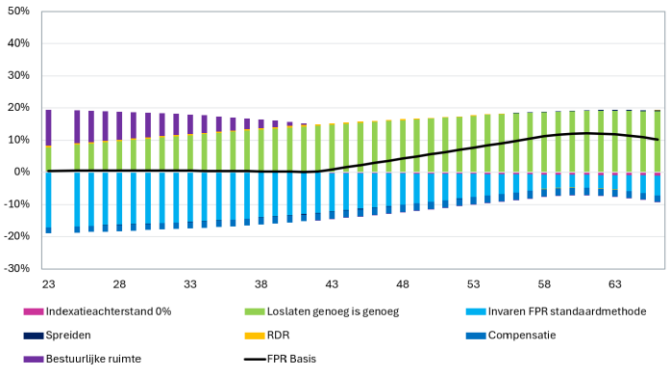
9.4.3 Decompositie van transitie-effecten

Onderdeel van de DNB Good Practice 'onderbouwing evenwichtige transitie' is een decompositie van de netto profijt effecten. Hierbij worden de effecten om van FTK naar de nieuwe FPR regeling te gaan, stapsgewijs in kaart gebracht. De decompositie maakt inzichtelijk welke afzonderlijke stappen in de transitie bijdragen aan het uiteindelijke netto-profijt per deelnemersgroep. Hiermee wordt niet alleen de plausibiliteit van de berekeningen onderbouwd, maar ontstaat tevens een expliciet kader om bestuurlijke keuzes – zoals compensatie en herverdeling – te relateren aan hun effect op evenwichtigheid.

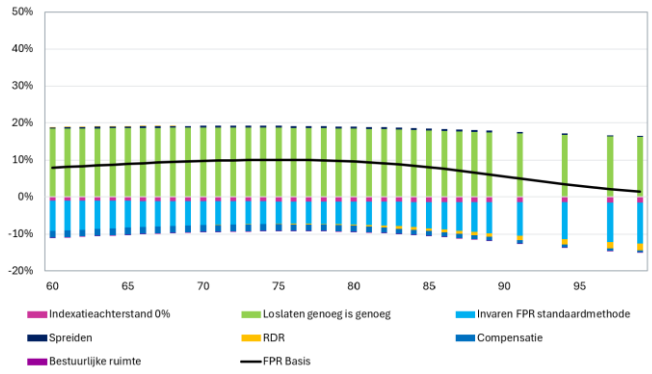
Actieven

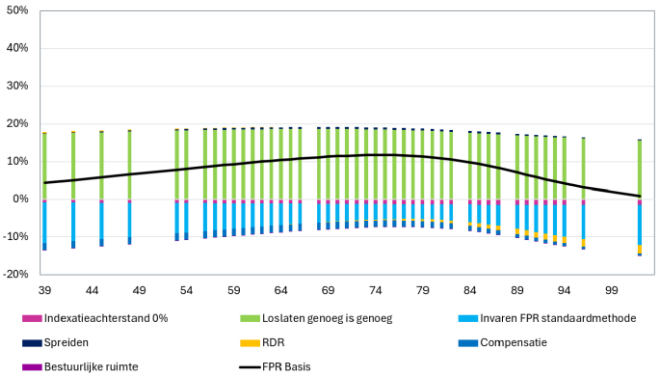
Slapers

Gepensioneerden

Nabestaanden

Figuur 18: Decompositie van de netto profijt effecten per leeftijdscohort en per type deelnemer.

De analyse laat zien dat toekenning van de beoogde compensatie in combinatie met de benutting van de bestuurlijke ruimte een noodzakelijke bijdrage levert aan het realiseren van de primaire transitiedoelstellingen, nl. minimum een positief netto profijt. Zonder compensatie en herverdeling blijven voor specifieke groepen (met name jonge slapers en actieven) negatieve en/of onevenwichtige netto-profijt effecten bestaan. Met de toekenning van compensatie en de toepassing van herverdeling via de bestuurlijke ruimte worden deze effecten gecorrigeerd en nemen de verschillen tussen deelnemersgroepen substantieel af.

Via deze analyse zijn ook de baten (en lasten) ten aanzien van de risicodelingsreserve in kaart gebracht in termen van netto profijt voor de verschillende deelnemersgroepen en leeftijdscohorten. Het fonds concludeert dat enkel oudere uitkeringsgerechtigden een beperkt negatief netto profijt ervaart vanuit de risicodelingsreserve. Bij toetreding is de bijdrage vanuit de RDR namelijk uniform bepaald op 3%. Het is voor deze groep niet de verwachting dat het volledige nut uit deze bijdrage wordt ontvangen. Aan de andere kant heeft het effect van spreiden juist een (licht) positief netto profijt effect (ten koste van jongere deelnemers). Gegeven de positieve bijdrage van de RDR (en spreiden) op de primaire doelstelling om de kans en mate van kortingen te beperken, acht het fonds deze effecten acceptabel om te concluderen dat er sprake is van evenwichtige vul- en uitdeelregels.

9.5 Complete besluitvorming

Het fonds verwacht dat de dekkingsgraad op het moment van invaren hoger dan 145% zal zijn. Deze verwachting is mede gebaseerd op de dekkingsgraad per eind juni 2026 (155,7%) en de maatregelen die het fonds heeft genomen om de kans en mate van een daling te beperken. Desalniettemin kunnen de omstandigheden tot het moment van invaren flink wijzigen met mogelijke gevolgen voor de motivering van evenwichtigheid. In het kader van complete besluitvorming onderzoekt het fonds de transitie-effecten bij diverse niveaus van dekkingsgraad en rente.

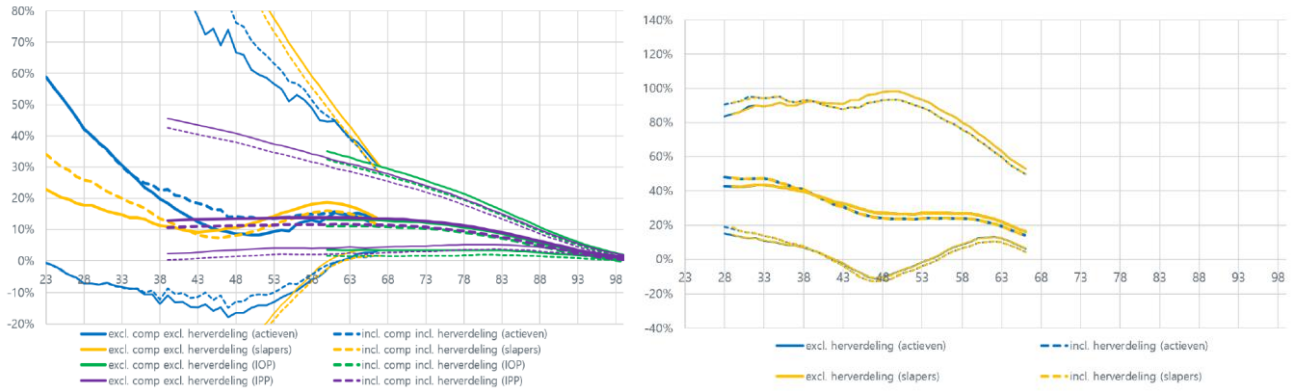
9.5.1 Transitie-effecten bij diverse dekkingsgraadscenario's

De keuzes van Sociale Partners in het transitieplan zijn gebaseerd op een dekkingsgraad van respectievelijk 145% en 135%. Voor zowel de minimale (135%) als maximale invaardekkingsgraad (170%) heeft het fonds de kwantitatieve effecten per generatie in kaart gebracht. De doorrekeningen tonen tevens de pensioenverwachtingen in een pessimistisch scenario en de netto profijtberekeningen bij de minimale en maximale invaardekkingsgraad. Per scenario heeft het fonds vervolgens bepaald welke mate van herverdeling noodzakelijk is om tot evenwichtige transitie-effecten te komen binnen de bandbreedtes zoals geformuleerd door Sociale Partners en het fonds zelf. Het fonds heeft geconcludeerd dat na de beoogde herverdeling in alle onderzochte scenario's aan deze bandbreedtes wordt voldaan.

Invaren bij een dekkingsgraad van 135%

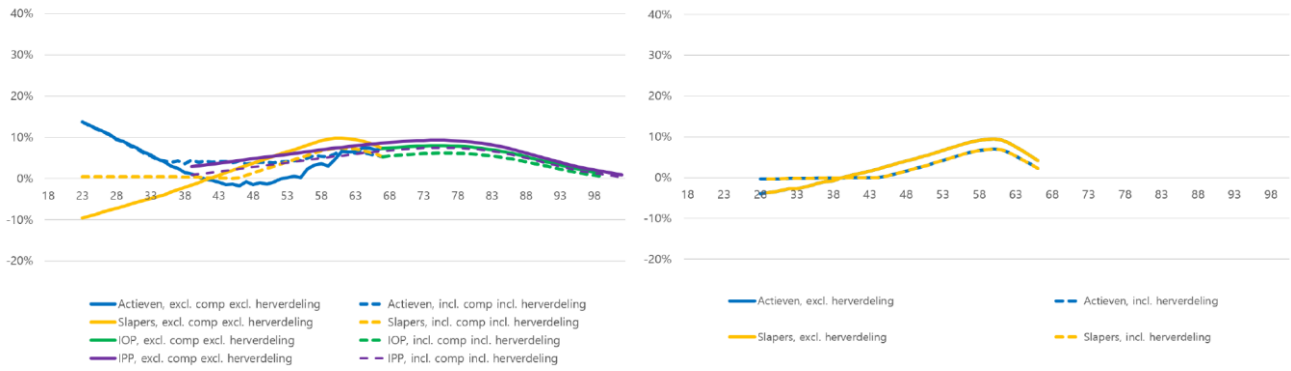
Onderstaande doorrekeningen tonen de pensioenverwachtingen en de netto profijtberekeningen voor zowel CDC als DC aanspraken op basis van invaren via de standaardmethode met en zonder herverdeling en compensatie.

CDC aanspraken *DC aanspraken*

Figuur 17: Pensioenverwachtingen in goed, verwacht en slecht-weer scenario voor CDC aanspraken (links) en DC aanspraken (rechts) bij een invaardekkingsgraad van 135%

CDC aanspraken *DC aanspraken*

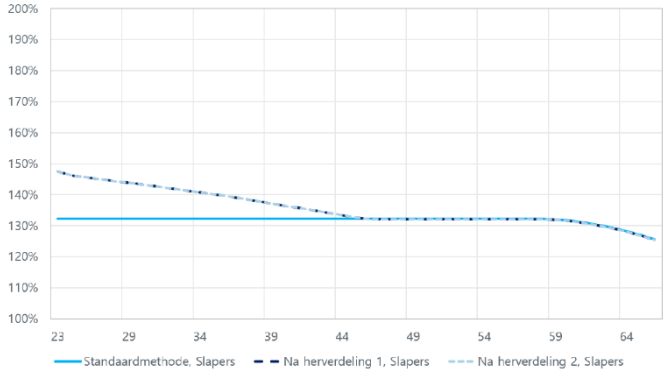

Figuur 18: Netto profijt voor CDC aanspraken (links) en DC aanspraken (rechts) bij een invaardekkingsgraad van 135%

Op basis van deze analyse concludeert het fonds dat bij invaren bij een dekkingsgraad van 135%, er sprake kan zijn van evenwichtige transitie-effecten, mede door compensatie en de inzet van de bestuurlijke ruimte.

Inzet bestuurlijke ruimte

Het fonds heeft hierbij tevens in kaart gebracht welke mate van vermogensverschuiving er plaats vindt via de herverdeling aan de hand inzichten in de vermogensverdeling per type deelnemer en leeftijdscohort. Jonge slapers binnen de CDC regeling van 23 jaar krijgen er in dit scenario tot maximaal ca. 16% extra vermogen mee ten opzichte van de voorziening. Deze extra toekenning neemt lineair af tot slapers uit het leeftijdscohort van 46 jaar. Het vermogen benodigd om de negatieve netto profijt effecten te corrigeren is dermate klein, nl. 0,09% van het totaal vermogen, dat de impact op alle andere deelnemersgroepen zeer minimaal is.

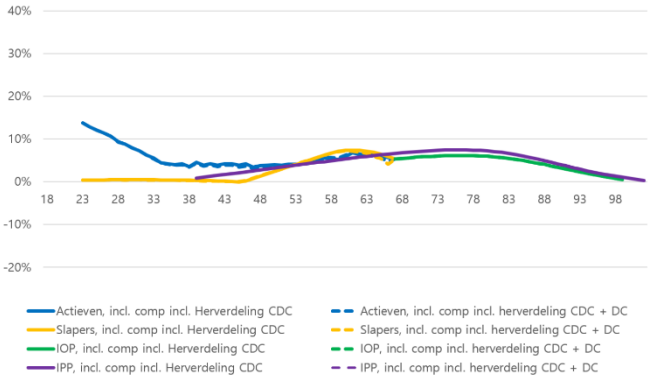

Figuur 19: Invaarvermogen ten opzichte van de huidige nominale voorziening per leeftijdscohort voor gewezen deelnemers.

Binnen de DC regeling is er een vergelijkbare mate van herverdeling nodig voor zowel jonge actieven en slapers tot en met het leeftijdscohort van 44 jaar. Deze herverdeling vindt enkel plaats binnen de kapitalen van de DC regeling, en gaat daardoor – gezien de geringe omvang van de vermogens, zeer beperkt – ten laste van de vermogens van oudere actieven en slapers binnen de DC regeling.

Beoordeling effecten gecombineerde CDC en DC aanspraken

Hoewel het fonds de transitie-effecten voor de CDC- en DC-regeling primair afzonderlijk beoordeelt, heeft het fonds de gecombineerde netto-profijt effecten voor een gemiddelde deelnemer met zowel CDC- als DC-opbouw inzichtelijk gemaakt. De verschillen in netto profijt bedragen voor de gemiddelde deelnemer niet meer dan 15%. Uit deze analyse blijkt dan ook dat de gecombineerde effecten niet leiden tot uitkomsten die het fonds als onevenwichtig beoordeelt.

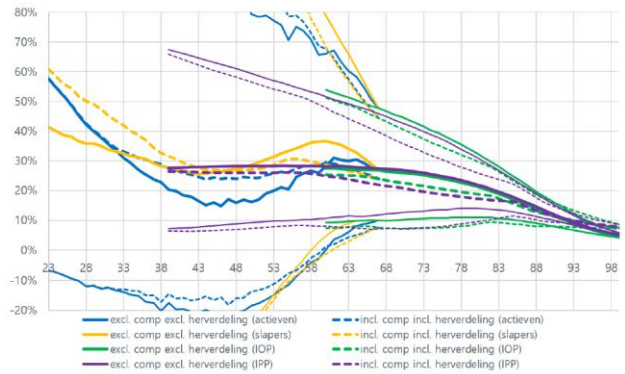

Figuur 20: Netto profijt voor een vergelijking van de transitie-effecten van een gemiddelde deelnemer met zowel opgebouwde CDC aanspraken als DC kapitaal, ten opzichte van een deelnemer met enkel CDC aanspraken.

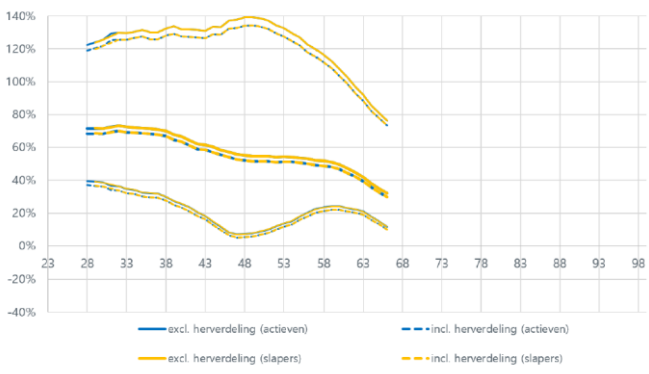
Invaren bij een dekkingsgraad van 160%

Onderstaande doorrekeningen tonen de pensioenverwachtingen en de netto profijtberekeningen voor zowel CDC als DC aanspraken op basis van invaren via de standaardmethode met en zonder herverdeling en compensatie.

CDC aanspraken

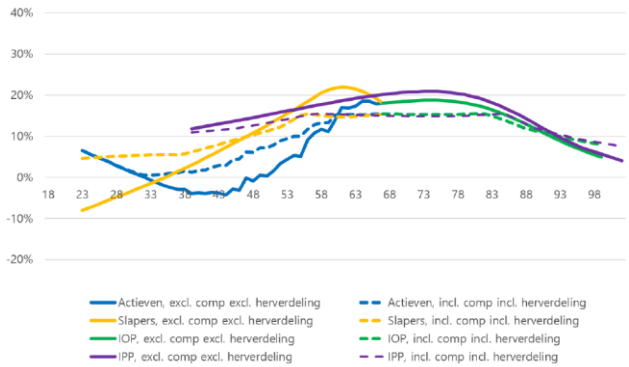

DC aanspraken

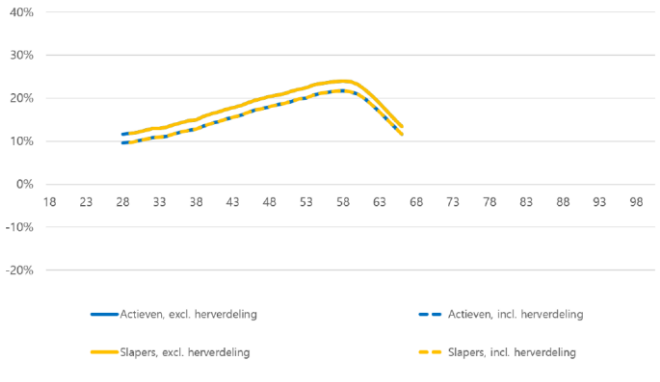

Figuur 21: Pensioenverwachtingen in goed, verwacht en slecht-weer scenario voor CDC aanspraken (links) en DC aanspraken (rechts) bij een invaardekkingsgraad van 160%

CDC aanspraken

DC aanspraken

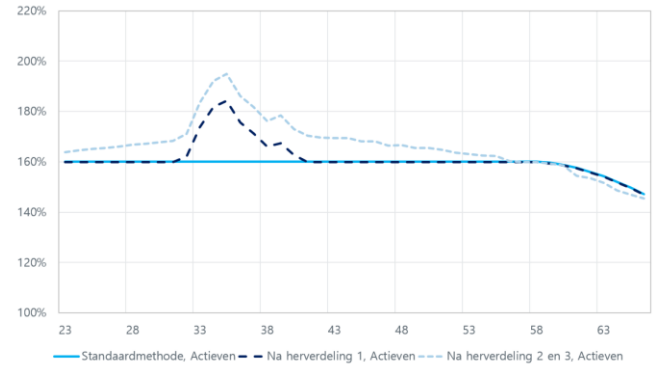
Figuur 22: Netto profijt voor CDC aanspraken (links) en DC aanspraken (rechts) bij een invaardekkingsgraad van 160%

Op basis van deze analyse concludeert het fonds dat bij invaren bij een dekkingsgraad van 160%, er sprake kan zijn van evenwichtige transitie-effecten, mede door compensatie en de inzet van de bestuurlijke ruimte. Herverdeling is in dit scenario enkel van toepassing op de CDC aanspraken.

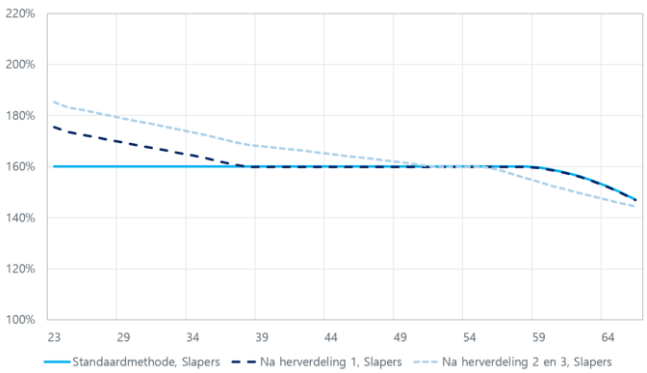
Inzet bestuurlijke ruimte

Het fonds heeft hierbij tevens in kaart gebracht welke mate van vermogensverschuiving plaatsvindt via de herverdeling aan de hand van inzichten in de vermogensverdeling per type deelnemer en leeftijdscohort. Slapers van 23 jaar krijgen er in dit scenario tot maximaal ca. 25% extra vermogen mee ten opzichte van de voorziening. Deze extra toekenning neemt lineair af tot slapers uit het leeftijdscohort van 51 jaar. Actieve deelnemers tussen 33 en 43 krijgen een significante toekenning van vermogen om laag netto profijt te corrigeren. Dit kan oplopen tot een extra toekenning van ruim 30%. Het vermogen benodigd om de ongewenste netto profijt effecten te voorkomen, in totaal 1,00% van het totaal vermogen, komt met name van oudere slapers. Het netto profijt van deze groep deelnemers is in dit scenario nog altijd zeer positief.

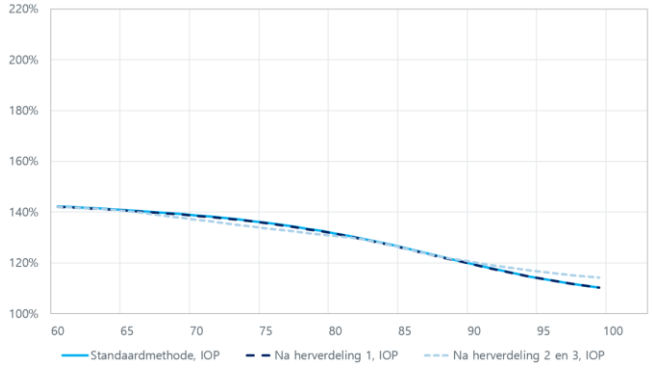
Actieven

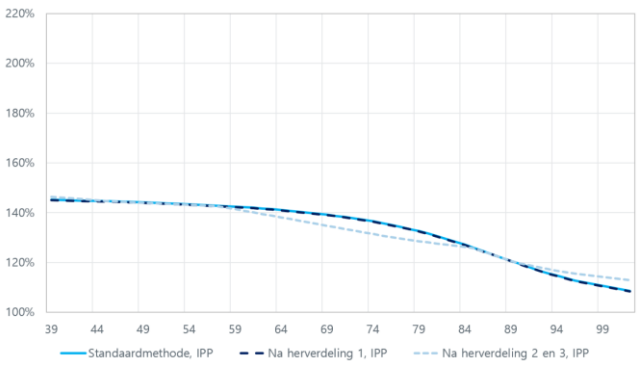
Slapers

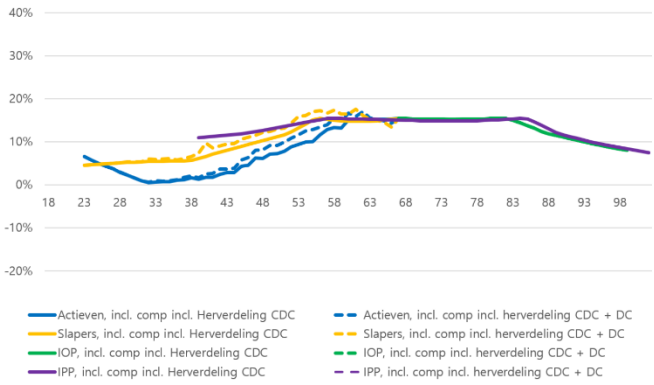
Gepensioneerden

Nabestaanden

Beoordeling effecten gecombineerde CDC en DC aanspraken
Hoewel het fonds de transitie-effecten voor de CDC- en DC-regeling primair afzonderlijk beoordeelt, heeft het fonds de gecombineerde netto-profijt effecten voor een gemiddelde deelnemer met zowel CDC- als DC-opbouw inzichtelijk gemaakt. De verschillen in netto profijt tussen deelnemersgroepen kunnen (beperkt) meer dan 15% bedragen. De verschillen in netto profijt effecten ten opzichte een deelnemer met enkel CDC zijn beperkt tot ca. 2 procentpunt en daardoor geen aanleiding om te constateren dat er sprake is van onevenwichtige effecten.

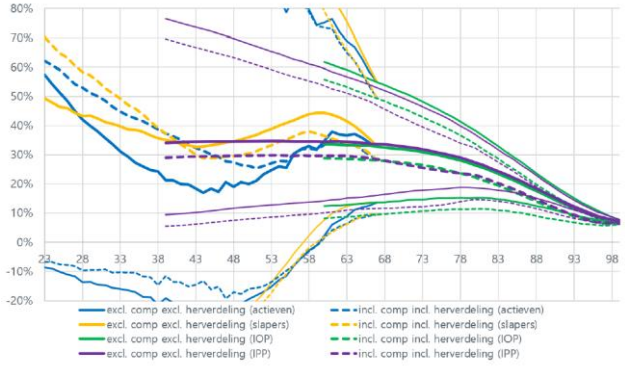
Figuur 23: Netto profijt voor een vergelijking van de transitie-effecten van een gemiddelde deelnemer met zowel opgebouwde CDC aanspraken als DC kapitaal, ten opzichte van een deelnemer met enkel CDC aanspraken.

Het fonds wenst onnodige complexiteit te voorkomen en constateert dat aanvullende herverdeling, vanwege de diverse verhouding CDC/DC van individuele deelnemers, slechts beperkt zal bijdragen aan een hogere mate evenwichtigheid van de transitie. Het fonds ziet daardoor geen noodzaak tot verdere herverdeling op basis van een gemiddelde CDC en DC combinatie.

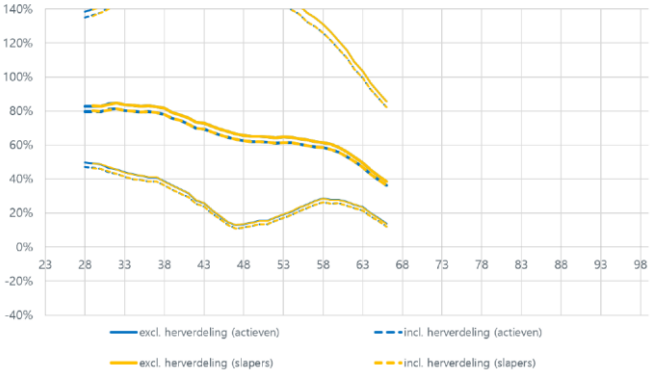
Invaren bij een dekkingsgraad van 170%

Onderstaande doorrekeningen tonen de pensioenverwachtingen en de netto profijtberekeningen voor zowel CDC als DC aanspraken op basis van invaren via de standaardmethode met en zonder herverdeling en compensatie [147] [148].

CDC aanspraken

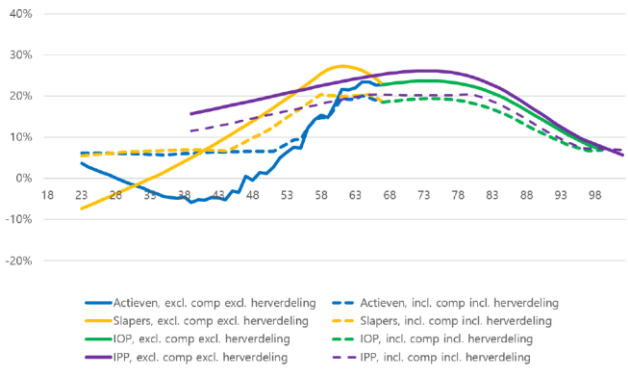

DC aanspraken

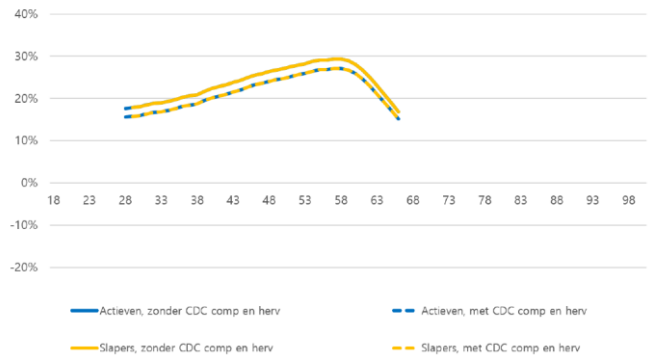

Figuur 23: Pensioenverwachtingen in goed, verwacht en slecht-weer scenario voor CDC aanspraken (links) en DC aanspraken (rechts) bij een invaardekkingsgraad van 170%

CDC aanspraken

DC aanspraken

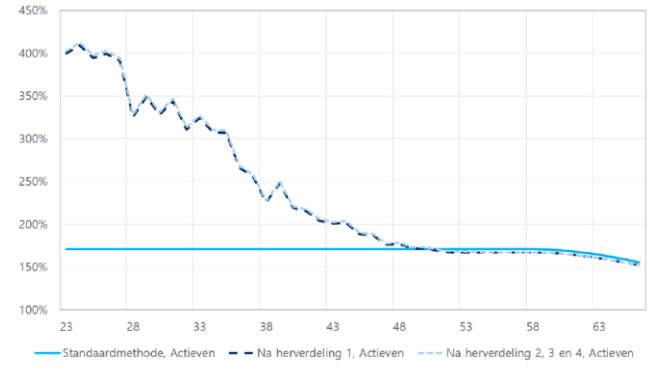
Figuur 24: Netto profijt voor CDC aanspraken (links) en DC aanspraken (rechts) bij een invaardekkingsgraad van 170%

Op basis van deze analyse concludeert het fonds dat bij invaren bij een dekkingsgraad van 170%, er sprake kan zijn van evenwichtige transitie-effecten, mede door compensatie en de inzet van de bestuurlijke ruimte. Herverdeling is in dit scenario enkel van toepassing op de CDC aanspraken.

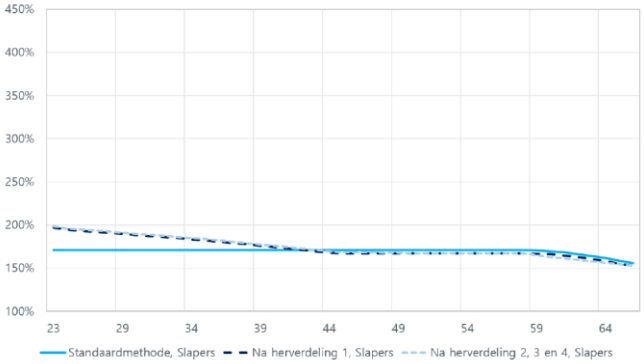
Inzet bestuurlijke ruimte

Het fonds heeft hierbij tevens in kaart gebracht welke mate van vermogensverschuiving plaatsvindt via de herverdeling aan de hand van inzichten in de vermogensverdeling per type deelnemer en leeftijdscohort. Slapers van 23 jaar krijgen er in dit scenario tot maximaal ca. 30% extra vermogen mee ten opzichte van de voorziening. Deze extra toekenning neemt lineair af tot slapers uit het leeftijdscohort van 42 jaar. Actieve deelnemers tussen 25 en 50 jaar krijgen een zeer significante toekenning om laag netto profijt te corrigeren. Dit kan oplopen tot een extra toekenning van meer dan 400%. Dit is uiteindelijk significant hoger dan het streefvermogen van maximaal ca. 200%. Het bestuur heeft echter geconstateerd, dat om tot positieve en evenwichtige netto profijt effecten te komen bij een dermate hoge dekkingsgraad, deze mate van herverdeling noodzakelijk is. Het vermogen benodigd om de ongewenste netto profijt effecten te voorkomen, blijft nog beperkt tot totaal ca. 2,4% van het totaal vermogen en komt met name van oudere slapers. Het netto profijt van deze groep deelnemers is in dit scenario nog altijd zeer positief.

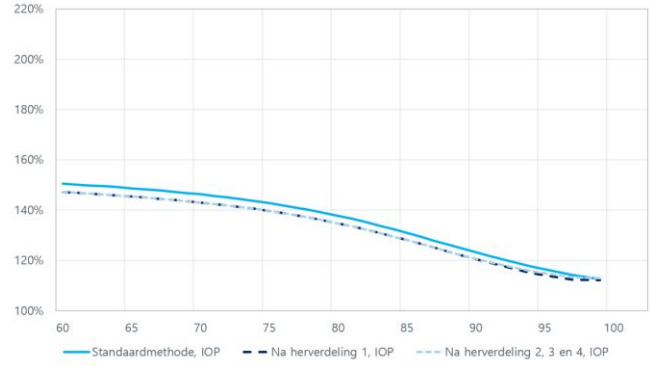
Actieven

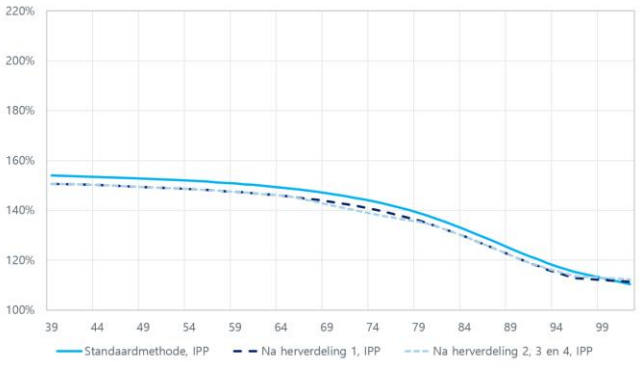
Slapers

Gepensioneerden

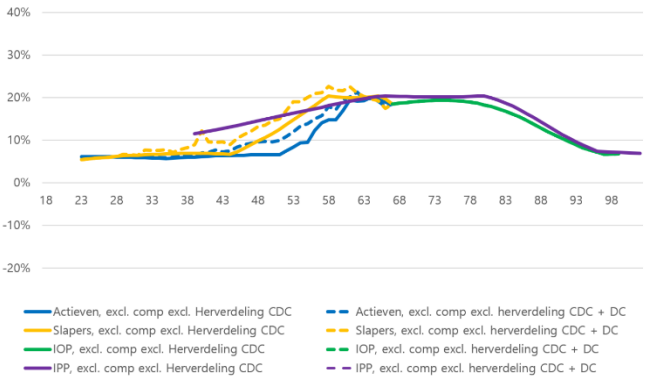

Nabestaanden

Beoordeling effecten gecombineerde CDC en DC aanspraken

Hoewel het fonds de transitie-effecten voor de CDC- en DC-regeling primair afzonderlijk beoordeelt, heeft het fonds de gecombineerde netto-profijt effecten voor een gemiddelde deelnemer met zowel CDC- als DC-opbouw inzichtelijk gemaakt. De verschillen in netto profijt tussen deelnemersgroepen kunnen (beperkt) meer dan 15% bedragen. De verschillen in netto profijt effecten ten opzichte een deelnemer met enkel CDC zijn beperkt tot ca. 2 procentpunt en daardoor geen aanleiding om te constateren dat er sprake is van onevenwichtige effecten.

Figuur 25: Netto profijt voor een vergelijking van de transitie-effecten van een gemiddelde deelnemer met zowel opgebouwde CDC aanspraken als DC kapitaal, ten opzichte van een deelnemer met enkel CDC aanspraken.

Het fonds wenst onnodige complexiteit te voorkomen en constateert dat aanvullende herverdeling, vanwege de diverse verhouding CDC/DC van individuele deelnemers, slechts beperkt zal bijdragen aan een hogere mate evenwichtigheid van de transitie. Het fonds ziet daardoor geen noodzaak tot verdere herverdeling op basis van een gemiddelde CDC en DC combinatie.

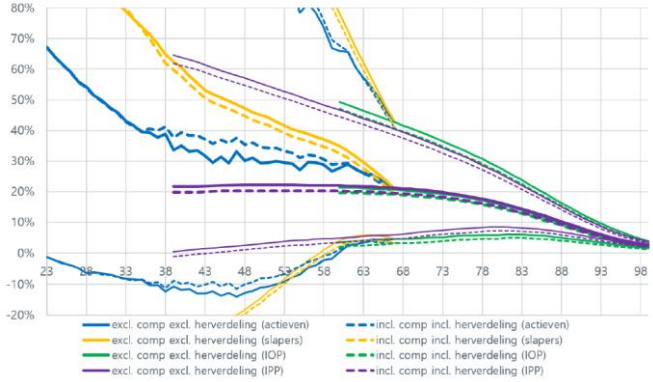
9.5.2 Transitie-effecten bij diverse rentescenario's

De rentestand heeft tevens invloed op de te verwachten transitie-effecten. Een lagere (hogere) rente bij invaren verhoogt (verlaagt) het pensioenvermogen dat wordt toegedeeld. Doordat de renteschok op termijn uit de scenario's verdwijnt, ontstaat het voordeel (nadeel) dat in latere jaren pensioen tegen een hogere (lagere) rente wordt aangekocht. Met name slapers ondervinden daar voordeel (nadeel) van, maar ook uitkeringsgerechtigden krijgen meer (minder) pensioenvermogen mee dan in latere jaren nodig is. Het fonds heeft een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd naar de transitie-effecten voor verschillende niveaus van de rente bij invaren.

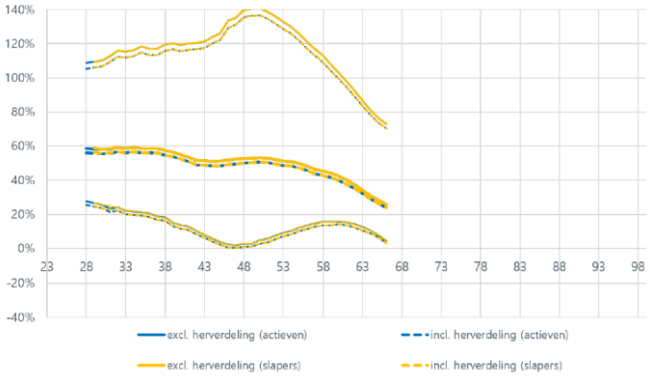
Invaren bij een rentedaling van 100 bps

Onderstaande doorrekeningen tonen de pensioenverwachtingen en de netto profijtberekeningen voor zowel CDC als DC aanspraken op basis van invaren via de standaardmethode met en zonder herverdeling en compensatie.

CDC aanspraken

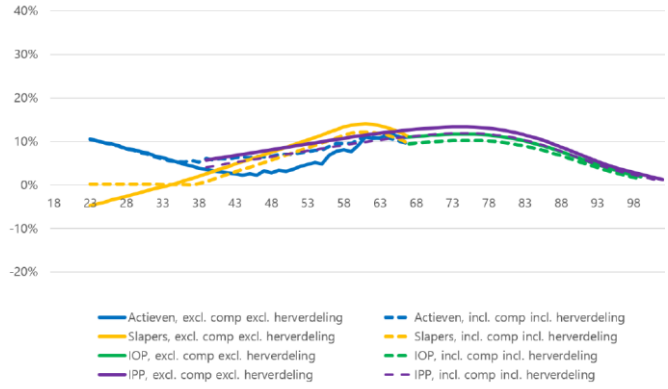

DC aanspraken

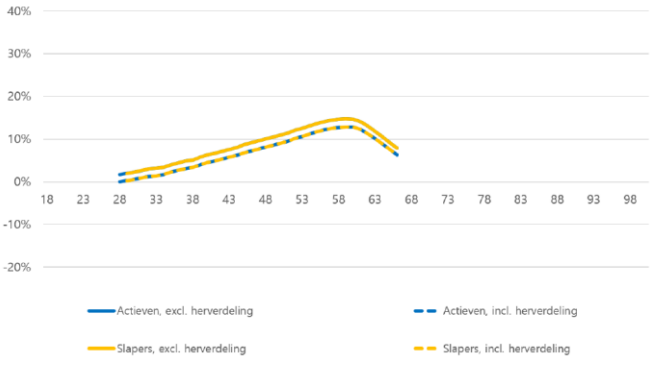

Figuur 26: Pensioenverwachtingen in goed, verwacht en slecht-weer scenario voor CDC aanspraken (links) en DC aanspraken (rechts) bij een rentedaling van 100 bps.

CDC aanspraken

DC aanspraken

Figuur 27: Netto profijt voor CDC aanspraken (links) en DC aanspraken (rechts) bij een rentedaling van 100 bps.

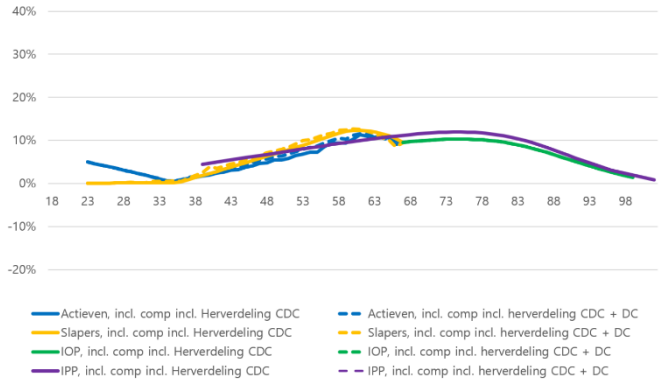
Op basis van deze analyse concludeert het fonds dat bij invaren bij een rentedaling van 100 bps, er sprake kan zijn van evenwichtige transitie-effecten, mede door compensatie en de inzet van de bestuurlijke ruimte. Herverdeling is in dit scenario enkel van toepassing op de CDC aanspraken.

Inzet bestuurlijke ruimte

Het fonds heeft hierbij tevens in kaart gebracht welke mate van vermogensverschuiving er plaats vindt via de herverdeling aan de hand inzichten in de vermogensverdeling per type deelnemer en leeftijdscohort. Jonge slapers van 23 jaar krijgen er in dit scenario tot maximaal ca. 9% extra vermogen mee ten opzichte van de voorziening. Deze extra toekenning neemt lineair af tot slapers uit het leeftijdscohort van 37 jaar. Het vermogen benodigd om de negatieve netto profijt effecten te corrigeren zijn dermate klein, nl. 0,01% van het totaal vermogen, dat de impact op alle andere deelnemersgroepen zeer minimaal is.

Beoordeling effecten gecombineerde CDC en DC aanspraken

Hoewel het fonds de transitie-effecten voor de CDC- en DC-regeling primair afzonderlijk beoordeelt, heeft het fonds de gecombineerde netto-profijt effecten voor een gemiddelde deelnemer met zowel CDC- als DC-opbouw inzichtelijk gemaakt. De verschillen in netto profijt bedragen voor de gemiddelde deelnemer niet meer dan 15%. Uit deze analyse blijkt dan ook dat de gecombineerde effecten niet leiden tot uitkomsten die het fonds als onevenwichtig beoordeelt.

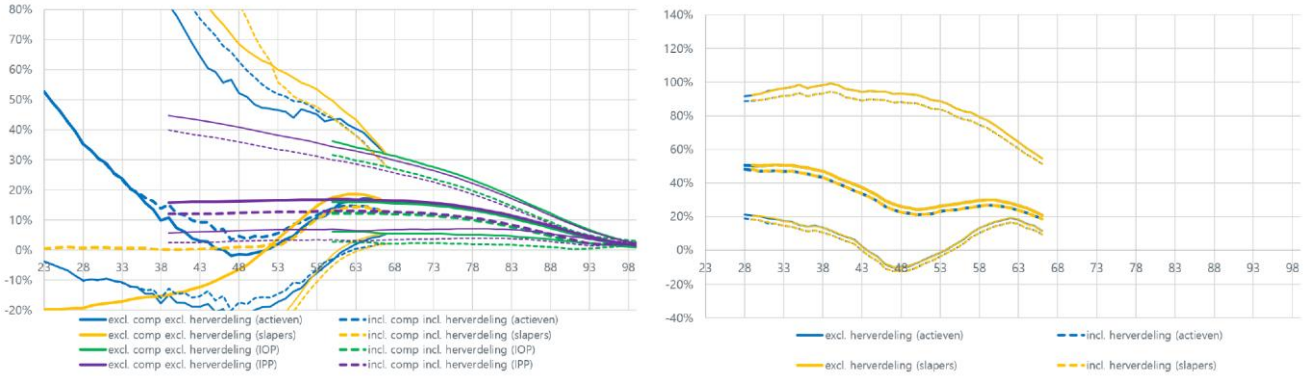
Figuur 28: Netto profijt voor een vergelijking van de transitie-effecten van een gemiddelde deelnemer met zowel opgebouwde CDC aanspraken als DC kapitaal, ten opzichte van een deelnemer met enkel CDC aanspraken.

Invaren bij een rentestijging van 100 bps

Onderstaande doorrekeningen tonen de pensioenverwachtingen en de netto profijtberekeningen voor zowel CDC als DC aanspraken op basis van invaren via de standaardmethode met en zonder herverdeling en compensatie.

CDC aanspraken

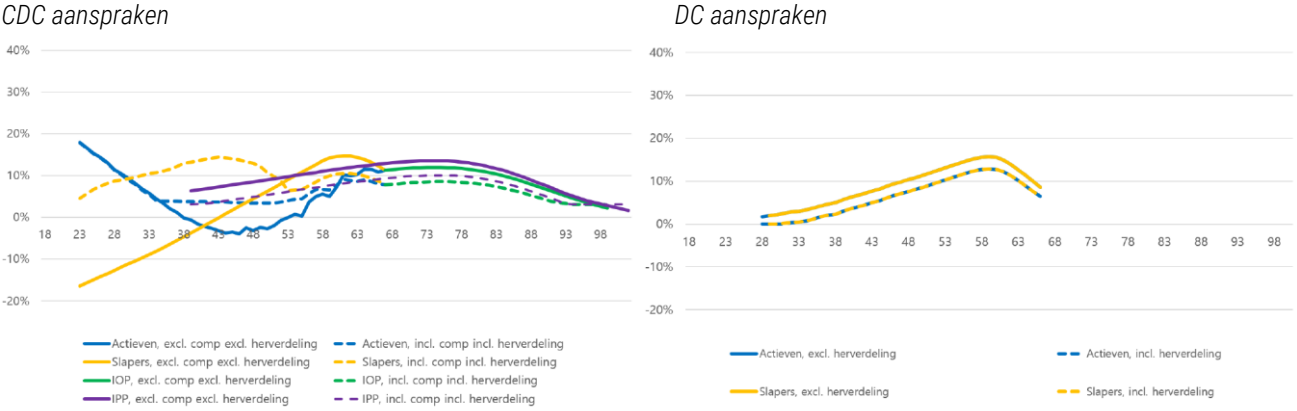
DC aanspraken

Figuur 28: Pensioenverwachtingen in goed, verwacht en slecht-weer scenario voor CDC aanspraken (links) en DC aanspraken (rechts) bij een rentestijging van 100 bps.

CDC aanspraken

DC aanspraken

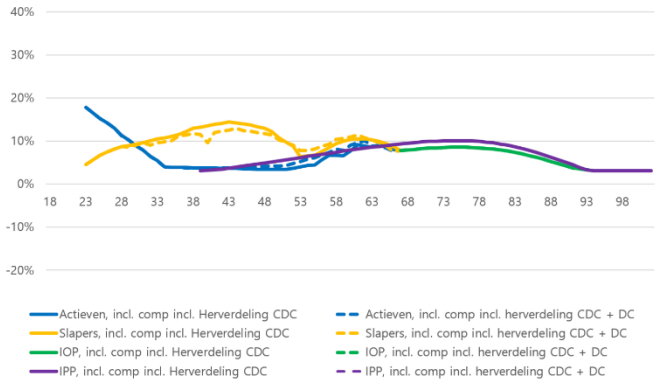
Figuur 29: Netto profijt voor CDC aanspraken (links) en DC aanspraken (rechts) bij een rentestijging van 100 bps.

Op basis van deze analyse concludeert het fonds dat bij invaren bij een rentestijging van 100 bps, er sprake kan zijn van evenwichtige transitie-effecten, mede door compensatie en de inzet van de bestuurlijke ruimte. Naast herverdeling om te kunnen voldoen aan de bandbreedtes ten opzichte van netto profijt, heeft het fonds geconstateerd dat in dit scenario tevens herverdeling moet plaatsvinden om te kunnen voldoen aan de bandbreedtes ten aanzien van de pensioenverwachtingen voor slapers, conform het transitieplan.

Inzet bestuurlijke ruimte
Het fonds heeft hierbij tevens in kaart gebracht welke mate van vermogensverschuiving er plaats vindt via de herverdeling aan de hand inzichten in de vermogensverdeling per type deelnemer en leeftijdscohort. Jonge slapers van 23 jaar krijgen er in dit scenario tot maximaal ca. 40%-punt extra vermogen mee ten opzichte van de voorziening. Deze extra toekenning neemt lineair af tot slapers uit het leeftijdscohort van 53 jaar. Daarnaast krijgen de alleroudste deelnemers rond de leeftijd van ca. 98 jaar een enkele procenten extra vermogen mee om de verschillen in netto profijt effecten te beperken. Het vermogen benodigd om de ongewenste transitie-effecten te voorkomen, in totaal 1,33% van het totaal vermogen, komt met name van oudere slapers. Het netto profijt van deze groep deelnemers is in dit scenario nog altijd zeer positief.

Binnen de DC regeling is er een zeer beperkte mate van herverdeling nodig voor zeer jonge actieven en slapers tot en met het leeftijdscohort van 32 jaar. Deze herverdeling vindt enkel plaats binnen de kapitalen van de DC regeling, en gaat daardoor – gezien de geringe omvang van de vermogens, zeer beperkt – ten laste van de vermogens van oudere actieven en slapers.

Beoordeling effecten gecombineerde CDC en DC aanspraken
Hoewel het fonds de transitie-effecten voor de CDC- en DC-regeling primair afzonderlijk beoordeelt, heeft het fonds de gecombineerde netto-profijt effecten voor een gemiddelde deelnemer met zowel CDC- als DC-opbouw inzichtelijk gemaakt. De verschillen in netto profijt bedragen voor de gemiddelde deelnemer niet meer dan 15%. Uit deze analyse blijkt dan ook dat de gecombineerde effecten niet leiden tot uitkomsten die het fonds als onevenwichtig beoordeelt.

Figuur 30: Netto profijt voor een vergelijking van de transitie-effecten van een gemiddelde deelnemer met zowel opgebouwde CDC aanspraken als DC kapitaal, ten opzichte van een deelnemer met enkel CDC aanspraken.

Invaren bij een hoge dekkingsgraad én een rentestijging van 100 bps
Het fonds heeft tevens via diverse analyses in kaart gebracht dat invaren bij een dekkingsgraad van 160% en 170%, in combinatie met rentestijging van 100 bps, er sprake kan zijn van evenwichtige transitie-effecten, mede door compensatie en de inzet van de bestuurlijke ruimte. Het fonds heeft hierbij tevens in kaart gebracht welke mate van vermogensverschuiving er plaats vindt via de herverdeling aan de hand inzichten in de vermogensverdeling per type deelnemer en leeftijdscohort. De mate van herverdeling is vergelijkbaar met de reeds in kaart gebrachte herverdeling bij een dekkingsgraad van 160% en 170% in combinatie met de huidige rentestand. Er is significante herverdeling nodig naar jonge actieven (en jonge slapers) om te evenwichtige transitie-effecten te komen. Het vermogen benodigd om de ongewenste transitie-effecten te voorkomen komt met name van oudere slapers. Het netto profijt van deze groep deelnemers is in deze scenario's nog altijd zeer positief.

9.5.3 Monitoring van bandbreedtes

Het fonds heeft vooraf eenduidig vastgelegd op basis van welke uitgangspunten, parameters en besluitstappen op het moment van invaren de definitieve mate van herverdeling wordt vastgesteld [161]. Hiermee borgt het fonds dat de invaarbeslissing niet afhankelijk is van ad-hoc bestuurlijke afwegingen op de transitiedatum, maar voortvloeit uit een vooraf vastgestelde, reproduceerbare en uitlegbare methodiek. Deze werkwijze stelt het bestuur in staat om de definitieve herverdeling binnen de vooraf vastgestelde kaders vast te stellen op basis van de feitelijke financiële omstandigheden op het moment van invaren.

Interpolatiemethodiek

Het fonds werkt de bestuurlijke ruimte vooraf volledig uit aan de hand van een reeks doorgerekende economische scenario's. Op basis van de DNB Q4 2026-scenarioset worden herverdelingstabellen opgesteld voor dekkingsgraden van 135%, 150%, 155%, 160%, 165% en 170%, telkens in combinatie met een rentedaling van 100 basispunten, de basisrente en een rentestijging van 100 basispunten. In deze tabellen wordt voor zowel CDC als DC op reproduceerbare wijze vastgelegd voor welke deelnemersgroepen herverdeling noodzakelijk is en welke aanpassingen ten opzichte van de standaardmethode worden toegepast om aan de gestelde bandbreedtes te voldoen.

Op de transitiedatum worden de actuele dekkingsgraad en de actuele rente vastgesteld conform de definities uit het invaardossier. Indien deze waarden niet exact overeenkomen met een vooraf doorgerekend scenario, wordt de definitieve herverdeling bepaald via een vooraf vastgelegde lineaire interpolatiemethodiek. Daarbij wordt eerst geïnterpoleerd tussen de naastliggende dekkingsgraadscenario's en vervolgens tussen de relevante rentescenario's. Zo ontstaat een definitieve herverdelingstabel die aansluit bij de feitelijke marktomstandigheden op het moment van invaren.

Als rente-indicator wordt de gemiddelde rente van de verplichtingen (TV) gehanteerd.

Monitoringsbeleid

Naast de interpolatiemethodiek heeft het fonds een monitoringsbeleid uitgewerkt voor de periode tot aan de transitiedatum [159]. Dit beleid is er mede op gericht tijdig te signaleren of financiële ontwikkelingen aanleiding geven om de eerder vastgestelde conclusies ten aanzien van compensatie, evenwichtigheid of herverdeling opnieuw te beoordelen.

- de ontwikkeling van de dekkingsgraad;
- de ontwikkeling van de rente;
- nieuwe DNB-scenariosets; en
- de mogelijke impact hiervan op de eerder vastgestelde evenwichtigheidsbeoordeling.

Monitoring dient daarbij als signaleringsmechanisme en leidt niet automatisch tot herberekening of nieuwe besluitvorming. Alleen indien sprake is van een materiële afwijking ten opzichte van de scenario's waarop de eerdere besluitvorming is gebaseerd, vindt aanvullende analyse plaats en wordt beoordeeld of bestuurlijke heroverweging noodzakelijk is.

De minimale en maximale dekkingsgraad niveaus voor invaren zijn door Sociale Partners bepaald op respectievelijk 135% en 170%. Er is een risico dat de dekkingsgraad op het moment van invaren buiten deze bandbreedtes treedt. Zodra de dekkingsgraad op 5% van de bandbreedte-grenzen komt (140% of 165%) en/of de rente op 25 basispunten van de bandbreedte komt (-75 bp of +75bp) zal het fonds in overleg treden met Sociale Partners en op basis van de actuele financiële positie de transitie-effecten opnieuw in kaart brengen en mogelijk alternatieve beleidsinstrumenten onderzoeken. Als de transitie-effecten zich binnen de bandbreedtes bevinden van het evenwichtigheidskader, kan de transitie dan naar verwachting alsnog plaatsvinden.

Indien dit niet het geval blijkt te zijn, zal het fonds onderzoeken of een andere vorm van herverdeling en/of spreidingstermijn van binnen de standaardmethode mogelijk tot evenwichtige transitie-effecten kan leiden. De keuzes ten aanzien van omrekenmethode en mate van compensatie kunnen dus mogelijk opnieuw geëvalueerd worden in het geval er sprake is van een verslechterde of verbeterde financiële positie. In de basis zal het fonds dan eerst onderzoeken of het nog altijd mogelijk is om de transitie-effecten aan te laten sluiten bij de geformuleerde bandbreedtes en evenwichtigheidsprincipes.

Als hoofdregel geldt: financiële signalen leiden eerst tot een korte duiding. Alleen wanneer sprake is van een materiële afwijking voor de besluitvorming, communicatie, evenwichtigheidsconclusie of overschrijden bandbreedtemarges wordt aanvullend gerekend of bestuurlijk opnieuw besloten. Als rente-indicator wordt de gemiddelde rente van de verplichtingen (TV) gehanteerd.

9.6 Uitvoering pensioenovereenkomst met inachtneming van de wet- en regelgeving, waaronder de gelijke behandelingswetgeving

De wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de pensioenovereenkomst, voldoet tevens aan de eisen en normen die worden gesteld in gelijke behandeling-wetgeving (de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen en de Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid). Gelijke arbeid dient gelijk te worden beloond. Onder die beloning valt ook de pensioenregeling.

De toegezegde premie is de arbeidsvoorwaardelijke beloning voor premieregelingen. Met betrekking tot de premie geldt dat, als gevolg van invaren, alle deelnemers, gewezen deelnemers, uitkeringsgerechtigden en andere aanspraakgerechtigden, zowel mannen als vrouwen, overgaan naar de nieuwe pensioenregeling. Daarbij is aldus geen sprake van het maken van onderscheid en ongelijke behandeling tussen mannen en vrouwen en dus wordt er gebruik bij berekeningen gebruik gemaakt van sekseneutrale tarieven.

Mogelijk kunnen verschillen in beloning tussen mannen en vrouwen bij een premieregeling met leeftijdsonafhankelijke premie tot uitdrukking komen in de pensioenopbouw, maar de Raad van State heeft bij de consultatie van de nieuwe wet geconcludeerd dat het premiestelsel als zodanig neutraal is opgezet. Voor de beoordeling of sprake is van indirect onderscheid, zou het premiestelsel als geheel moeten worden beoordeeld, met inbegrip van alle solidariteitskenmerken die dat stelsel behelst.

In het licht hiervan is het fonds er niet van overtuigd dat bij de voorgestelde nieuwe premie pensioenovereenkomst sprake is van indirect onderscheid op basis van geslacht. Het legitiem doel voor de eventuele (indirect) onderscheidende maatregelen kan gevonden worden in het belang van de gewijzigde pensioenregeling en het verplichte invaren en de genomen compensatiemaatregelen, zoals toegelicht in de diverse onderdelen van dit implementatieplan. Dit is derhalve een legitiem doel voor het gemaakte onderscheid (invaren) en het gemaakte leeftijdsonderscheid is passend en noodzakelijk voor het bereiken daarvan.

9.7 Conclusie omtrent evenwichtigheid

In deze paragraaf worden de belangrijkste transitie-effecten en beoordeling ten aanzien van evenwichtigheid samengevat:

- Over het algemeen zijn de transitie-effecten voor veel leeftijdscohorten en type deelnemers in diverse scenario's positief. Vanwege de gunstige uitgangspositie van het fonds zijn over de linie zowel het verwachte pensioenresultaat als netto profijt effecten positief. Dit is een belangrijke conclusie, gezien het verwachte pensioen in de huidige regeling bij de huidige hoge dekkingsgraad al een nagenoeg volledig geïndexeerd pensioen is. Het fonds is zich ervan bewust dat ook bij een uitkomst dichtbij 0% in de analyses, dit in de verwachting een goed en koopkrachtig pensioen betreft.
- Het fonds beoordeelt de transitie-effecten voor CDC-aanspraken en DC-kapitalen in eerste instantie afzonderlijk, omdat de aard, omvang en historische opbouw van beide onderdelen sterk kunnen verschillen per deelnemer en leeftijdscohort. Een gecombineerde beoordeling kan onderliggende effecten maskeren en is daarom niet leidend voor de evenwichtigheidsbeoordeling. De gecombineerde effecten zijn wel meegewogen in de integrale besluitvorming.
- Het fonds heeft geconstateerd dat compensatie en bepaalde mate van herverdeling, afhankelijk van het dekkingsgraad- of rentescenario, noodzakelijk is om tot evenwichtige transitie-effecten te komen. Daarbij ziet de herverdeling primair op het realiseren van een positief netto profijt en het beperken van verschillen tussen deelnemersgroepen, maar in bepaalde rentescenario's ook op het voldoen aan de bandbreedtes voor pensioenverwachtingen. Het fonds stelt hiervoor een herverdelingstabel op, die wordt geactualiseerd op basis van de 2026Q4 DNB set en vertaald naar een reproduceerbaar besliskader ten aanzien van het invaarmoment.
- Het fonds heeft expliciet kunnen concluderen dat de mate van verschuiving in vermogen en de verschillen in transitie-effecten die dat met zich meebrengt, niet leidt tot onevenwichtige effecten voor de deelnemersgroepen waar het vermogen vandaan komt. Dit geldt expliciet voor oudere slapers en in mindere mate (jongere) uitkeringsgerechtigden. In diverse scenario's zijn de transitie-effecten namelijk voor deze groepen het meest gunstig (zowel CDC als DC), tevens na de inzet van compensatie en herverdeling.
- Voor jongere actieve deelnemers en jongere slapers zijn de verschillen tussen goed, verwacht en slecht-weerscenario zeer groot. Het gecombineerde effect van risico en rendement komt samen in de netto profijt maatstaf. Waar nodig zal het fonds de bestuurlijke ruimte inzetten om vermogen zodanig her te verdelen dat het netto profijt effect voor deze groepen minimaal 0% bedraagt.

- De aanvangspensioenuitkering van uitkeringsgerechtigden, maar ook die van oudere actieve deelnemers en slapers zal na invaren significant stijgen. Deze groepen deelnemers zullen daarom direct (voor oudere actieve deelnemers en slapers op pensioendatum) een hoger pensioen ontvangen dan dat zij in de oude situatie zouden ontvangen.
- De omvang van de verwachte positieve transitie-effecten zijn niet voor alle verschillende deelnemersgroepen gelijk, maar dit is door het fonds onderkend in de formulering van de toegestane verschillen in netto profijt. Het verder egaliseren van netto-profijt effecten leidt met name bij een hoge dekkingsgraad tot een zeer hoge mate van herverdeling welke vanuit het oogpunt van het fonds niet uitlegbaar meer is.

Het fonds concludeert daarmee dat er een goede balans is tussen de verwachtingen en risico's en de mate waarin verschillende deelnemers baat hebben bij de transitie naar de nieuwe pensioenregeling en dat de voorziene transitie-effecten in lijn zijn met een evenwichtige transitie. Het constateert dus, In lijn met de conclusies van Sociale Partners, dat op basis van de kwantitatieve uitkomsten, de transitie in het belang is van de deelnemers.

9.8 Besluitvormingsproces invaren

Gezien het belang van het besluit tot invaren en de rol van het invaren in het besluitvormingsproces van de transitie als geheel, heeft hier bestuur hier afgelopen jaren tijdens meerdere sessies aandacht aan besteed:

Datum	Wie	Wat	Betreft
20-2-2023	Bestuur	Beeldvorming	Initiële beeldvorming rondom evenwichtige belangenafweging m.b.t. invaren
24-3-2023	Pensioencommissie	Beeldvorming	Analyse naar de impact van diverse omrekenmethodes op verschillende 'type' deelnemers
25-4-2023	Bestuur	Oordeelsvorming	Discussie in het bestuur over verschillende methodes en evenwichtige belangenafweging
15-5-2023	Bestuur	Oordeelsvorming	Vervolgdiscussie over de te hanteren principes en gevolgen voor de voorkeursmethode
23-5-2023	Bestuur	Besluitvorming	Voorgenomen besluit over de principes voor invaren
13-6-2023	VO & RvT	Kennisdeling invaardossier	Presentatie voorgenomen besluit invaren aan VO en RvT
H2 2023 – H1 2024	Petit comité (delegatie Sociale Partners & bestuur)	Periodiek overleg	Inhoudelijke discussies en procesmatige voortgang ten aanzien van het transitieplan
2-2-2024	Bestuur	Beeldvorming	Heroverweging invaarbesluit i.v.m. verzoek Sociale Partners om compensatie voor oudere actieven
29-2-2024	Bestuur	Besluitvorming	Besluit bestuur aanpassing stap 3 van de invaarmethode (compensatie / naar rato)
13-3-2024	VO & RvT	Kennisdeling invaardossier	Presentatie over evenwichtigheid bij invaren aan VO en RvT
4-4-2024	VO & RvT	Kennisdeling invaardossier	Presentatie over de update van het voorgenomen besluit invaren aan VO en RvT
9-7-2024	Bestuur	Besluitvorming	Bestuur besluit voor de DC-kapitalen dezelfde principes voor invaren toe te passen als voor de basisregeling en de hoogte van de risicodelingsreserve.
5-9-2024	Bestuur	Besluitvorming	Bestuur stelt de methodiek en hoogte van het MVEV, operationele reserve en compensatie vast en evalueert diverse afwegingen ter voorbereiding op het definitieve invaarbesluit.
12-11-2024	Bestuur	Besluitvorming	Voorgenomen besluit tot invaren en positief oordeel over de evenwichtigheid van invaren en de transitie als geheel.

12-2024	VO & RvT	Toelichting op invaardossier	Toelichting op de inhoud van het invaardossier ter voorbereiding op de advies en instemmingsaanvraag
17-3-2025	RvT	Toelichting op invaardossier	Toelichting op de inhoud van het invaardossier ter voorbereiding op de instemmingsaanvraag
12-6-2025	RvT	Toelichting op invaardossier	Toelichting op de inhoud van het invaardossier ter voorbereiding op de instemmingsaanvraag
8-7-2025	Bestuur	Besluitvorming	Vaststelling invaardossier, evenwichtigheid en plausibiliteit, inclusief opinies sleutelfunctiehouders en diverse aanpassingen in het invaardossier.
9-7-2025	RvT	Toelichting op invaardossier	Toelichting op de inhoud van het invaardossier ter voorbereiding op de instemmingsaanvraag
9-9-2025	VO	Toelichting op invaardossier	Toelichting op de inhoud van het invaardossier ter voorbereiding op de adviesaanvraag
11-9-2025	Bestuur	Oordeelsvorming	Status dossier 'uitvoerbaarheid', inclusief projectplanning en voortgangsrapportages
16-9-2025	Bestuur	Oordeelsvorming	Status dossier 'uitvoerbaarheid', inclusief opinies sleutelfunctiehouders, concept invaarbesluit, opdrachtaanvaarding, opdrachtbevestiging en diverse aanpassingen in het implementatieplan
18-9-2025	VO	Toelichting op het invaardossier	Toelichting op de inhoud van het invaardossier ter voorbereiding op de adviesaanvraag
22-9-2025	RvT	Toelichting op invaardossier	Toelichting op de inhoud van het invaardossier ter voorbereiding op de instemmingsaanvraag
02-10-2025	Bestuur	Vaststelling Implementatieplan en Invaarbesluit	Onder voorwaarde van oordeel VO en goedkeuring RvT
03-10-2025	VO	Adviesaanvraag invaarbesluit	Adviesaanvraag voorgenomen wijziging pensioenregeling en voorgenomen Invaarbesluit
06-10-2025	RvT	Toelichting Implementatieplan, Invaarbesluit	Toelichting op de inhoud van het Implementatieplan, inclusief reactie op opinies SFH's, ter voorbereiding op de instemmingsaanvraag
10-10-2025	VO	Advies inzake invaarbesluit, herverdeling vermogen & communicatieplan	Positief advies verantwoordingsorgaan wijziging pensioenregeling en overdracht opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten.
13-10-2025	RvT	Beoordeling invaarverzoek Wtp	Goedkeuring van het voorgenomen besluit tot collectieve waardeoverdracht en voorgenomen besluit tot invaren
28-10-2025	Bestuur	Finale besluitvorming	Vaststelling definitief implementatieplan na advies en instemming van VO en RvT Invaarbesluit en opdrachtaanvaarding Opdrachtbevestiging
04-12-2025	RvT	Toelichting op invaartraject	Toelichting op de voortgang van het invaartraject en de aanvullende besluitvorming
11-12-2025	VO	Toelichting op invaartraject	Toelichting op de voortgang van het invaartraject en de aanvullende besluitvorming
30-01-2026	Bestuur	Besluitvorming	Besluit uitstel invaren naar 1 januari 2027
10-03-2026	Bestuur	Besluitvorming	Nadere vastlegging doelstellingen, maatstaven en grenzen voor risicodelingsreserve

12-03-2026	RvT	Toelichting op invaartraject	Toelichting op de voortgang van het invaartraject en de aanvullende besluitvorming
19-03-2026	VO	Toelichting op invaartraject	Toelichting op de voortgang van het invaartraject en de aanvullende besluitvorming
30-03-2026	Bestuur	Besluitvorming	Aanpassing evenwichtigheidskader, inclusief expliciteren van doelstellingen, maatstaven en aanvullende bandbreedtes.
21-04-2026	Bestuur	Besluitvorming	Datakwaliteitsbeleid en Herzieningen- en Correctiebeleid. Vaststelling KDE's, inclusief domeinwaarden en de bron. Aanpassing maatstaf jaar-op-jaar afwijking gepensioneerden.
02-06-2026	Bestuur	Besluitvorming	Vaststelling datakwaliteit Fase 2 (betrekking hebbend op de uitvoering door Appel), met bijlagen
06-09-2026	VO	Toelichting op invaartraject	Toelichting op de voortgang van het invaartraject en de aanvullende besluitvorming
11-06-2026	RvT	Toelichting op invaartraject	Toelichting op de voortgang van het invaartraject en de aanvullende besluitvorming
07-07-2026	Bestuur	Besluitvorming	Invaren op basis van standaardmethode met 10-jaar spreiding, compensatie op basis van vaste rekenrente, inzet bestuurlijke ruimte met oog op evenwichtige transitie,
27-08-2026	Bestuur	Besluitvorming	Besluit gebruik DNB RTS bij invaarberekeningen en na invaren, concept rapportage Datakwaliteit Fase 4, handhaven spreidingstermijn van 10 jaar, minimaal netto-profijt van 0% en maximaal verschil van 15% tussen meest positieve en minst positieve delta netto-profijt per groep deelnemers (status/leeftijd), afzonderlijke evenwichtigheidsbeoordeling DC en CDC
14-09-2026	RvT	Toelichting op invaartraject	Toelichting op de voortgang van het invaartraject en de aanvullende besluitvorming
15-09-2026	Bestuur	Besluitvorming	Monitoring en interpolatiemethode herverdeling
17-09-2026	VO	Toelichting op invaartraject	Toelichting op de voortgang van het invaartraject en de aanvullende besluitvorming
06-10-2026	Bestuur	Besluitvorming	Afronding dossier Datakwaliteit; vaststelling rapportage Datakwaliteit Fase 4, inclusief herstelplan.
06-10-2026	Bestuur	Vaststelling Concept Implementatieplan en Invaarbesluit	Onder voorwaarde van oordeel VO en goedkeuring RvT
07-10-2026	VO	Adviesaanvraag invaarbesluit	Adviesaanvraag voorgenomen wijziging pensioenregeling en voorgenomen Invaarbesluit
14-10-2026	VO	Advies inzake invaarbesluit & herverdeling vermogen	Positief advies verantwoordingsorgaan wijziging pensioenregeling en overdracht opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten.
21-10-2026	RvT	Beoordeling invaarverzoek Wtp	Goedkeuring van het voorgenomen besluit tot collectieve waardeoverdracht en voorgenomen besluit tot invaren
27-10-2026	Bestuur	Finale besluitvorming	Vaststelling definitief implementatieplan na advies en instemming van VO en RvT Invaarbesluit en opdrachtaanvaarding Opdrachtbevestiging

10) Transitieplan

In dit hoofdstuk wordt het besluitvormingsproces rondom het transitieplan beschreven en wordt ingegaan op de wijze waarop evenwichtigheid, uitvoerbaarheid, wettelijke conformiteit en financiële grenzen zijn vastgesteld.

10.1. Beschrijving besluitvormingsproces

De pensioenfondsensector staat voor de uitdaging de verschillende generaties mee te nemen in de totstandkoming van evenwichtige besluitvorming en deze ervan te overtuigen dat het uitgangspunt van evenwichtige belangenafweging tussen verschillende generaties, ondanks de onzekerheid van pensioen, nog altijd kern van het pensioenbeleid van elk fonds is.

Het waarborgen van een voor alle generaties evenwichtige transitie is een verantwoordelijkheid van zowel de Sociale Partners als het pensioenfonds. Een evenwichtige belangenafweging draagt bij aan de kwaliteit van het besluit en de acceptatie van (gewezen-)deelnemers, uitkeringsgerechtigden, andere aanspraakgerechtigden en werkgever en hiermee draagvlak voor het besluit.

In mei 2021 is door de werkgever een start gemaakt met de voorbereidingen op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. De OR is hierin vanaf het begin nauw betrokken.

In die periode was de Wtp nog in voorbereiding. Kabinet en vakbonden en werkgeversbonden hadden op 5 juni 2019 wel al een breed pakket aan pensioenmaatregelen aangekondigd, bekend als “het pensioenakkoord”. In 2020 werd overeenstemming bereikt over de nadere uitwerking daarvan in de Hoofdlijnennotitie. Op 22 maart 2022 werd het wetsvoorstel Wtp bij de Tweede Kamer ingediend en op 23 december 2022 werd deze aangenomen. Op 30 mei 2023 heeft ook de Eerste Kamer de wet aangenomen. Daarmee was de Wet toekomst pensioenen vanaf 1 juli 2023 een feit.

Vooruitlopend op de definitieve wetgeving is binnen Robeco door de werkgever, de OR en het fonds vanaf mei 2021 veelvuldig en gedetailleerd met elkaar gesproken over de arbeidsvoorwaarde pensioen, de toekomstbestendige uitvoering van de pensioenregeling en het met elkaar te doorlopen proces.

Onder begeleiding van adviesbureau Montae & Partners (namens de werkgever) en met betrokkenheid van AethiQs (namens de Ondernemingsraad) en Mercer (namens het pensioenfonds) is de nieuwe wetgeving (in wording) door de drie partijen in de vorm van verschillende kennissessies in 2022 en 2023 gezamenlijk inhoudelijk bestudeerd, besproken en beoordeeld.

Deze kennissessies betroffen:

1. Contractkeuze
2. Toekomst bruto aanvullende regeling
3. Uitgangspunten voor berekeningen
4. Risicopreferentie onderzoek
5. Toekomstbestendige uitvoering
6. Premie en ambitie
7. Nabestaandenpensioen
8. Risicodeling
9. Invaren
10. Compensatie

Deze kennissessies, aangevuld en uitgebreid met diepgaande kwalitatieve en financiële analyses en ‘deep dives’ in technische commissies, hebben geleid tot een volledig beeld-, en oordeelsvorming, met uiteindelijk ook de voorgenomen besluitvorming over de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Uit de beschrijving van dit doorlopen traject blijkt dat het oordeel over een evenwichtige transitie zorgvuldig tot stand gekomen is en dat een zichtbare inspanning is gedaan om zoveel mogelijk inzicht te verkrijgen in de verschillende perspectieven, waaronder de gevolgen van verschillende dekkingsgraden en de perspectieven voor elk van de drie groepen deelnemers daarbij. Hierin was gedurende het volledige traject de OR nauw betrokken en veelvuldig geraadpleegd.

In de arbeidsovereenkomsten van medewerkers is een eenzijdig wijzigingsbeding opgenomen waarin staat dat de werkgever het recht heeft om arbeidsvoorwaarden eenzijdig te wijzigen indien er, onder meer, sprake is van wetswijzigingen die hiertoe noodzaken en dit gebeurt na afstemming met de OR.

10.2. Wijze vaststelling evenwichtigheid en rol bestuursorganen

Sociale Partners zijn samen met pensioenfondsbesturen verantwoordelijk voor een evenwichtige overstap van het huidige naar het nieuwe pensioenstelsel. Beide partijen dienen bij de transitie zorgt te dragen voor evenwichtige belangenafweging. Hoewel Sociale Partners in de lead zijn bij het transitieplan en daarbij de eerste toets op evenwichtigheid uitvoeren, is het verstandig waar mogelijk zoveel mogelijk gezamenlijk op te trekken in de beoordeling van evenwichtigheid. Dit voorkomt dat er een impasse ontstaat, bijvoorbeeld wanneer Sociale Partners oordelen dat voor haar voornaamste belanghebbenden (actieven, werkgevers), de transitie gunstig is, terwijl het pensioenfonds vervolgens dit niet kan accepteren uit oog voor haar overige belanghebbenden (slapers, gepensioneerden).

Robeco en de OR streven een evenwichtige transitie na, met oog voor de belangen van elk van de drie onderkende groepen deelnemers en de verschillende leeftijdscohorten die onderkend worden. Zij zijn van mening dat sprake is van een evenwichtige transitie wanneer voldaan is aan de volgende kwalitatieve doelstellingen:

- Vullen van minimaal vereist eigen vermogen (MVEV, wettelijke verplichting)
- Vullen van de buffer voor de operationele reserve (wettelijke verplichting)
- Door middel van invaren compensatie bieden voor het afschaffen van de doorsneesystematiek (wettelijk standaardpad)
- Een zodanige verdeling van de buffers uitvoeren dat er geen deelnemers, relatief ten opzichte van andere leeftijdscohorten, significant minder op vooruit of meer op achteruit gaan vanwege het afschaffen van de doorsneepremie.
- Het stabiliseren van ingegane uitkeringen door middel van het toevoegen van een reserve. Deze reserve wordt (alleen) gevuld vanuit het persoonlijke pensioenkapitaal van de gepensioneerden op de transitiedatum. Latere gepensioneerden kopen zich op dat moment in vanuit hun beschikbare persoonlijke pensioenkapitaal.

In de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel limiteert de verantwoordelijkheid van het pensioenfonds zich echter niet tot het invaarbesluit. De door het ministerie gepubliceerde Handreiking Evenwichtige Transitie, maakt duidelijk dat het bestuur alle onderdelen uit het transitieplan in overweging moet nemen bij de opdrachtaanvaarding. Nadrukkelijk dient hier zorggedragen te worden voor een evenwichtige afweging van belangen.
De wijzigingen in de pensioenregeling zijn getoetst aan de mate waarin zij bijdragen aan deze kwalitatieve doelstellingen aan de hand van volgende kwantitatieve maatstaven:

- Verwachte pensioenuitkering in ‘slecht weer’, de ‘mediaan’ en ‘goed weer’
- Netto profijt

Sociale Partners hebben voor het beoordelen van de evenwichtigheid van de transitie gekeken naar zowel kwalitatieve als kwantitatieve analyses. Voor de kwantitatieve analyses is in eerste instantie vooral gekeken naar de uitkomsten van de verwachte pensioenuitkeringen.

Sociale Partners hebben daarnaast via een addendum bandbreedtes geformuleerd voor de uitkomsten van de transitieberekeningen (netto profijt en pensioenverwachtingen). Op basis van een kwalitatieve en evt. nieuwe kwantitatieve toetsing aan deze bandbreedtes kan het bestuur besluiten dat invaren op de voorgestelde wijze nog steeds evenwichtig kan plaatsvinden indien de financiële situatie of de omstandigheden wijzigen.
De bovenstaande kwalitatieve doelstellingen en kwantitatieve maatstaven zijn getoond in de volgorde van prioriteit.

In een tweede addendum hebben Sociale Partners ingestemd met het gebruik van de standaardmethode met 10-jaar spreiding als basis voor de invaarberekeningen. Daarbij zullen de opgebouwde kapitalen in de excedentregeling worden omgezet naar (uitgestelde) pensioenaanspraken, zal het fonds met het oog op een evenwichtige transitie bestuurlijke ruimte inzetten voor een leeftijdsafhankelijke herverdeling en zullen de transitie-effecten afzonderlijk voor de basisregeling en de excedentregeling inzichtelijk worden gemaakt en beoordeeld. Ook is de maximale invaardekkingsgraad door Sociale Partners verhoogd van 160% naar 170%.

10.2.1. Wijze vaststelling uitvoerbaarheid transitieplan en rol bestuursorganen

Pensioenfonds Robeco heeft in vroeg stadium het (destijds concept) transitieplan besproken met Appel Pensioenuitvoering, om te bepalen of de beoogde pensioenregeling ook past binnen de generieke opzet van de nieuwe pensioenregeling bij de pensioenuitvoeringsorganisatie. Op basis van het kader dat zij hebben opgesteld voor de uitvoering van de Flexibele Premieregeling (FPR) blijkt dat Appel Pensioenuitvoering de pensioenregeling kan administreren en uitvoeren. In de implementatiefase zijn de afspraken rondom de inrichting, inclusief de financiële opzet, definitief gemaakt.

10.2.2. Toets op wettelijke conformiteit

Er is getoetst of de wijze waarop door het fonds uitvoering zal worden gegeven aan de nieuwe pensioenovereenkomst in overeenstemming is met de toepasselijke wet- en regelgeving, waaronder de gelijke behandelingswetgeving. In de sectie over juridische risico's en invaren is aan dit plan nadere onderbouwing gegeven. Tevens is er getoetst aan de hand van het voorgeschreven invaarsjabloon van de DNB.

10.2.3. Toelichting eventuele afwijking transitieplan

De afspraken in het transitieplan zijn voor een deel gebaseerd op werkhypothese zoals aangeleverd door het fonds. Het fonds heeft in dit implementatieplan toegelicht hoe de opzet van de nieuwe pensioenregeling in detail uitgevoerd zal worden en op welke wijze zal worden ingevaren. Op diverse punten wijken de door het fonds gemaakte keuzes (beperkt) af van de werkhypotheses in het transitieplan, waaronder, maar niet gelimiteerd tot:

- De hoogte van de compensatie (nader vastgesteld i.p.v. grove schatting);
- Beleggingsbeleid in de uitkeringsfase (40% return i.p.v. 35%);
- Dakpansgewijze spreiding van rendement collectieve uitkeringsportefeuille (in plaats van geheugenloos);
- Vrijwillige bijspaarregeling krijgt leeftijdsonafhankelijke premie (in plaats van staffel);
- Micro langleven risico wordt gedragen door alle deelnemers (in plaats van splitsing tussen opbouw- en uitkeringsfase).

Het fonds heeft gedurende het opstellen van het implementatieplan via informeel overleg diverse malen toegelicht op welke punten het fonds een afwijkende keuze maakt. Het fonds heeft bij eventuele afwijkende keuzes besloten in de geest van de afspraken in het transitieplan. Een uitgebreide toelichting van de door het fonds gemaakte keuzes en de wijzigingen ten opzichte van het transitieplan wordt met Sociale Partners gedeeld in de vorm van de 'Opdrachtaanvaarding'.

10.2.4. Financiële grenzen voorwaardelijk aan transitieplan

Als op 1 januari 2027 de dekkingsgraad van het pensioenfonds minimaal 135% en maximaal 170% bedraagt, gelden de in het transitieplan en met name dit implementatieplan gemaakte afspraken over de doelstellingen, voorrangregels en maatstaven en vindt geen nadere besluitvorming plaats. Binnen deze bandbreedtes zijn goed en slecht weer scenario's uitvoerig verkend en beoordeeld door Sociale Partners. Het fonds heeft in dit implementatieplan geconstateerd dat er scenario's voor kunnen komen waarbij de dekkingsgraad zich kan bevinden binnen de bandbreedtes zoals geformuleerd door Sociale Partners, maar waarbij het fonds het toch noodzakelijk acht om in gesprek te gaan met Sociale Partners (en vervolgens het VO en RvT).

10.2.5. Afspraken en werkwijze bij overschrijding financiële grenzen

Het fonds heeft de renteafdekking verhoogd alsmede een optie gekocht om het risico van daling zakelijke waarden af te dekken teneinde een grote mate van zekerheid te verkrijgen dat de dekkingsgraad niet onder de 135% zal komen.

Als de dekkingsgraad zich richting invaarmoment buiten de bandbreedte bevindt, dan treedt het pensioenfonds opnieuw in overleg met Sociale Partners en worden de transitie-effecten door partijen beoordeeld. Een uitkomst buiten deze bandbreedte betekent niet automatisch dat niet kan worden ingevaren. Indien Sociale Partners en/of het pensioenfonds van mening zijn dat deze uitkomsten niet als evenwichtig kunnen worden beschouwd, treden de Sociale Partners daarover met elkaar in overleg om eventueel nadere afspraken te maken.

Bijlage uitgangspunten en plausibiliteit

Deze bijlage beschrijft de uitgangspunten, modelaannames en methodologische keuzes die ten grondslag liggen aan de berekeningen van de transitie-effecten en de evenwichtigheidsbeoordeling zoals opgenomen in dit implementatieplan. De uitgevoerde analyses zijn gebaseerd de beschikbare deelnemers-, vermogens- en fondsgegevens, de wettelijke kaders van de Wet toekomst pensioenen en de voorgeschreven rekenmethodieken. Daarbij is gebruikgemaakt van actuariële en financiële modellen die tot doel hebben de effecten van de transitie naar de nieuwe pensioenregeling zo realistisch en zorgvuldig mogelijk inzichtelijk te maken.

Gedurende de voorbereiding van het implementatieplan zijn de gehanteerde aannames, berekeningsmethodieken en uitkomsten uitvoerig besproken met de betrokken adviseurs en toezichthouder DNB. Naar aanleiding van deze gesprekken zijn op verschillende onderdelen nadere analyses uitgevoerd, aanvullende scenario's doorgerekend en zijn modelaannames waar nodig aangescherpt. Tevens zijn uitgebreide plausibiliteitsanalyses uitgevoerd om vast te stellen dat de berekende uitkomsten logisch verklaarbaar zijn, aansluiten bij de economische en actuariële verwachtingen en voldoende robuust zijn voor gebruik in de besluitvorming. De opinies van de sleutelfunctiehouders actuariaat en risicobeheer zijn hierbij tevens door het bestuur beoordeeld [175] [63].

De in deze bijlage opgenomen informatie dient daarom niet alleen als technische onderbouwing van de berekende transitie-effecten, maar ook als verantwoording van de wijze waarop het pensioenfonds invulling heeft gegeven aan de vereisten ten aanzien van zorgvuldigheid, uitlegbaarheid en plausibiliteit van de uitgevoerde analyses. De beschreven uitgangspunten en aannames zijn naar het oordeel van het fonds passend voor de beoordeling van de transitie en bieden een voldoende betrouwbare basis voor de evenwichtigheidsafweging die aan de besluitvorming ten grondslag ligt.

Naast een overzicht van de belangrijkste modelparameters bevat deze bijlage tevens toelichtingen op de gehanteerde vereenvoudigingen, gevoeligheidsanalyses en plausibiliteitscontroles die zijn uitgevoerd om de robuustheid van de resultaten te toetsen. Hierdoor wordt inzicht geboden in zowel de berekende uitkomsten als de mate waarin deze uitkomsten afhankelijk zijn van de gekozen aannames en toekomstige economische ontwikkelingen.

Uitgangspunten voor berekening transitie-effecten

Algemene uitgangspunten:

#	Uitgangspunt	Toelichting
1.	Deelnemersbestand	Deelnemersbestand van Pensioenfonds Robeco per 1-2-2025 met aanspraken per polis, waarbij het indexatiebesluit 2025 is verwerkt (indexatie van 3,3% en significant gedeelte van de indexatieachterstand). Het gehanteerde bestand is inclusief het opgebouwd kapitaal in de aanvullende premieregeling.
2.	Jaarlijkse bestandsontwikkeling	Ontwikkeling van actieve deelnemersbestand is gebaseerd op input vanuit de Sociale Partners (incl. HR van Robeco): • Jaarlijkse totale uitstroom van 8% • Jaarlijkse ontwikkeling actieven (in FTE) van 0% • Gemiddelde leeftijd nieuwe instroom van 36 jaar • Salaris nieuwe instroom zo dat PG-som van bestaande deelnemers plus de nieuwe instroom zich ontwikkelt met de inflatie (conform DNB scenario's) • Jaarlijkse loonstijging in lijn met de prijsinflatie • Geen additionele loonstijging bijv. carrière
3.	Financiële situatie fonds / dekkingsgraad	145,1%, zie ook nadere toelichting modelaanname "Startdekkingsgraad" De centrale aanname voor een invaardekkingsgraad van 145,1% is gebaseerd op basis van de actuele dekkingsgraad van het fonds, gecorrigeerd voor de te verwachten indexatie tot het moment van invaren.
4.	Economische scenario's	DNB scenarioset (10,000 scenario's voor de Q-set, 2.000 scenario's voor de P-set): 2026Q1
5.	Grondslagen	• Sterftetafel AG 2024 met startjaar 2024 met ervaringssterfte Mercer ES2024 • Partnerfrequentie op basis van AG gepubliceerde partnerfrequenties • M/V verhouding van 73,66/26,34

#	Uitgangspunt	Toelichting
		• Excassokosten van 3%
6.	Pensioenleeftijd	67 jaar
7.	Pensioengrondslag	Salaris tot aan maximum pensioengevend salaris € 88.175 (2025) met een franchise van € 18.475 (2025).

Uitgangspunten doorrekening huidige (CDC) regeling onder FTK

#	Uitgangspunt	Toelichting
1.	Premiehoogte	Beschikbare premie op basis van premiebudget (2024) van 31% van de pensioengrondslag. Op het beschikbare budget vindt een correctie plaats vanwege kosten, (risico) premies, zie nadere toelichting modelaanname "Beschikbare premie". Dat resulteert in een beschikbaar budget van 26,2%
2.	Premiebeleid	Vaste premie van 31% resulterend in een jaarlijks beschikbare premie van 26,2%, zie ook nadere toelichting modelaanname "Premieafspraak"
3.	Kostendekkende premie	Uitgangspunt is een zuivere kostendekkende premie (KDP) inclusief een VEV opslag van 24,9% (2024)
4.	Opbouwpercentage	Jaarlijks toe te kennen opbouw van 1,738% van de pensioengrondslag. Opbouw wordt verlaagd wanneer de beschikbare premie niet toereikend is, zoals getoetst aan de kostendekkende premie. Daarnaast maakt het fonds gebruik van een premiedepot, om eventuele tekorten / overschotten tussen de vaste en kostendekkende premie op te vangen.
5.	Partnerpensioen / wezenpensioen	(Opbouw van) nabestaandenpensioen bij overlijden voor de pensioendatum wordt buiten beschouwing gelaten bij berekening van de transitie-effecten. De premie benodigd voor opbouw / verzekering van nabestaandenpensioen wordt via een correctie uit het beschikbare premiebudget gehaald, zie nadere toelichting modelaanname "Beschikbare premie" en "Nabestaandenpensioen"
6.	Indexatiebeleid	Voorwaardelijke indexatie op basis van de prijsindex voor actieven en inactieven. Benadering van indexatiebeleid a.d.h.v. de volgende regels: • Dekkingsgraad < 110%: geen indexatie • Dekkingsgraad > 133% (proxy voor de TBI grens): volledige indexatie • Bij een dekkingsgraad tussen 110% en 133%: interpolatie • Bij een dekkingsgraad hoger dan 133%: 1/5de van het surplus gebruiken voor inhaalindexatie Zie ook nadere toelichting modelaanname "TBI grens onder FTK"
7.	Beleggingsbeleid	Strategisch beleggingsbeleid zoals vastgesteld in het beleggingsplan eind 2024: • Matching portefeuille: 45,8% • Return portefeuille: 54,2% • Renteafdekking: 50% van de verplichtingen Na mapping van de beleggingen naar vastrentende waarden en zakelijke waarden conform de Commissie Parameters op basis van de onderliggende beleggingsfondsen: • Vastrentende waarden: 51% • Zakelijke waarden: 49%
8.	Beheerkosten	38 bps

Uitgangspunten doorrekening flexibele premieregeling onder Wtp

#	Uitgangspunt	Toelichting
1.	Premiehoogte	Beschikbare premie op basis van premiebudget (2024) van 31% van de pensioengrondslag. Op het beschikbare budget vindt een correctie plaats vanwege kosten, (risico) premies, zie nadere toelichting modelaanname "Beschikbare premie". Dat resulteert in een beschikbaar budget van 26,7%
2.	Premiebeleid	Vaste premie van 31% resulterend in een jaarlijks beschikbare premie van 26,7%, zie ook nadere toelichting modelaanname "Premieafspraak"
3.	Partnerpensioen / wezenpensioen	Nabestaandenpensioen bij overlijden voor pensioendatum wordt buiten beschouwing gelaten bij berekening van de transitie-effecten. De premie benodigd voor verzekering van nabestaandenpensioen wordt via een correctie uit het beschikbare premiebudget gehaald, zie nadere toelichting modelaanname "Beschikbare premie" en "Nabestaandenpensioen"

#	Uitgangspunt	Toelichting
4.	Beleggingsbeleid opbouwfase	Aanname dat elke deelnemer de neutrale lifecycle volgt zoals beschreven in hoofdstuk 7.2.1. Voor de mapping van de beleggingen naar vastrentende waarden en zakelijke waarden wordt van het voorstel voor de onderliggende invulling van de Return en Matching bouwblokken zoals besproken in de beleggingscommissie 26 november 2024.
5.	Beleggingsbeleid collectieve uitkeringsfase	Beleggingsbeleid zoals beschreven in hoofdstuk 7.2.2. Voor de mapping van de beleggingen naar vastrentende waarden en zakelijke waarden wordt van het voorstel voor de onderliggende invulling van de Return en Matching bouwblokken zoals besproken in de beleggingscommissie 26 november 2024.
6.	Beheerkosten	38 bps
7.	Risicodelingsreserve	Risicodelingsreserve is bij aanvang 3% gefinancierd uit het vermogen van enkel gepensioneerd; bij toetreding tot de collectieve uitkeringsfase pensioneren wordt 3% van het persoonlijk pensioenvermogen aangewend voor het vullen van de risicodelingsreserve.
8.	Uitkering	Variabele uitkering op basis van een projectierendement op basis van de RTS zonder op- of afslagen.
9.	Spreiden	Spreiden van rendement over een periode van 3 jaar in de uitkeringsfase conform de "geheugenloze" methode. Dit wijkt af van de beoogde invulling van het fonds via de "dakpanmethode".
10.	Invaren	Volgens de omrekenmethode zoals beschreven in hoofdstuk 0
11.	Reserve MVEV	Alvorens de omrekenmethode toe te passen wordt 0,2% van het vermogen afgezonderd t.b.v. het MVEV
12.	Reserve Operationele Risico's	Alvorens de omrekenmethode toe te passen wordt 2,0% van het vermogen afgezonderd t.b.v. de ROR
13.	Compensatie	Compensatie ineens conform de percentages zoals beschreven in hoofdstuk 0

Onderbouwing modelaannames en vereenvoudigingen

Pensioenaanspraken en invaren

- Startdekkingsgraad: Het startuitgangspunt voor de invaarberekeningen is een dekkingsgraad van 145%, overeenkomstig met de stand van de actuele dekkingsgraad per eind februari 2025, inclusief DC aanspraken. Het fonds heeft in 2025 kosten gemaakt om de dekkingsgraadbescherming te verlengen tot en met eind 2026. Hiervoor wordt de invaardekkingsgraad t.b.v. de berekeningen verlaagd met ca. 0,7%-punt. Het fonds onderzoekt in de doorrekeningen tevens scenario's waarbij de invaardekkingsgraad hoger (160% en 170%) en lager (135%) zal zijn.
- Bestaand excedentvermogen: Het opgebouwde vermogen voor risico deelnemer (DC aanspraken) zijn onderdeel van de omrekenmethode en heeft dus invloed in op de verdeling ten aanzien van de CDC aanspraken. Bij de uitwerking van de startvermogens van de CDC aanspraken heeft het fonds daarom tevens de DC aanspraken betrokken.
- Aanvullende regeling: De bruto aanvullende regeling wordt omgezet in een facultatieve bijspaarregeling op basis van opt-in in plaats van opt-out. Vanwege de moeilijk te voorspellen impact op de participatie in de regeling worden de transitie-effecten uitsluitend beoordeeld voor de reeds opgebouwde DC-kapitalen. De toekomstige opbouw in de aanvullende regeling maakt dus geen onderdeel uit van de transitieberekeningen, aangezien deelnemers na transitie zelf kunnen bepalen of en in welke mate zij gebruikmaken van de bijspaarmogelijkheid. Gelet op het vrijwillige karakter van deze regeling en de daarmee samenhangende keuzevrijheid acht het fonds het niet passend om toekomstige deelname aan de bijspaarregeling in de modellering te veronderstellen.
- Nabestaandenpensioen: Aangezien in het nieuwe pensioenstelsel het nabestaandenpensioen tot aan de pensioendatum op risicobasis is, zijn deze berekeningen buiten de doorrekeningen gelaten. De reeds opgebouwde nabestaandenpensioenen voor na de pensioendatum worden wel meegenomen bij de vergelijking. Deze aanspraken worden ingevaren in de nieuwe flexibele regeling. Op de pensioendatum wordt het totaal beschikbare kapitaal per deelnemer verondersteld met een 100/70 factor omgerekend naar een uitkering inclusief partnerpensioen.

Beleggingsbeleid

- **Neutrale lifecycle:** In de berekeningen is de centrale aanname dat alle deelnemers beleggen conform de neutrale lifecycle. In de praktijk kunnen deelnemers op individueel niveau afwijken van de default keuze.

Premie en pensioenopbouw

Beschikbare premie: Voor de transitieberekeningen is het van belang om vast te stellen welk gedeelte van de premie beschikbaar is voor de pensioenopbouw. Van de feitelijke premie van 31% dient derhalve een aftrek plaats te vinden van de premiecomponenten voor risicopremies en de dekking van de directe uitvoeringskosten. De beschikbare premie voor pensioenopbouw ten behoeve van de input voor het ALM model is als volgt vastgesteld:

Premie per component	FTK	Wtp (FPR)	Toelichting
Feitelijke premie	31,0%	31,0%	Ex ante (feitelijke premie voor 2024 minus DC premie, PVI premie en uitvoering netto DC
Nabestaandenpensioen (NP) premies (zowel opbouw- als risicobasis)	-1,4%	-1,4%	Het ALM model houdt geen rekening met NP op opbouwbasis bij overlijden voor pensioendatum. Deze wordt daarom, evenals de NP risicopremie, uit de beschikb van de FTK doorrekening gehaald. Het uitgangspunt voor het vaststellen van het Wtp is dat het 'budget' voor het NP voor en na transitie gelijk blijft. Daarom is de risicopremie NP onder WTP tevens gelijk aan deze afslag.
AOP pensioen	-0,8%	-0,8%	Dit is het budget zoals door Sociale Partners is overeengekomen voor het AOP.
Netto NP premie	-0,2%	-0,2%	Dit is het budget zoals door Sociale Partners is overeengekomen voor het NP van de netto regeling.
Opslag buffer DC bruto	-0,8%	0,0%	Gebaseerd op basis van de hoogte van de ingelegde DC Premie en het VEV van 24,9% zoals becijferd door Mercer eind december 2023.
Afdracht operationele reserve (ROR)	0,0%	-0,3%	Gebaseerd op de vulregels uit premie, nl. 1% (relatief) van de feitelijke premie wordt gedoteerd aan de ROR.
Uitvoeringskosten	-1,5%	-1,5%	Kosten percentage gebaseerd op de daadwerkelijke kosten zoals gerealiseerd in 2022 en 2023. Kosten worden onder FTK en WTP gelijk verondersteld.
PVI bruto DC	-0,1%	-0,1%	Gebaseerd op de gerealiseerde bedragen in 2023.
Beschikbare premie	**26,2%**	**26,7%**	

- **Premieafspraak:** De afspraken tussen de Sociale Partners omtrent de premie staan voor 5 jaar vast. In de berekeningen wordt voor zowel de doorrekening van het FTK als de nieuwe flexibele premieregeling verondersteld dat na een initiële periode van 5 jaar, de huidige afspraken in stand zullen blijven. Dit is niet alleen een modelmatige beperking, maar tevens de centrale aanname voor de premieafspraak in de toekomst. Om te voorkomen dat de vaste premie in diverse rentescenario's tot een onrealistisch hoge premiedekkingsgraad leidt heeft het fonds deze gemaximeerd op 150%. Voor de modellering van de CDC regeling is, conform beleid, een premiedepot opgenomen dat gevuld wordt wanneer de premiedekkingsgraad tussen de 124,9% en 150% is. De premie-inleg wordt verlaagd als de premiedekkingsgraad boven de 150% uitkomt. De verlaging van de premie bij een premiedekkingsgraad van 150% is momenteel geen beleid, maar volgens het fonds een redelijke inschatting van het niveau waarbij Sociale Partners naar waarschijnlijkheid de premie op een lager niveau zullen afspreken. Het fonds oordeelt daarmee dat de huidige modellering omtrent de premie het meest representatief zijn voor de simulaties.
- **Vaste aanname voor het VEV**: In de simulatie wordt gerekend met een vaste waarde van het VEV, nl. bepaald op 24,9%. In de praktijk is de hoogte van het VEV met name afhankelijk van de stand van de rente. Een lagere rente leidt tot een lager VEV. In de simulatie heeft deze aanname met name invloed op de hoogte van de premiedekkingsgraad. In scenario's waarbij de rente is gedaald, en daarmee de kostendekkende premie hoger is, blijft het VEV dus constant. Daarmee leidt deze aanname met name tot een overschatting van de premiedekkingsgraad en mogelijk tot een overschatting van de kans en mate van een opbouwkorting.
- **Bonus bij leven**: In geval een deelnemer overlijdt in de opbouwfase valt het kapitaal vrij en wordt het vrijgevallen vermogen pro-rata verdeelt over de overige deelnemers in de flexibele premieregeling ("bonus bij leven"). Dit effect is meegenomen in de modellering van de flexibele premieregeling.

Toeslagen en indexatiebeleid

- Inhaalindexatie in FTK doorrekening: In de praktijk legt het fonds per deelnemer het individuele recht op inhaalindexatie vast. Hierbij is sprake van een gesloten systeem waarbij de omvang van de indexatieachterstand afhankelijk is van onder meer de duur van het deelnemerschap. Door de substantiële inhaalindexaties die in 2024 en 2025 zijn verleend, is de resterende indexatieachterstand inmiddels beperkt. In de FTK-doorrekening wordt als modelvereenvoudiging uitgegaan van een uniforme indexatieachterstand voor alle deelnemers. Hierbij wordt geen rekening gehouden met de feitelijke gesloten administratie van inhaalindexatie. Uit aanvullende analyses blijkt dat deze vereenvoudiging slechts een beperkte invloed heeft op de verwachte pensioenuitkomsten en geen materiële invloed heeft op de beoordeling van de transitie-effecten of de evenwichtigheidsafweging. Omdat de resterende indexatieachterstand relatief beperkt is en de grootste impact optreedt bij gepensioneerden en bijna-gepensioneerden, acht het fonds deze vereenvoudiging voldoende representatief voor de doelstelling van de doorrekening.
- Kritische dekkingsgraad: In de FTK-doorrekening wordt gerekend met een vaste kritische dekkingsgraad. De kritische dekkingsgraad betreft de dekkingsgraad waarbij het fonds naar verwachting niet langer binnen de wettelijke hersteltermijn kan herstellen naar het vereist eigen vermogen en daardoor genoodzaakt zou kunnen worden tot het doorvoeren van een herstelplankorting. Naar aanleiding van aanvullende analyses is de gehanteerde kritische dekkingsgraad geactualiseerd ten opzichte van eerdere aannames en vastgesteld op circa 93%. Uit de uitgevoerde gevoeligheids- en plausibiliteitsanalyses blijkt dat de impact van deze aanname op de berekende transitie-effecten beperkt is. Gegeven de hoge startdekkingsgraad en het beperkte aantal scenario's waarin de dekkingsgraad de kritische grens benadert, acht het fonds het hanteren van een vaste kritische dekkingsgraad een proportionele modelvereenvoudiging.
- TBI grens onder FTK: Voor de FTK-doorrekening wordt uitgegaan van een vaste TBI-grens van 133%, waarboven volledige indexatie wordt verleend. De jaarlijkse indexatie wordt bepaald middels lineaire interpolatie tussen de indexatiedrempel van 110% en de TBI-grens. In de praktijk is de TBI-grens afhankelijk van marktomstandigheden, waaronder de rentestand en inflatieverwachtingen, en varieert deze daarom in de tijd. Het hanteren van een vaste grens vormt daarmee een modelvereenvoudiging. Naar aanleiding van aanvullende analyses heeft het fonds onderzocht wat de effecten zijn van deze vereenvoudiging. Daarbij is vastgesteld dat een dynamische bepaling van de TBI-grens slechts een beperkte invloed heeft op de berekende pensioenuitkomsten en geen materiële invloed heeft op de netto-profijtberekeningen of de evenwichtigheidsafweging. Het fonds acht het gebruik van een vaste TBI-grens daarom een proportionele en voldoende plausibele vereenvoudiging voor de FTK-doorrekening.

Plausibiliteit

Het fonds heeft de plausibiliteit van de resultaten op getoetst door middel van een evaluatie van de gehanteerde uitgangspunten, het bepalen van de verwachte impact van modelkeuzes, een validatie van het gehanteerde model, en een plausibiliteitstoets en bespreking van (deel)resultaten van de gemaakte berekeningen.

Plausibiliteit van de uitgangspunten

Er is nadrukkelijke afstemming geweest over de gehanteerde uitgangspunten in een tripartiet overleg tussen het fonds, Montae & Partners (vanuit de berekeningen) en de actuarieel sleutelfunctiehouder (i.e. plausibiliteit van de input). Deze afstemming heeft ertoe geleid dat de uitgangspunten op meerdere punten zijn gewijzigd ten opzichte van de doorrekeningen uit het transitieplan, om beter aan te sluiten bij het huidige en voorgenomen fondsbeleid.

Naar aanleiding van de uitgevoerde plausibiliteitscontroles zijn de uitgangspunten en modellering op meerdere onderdelen aangescherpt om beter aan te sluiten bij het actuele en voorgenomen fondsbeleid en het verwachte deelnemersbestand. Zo zijn de beschikbare premie en de gehanteerde spaarpremie in zowel de FTK- als FPR-doorrekening herijkt, mede op basis van een actuariële analyse van de premiecomponenten, en wordt salarisontwikkeling voortaan gebaseerd op prijsinflatie in plaats van looninflatie. Daarnaast zijn de TBI-grens, de leeftijds- en statusafhankelijke verwerking van inhaalindexatie en de toepassing van opbouwkorting aangepast, waarbij voor die laatste nu wordt uitgegaan van de zuiver kostendekkende premie inclusief VEV. Ook zijn het beleggingsbeleid en de mapping naar zakelijke waarden geactualiseerd, evenals de aannames voor instroomleeftijd, uitstroomkansen en ervaringssterfte. Ten slotte is het salaris in het maatmensbestand gemaximeerd. Hiermee sluiten de modelaannames beter aan bij de actuele fondssituatie en is de plausibiliteit van de berekende transitie-effecten verder versterkt.

Het overzicht van de gehanteerde uitgangspunten voor de doorrekening van transitie-effecten is besproken en geaccordeerd door het bestuur.

Plausibiliteit en validatie van het gehanteerde model

De diverse modelaannames en de verwachte impact van de vereenvoudiging zijn besproken in een tripartiet overleg tussen het fonds, Montae & Partners en de actuarieel sleutelfunctiehouder (o.a. op basis van een functionele beschrijving van het rekenmodel). Deze vereenvoudigingen zijn nader toegelicht in dit hoofdstuk. Het gehanteerde model is door een externe partij, zijnde niet Montae & Partners, gevalideerd [61]. Het fonds heeft kennisgenomen van de bevindingen van de modelvalidatie en geconcludeerd dat er geen reden is om aan te nemen dat het model van onvoldoende kwaliteit is.

Plausibiliteit van (deel)resultaten

Plausibiliteit van de (deel)resultaten is door het fonds aangetoond op basis van diverse analyses:

- Analyse vanuit de actuarieel sleutelfunctiehouder op de output van de berekeningen (i.e. plausibiliteit van de output). Hieruit zijn nog enkele modelvereenvoudigingen aan het licht gekomen welke van belang zijn om in overweging te nemen voor de besluitvorming.
- Het fonds heeft voor diverse resultaten de output van de doorrekeningen beoordeeld in hoeverre dit voldoende representatief is met de kenmerken of beleid van het fonds, zoals de gemiddelde leeftijd van het actieve deelnemersbestand, verloop premiedekkingsgraad, dekkingsgraad, toeslagen en de risicodelingsreserve.
- Opvolging DNB Good Practice plausibiliteitscontroles bij de beoordeling van de plausibiliteit van de berekeningen [60] (standaardfout simulaties, netto profijt effect grofweg nul, rentebeweging en toets op som van reserves en persoonlijk pensioenvermogen)

Daarnaast heeft het fonds, mede naar aanleiding van vragen van DNB, aanvullende analyses uitgevoerd op de plausibiliteit van de geobserveerde transitie-effecten en de onderliggende verklaringen daarvan. Hierbij is niet alleen gekeken naar de hoogte van de effecten, maar ook naar de vraag of de uitkomsten logisch verklaarbaar zijn vanuit de kenmerken van de huidige regeling, de vormgeving van de nieuwe regeling en de gekozen invaarmethode.

Specifiek heeft het fonds inzichtelijk gemaakt in welke mate de waargenomen transitie-effecten worden veroorzaakt door:

- het afschaffen van de doorsneesystematiek;
- de overgang naar een leeftijdsafhankelijke lifecycle;
- het invaren van de bestaande aanspraken;
- de inzet van compensatie;
- de inzet van de bestuurlijke ruimte binnen de standaardmethode;
- de vormgeving van de risicodelingsreserve;
- verschillen tussen de huidige FTK-regeling en de nieuwe flexibele premieregeling.

De resultaten van deze decompositie zijn gebruikt om vast te stellen of de gevonden verschillen in pensioenverwachtingen en netto-profijteffecten aansluiten bij de vooraf verwachte werking van de verschillende beleidsinstrumenten. Het bestuur heeft vastgesteld dat de richting en omvang van de geobserveerde effecten logisch verklaarbaar zijn vanuit de gekozen inrichting van de transitie.

Daarnaast zijn aanvullende plausibiliteitsanalyses uitgevoerd op een aantal gehanteerde modelvereenvoudigingen [155] [156], waaronder:

- de gehanteerde TBI-grens;
- de kritische dekkingsgraad;
- de verwerking van inhaalindexatie;
- de modellering van het premiedepot;
- de vaststelling van de contante waarde van toekomstige premies bij netto-profijtberekeningen;
- de transitie-effecten van DC aanspraken.

Deze analyses laten zien dat de gehanteerde vereenvoudigingen slechts een beperkte invloed hebben op de berekende pensioenverwachtingen, netto-profijteffecten en de uiteindelijke evenwichtigheidsbeoordeling. Waar nodig zijn aannames aangepast om beter aan te sluiten bij het feitelijke fondsbeleid en de economische werking van de regeling. Het bestuur concludeert op basis van deze aanvullende analyses dat de berekende transitie-effecten, de onderliggende verklaringen daarvan

en de gehanteerde modelvereenvoudigingen voldoende plausibel, uitlegbaar en robuust zijn om als basis te dienen voor de beoordeling van de evenwichtigheid van de transitie.

Bijlage brondocumenten

#	Naam document	Beschrijving document	Opgesteld door	Datum opgesteld
4	20240419 ERB Pensioenfonds Robeco inzake Transities PUO's schone versie t.b.v. IRMC	ERB nav transities PUO"s	Stichting Pensioenfonds Robeco	28 mei 2024
5	20241209 ERB Pensioenfonds Robeco Regulier en WTP versie 1.0	Wtp en reguliere ERB per ultimo 2024 (ingediend bij DNB)	Stichting Pensioenfonds Robeco	10 december 2024
9	20250929 Projectplan Transitie FPR versie 0.7	Projectplan Wtp transitie Pensioenfonds Robeco	Stichting Pensioenfonds Robeco	29 september 2025
11	202310 bescherming dekkingsgraad (bestuur 31 10 2023)	Bespreekdocument dekkingsgraadbescherming. Overzicht met gevoeligheidsanalyses (aandelen- en renteschok) van de marktwaarde dekkingsgraad	GSAM en Stichting Pensioenfonds Robeco	26 oktober 2023
12	202403 – PF Robeco – implementatie van een beschermingsconstructie – notitie bestuur -v2	Implementatie van de dekkingsgraadbescherming	GSAM	3 maart 2024
13	Notitie ALM Lifecycles – Opbouw en Uitkeringsfase		GSAM	6 juni 2024
14	20230829 Rapportage risicopreferentie onderzoek_Robeco incl. opsplitsing leeftijd voorkeuren)		Montae & Partners	29 augustus 2023
15	202510 Notitie RvT mbt invaren Pensioenfonds Robeco (finaal)	Goedkeuring RvT voorgenomen besluit mbt collectieve waardeoverdracht en aanwending vermogen (invaren)	RvT	13 oktober 2025
16	20250603 opinie SFH risicobeheer risicohouding		SFH risicobeheer	12 oktober 2024
23	20240814 memo conclusies datakwaliteit AAPS	Bevat bevindingen en opvolgingen van het datakwaliteitsonderzoek	Stichting Pensioenfonds Robeco	20 augustus 2024
24	20240813 memo conclusies datakwaliteit APS	Bevat bevindingen en opvolgingen van het datakwaliteitsonderzoek	Stichting Pensioenfonds Robeco	20 augustus 2024
26	Robeco dataprofiling rapport.def	Aanvullend onderzoek door Milliman (dataprofiling en generieke analyse) op data van APS	Milliman	25 november 2024
27	20241122 notitie vervolgacties datakwaliteit en plan van aanpak (MZ)	Vervolgstappen nav tussentijdse conclusies Milliman	Stichting Pensioenfonds Robeco	25 november 2024
28	2024 11 25 notulen bestuur.def	Notulen vergadering 25 november 2024	Stichting Pensioenfonds Robeco	25 november 2024

29	Opinie over analyse APS	Afsluitende conclusie nav analyses (dataprofiling en generieke analyses) bij APS	Milliman	18 februari 2025
30	2025 02 18 notulen bestuur def	Notulen bestuur 18 februari 2025	Stichting Pensioenfonds Robeco	18 februari 2025
31	20250211 concluderend memo datakwaliteit fase 1 tm 4 v1.0	Memo met conclusies van het bestuur n.a.v onderzoek fase 1 tm 4	Stichting Pensioenfonds Robeco	18 februari 2025
32	Notitie datakwaliteit stay clean	Document van Appel waarin de activiteiten voor de stay clean fase zijn beschreven	Appel Pensioenuitvoering	12 september 2024
33	20250307 concluderend memo datakwaliteit fase 1 tm 4 en opinies SFH Risicobeheer en Actuariaat def	Memo met overzicht actie n.a.v. concluderend memo van bestuur 18 februari 2025 [31]	Stichting Pensioenfonds Robeco	18 maart 2025
34	250306 - Opinie AFH datakwaliteit pfs Robeco	Concept opinie SF Actuariaat, besproken in bestuur 18 maart 2025	SFH Actuariaat	18 maart 2025
35	20250219 Opinie SF Risicobeheer datakwaliteit Stichting Pensioenfonds Robeco	Opinie SF Risicobeheer, besproken in bestuur 18 maart 2025	SFH risicobeheer	18 maart 2025
36	250312 – Opinie AFH datakwaliteit pfs Robeco	Definitieve opinie SF Actuariaat definitief (geen inhoudelijke wijzigingen), geagendeerd in bestuur 18 maart 2025	SFH Actuariaat	18 maart 2025
37	2025 03 18 notulen bestuur def	Notulen bestuur 18 maart 2025	Stichting Pensioenfonds Robeco	18 maart 2025
38	RvFB-AUP-Datakwaliteitsonderzoek---Stichting PF - Robeco	AuP rapportage PwC, besproken in bestuur 18 maart 2025 (concept) en 22 april 2025 (definitief)	PWC	18 maart 2025 en 22 april 2025
39	20250318 overzicht actiepunten datakwaliteit pfs Robeco 2025	Overzicht met actiepunten datakwaliteit 2025 zoals opgenomen in dit implementatieplan (actiepunten zijn vastgelegd in memo datakwaliteit 18 februari [31]), opinies van SF actuariaat en risicobeheer [34,35 en 36]	Stichting Pensioenfonds Robeco	18 maart 2025
40	PFIA2025M001 Memo SFH IA Datakwaliteit	Opinie SF internal audit 1 april 2025	SFH Internal Audit	22 april 2025
41	2025 04 22 notulen bestuur def	Notulen bestuur 22 april 2025	Stichting Pensioenfonds Robeco	22 april 2025
42	PpHOu PF Robeco – voorzieningen en reserves (v2)	Vastellen omvang MVEV	Mercer	22 augustus 2024
44	202406 – Mercer - Compensatie	Berekening compensatie	Mercer	Juni 2024

47	GSAM – Update SAA-analyses opbouw en uitkeringsfase		GSAM	19 november 2024
54	Opinie AFH plausibiliteit, invaren en evenwichtigheid		SFH Actuariaat	4 juli 2025
55	VO Advies_WTP_10OCT2025_FINAAL	Advies VO inzake invaarbesluit, herverdeling vermogen & communicatieplan	Verantwoordingsorgaan	10 oktober 2025
56	Mercer – Onderbouwing ROR		Mercer	31 december 2024
59	250925 - Opinie AFH financiele opzet pfs Robeco		SFH Actuariaat	25 september 2025
60	250613_Robeco plausibiliteit		Montae	Juni 2025
61	27-6-2025 Modelvalidatie ALM model Montae Partners	Onafhankelijke validatie van het door Montae gehanteerde ALM model	ELAVV	27juni 2025
63	Opinie sleutelfunctie risico iz plausibiliteit		SFH Risicobeheer	1 juli 2025
64	250531 – Opinie AFH risicohouding pfs Robeco	Opinie sleutelfunctiehouders actuariaat iz risicohouding	SFH Actuariaat	31 mei 2025
120	memo transitie ftk	Vastlegging besluit geen gebruik te maken van transitie FTK	Bestuur	24 september 2024
131	260325 - Opinie AFH bij actualisatie fase 1 onderzoek datakwaliteit	Opinie sleutelfunctie actuariaat bij fase 1 onderzoek datakwaliteit	SFH Actuariaat	25 maart 2026
132	20260324 Opinie SF Risicobeheer datakwaliteit Stichting Pensioenfonds Robeco - beleid	Opinie sleutelfunctie risicobeheer bij fase 1 onderzoek datakwaliteit	SFH Risicobeheer	24 maart 2026
133	260530 - Opinie AFH bij actualisatie fase 2 onderzoek datakwaliteit	Opinie sleutelfunctie actuariaat bij fase 2 onderzoek datakwaliteit	SFH Actuariaat	30 mei 2026
134	20260529 Opinie SF Risicobeheer datakwaliteit Stichting Pensioenfonds Robeco - fase 2	Opinie sleutelfunctie risicobeheer bij fase 2 onderzoek datakwaliteit	SFH Risicobeheer	29 mei 2026
139	20260306_Robeco_Notitie besluit impliciete lifecycle en risicohouding_update jaar-op-jaar	Update besluit impliciete lifecycle en risicohouding	Montae & Partners	6 maart 2026
140	202601 - Pf Robeco - Onderbouwing RDR vervolg - v3	Update onderbouwing risicodelingsreserve (omvang en vulling)	GSAM	Januari 2026
141	20260828 - Grafieken tbv implementatieplan	Analyses tbv evenwichtigheidsbeoordeling	Montae & Partners	28 augustus 2026
142	20260825 - Standaardmethode inclusief herverdelingen	Analyses tbv evenwichtigheidsbeoordeling	Montae & Partners	25 augustus 2026
145	20260823 Opinie SF Risicobeheer datakwaliteit Stichting Pensioenfonds Robeco - fase 3 (finaal)	Opinie sleutelfunctie risicobeheer bij fase 3 onderzoek datakwaliteit	SFH Risicobeheer	23 augustus 2026

146	260826 - Opinie AFH bij actualisatie fase 3 onderzoek datakwaliteit	Opinie sleutelfunctie actuariaat bij fase 3 onderzoek datakwaliteit	SFH Actuariaat	26 augustus 2026
147	20260828 - Grafieken tbv implementatieplan (170%DG)	Analyses tbv evenwichtigheidsbeoordeling bij dekkingsgraad 170%	Montae & Partners	28 augustus 2026
148	20260825 - Standaardmethode inclusief herverdelingen (170%DG)	Analyses tbv evenwichtigheidsbeoordeling bij dekkingsgraad 170%	Montae & Partners	25 augustus 2026
149	20260904 - Verdeling DC-ratio	Analyses tbv onderbouwing separate evenwichtigheidsbeoordeling CDC en DC	Montae & Partners	4 september 2026
150	202609 Voorstel verhoging transitiebuffer	Voorstel verhoging transitiebuffer van 0,5% naar 1,0%	Stichting Pensioenfonds Robeco	11 september 2026
151	202606 Update evenwichtigheid nav aanpassing compensatie en herverdeling	Voorstel besluitvorming bestuur mbt nominale benadering voor vaststelling compensatie, loslaten TBI-methodiek voor invulling bestuurlijke ruimte, herverdeling op basis van scenario-specifieke tabellen	Stichting Pensioenfonds Robeco	30 juni2026
152	202608 Invaren & evenwichtigheid - Update implementatieplan en bevindingen DNB	Voorstel besluitvorming bestuur mbt spreidingstermijn, bandbreedtes delta netto profijt en afzonderlijke beoordeling CDC en DC	Stichting Pensioenfonds Robeco	27 augustus 2026
153	202609 Invaren & evenwichtigheid - Opvolging aandachtspunten DNB	Voorstel besluitvorming bestuur mbt verhoging maximale dekkingsgraad invaren (170%), vaststellen passendheid compensatiemethode, beoordeling transitie-effecten van gecombineerde CDC en DC aanspraken	Stichting Pensioenfonds Robeco	15 september 2026
154	202602 Beantwoording vragen DNB Doelstellingen transitie, compensatie & decompositie		Stichting Pensioenfonds Robeco	30 maart 2026
155	202602 Beantwoording vragen DNB Plausibiliteit		Stichting Pensioenfonds Robeco	2 maart 2026
156	20260226 - Analyse TBI-grenzen, kDG, inhaalindexatie en maximeren premiedepot	Analyses tbv plausibiliteit en modellering	Montae & Partners	26 februari 2026
157	260922 - Opinie AFH bij actualisatie fase 4 onderzoek datakwaliteit	Opinie sleutelfunctie actuariaat bij fase 4 onderzoek datakwaliteit	SFH Actuariaat	22 september 2026
158	20260922 Opinie SF Risicobeheer datakwaliteit Stichting Pensioenfonds Robeco - fase 4 (finaal)	Opinie sleutelfunctie risicobeheer bij fase 4 onderzoek datakwaliteit	SFH Risicobeheer	22 september 2026

159	20260916 PF_Robeco_Monitoringsbeleid_transitie_FPR_v1.2	Beleid inzake monitoring complete besluitvorming richting invaarmoment	Stichting Pensioenfonds Robeco	16 september 2026
160	20260706 PvA Transitie Wtp Appel - Robeco V1.5	Plan van Aanpak transitie pf Robeco	Appel Pensioenuitvoering	6 juli 2026
161	Memo_PF_Robeco_interpolatiemethodiek_DG	Interpolatiemethode voor vaststelling herverdeling bij invaren	Stichting Pensioenfonds Robeco	8 september 2026
162	20260917 - Testverslag Invaren Robeco	Testverslag Invaarmodule pf Robeco	Appel Pensioenuitvoering	17 september 2026
163	20260918 Beoordelingsdocument_testverslag_invaren_Robeco def	Beoordeling testverslag invaarmodule pf Robeco	Stichting Pensioenfonds Robeco	18 september 2026
164	20260421 - Pensioenfonds Robeco - Update risicohouding n.a.v. vragen DNB	Voorstel besluitvorming bestuur mbt aanpassen maatstaf jaar-op-jaar afwijking gepensioneerden	Stichting Pensioenfonds Robeco	21 april 2026
165	20260908 Werkafspraken Appel Vermogensbeheerketen Wtp Robeco - 1.7	Target Operating Model ketenpartijen	Appel Pensioenuitvoering	8 september 2026
166	Robeco ABTN 2025		Stichting Pensioenfonds Robeco	9 december 2025
167	Risicomanagementrapportage_Appel_2026Q2_2026_01	Risicorapportage Appel Q2	Appel Pensioenuitvoering	22 juli 2026
169	Rapportage datakwaliteit fase 4 - versie 1.0 fase 4 - definitieve versie		WTW	29 september 2026
170	20260929 Actuarieel Omrekenformularium - PF Robeco – Concept		Appel	29 september 2026
171	20260930 Opinie sleutelfunctie risicobeheer inzake implementatieplan (finaal)		SFH Risicobeheer	30 september 2026
172	PFIA2026M003 Memo SFH IA Beheerste uitvoering transitie		SFH Internal Audit	1 oktober 2026
173	20261001 Opinie sleutelfunctie risicobeheer inzake invaren en evenwichtigheid (finaal)		SFH Risicobeheer	1 oktober 2026
174	20261001 Opinie sleutelfunctie risicobeheer operationele gereedheid (finaal)		SFH Risicobeheer	1 oktober 2026
175	261005 - Opinie AFH financiële opzet, plausibiliteit, invaren en evenwichtigheid		SFH Actuariaat	5 oktober 2026
176	202610 Aanvullend Advies Verantwoordingsorgaan Invaarbesluit		Verantwoordingsorgaan	13 oktober 2026
177	202610 Aanvulling RvT beoordeling invaarverzoek Wtp)	Herbevestiging RvT goedkeuring voorgenomen besluit mbt collectieve waardeoverdracht en aanwending vermogen (invaren)	RvT	19 oktober 2026
178	Transitieplan met addendum	Het definitieve transitieplan voor Stichting Pensioenfonds Robeco en	Montae & Partners en Robeco	23 september 2024 (transitieplan)

		addendum bij het transitieplan inzake bandbreedtes en maatstaven		en 10 februari 2025 (addendum) en 23 oktober 2026 (tweede addendum)
179	Pensioenregeling PF Robeco na invaren	Pensioenreglement Wtp Stichting Pensioenfonds Robeco	Pensioenfonds Robeco	Oktober 2026